

Skriving i alle fag – en nøkkel til guttekulturen?

Masteravhandling i lesevitenskap

Gry Iren Hendum
Universitetet i Stavanger
Våren 2010

Universitetet
i Stavanger

DET HUMANISTISKE FAKULTET

MASTEROPPGAVE

Studieprogram: Master i Lesevitenskap	Vårsemesteret, 2010 Åpen
Forfatter: Gry Iren Hendum (signatur forfatter)
Veileder: Atle Skaftun	
Tittel på masteroppgaven: <i>Skrijving i alle fag – en nøkkel til guttekulturen?</i>	
Engelsk tittel: <i>Writing across subjects – a key to the boys culture?</i>	
Emneord: <ul style="list-style-type: none">- Gutter- Skrijving- Kjønnforskjeller- Grunnleggende ferdigheter- Skolen	Sidetall: 105 + vedlegg/annet: 60 Stavanger, 18. mai 2010

Forord

Som vordende lærer var det ikke bare viktig, det falt seg også mest naturlig å skrive masteravhandling om et emne knyttet til skolen. Jeg har, av en eller annen grunn, alltid latt meg fascinere over forskjeller mellom gutter og jenter når det kommer til skriving. I tillegg er læreplanen *Kunnskapsløftet (2006)* fortsatt relativt fersk, og har foreløpig mange uutforskede felt. Det ble naturlig å koble kjønnsforskjeller i skriveprestasjoner til et av de nye grepene i læreplanen, nemlig grunnleggende ferdigheter (her: ferdigheten *skrivning*). Det siste studieåret, 2009/2010, har vært en interessant og lærerik avslutning på utdanningen min. Framover blir det spennende å følge utviklinger og endringer som følger *Kunnskapsløftet* som lærer i skolen.

Det er flere jeg vil takke for oppmuntring og støtte i arbeidet med dette prosjektet. Først og fremst vil jeg takke min veileder, Atle Skaftun. Tusen takk for grundig og lærerik veiledning i alle deler av prosjektet, og ikke minst takk for at du hadde tro på det og var engasjert. En stor takk til rektor, lærere og elever ved den studerte skolen. Deres ærlige og grundige svar er selve grunnlaget for dette prosjektet, og dere har lært meg mye om hvordan den nye læreplanen oppfattes og fungerer i skolen – sett fra både rektors, læreres og elevers perspektiv. Takk til familie og venner som hele tiden har hatt urokkelig tro på at jeg skulle klare dette og som har oppmuntret meg underveis. Tusen takk til Frode som har lyttet tålmodig både til mine frustrasjoner, gleder og tankerekker og som har oppmuntret og støttet meg – hver dag.

Sandnes, mai 2010

Gry Iren Hendum

Innholdsfortegnelse

Forord

1 Innledning	9
1.1 Problemstilling.....	10
1.2 Formål.....	10
1.3 Bakgrunn.....	11
1.4 Metode og materiale.....	13
1.5 Struktur og oppbygning.....	14
2 Bakgrunn: Kunnskapsløftet og gutteproblemet	15
2.1 Kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter.....	15
2.1.1 Bakgrunnen for Kunnskapsløftet.....	16
2.1.2 De grunnleggende ferdighetene.....	17
2.1.3 Skrivning som grunnleggende ferdighet.....	18
2.2 Gutter + skrivning = krise?.....	21
2.3 Kjønn og læringskultur.....	26
2.4 Oppsummering.....	30
3 Metode og materiale	32
3.1 Kvalitativ metode.....	32
3.2 Datainnsamlingsstrategi – intervju.....	32
3.3 Forskningsarena.....	33
3.4 Størrelse på utvalg og materiale.....	34
3.5 Personvern – Norsk samfunnsvitenskaplig datatjeneste (NSD).....	35
3.6 Gjennomføringen av intervjuene.....	36
3.7 Undersøkelsens kvalitet.....	37
3.7.1 Forhold som kan svekke gyldighet og pålitelighet.....	38
3.8 Kapittel 4: Resultater.....	41
3.8.1 Om kategoriene.....	42

4	Resultater.....	44
4.1	Kategori 1: Læringsmiljø.....	44
4.2	Kategori 2: Kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter.....	53
4.3	Kategori 3: Skrivning som grunnleggende ferdighet.....	62
4.3.1	Elevgruppene om skrivning som grunnleggende ferdighet.....	65
4.3.2	Lærergruppene om skrivning som grunnleggende ferdighet.....	75
4.3.3	Rektor om skrivning som grunnleggende ferdighet.....	84
5	Analyse og drøfting.....	85
5.1	Oppsummering og analyse av funn.....	85
5.1.1	Læringskultur generelt.....	85
5.1.2	Læringskultur blant guttene.....	86
5.1.3	Feminin skole versus maskulin arbeidskultur?.....	87
5.1.4	Det første møtet med LK06 – og realiseringen.....	88
5.1.5	Realisering av grunnleggende ferdigheter.....	90
5.1.6	Guttene opplevelse av grunnleggende ferdigheter og skrivning i alle fag.....	91
5.1.7	Realisering av skrivning som grunnleggende ferdighet – og vurdering av skrivning.....	93
5.1.8	Typisk karakter i skrivning.....	95
5.1.9	Håndskrivning versus digital skrivning.....	97
5.1.10	Guttene om skrivning.....	98
5.1.11	Hvordan guttene skriver.....	99
5.1.12	Kan skrivning i alle fag føre til en endring i situasjonen blant guttene?..	101
5.2	Drøfting.....	104
5.2.1	Ideen om skrivning i alle fag.....	104
5.2.2	En drøfting av de viktigste funnene.....	107
6	Oppsummering og utsyn.....	113
6.1	Oppsummering.....	113
6.2	Avsluttende kommentarer og veien videre.....	115

7	Litteraturliste.....	117
8	Sammendrag.....	121
9	Vedlegg.....	122
	1 Informasjonsskriv til lærere og rektor.....	122
	2 Informasjonsskriv til foreldre/ foresatte.....	124
	3 Intervjuguide elever.....	126
	4 Intervjuguide lærere.....	128
	5 Intervjuguide rektor.....	130
	6 Transkripsjon Elevgruppe 1 (E1).....	131
	7 Transkripsjon Elevgruppe 2 (E2).....	141
	8 Transkripsjon Elevgruppe 3 (E3).....	150
	9 Transkripsjon Lærergruppe 4 (L4).....	158
	10 Transkripsjon Lærergruppe 5 (L5).....	167
	11 Transkripsjon Rektorgruppe 6 (R6).....	174
	12 Kvittering på melding om behandling av personopplysninger.....	183

1 INNLEDNING

Tema for dette prosjektet er *gutter og skriving i skolen*. Den nye læreplanen, *Kunnskapsløftet (LK06)*, har brakt med seg flere store endringer i forhold til foregående læreplaner. En av disse er innføringen av fem *grunnleggende ferdigheter* (å kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig, å kunne regne, å kunne lese, å kunne bruke digitale verktøy). Alle ferdighetene skal læres og utvikles i alle fag, på det enkelte fags premisser. Denne ferdighetstenkningen er ny i norsk skole, og er tillagt stor vekt. En viktig årsak til at dette ble innført, var de nedslående resultatene fra PISA-undersøkelsene (i lesing, matematikk og naturfag). Norsk skole framsto middelmådig sammenlignet med OECD-gjennomsnittet og andre land vi gjerne sammenligner oss med. Det ble en het politisk sak å gjøre noen grep med innhold og organisering i skolen. Av dette vokste reformen og læreplanen *Kunnskapsløftet 2006* fram. Mitt prosjekt dreier rundt en av de fem ferdighetene, skriving, med et særlig fokus på det som gjerne omtales som ”gutteproblemet”. Det viser seg nemlig at gutter i norsk skole skårer signifikant dårligere enn jenter i alle fag i skolen, og spesielt i skriftspråklige ferdigheter.

KAL-prosjektet (Vagle 2005) og nasjonale skriveprøver (Berge m.fl. 2007) avdekket til dels store kjønnsforskjeller i jentenes favør når det gjelder skriveprestasjoner. PISA-resultatene (Kjærnsli m.fl. 2004 og 2007, Lie m.fl. 2001) viste tilsvarende i lesing. Gutter skårer dårligere enn jenter i skolen generelt og i skriving spesielt. Dette er et alvorlig problem i et samfunn som i stadig økende grad baseres på skriftlig kommunikasjon. Det skisseres flere mulige årsaker til denne avstanden i skåre mellom kjønnene. Eksempler er at skolen i større eller mindre grad er feminisert (Barton 2007, Martinsen 2008, Roe 2002, Vagle 2005), at skjønnlitterære sjangre er tyngre vektet enn sakprosa (Martinsen 2008, Molloy 2007, Vagle 2005), at guttenes literacy ikke blir verdsatt i skolen (Fletcher 2006, Molloy 2007, Ylikallio), at lærerens valg av skriveemne kan være et problem (Fletcher 2006, Molloy 2007) og at enkelte grupperinger av gutter har dannet en kultur der skole og skoleflinkhet ses på som noe negativt (Førde 2008, Molloy 2007). Det at skriving nå skal være en viktig del av alle fag, kan kanskje ha en positiv innvirkning på guttenes skrivemotivasjon og skrivekompetanse. Norskfaget har tradisjonelt hatt hoved- og eneansvar for skriveopplæring og skriveutvikling. Med innføringen av skriving som grunnleggende ferdighet får alle lærere ansvar for å bidra i skriveundervisningen. Andre fag (enn norsk) kan tilby andre sjangre, annerledes innhold og annen bruk av skrivingen.

1.1 Problemstilling

Det er flere spørsmål jeg ønsker å nærme meg et svar på i dette prosjektet. Jeg opererer med en hovedproblemstilling og to underproblemstillinger. Hovedsakelig ønsker jeg å finne ut noe om læreplanens fokus på de grunnleggende ferdighetene kan virke positivt på guttenes skrivekompetanse og skrivemotivasjon. Dette er da også hovedproblemstillingen for prosjektet: *Kan skriving som grunnleggende ferdighet bidra til positive endringer i guttenes dårlige prestasjoner og holdninger til skriving i skolen?* For å nærme meg et svar på denne problemstillingen, skal jeg gjennomføre en kvalitativ undersøkelse blant elever, lærere og rektor på en ungdomsskole i en jordbruksbygd (Landsbygda Ungdomsskule). I den forbindelse vil det være en forutsetning å vite noe om hvor langt skolen er kommet i arbeidet med innføring og realisering av de grunnleggende ferdighetene. Dersom skolen ikke har fokus på dette, eller ikke er i gang med realiseringen, vil de ha problemer med å gi en fullgod respons i forhold til hovedproblemstillingen. Underordnet problemstilling nummer en blir derfor: *Hvordan er de grunnleggende ferdighetene, og da spesielt skriving, realisert ved den studerte skolen?* Videre er det viktig å vite noe om den generelle læringskulturen ved skolen, samt læringskulturen blant guttene. Elever (og særlig gutteelever) ved den studerte skolen har et rykte som skoletapere og/ eller skolehatere. I tillegg viser undersøkelser (Vagle 2005) til prestasjonsforskjeller mellom skoler i urbane strøk og skoler i rurale strøk. Underordnet problemstilling nummer to er: *Hvordan er læringskulturen på den studerte skolen generelt, og blant guttene spesielt?*

1.2 Formål

Vi vet fra nasjonale og internasjonale undersøkelser og forskning (Berge m.fl. 2007 og Vagle 2005 om skriving, samt Kjærnsli m.fl. 2004 og 2007 og Lie m.fl. 2001 om lesing) at gutter skårer dårligere enn jenter i skolen generelt, og i norskfaglige disipliner spesielt. Årsakene til dette kan være mange og sammensatte, og finnes både i og utenfor skolen. Ved bruk av halvstrukturerte fokusgruppeintervjuer skal jeg nærme meg svar på problemstillingene mine. Jeg ønsker å finne ut hvordan guttene på den studerte skolen, Landsbygda Ungdomsskule, forholder seg til skole og skolearbeid. Interesse og motivasjon for skolen har innvirkning på

ytelse og prestasjon i skolearbeidet. *Kunnskapsløftet* trådte i kraft i 2006, og med denne læreplanen fulgte mange store endringer i skolen, deriblant innføringen av grunnleggende ferdigheter. Jeg vil undersøke hvordan Landsbygda Ungdomsskule har innført og realisert ferdigheten skrivning i alle fag. Med dette som bakgrunn vil jeg kunne undersøke hvilke holdninger og meninger respondentene ved den studerte skolen har til spørsmålet om skrivning i alle fag kan bidra til å skape endringer i guttenes situasjon.

Det er to grunner til at jeg har valgt temaet *gutter* og *skrivning*. For det første syns jeg det er alvorlig at norsk skole har et problem med kjønnsforskjeller i prestasjoner i guttenes disfavør. For å kunne delta i et moderne og demokratisk samfunn, kreves det solid språkkompetanse. At guttene faller utenfor skolen på denne måten, kan i verste fall føre til at de ikke kan delta i samfunnet på en likeverdig måte. Som Martinsen (2008) skriver: ”Et land med skrivekytne folk er i alles interesse.” Når vi nå har tallfestet denne situasjonen, er det viktig å ta tak i problemet og finne løsninger slik at forskjellene kan jevnes ut, ikke ved at jentene blir skviset ut, men ved å løfte guttene opp til et høyere nivå. For det andre syns jeg at ferdigheten skrivning har fått for lite oppmerksomhet. Som en følge av de nedslående PISA-resultatene i lesing, fikk vi et stort fokus på, og etter hvert store mengder forskning på denne ferdigheten. Etersom samfunnet i økende grad setter krav til språkkompetanse, og ettersom språkkompetansen består av så vel skriveferdighet og muntlige ferdigheter som leseferdighet, er det viktig å sette fokus på, og øke oppmerksomheten rundt ferdigheten skrivning også.

1.3 Bakgrunn

Jeg vil i det følgende gi en kort presentasjon av bakgrunnen for *Kunnskapsløftet* og den situasjonen i skolen som prosjektet mitt tar sikte på å forstå. Temaet settes i et større perspektiv ved å skissere opp framveksten av reformen og læreplanen *Kunnskapsløftet* og deretter ved å koble dette til guttenes lave skriveprestasjoner. Ideene til *Kunnskapsløftet* begynte å ta form idet den internasjonale PISA-undersøkelsen fastslo at norske elever presterte svakt (i forhold til OECD-gjennomsnittet og i forhold til land vi gjerne sammenligner oss med, som Sverige og Finland) i lesing. Det ble også sagt at norske elever hadde svak basiskompetanse, og at de ikke brukte basisferdigheter som for eksempel lesing, skrivning eller regning som strategier for å tilegne seg ny kunnskap. På dette grunnlag ble *Kvalitetsutvalget grunnopplæringen* opprettet av Stortinget i 2001. Kvalitetsutvalgets mandat

var å vurdere innhold, kvalitet og organisering av grunnopplæringen. Utvalget leverte innstillingen *I første rekke*, og pekte her på viktigheten av å styrke norske elevers basisferdigheter (jf. NOU 2003 I første rekke). Det neste som fulgte i arbeidet mot en ny reform, var innholdet i Storingmelding nr. 30 *Kultur for læring* (2003-2004). Denne stortingsmeldingen danner på mange måter grunnlaget for læreplanen *Kunnskapsløftet*. Det ble lagt stor vekt på utvikling og integrering av grunnleggende ferdigheter i de nye læreplanene. Her foreslås og begrunnes fem ferdigheter; å kunne lese, skrive og regne, å kunne uttrykke seg muntlig og å kunne bruke digitale verktøy. Disse fem ferdighetene er innskrevet i læreplanene for alle fag i *Kunnskapsløftet*. Det står også i meldingen at ferdighetene skal ”integreres i læreplanene i alle fag på det enkelte fags premisser og på relevante nivåer” (St.meld. nr. 30, 2003-2004:34). I følge med gjennomføringen av reformen følger også et evalueringsprosjekt som ser på utførelsen av ulike deler ved reformen. Siste del av dette prosjektet har blant annet evaluert realiseringen av de grunnleggende ferdighetene (Møller m.fl. 2009). Denne rapporten, *Kunnskapsløftet – tung bør å bære? Underveisanalyse av styringsreformen i skjæringspunktet mellom politikk, administrasjon og profesjon*, vil være sentral som bakgrunn i inneværende studie, spesielt med henblikk på realiseringen av skrivning som grunnleggende ferdighet.

Guttenes lave skoleprestasjoner vises i flere undersøkelser og forskningsprosjekt. KAL- prosjektet (her representert i Vagles Studie 8, 2005) og Sluttrapporten for nasjonale skriveprøver (Berge m.fl. 2007) framviste store kjønnsforskjeller i guttenes ufordel når det gjelder skrivning. PISA- resultatene (Kjærnsli m.fl. 2004 og 2007 og Lie m.fl. 2001) viser tilsvarende (og økende fra 2001 til 2007) avstand i skåre i lesing. Språk er sentralt i forhold til identitetsbygging, læring og kommunikasjon i både utdannings-, arbeids-, samfunns- og privatliv. Alle elever har rett til å få utvikle seg selv og sine evner uavhengig av faktorer som kjønn, sosial bakgrunn, språk og så videre (jf. Prinsipper for opplæringen). Skolen har et viktig ansvar for å legge til rette for at både jenter og gutter opplever skrivning som motiverende, interessant, engasjerende og nyttig. Årsaksbildet til situasjonen slik den er i dag, er stort og sammensatt. Det antydes og skisseres ulike forklaringer, der feminisering av skolen er svært framtrædende (Barton 2007, Brekke 2008, Fletcher 2006, Molloy 2007, Roe 2002, Slocumb¹, Vagle 2005). Mange av forklaringene som ellers knyttes til skolen, kobles i større eller mindre grad til påstanden om den feminiserte skolen, eksempelvis at det er en overvekt av skjønnlitteratur i forhold til sakprosa i skolen, og at det er forbud mot såkalte gutteemner

¹ Artikkelen mangler årstall

(Fletcher 2006, Molloy 2007, Slocumb). Ellers påpeker enkelte forskere at det er på tide snu fokuset: i stedet for å lete etter problemet hos guttene selv, er det på tide å vende blikket mot skolen (Førde 2008, Molloy 2007).

Det antydes at gutter generelt har en mer negativ holdning til skole enn jenter (Molloy 2007, Vagle 2005). I følge med innføringen av *Kunnskapsløftet* ble det behov for å kartlegge og vite noe om hvordan elevene selv oppfatter ulike sider ved skolen. Elevundersøkelsen er et verktøy som måler dette, og resultatene offentliggjøres på Utdanningsdirektoratets nettsider *Skoleporten*.² Åtte faktorer benyttes for å måle elevenes opplevelse av læringsmiljø i skolen (trivsel, elevdemokrati, fysisk læringsmiljø, mobbing på skolen, motivasjon, faglig veiledning, medbestemmelse, karriereveiledning). Ved å sammenligne resultatene fra gutter ved Landsbygda Ungdomsskule med resultatene fra gutter på landsgjennomsnitt, ser en at Landbygda har mer negative resultater når det gjelder blant annet trivsel og motivasjon. Disse resultatene, sammen med ryktet om at elever ved Landsbygda Ungdomsskule er skolehatere danner et grunnlag for å undersøke elevenes (og lærernes) egen oppfatning av dette.

1.4 Metode og materiale

Metoden som benyttes i dette prosjektet, er *halvstrukturert intervju i fokusgrupper*. Det vil si at det på forhånd er utarbeidet intervjuguider (vedlegg 3-5) med spørsmål som setter føringer for samtalen. I et halvstrukturert gruppeintervju vil intervjuet fungere mer som en samtale eller diskusjon enn en utspørring. Problemstillingene mine legger ikke opp til fasitsvar eller endelige løsninger, men mer til forslag og mulige veier å gå. Derfor vil ordningen med uformelle gruppeintervjuer være en fruktbar løsning, fordi det åpner for muligheter til diskusjon, refleksjon og samtale. Forskningsarenaen min er en ungdomsskole som ligger på landsbygda. Utvalget består av totalt 18 respondenter. Respondentene er elever og lærere ved niende trinn i tillegg til rektor. Gutteelevne er representert med 10 respondenter og lærerne er representert med 7 respondenter. Det er altså et lite utvalg, og resultatene gir dermed lite grunnlag for generaliseringer. Ikke desto mindre kan resultatene bidra til å peke mot sammenhenger som kan følges opp og replikeres i større anlagte studier. Intervjuene blir spilt inn og deretter transkribert (se vedleggene 6-11 for transkriberte intervjuer). Alle opplysninger om utvalget og skolen er anonymisert i tråd med retningslinjer fra NSD (Norsk

² <http://skoleporten.utdanningsdirektoratet.no/default.aspx>

Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste). Prosjektet er innmeldt til NSD på grunn av behandling av personopplysninger.

1.5 Struktur og oppbygning

Oppgaven er strukturert slik at bakgrunnsmateriale og metodisk design presenteres først for å skape en ramme rundt den kvalitative undersøkelsen. I kapittel 2 redegjør jeg for bakgrunnsmateriale, det vil si undersøkelser og forskning som ligger til grunn for innholdet i inneværende studie. Kapittel 3 er en grundig redegjørelse for det metodiske opplegget. Her presenteres og begrunnes valg av metode, valg av forskningsarena, avgrensning av utvalg samt forhold som kan påvirke gyldighet og pålitelighet. Kapitlet avsluttes med en overgang til neste kapittel, det vil si en ”guide” for lesing av kapittel 4. I kapittel 4 presenteres resultatene fra intervjuene etter kategoriinndelingen i intervjuguidene. For hver kategori (totalt tre kategorier) presenteres resultatene fra henholdsvis elever, lærere og rektor. Kapittel 5 inneholder analyse og drøfting. Analysen er bygget opp på tvers av både kategorier og respondenter, her samles svar og resultater i egne analysepunkter. Drøftingen er et forsøk på å vise funn og observasjoner som er særlig sentrale for problemstillingen i oppgaven. Avslutningsvis, i kapittel 6, følger en oppsummering av hovedfunn og avsluttende kommentarer med tanker om veien videre.

2 BAKGRUNN: KUNNSKAPSLØFTET OG GUTTEPROBLEMET

I dette kapitlet vil jeg presentere bakgrunnen for prosjektet mer inngående. Denne bakgrunnen er i hovedsak todelt. På den ene siden handler det om framveksten av *Kunnskapsløftet* og sentrale ideer i denne læreplanen. På den andre siden handler det om gutter og skriving som forskningsfelt nasjonalt og internasjonalt. Jeg forholder meg til eksisterende forskning i det feltet jeg studerer. Dataene mine tolkes ikke ut i fra et bestemt teoretisk perspektiv, men ses i lys av forskning og litteratur som har et genusperspektiv på skriving i skolen. Forskningsfeltet for kjønn og skriving i skolen er relativt lite i Norge, men temaet har vært dagsaktuelt både i USA, Australia og våre nordiske naboland en stund. Feltet blir mer og mer aktuelt, noe jeg kommer tilbake til i det følgende. Bakgrunns materialet til denne studien er hovedsakelig hentet fra USA (Fletcher 2006, Slocumb), Sverige/ Finland (Molloy 2007, Ylikallio), internasjonale lese- og skriveundersøkelser (PISA- undersøkelsene, IEA- undersøkelsen) og Norge (bl. a. Berge 2005 og 2007, artikler fra *Norsklæreren 1*, 2008, Kjærnsli m.fl. 2004 og 2007, Lie m.fl. 2001, Møller m.fl. 2009, Trageton 2003, Vagle 2005).

Jeg ønsker med denne studien å bidra med tilstandsbeskrivelser som kan fylle ut i bildet av gutters forhold til skriving i skolen. For å gi en mest mulig helhetlig beskrivelse av det studerte utvalget, har undersøkelsen søkt svar i tre overordnede kategorier.³ Disse kategoriene er aktivt brukt som en strukturerende oppbygging i oppgaven. Kapitlet starter med en kort redegjørelse for framveksten av den nye læreplanen, *Kunnskapsløftet* (LK06), og for ideen om de grunnleggende ferdighetene. Videre følger en gjennomgang av hva litteratur og forskning sier om (de til dels store) kjønnsforskjellene i jentenes favør når det gjelder skriving, samt de vanligste årsaksforklaringene til situasjonen. Avslutningsvis sier jeg noe om læringskultur generelt og læringskultur blant gutter.

2.1 Kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter

Fra og med 2006 trådte en ny læreplan, *Kunnskapsløftet*, i kraft i norsk skole. Blant flere gjennomgripende endringer denne har brakt med seg, er innføringen av de fem grunnleggende ferdighetene kanskje den største. Denne ferdighetstekningen legger opp til en ny måte å tenke om skolestruktur og læring. I det følgende vil jeg først si litt om bakgrunnen for utviklingen

³ Kategoriene er: 1) Læringskultur, 2) Kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter og 3) Skriving som grunnleggende ferdighet

av denne omleggingen i norsk skole. Deretter vil jeg på et generelt nivå redegjøre for de grunnleggende ferdighetene; hvorfor disse fem er valgt ut, hvordan de skal implementeres i skolen, hva som er intensjonen og hva som er målet med planen. Avslutningsvis følger en drøfting knyttet til ferdigheten *skrivning*.

2.1.1 Bakgrunnen for Kunnskapsløftet

”Den viktigste bakgrunnen for Kunnskapsløftet er norske elevers (påståtte) nedslående resultater fra internasjonale undersøkelser” (Hølleland 2007:112). Undersøkelsene det vises til, er PISA- undersøkelsene som ble gjennomført i 2000, 2003 og 2006. PISA måler elevers faglige prestasjoner i naturfag, matematikk og lesing. I 2001 ble *Kvalitetsutvalget* opprettet av Stortinget. Mandatet var å vurdere innhold, kvalitet og organisering av grunnopplæringen. Utvalget skulle blant annet utrede mulighetene for å videreføre ideer fra OECD og ASEM⁴ om grunnleggende ferdigheter, eller ”basisferdigheter” som det først ble kalt. I Kvalitetsutvalgets innstilling pekte utvalget på at norsk skole har for svake resultater i nasjonale og internasjonale undersøkelser av basisferdigheter (jf. NOU 2003:16 *I første rekke*). PISA- resultatene ble oppfattet som alvorlige; av 41 deltakerland lå Norge omtrent midt på treet. Det vil si at de norske resultatene var under OECD- gjennomsnittet, og langt bak land vi gjerne sammenligner oss med (som Sverige og Finland). Troen på at norsk skole var blant de beste ble svekket når den viste seg å være middelmådig på flere viktige områder. Dette var oppsiktsvekkende og skapte både mediestorm og debatt (Hølleland 2007:116-118). Kvalitetsutvalget foreslo flere forbedringer i grunnopplæringen, deriblant arbeid med basiskompetanser som er gjennomgående i alle læreplaner på alle trinn og nivå, samt et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem. Etter utvalgets utredning, og som følge av andre evalueringer (deriblant evaluering av Reform 97), fulgte en stortingsmelding som ble grunnlaget for den nye læreplanen. Stortingsmelding nr. 30 *Kultur for læring*, fulgte opp mange av forslagene fra Kvalitetsutvalget, og la stor vekt på utvikling og integrering av

⁴ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) er en internasjonal organisasjon som arbeider for økonomisk utvikling i industrilandene. Medlemslandene samarbeider også om utdanning og forskning. PISA- undersøkelsen er det mest kjente utredningsprosjektet i regi av OECD som Norge deltar i (regjeringen.no).

ASEM- prosjektet (“Asian European Meeting”) har til hensikt å gjøre livslang læring til et kjerneområde i politikken. ASEM- rapporten *Ensuring Basic Skills for All* (2002) er interessant fordi den foreslår en todeling av kompetansebegrepet som Kvalitetsutvalget bruker for å skille ut noen mer “snevre” ferdigheter (Hølleland 2007:236-237).

grunnleggende ferdigheter i den nye læreplanen. Her står det at de grunnleggende ferdighetene skal ”integreres i læreplanene i alle fag på det enkelte fags premisser og på relevante nivåer” (St.meld. nr. 30, 2003-3004:34). Dette kommer jeg tilbake til.

Hølleland (2007:19, 29) skriver at *Kunnskapsløftet* ikke bare er en læreplan, det er en skolereform som griper inn i både struktur, innhold og ikke minst styring. Denne reformen skiller seg ut fra tidligere reformer på et sentralt område: nå stilles det nasjonale krav og målsettinger for skolen, men skolene har valgfrihet når det gjelder metode, arbeidsmåte og organisering. Samtidig kontrolleres skolens resultater ved bruk av nasjonale prøver og brukerundersøkelser. Kjell Lars Berge mener at mange lærere vil kunne lese den nye læreplanen, og spørre seg hva som egentlig er nytt. De kan si at de alltid har vært opptatt av faglig lesing og skriving. Så hva er *egentlig* nytt i Kunnskapsløftet? I følge Berge er det genuint nye i Kunnskapsløftet at ”vurderingssystemet er bygd opp rundt de grunnleggende ferdighetene” (Berge 2007:241). Dette fører oss videre til neste punkt som dreier seg mer spesifikt om de grunnleggende ferdighetene.

2.1.2 De grunnleggende ferdighetene

Det kan være nødvendig med en avklaring av selve begrepet ”grunnleggende ferdighet”. Hilde Traavik (Traavik m.fl. 2009:18-19) forklarer at ordet *grunnleggende* i skolesammenheng tradisjonelt har blitt brukt i forbindelse med den første opplæringen i lesing, skriving og regning. Det vil altså si ferdigheter på et grunnleggende nivå. Men i *Læreplaner for Kunnskapsløftet* (LK06) skal betegnelsen *grunnleggende ferdigheter* forstås på en annen måte. Her benyttes begrepet om ferdigheter som er grunnleggende for læring og utvikling i alle fag og på mange livsområder.

Det er *fem* ferdigheter som er skrevet inn i LK06. I St.meld. nr. 30, *Kultur for læring*, står det hvilke som ble valgt ut og begrunnelser for disse valgene (2003-2004:31-34). *Å kunne uttrykke seg muntlig* er vesentlig for å kunne kommunisere, samhandle og holde kontakt med andre i alle sosiale sammenhenger. *Å kunne lese* er nødvendig for å kunne delta i samfunnet som en kritisk og reflektert borger, og det er en forutsetning for personlig utvikling. *Å kunne uttrykke seg skriftlig* er et grunnlag for å kunne uttrykke seg faglig. Disse tre ferdighetene samles gjerne under begrepet språkkompetanse (literacy). Målet med språkferdighetene er evne til å uttrykke og fortolke tanker, følelser og fakta i både muntlig og skriftlig form (lytte,

lese, snakke, skrive), og å kunne bruke språket i mange sosiale sammenhenger (skole, arbeid, hjem, fritid). Å *kunne regne* (å arbeide med tall, mønstre og ulike data) bør i større eller mindre grad være et element i alle fag, ikke bare matematikk. Målet for regneferdigheter er å kunne bruke de fire regneartene og forholdstall for å løse oppgaver og utfordringer i daglige og faglige situasjoner, samt å se og tolke mønstre og grafer. Å *kunne bruke digitale verktøy* er en forutsetning for å fungere i dagens samfunn. Evnen til å beherske digitale verktøy er viktig for å fungere i et samfunns- og arbeidsliv som blir stadig mer digitalisert. Målet med denne ferdigheten er å hente fram og bruke informasjon, samt lagre, skape, presentere, vurdere og utveksle informasjon. Digitale ferdigheter og skriftlige ferdigheter vil antakelig tidvis gå hånd i hånd i og med at datamaskiner i økende grad benyttes som skrive- og tekstskapingsverktøy. Arne Trageton (2003) presenterer i boka *Å skrive seg til lesing. IKT i småskolen* resultatene av et prosjekt som undersøkte sammenhengen mellom skriveopplæring og bruk av datamaskin. Dette kommer jeg nærmere tilbake til i kapittel 5.1.9.

Tradisjonelt har tenkning om organisering og læring i skolen vært tuftet på ideen om faginndeling. Med innføringen av de grunnleggende ferdighetene utfordres denne tankegangen fordi et tverrfaglig fokus nå legges til grunn. Alle de fem grunnleggende ferdighetene skal læres og utvikles i alle fag. Altså er det ikke lenger *kun* norsklæreren som har ansvar for lese- og skriveopplæringen. Det er ikke lenger *kun* matematikklæreren som har ansvar for elevenes regneopplæring. Det er blitt et felles ansvar. At elevene mestrer de grunnleggende ferdighetene er en forutsetning for læring i *alle* fag. Skolen har dermed et samlet, tverrfaglig ansvar for utvikling av disse ferdighetene (Djupedal, 2006).

2.1.3 Skrivning som grunnleggende ferdighet

Med Kunnskapsløftet fulgte altså fem grunnleggende ferdigheter; lesing, skrivning, regning, muntlighet og digital kompetanse, og dette prosjektet dreier rundt ferdigheten *skrivning*. I følge Berge (2007:243-247) har enkelte av ferdighetene fått mer oppmerksomhet enn andre. Lesing, regning og digitale ferdigheter er de som har fått mest oppmerksomhet. Dette kan blant annet ha sin årsak i at det har latt seg gjøre å opparbeide brukbare kriterier for å måle disse ferdighetene. I tillegg til PISA-undersøkelsene, har også de nasjonale prøvene i lesing og regning fungert som kontrollredskap. Ferdighetene muntlig og skrivning har derimot fått lite oppmerksomhet. St.meld. nr. 23 *Språk bygger broer* (2007-2008:34-35) understreker også

dette: ”Til tross for at det er enighet om at det er viktig å ha god skrivekyndighet, har vi ikke samme kunnskapsgrunnlag på dette området som for lesing.” Det finnes ingen internasjonale sammenlignende vurderingssystemer for disse ferdighetene. IEA forsøkte på 1980-tallet å gjøre en sammenlignende studie av skriveferdigheter, men fant at resultatene ikke kunne sammenlignes. I forbindelse med innføringen av de grunnleggende ferdighetene, skulle det også innføres et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem som skulle være sammenlignbart med tilsvarende vurderingssystemer i andre land. Dette har i følge Berge (2007:242) fungert i lesing og regning, men nasjonale *skriveprøver* skulle imidlertid vise seg å være problematiske, ikke bare i forhold til sammenligning, men på flere områder.

Kjell Lars Berge (2005) redegjør for utfordringene som fulgte utviklingen og konstruksjonen av de nasjonale skriveprøvene som ble gjennomført i 2005. De viktigste utfordringene var: å definere hva skriving er både som kognitivt og sosiokulturelt fenomen, å avklare hvor komplekst skriveferdighet skal defineres, hvordan skriveferdighet utvikles og hvordan skriveferdighet kan prøves og vurderes. Etter gjennomføringen av prøvene viste det seg et grunnleggende problem: tolkningsfellesskapet blant lærerne, eller mangelen på dette. I sluttrapporten til de nasjonale skriveprøvene står det at:

Norske lærere utgjør slett ikke noe tolkningsfellesskap med felles normer og kompetansemål på tvers av fag. /.../ Dersom ikke lærernes tolkningsfellesskap når det gjelder skriving og skrivevurdering styrkes, vil det ikke være mulig å gjennomføre Kunnskapsløftet i tråd med intensjonene. (Berge m.fl. 2007:115)

Dersom det skal være mulig å utvikle felles normer for skriving, og med det nasjonale skriveprøver som fungerer, må det først gjennomføres ”et grundig og tidkrevende kompetanseutviklingsarbeid blant lærerne” (Berge 2007:246). Vi har per dags dato ikke noe nasjonalt vurderingssystem for ferdigheten skriving.⁵ Ikke desto mindre er ferdigheten fullt ut skrevet inn i LK06. Skriving som grunnleggende ferdighet innebærer langt mer enn å skrive noveller i norsk og faktasetninger i samfunnsfag.

Den viktigste begrunnelsen for å drive skriveopplæring i alle fag er en tro på at dette i tillegg til å styrke den nøkkelkompetansen som skriving er, også fører til at elevene lærer mer

⁵ Status for nasjonale skriveprøver i følge www.skriveresenteret.no: ”Det vil kome nye nasjonale skriveprøvar. Ein skal med desse prøvane teste eit *utval* av barna på årstrinn 5 og 8, og ein skal undersøkje skrivekompetansen deira i alle fag. Ei faggruppe i regi av Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning startar i desse dagar arbeidet med å utvikle denne nasjonale skriveprøven, som med tida vil gi oss betre oversikt.”

og utvikler seg bedre i alle fag og fagområder. Det er Rutt Trøite Lorentzen som hevder dette i boka (og kapitlet) *Å skrive i alle fag* (Smidt og Lorentzen 2008). Hun påpeker videre et stort utviklingspotensial i at skriveopplæringen nå skal utvides og knyttes til andre fag i tillegg til norskfaget. Når skrivinga knyttes til flere fag og ulike faginnhold, er sjansen større for at flere finner noe interessant å skrive om, flere grunner til å skrive og flere måter å skrive på (Smidt og Lorentzen 2008:9,20). Skriving har flere grunnleggende funksjoner. Grunnleggende skriveferdighet vil si evnen til å bruke disse funksjonene gjennom skriftlig håndverk og skriftlig meningsskapning, det vil si kommunikasjon for ulike formål. Skrivesituasjoner henger ofte sammen med faglig virksomhet. Skriveferdighet er en forutsetning for de fleste fag, samtidig som den er særlig sentral i norskfaget (Berge 2005:170).

Norskfaget vil fortsatt ha hovedansvaret for at elevene tilegner seg og utvikler språkferdighetene (lesing, muntlighet og skriving). Men at det nå skal skrives i alle fag, medfører at alle lærere blir norsklærere, det vil si at også faglærere må ha fokus på fagrelevant skriveopplæring. Dette kan virke truende og overveldende på faglærere som ikke forstår seg selv som norsklærere. Det som er viktig, er at alle faglærere tydeliggjør for seg selv og andre hva slags fagrelevant skriving deres fag innebærer (Berge 2005:163). Intensjonen med de grunnleggende ferdighetene er *ikke* å tvinge inn like mye av alle fem ferdighetene i alle fag. I Rundskriv F-13/04 står intensjonen med ferdighetene beskrevet:

Elevenes og lærlingenes utvikling av grunnleggende ferdigheter skal prioriteres i alle fag og skal integreres i kompetansemålene – *på det enkelte fags premisser og på relevante nivåer*. Alle lærere og instruktører har derfor ansvar for at elever og lærlinger utvikler de grunnleggende ferdighetene gjennom arbeidet med de ulike fagene. (Utdannings- og forskningsdepartementet 2004, mine uthevinger)

Uthevingen er for å understreke essensen i implementeringen av de grunnleggende ferdighetene. Det står eksplisitt at disse skal prioriteres i alle fag, men på det enkelte fags premisser og på relevante nivåer. Det vil for eksempel si at skriving ikke skal ha like stor vektlegging i kroppsøving som det har i for eksempel norsk eller naturfag. En slik ordning ville blitt kunstig og lite fruktbar. I *Prinsipper og retningslinjer for læreplanene* står det at ”mål for grunnleggende ferdigheter skal integreres i alle læreplaner for alle fag”, og også her presiseres det at dette skal skje på fagenes premisser og på relevante nivå (Utdannings- og forskningsdepartementet 2004).

Når nå bakgrunnen og framveksten av den nye læreplanen og de grunnleggende ferdighetene er skissert, kan vi bevege oss videre til utgangspunktet for denne studien, nemlig at norske gutter presterer dårligere enn jenter i skolen generelt og i skrivning spesielt (Vagle 2005:248-249). I det følgende vil jeg forsøke å tegne et bilde av situasjonen slik den er i dag. Hva viser undersøkelser og forskning, og hvilke forklaringer legges til grunn for denne situasjonen?

2.2 Gutter + skrivning = krise?

Undersøkelser og forskningsprosjekt avdekker til dels store kjønnsforskjeller i guttenes disfavør i den norske skolen: KAL- prosjektet⁶ (her: Vagle 2005), Nasjonale skriveprøver (Berge m.fl. 2007), IEA- studien (Purves 1992) og PISA- undersøkelsene (Kjærnsli m.fl. 2004 og 2007, Lie m.fl. 2001),⁷ særlig resultatene fra 2006. Det viser seg at gutter presterer dårligere enn jenter i skolen generelt og i skrivning spesielt (jf. Vagle 2005). Både KAL- prosjektet og de nasjonale skriveprøvene har vist at gutter skårer signifikant lavere enn jenter når det gjelder skrivning (Berge m.fl. 2007:72, Berge m.fl. 2005:247). Dette sammenfaller i stor grad med PISA- resultatene i lesing (Roe 2002:114). Et knippe sitater fra norsk forskning kan illustrere denne situasjonen:

Analysene av materialet for 7.trinn viste klare kjønnsforskjeller på de fleste områder, der jentene hadde signifikant høyere skrivekompetanse enn guttene... (Berge m.fl. 2007:72)

Jenter skårer høyere enn gutter på de fleste typer skriveoppgaver og innenfor de fleste skoleslag og studieretninger. /.../ Med unntak av matematikk får jentene bedre karakterer enn guttene over hele linja. ... forskjellen i karakternivå er størst i de norskfaglige disiplinene. /.../ ... jenter som gruppe betraktet er mer motivert for skolearbeid og ofte viser større innsatsvilje ved skolerelaterte oppgaver enn gutter. /.../ Jenter har en mer positiv holdning til skrivning enn gutter. (Vagle 2005:238, 247, 256, 262)

⁶ KAL- prosjektet (Kvalitetssikring av læringsutbyttet i norsk skriftlig) gikk over 3 år, og hadde som hovedformål å bidra til å forbedre undervisningen, læringsutbyttet og prøvingen i norsk skriftlig. Prosjektet søkte å evaluere arbeidet etter norskplanen i L97 gjennom å undersøke læringsutbyttet i norsk skriftlig etter endt 10-årig grunnskole og ved å undersøke norsksensuren som kvalitetsvurdering. Studie 8 i KAL- rapporten tar opp kjønnsforskjeller i funnene. (Se for øvrig <http://prosjekt.hihm.no/r97-kal/>)

⁷ PISA- undersøkelsene gjelder *lesing*, men både lesing og skrivning er deler av skriftspråkkompetansen. Selv om leseresultatene fra PISA neppe kan generaliseres til å gjelde skrivning, kan de brukes som en indikator på at samme tendens gjør seg gjeldende i begge ferdighetene. Guttenes prestasjoner har sunket mellom hver undersøkelse, og resultatene fra 2006 vakte stor oppsikt (se www.pisa.no, hovedrapporter).

Guttene oppnår systematisk lavere skoleresultater enn jentene. (Brekke, i *Norsklæreren 1*, 2008)

Gutter får dårligere resultater enn jenter i skrivning. (Martinsen, i *Norsklæreren 1*, 2008)

Disse sitatene antyder et til dels problematisk fenomen i norsk skole; guttene har falt utenfor og kommer ikke til sin rett i klasserommet, spesielt når det gjelder skrivning. Men det er ikke bare i Norge at dette er et problem. Både Australia, Sverige, Finland og USA (og kanskje flere) har fått fokus på dette fenomenet. Ralph Fletcher (2006), amerikansk barnebokforfatter og utdanningsrådgiver, har studert ”gutteproblemet” i et klasseromsperspektiv, det vil si ut i fra hvordan lærere og elever ser ut til å oppfatte skriveundervisningen i skolen. Han har funnet ut at:

... we don't really understand the boys in our classrooms. We misunderstand their crude humor. ... we fear their apparent thirst for violence, which is reflected in what they choose to read and write. ... the general demeanor of those boys troubled me. The boys seemed: Turned off. Checked out. Disengaged. Disenfranchised. I was struck by the pervasive lack of enthusiasm they showed for writing in school. ... surely the difference between boys' and girls' test scores should send up a warning flare. (Fletcher 2006:4-5, 12)

Fletcher påpeker at kjønnsforskjellene som viser seg i skriveprestasjoner i skolen er alarmerende. Han forsøker i boka *Boy writers. Reclaiming their voices* (2006) å peke på hvorfor problemet har oppstått, og han kommer med konkrete forslag til hva læreren kan gjøre i skriveundervisningen for at guttene skal få utvikle seg som skrivere på lik linje med jentene. Skrivning er mye mer enn et skolefag i følge Fletcher; ”it is a life skill” (2006:15). Han understreker også at guttenes mistrivsel i skolen og skriveundervisningen må tas på alvor fordi vi ikke har råd til å miste en generasjon med gutteskrivere. I Stortingsmelding nr. 30, *Kultur for læring*, finnes begrunnelser for å bringe inn de fem grunnleggende ferdighetene i den nye læreplanen. Her står det at disse ferdighetene er vitale for å kunne lære og å kunne utvikle seg ikke bare i skolen, men også i arbeids- og samfunnsliv.

De grunnleggende ferdighetene som er omtalt her [muntlig, lesing, skrivning, regning, digital kompetanse], er helt nødvendige forutsetninger for læring og utvikling både i skole, arbeid og samfunnsliv. (St.meld. nr. 30: Kultur for læring, 2003-2003)

I 2006 ble det avholdt to konferanser om skriving i Trondheim, og disse er samlet i to bøker; *Skrive for nåtid og framtid I og II* (Matre & Hoel 2007). I den forbindelse hadde daværende kunnskapsminister Øystein Djupedal et innlegg om samfunnets behov for kunnskap om skriving i skole og arbeidsliv. Han påpekte at

Som alle her er vel kjent med, er arbeids- og samfunnslivet mer skriftdominert enn noen gang tidligere, og stadig nye samfunnsområder blir skriftliggjort... Behovet for allsidige lese- og skrivekompetanser øker dermed kraftig (Djupedal, 2006).

I tillegg skriver Synnøve Matre og Torlaug Løkensgard Hoel i forordet i bind I at skriving er en mer sentral basiskompetanse i dag enn det noen gang har vært før. Vi er i større grad avhengige av å skrive i dag, og kravene til generell skriftlig kompetanse har økt kraftig. Matre og Hoel påpeker også at skriving ikke bare tilhører skolen, det følger oss gjennom videre utdanning, gjennom arbeid og deltakelse i samfunn og organisasjoner – og gjennom livet ellers (Matre & Hoel 2007). Mye av det samme står også omtalt under grunnleggende ferdigheter i læreplanen i norsk i LK06.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i norsk... Skriftligheten i samfunnet er økende, ikke minst gjennom utviklingen av digitale kommunikasjonsformer, og kravet til å mestre skriftlig framstilling i ulike sjangre har blitt større. Skriving er en måte å utvikle og strukturere ideer og tanker på, men det er også en kommunikasjonsform og en metode for å lære. (Læreplan i norsk, Kunnskapsløftet)

Den nye læreplanen, *Kunnskapsløftet*, kalles en literacy-reform, nettopp fordi den har satt fokus på skriftspråkkompetanse i et mye større omfang enn det før har vært. Tidsskriftet *Norsklæreren* viet i 2008 det første nummeret til denne problematikken. Kirsti Martinsen skriver her at ”et land med skrivekytne folk er i alles interesse” (Martinsen, i *Norsklæreren* 1, 2008). Hun påpeker også at lese- og skriveferdigheter bidrar til at den enkelte kan ivareta sine rettigheter i et demokratisk samfunn. Det er altså svært viktig at alle elever, det vil si både jenter og gutter, i skolen får tilegne seg god literacykompetanse, det vil si gode ferdigheter i både lesing, skriving og muntlighet.

Etter at det ble kjent at det i norsk skole er store kjønnsforskjeller i skriving (og lesing), har mange også lett etter mulige årsaker til at det har blitt sånn. Mange av årsakene som skisseres kan knyttes direkte til skolen, og jeg skal vise noen eksempler. Flere forskere

framholder at skolen i større eller mindre grad er feminisert: ”Literacy is a highly gendered activity... the teachers they come across in pre-schools and early schooling are more likely to be female. /.../ Most English teachers are women” (Barton 2007:64-65). Selv om Barton i hovedsak omtaler hverdagslitteracy, påpeker han at skolen er preget av et flertall av kvinnelige lærere. Vagle skriver i Studie 8 i KAL- rapporten at “Norsk skole er sterkt feminisert” (Vagle 2005:258), og Kirsti Martinsen framholder også denne tendensen: “... i løpet av noen år er skolen i økende grad blitt kritisert for å formidle overvekt av feminine verdier” (Martinsen 2008). ”I oppsummeringskapitlet i PISA- rapporten... stilles spørsmålet: Er en feminisering av skolen med på å gjøre guttene til tapere?” (Roe 2002). Det foreslås også at skjønnlitteratur er tyngre vektet enn sakprosa i skolen (Vagle 2005, Martinsen 2008, Molloy 2007), og dette sammenholdes i stor grad med at innholdet i skolen passer bedre for jenter enn for gutter. Koblingen mellom sjanger og såkalt feminisering er også påpekt i St. meld. nr. 23 *Språk bygger broer*:

Ifølge KAL- rapporten står den skjønnlitterære skivingen sterkt i grunnskolen, men den ser ut til i stor grad å være lagt opp på jentenes premisser, med vekt på fortellende, fabulerende tekster og med mindre vekt på sakprosaskrivning. Forskerne anbefaler at skriveopplæringen bør fortsette med å utvikle det lekende og skapende, med at det bevisst bør satses på utviding av et sjangerregister som i større grad engasjerer guttene. (St. meld. nr. 23 *Språk bygger broer* 2007-2008:35)

De skjønnlitterære sjangrene påstås å passe jentene bedre enn guttene. Fletcher (2006:83) sier at ”Men talk about things; women talk about people. Men talk about facts; women talk about feelings.” I dette ligger en antydning om at kvinner foretrekker personlige sjangre (skjønnlitteratur) mens menn foretrekker saklige og faktabaserte sjangre (sakprosa). Andre årsaksforklaringer er at guttenes literacy ikke blir verdsatt i skolen (Fletcher 2006, Molloy 2007, Ylikallio⁸) og at lærerens valg av skriveemne kan være et problem (Fletcher 2006, Molloy 2007).

I det foregående så vi på årsaksforklaringer knyttet til skolen og skriveundervisningen. Andre forskere har skissert årsaker hos guttene selv, enten i guttegrupper eller i forbindelse med medfødte, kognitive faktorer. Paul D. Slocumb, amerikansk utdanningsforsker med fokus

⁸ Artikkelen mangler årstall

på gutter og utdanningssystemet, er opptatt av hvordan kognitive forskjeller mellom gutter og jenter skaper problemer fordi skolen er best tilpasset jenter. Han har blant annet funnet ut at

Understanding the wiring of the male brain can assist teachers... Boys are iconic thinkers... girls typically prefer the words. ...boys prefer doing one thing at a time... Boys like action-centered material. Schools are designed to come in, sit down, and get to work. The male brain is wired to come in, sit down, and get up. (Slocumb)

Som Fletcher, arbeider også Slocumb med å finne og foreslå konkrete løsninger som lærerne kan benytte seg av for å skape et klasserom som er like godt tilpasset gutter som jenter. I *Læreplaner for Kunnskapsløftet, Prinsipper for opplæringen* står det at "Uavhengig av kjønn, alder, sosial, geografisk, kulturell eller språklig bakgrunn skal alle elever ha like gode muligheter til å utvikle seg gjennom arbeidet med fagene i et inkluderende læringsmiljø." (Utdanningsdirektoratet 2006). Elevenes rettigheter skal ivaretas i skolen. I lys av kunnskapen om at gutter har falt utenfor i norsk skole, er det derfor viktig at skolen nå søker å tilrettelegge undervisningen slik at gutter igjen kan føle at de hører til. Førde (2008) skriver om ulike typer gutter i skolen, hvorav en gruppe av gutter utvikler en negativ holdning til skolen:

Gutter som ikke makter å hevde seg faglig danner en alternativ maskulinitet for å unngå stempelet som taper. I denne alternative maskuliniteten er skolen og skoleflinkhet forbundet med noe feminint, og det å avvise skolen blir en måte å hevde sin maskulinitet på. (Førde 2008, I *Norsklæreren 1*, 2008)

Førdes artikkel *Skoleflink = femi?* er et intervju med sosiolog og skoleforsker Selma T. Lyng. Lyng har forsket på årsaker til at gutter tilsynelatende har et mer negativt forhold til skolen enn jenter. Hun framholder at antiskoleholdninger og svake skoleprestasjoner hos gutter ikke bare kan forklares med kulturelle forestillinger om maskulinitet. Skoleforskningen må vris fra kun å lete etter problemer blant guttene, til også å lete etter problemer i skolen, i følge Lyng. Også Gunilla Molloy (2007:36) mener det er på sin plass å se innover i skolen i stedet for utover hos guttene. Kan hende er skolen med på å reprodusere guttenes motstand? Molloy poengterer at sjangrene som dominerer i skolen passer bedre for jenter enn for gutter. Samtidig påpeker hun at elevene bruker skriving i sin konstruksjon av kjønnsidentitet. Hvis

dette er tilfellet, kan det være alvorlig om gutter ikke får utfolde seg i sjangre som passer for dem:

Vad som också är tydligt i texterna är att pojkarna berättar hur man *gör* något i stället för hur man *känner* något... Att många pojkar helst skriver om handlingar och många flickor helst om känslor kan vara ett tecken på att eleverna konstruerar sin könsidentitet även genom en genusimpregnerad skrivdiskurs. (Molloy 2007:111)

I tillegg til dette hevdes det at gutter har vært mer tilbøyelige til å bruke tiden sin på andre aktiviteter enn lekser og lesing eller skriving. Andre aktiviteter er for eksempel datamaskin, spillkonsoller og annet elektronisk leketøy. Jentene har ikke vist samme interessen for disse teknologiske nyvinningene, og har holdt på interessen for lesing og skriving (Vagle 2005, Kleiveland 2008, Roe 2002).

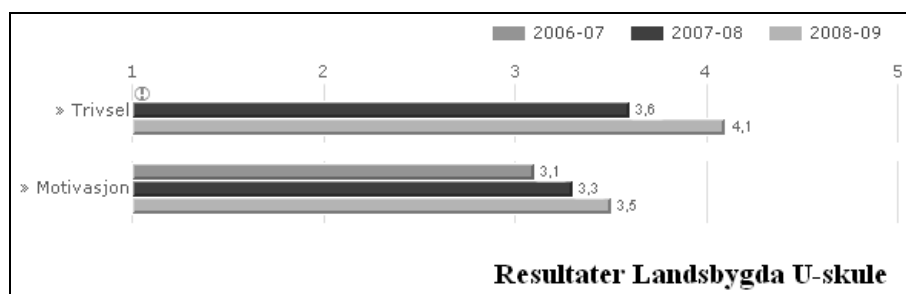
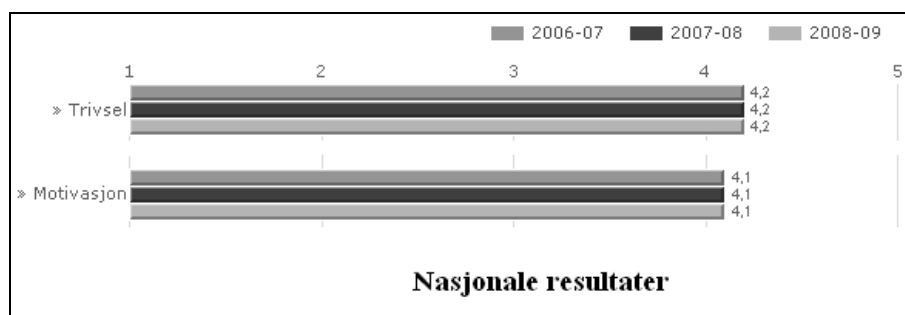
2.3 Kjønn og læringskultur

Dette prosjektet handler i første rekke om gutter og skriving i skolen, men av to grunner er det nødvendig å vite noe om gutter i skolen *generelt* også. For det første har elever ved den studerte skolen (Landsbygda Ungdomsskule) et lokalt rykte som lite skoleinteresserte og lite skoleflinke. For det andre antyder undersøkelser og forskning at norsk skole er sterkt feminisert, og at gutter ikke passer inn på samme måte som jenter. Disse forholdene kan påvirke innholdet og utfallet av studien, og det er viktig å vite noe om det.

Jeg har valgt å bruke ordet *læringskultur*, og med det mener jeg holdninger som en elevgruppe har til læring og skole, det være seg motivasjon, interesse, arbeidsinnsats, og lignende. Ved enhver skole finnes en elevkultur, og elevkulturen vil igjen være svært kompleks og kan innebære blant annet jente- og guttekultur, klassekultur og trinnkultur. I denne studien vil jeg finne ut noe om den generelle læringskulturen og læringskulturen blant guttene ved Landsbygda Ungdomsskule.

Som nevnt har den studerte skolen et rykte som lite skoleinteresserte og lite skoleflinke (se også kapittel 3). I følge med realiseringen av *Kunnskapsløftet* i skolen ble det behov for å kartlegge og følge med ikke bare hva elevene lærer i skolen, men hvordan de selv oppfatter skolen. Elevundersøkelsen er et verktøy som måler elevenes oppfatning av skolen. Det er en nettbasert spørreundersøkelse hvor elever får si sin mening om forhold som er

viktige for å lære og trives på skolen.⁹ Undersøkelsen måler læringsmiljø gjennom åtte ulike faktorer: trivsel, elevdemokrati, fysisk læringsmiljø, mobbing på skolen, motivasjon, faglig veiledning, medbestemmelse og karriereveiledning. Jeg har i det følgende valgt å sammenligne svarene fra *gutter* både nasjonalt¹⁰ og lokalt, samt svarene fra jenter lokalt. Grunnen til at faktorene *trivsel* og *motivasjon* er valgt ut, er at disse har mer relevans enn de andre for læringskulturen slik jeg studerer den i dette prosjektet. Poenget er heller ikke å vise hele undersøkelsesresultatet, men å gi et inntrykk av Landsbygda Ungdomsskules resultater i forhold til landsgjennomsnittet. Ved å sammenligne resultatene fra Landsbygda Ungdomsskule med det nasjonale resultatet, ser en at guttene ved Landsbygda svarer mer negativt enn det nasjonale gjennomsnittet (og mer negativt enn jentene ved Landsbygda Ungdomsskule) alle de tre årene undersøkelsen er gjennomført, særlig i forhold til faktoren *motivasjon*. (Øverst: nasjonale resultater, midten: gutter lokalt, nederst: jenter lokalt)

⁹ <http://www.udir.no/Tema/Brukerundersokelser/Elevundersokelsen/>

¹⁰ <http://skoleporten.utdanningsdirektoratet.no/rapportvisning.aspx?enhetsid=00&vurderingsomrade=05445219-8470-42ba-a0ec-52909144ddaf&skoletype=0>

Av hensyn til anonymiteten, kan jeg ikke oppgi linken til Landsbygda Ungdomsskule sine resultater.

Men selv om guttene på Landsbygda Ungdomsskule har svart negativt, så viser likevel resultatene en positiv utvikling fra år til år. Det ligger mye informasjon bak resultatene. Bak hver av søylene er det flere spørsmål. Under faktoren *motivasjon* er det stilt spørsmål om elevenes arbeid med lekser, om interesse for å lære på skolen, hvor godt elevene liker skolearbeidet og om elevene følger med og hører etter når læreren snakker. Under *trivsel* er det spørsmål om elevene trives på skolen, om de trives med de andre elevene i klassen, om de trives i friminuttene og om de trives med lærerne sine. De generelle tallene jeg har brukt her, er tatt med for å få et tallfestet bilde av situasjonen på den studerte skolen. Det er ikke rom for å kommentere resultatene fra Elevundersøkelsen utover dette. For mer utfyllende lesing av resultatene, se Utdanningsdirektoratets internettside www.skoleporten.no. Wenche Vagle skriver i Studie 8 i KAL- rapporten at urbaniseringsgrad har betydning for elevers skoleresultater. Hun viser både til IEA- undersøkelsen og til en norsk undersøkelse (NRF-prosjektet):

... IEA- undersøkelsen [viste] at elever fra skoler i urbane strøk presterte bedre enn elever fra skoler i rurale strøk. /.../ Norge var ikke med i IEA- undersøkelsen, men en fersk undersøkelse om norske ungdomsskoleelevers psykososiale utvikling og læringsutbytte i ulike fag... har påvist tilsvarende sammenheng for norske skoleprestasjoner generelt (Vagle 2005:239).

Resultatene fra Elevundersøkelsen samt den påviste sammenhengen mellom urbaniseringsgrad og skoleprestasjoner tegner et noe dystert bilde av den studerte skolen. Tallene viser grovstrukturen, og intervjuene vil gi grunnlag for å studere nyanser i bildet ut fra elevenes, lærernes og rektors oppfatning av situasjonen.

Situasjonen med guttenes lave prestasjoner i lesing og skriving skaper behov for å finne forklaringer på hvorfor det er blitt slik. Det antydes og diskuteres av flere forskere, både nasjonalt og internasjonalt, at en feminisering av skolen kan være en mulig forklaring eller

delforklaring på situasjonen. I USA framholder forskere det faktum at skolen har en overvekt av kvinnelige lærere generelt, men spesielt i småskolen og i morsmålsundervisningen.

”Children are read to more by female adults than by males, and the teachers they come across in pre-schools and early schooling are more likely to be female” (Barton 2007:64).

Fletcher mener at dette har en nær sammenheng med at feminine verdier blir framtrædende i undervisningen:

Ninety percent of elementary school teachers are women. Would it be shocking to learn that teachers tend to create classrooms that favor the tastes, strengths, sensibilities, and learning styles of girls? (Fletcher 2006:22)

Paul D. Slocumb påpeker i tillegg til den store overvekten av kvinnelige lærere i skolen, at flere og flere gutter blir oppdratt av enslige mødre. Han etterlyser flere mannlige rollemodeller, eller mannlige lærere, for guttene (Slocumb¹¹). Også her hjemme, og hos våre naboer i Sverige antydes det at dagens skole passer bedre for jenter enn for gutter. Vagle (2005:259) sier i KAL- rapporten at ”Flere forskere har trukket fram den sterke feminiseringen av norsk skole med tilhørende overfokusering på feminine verdier...” May-Britt R. Brekke (2008) peker også på feminiseringen av skolen, men stiller samtidig spørsmålet ”Er det det feminine som er normen i dag?” Hun mener at skolene, i en forlengelse av kunnskapen om guttenes lave prestasjoner, i større grad bør diskutere hvilke kunnskaper og ferdigheter dagens skole vektlegger, og hvordan dette samsvarer med det maskuline og det feminine. Brekke etterlyser en bevissthet og en åpen diskusjon om kjønn i skolen (Brekke, i *Norsk læreren 1*, 2008). Gunilla Molloy (2007) utfordrer utvalget av tekster og bøker i skolen sammen med sjangertilbudet som finnes i skriveundervisningen:

En fråga att fundera över är om de böcker som läraren erbjuder kanske innehåller för mycket ”kärlek och relationer”, vilket skulle göra det redan kvinnoimpregnerade svenskämnet... ännu mer ”kvinnligt”? (Molloy 2007:158)

Hun mener at svenskfaget i utgangspunktet er feminisert til en viss grad, og stiller spørsmål ved om utvalget av (skjønnlitterære) bøker og sjangre som faget tilbyr kan bidra til å gjøre faget enda mer feminisert. I og med genusperspektivet som er i denne studien, samt det

¹¹ Artikkelen mangler årstall

faktum at såpass mange forskere bruker påstanden om ”den feminiserte skolen”, ville jeg gi litt rom til denne årsaksforklaringen. Lorentzen (Smidt og Lorentzen 2008:20) er også innom temaet når hun stiller spørsmålet om en større vektlegging av fagskriving over et større kunnskaps- og erfaringsområde kan bidra til å jevne ut prestasjonsforskjellene mellom gutter og jenter. I stedet for å se på hva som er og har vært et problem med den såkalte feminiseringen av norsk skole, ser Lorentzen på hva som kan endres i positiv retning som følge av innføringen av skriving som grunnleggende ferdighet. Denne studien søker å finne ut om skriving som grunnleggende ferdighet kan bidra til å skape en endring i situasjonen blant guttene. Da er det viktig å vite om hvilke forklaringer som ligger til grunn for at situasjonen er som den er. Men det er like viktig å finne ut noe om hva forskere, rektor, lærere og ikke minst guttene selv foreslår som veier å gå i retning av å knytte guttene tettere til skolen og skrivingen. De ulike aktørene på den studerte skolen har fått spørsmål om ”den feminiserte skolen” i tillegg til ulike spørsmål som gjelder læringskultur generelt og læringskultur blant gutter.

2.4 Oppsummering

Kunnskapsløftet er både en gjennomgripende skolereform og et nytt læreplanverk for skolen. Norske elever presterte dårlig i internasjonale undersøkelser, og det ble et viktig mål å styrke elevenes grunnleggende ferdigheter. Fem ferdigheter ble skrevet inn i læreplanene; å kunne lese, regne, skrive, uttrykke seg muntlig og kunne bruke digitale verktøy. Med den nye læreplanen har brukerne fått stor metodefrihet, men samtidig kontrolleres de av et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem. Ferdighetstenkningen medfører ny tenkning om læring og organisering i skolen, noe som krever tverrfaglig samarbeid og faglig innsikt og kompetanse i arbeidet med lokale læreplaner. Ferdigheten skriving har ikke fått så mye oppmerksomhet, og det har også vært problematisk å utvikle nasjonale skriveprøver. KAL- prosjektet og de nasjonale skriveprøvene viser at guttene presterer lavere enn jenter i skriving i skolen. Feminisering av skolen trekkes fram som en av mange mulige årsaker til denne situasjonen. Med dette materialet som bakgrunn, vil undersøkelsen (intervjuene) og analysen av funnene kunne nyansere bildet av læringskultur i skolen, og, ut fra tre perspektiver (elever, lærere, rektor), kanskje kunne si noe om skriving i alle fag vil kunne bidra til en positiv endring i guttenes situasjon. I neste kapittel følger en redegjørelse for metode og materiale, og

påfølgende kapitler er først en presentasjon av materialet og deretter analyse og drøfting av viktige funn.

3 METODE OG MATERIALE

3.1 Kvalitativ metode

En viktig metodisk avgjørelse som må tas i arbeidet med en empirisk studie, er om en skal velge kvalitativ eller kvantitativ tilnærming, eller begge deler. Jeg forstår det slik at en kvantitativ tilnærming søker breddekunnskap og forklaringer mens en kvalitativ tilnærming søker dybdekunnskap og forståelse. Rammene (tid, sted og utvalg, problemstillinger) for dette prosjektet gjorde det naturlig å velge en kvalitativ tilnærming. Dette kommer jeg tilbake til i det følgende.

Kvalitativ forskning innebærer at forskeren søker å forstå kompleksiteten på det feltet som studeres ved å løfte fram og forstå deltakernes perspektiv (Postholm 2005:34-35). Dette prosjektet kan kalles en kvalitativ studie med *fenomenologisk tilnærming*. May B. Postholm beskriver fenomenologiske studier som kvalitativ forskning som omhandler ”handlingspraksis uten at selve praksisen blir gjenstand for forskning. /.../ ... forskningsdeltakerne blir intervjuet i forhold til erfarte fenomen fra virkeligheten” (2005:15). Videre forklarer hun at hensikten med en slik forskning er å få tak i menneskers felles opplevelse eller erfaring av fenomenet. Den beste måten å få til dette er ved hjelp av samtale. ”Intervju er dermed vanligvis den eneste datainnsamlingsstrategien som kan tas i bruk ved fenomenologiske studier” (Postholm 2005:43). Mitt prosjekt søker å forstå elevers, læreres og rektors opplevelse av deler av innholdet i læreplanen *Kunnskapsløftet*. Ved å få et bilde av dette, kan jeg videre få en forståelse av hvordan dette kan virke inn på gutters holdninger til og prestasjoner i skriving i skolen.

3.2 Datainnsamlingsstrategi - intervju

Et intervju kan utformes på mange måter. Det kan være formelt eller uformelt, strukturert, halvstrukturert eller ustrukturert, planlagt, halvplanlagt eller uplanlagt og det kan gjennomføres i grupper eller enkeltvis. Hensikten med intervju som metode, uansett utforming, er å finne essensen eller den sentrale underliggende meningen av en opplevelse eller erfaring (Postholm 2005:43,68). I dette prosjektet kan datainnsamlingsstrategien kalles *halvstrukturert intervju i fokusgrupper*. Postholm skriver om halvstrukturert intervju at:

Forskeren lager derfor en liste med tema som han eller hun vil bringe inn i intervjuet eller samtalen med forskningsdeltakerne. Det betyr at det er forskeren som bestemmer hvilke temaer som bringes på bane, men den fenomenologiske forskeren lager ikke en ferdig utformet sekvens eller sirlig formulerte spørsmål som forskningsdeltakerne må svare på. (Postholm 2005:78)

Utdraget forklarer ganske nøyaktig hvordan forarbeidet med intervjuene foregikk. Intervjuguider¹² ble utarbeidet på forhånd (se vedlegg nr. 3-6) med det i tankene at noen spørsmål kanskje ville falle bort og nye kunne dukke opp. Det vil si at intervjuguidene var styrende, men fleksible. I et gruppeintervju vil respondentene i stor grad være med på å styre retningen i intervjuet, samt hvilke temaer som blir grundig belyst og mindre grundig belyst. Denne studien er ute etter å finne ut noe om et lite utforsket emne, og det er vanskelig å forutsi hvilken respons som kommer. Derfor er muligheten til å tilpasse spørsmålene til respondentene og diskusjonen ekstra viktig. På grunn av dette kan det være problematisk å gjennomføre et strukturert gruppeintervju. En halvstrukturert utforming blir mest naturlig.

Jeg har valgt å bruke begrepet *fokusgruppe* i forbindelse med intervjuene. Teknologirådet (2005) forklarer at ”deltakerne i en fokusgruppe har spesielle kunnskaper om eller erfaringer med et tema”. Det dreier seg altså om en gruppe mennesker som alle forholder seg til et gitt produkt eller fenomen. I denne studien forholder respondentene seg til læreplanen *Kunnskapsløftet* og til skriving som grunnleggende ferdighet. Noe av styrken ved å bruke fokusgruppeintervju er at ”... samtalene og interaksjonen i gruppen kan få frem mer informasjon enn ved å intervjuet ett og ett gruppemedlem.” (Teknologirådet 2005).

Tidsrammen til en masteravhandling gjør at gruppeintervjuer egner seg bra som metode. Forarbeidet bestod hovedsakelig av å utarbeide intervjuguider, klarere med NSD og avtale tid og sted for intervjuer. Selve intervjuene ble gjennomført i løpet av relativt kort tid. Jeg har gjort 6 intervjuer som totalt varer cirka 3,5 timer. Etterarbeidet har vært transkribering av intervjuer, samt kategorisering og analyse av materialet.

3.3 Forskningsarena

¹² Begrunnelser for valg av spørsmål til intervjuguidene presenteres i kapittel 4, Analyse av materialet

Når det gjelder valg av forskningsarena, ble denne veien lagt klar for meg allerede våren 2009. Situasjonen er slik at jeg skal gjennomføre fjerdeårspraksis fra lærerskolen i løpet av masterstudiet, og i den sammenheng har jeg fått være med på å prøve ut en alternativ praksismodell.¹³ Det vil kort forklart si at i stedet for å ha undervisningsopplegg i 10 dager, får jeg knytte praksis (empiri) tett til prosjektarbeidet mitt. I og med dette er et prøveprosjekt er ingenting lagt på forhånd. Jeg står derfor fritt til å tilpasse praksisen til prosjektet (så sant det passer for praksisskolen). Praksiskoordinator ved universitetet styrer det hele, og *den skolen som takket ja* til å prøve denne praksismodellen ble min forskningsarena. Det kan kanskje hevdes at det er problematisk å velge på denne måten, fordi utvalget blir begrenset til praksisskoler tilknyttet UiS. Muligheten for å kombinere praksis og prosjektarbeid gjorde at jeg likevel valgte å gå for denne løsningen. Dette gir meg mulighet for innsyn i elevtekster og fagplaner i tillegg til intervjuer med elever, lærere og rektor, observasjon, undersøkelser og det jeg måtte trenge til prosjektet mitt. Skolen jeg skal bruke er en ungdomsskole på sørvestlandet. Den ligger ved kysten, hovedsakelig omgitt av bondegårder og landbruk, og har fram til de siste årene vært den eneste ungdomsskolen på stedet (den har nå fått konkurranse av en ny, privat ungdomsskole).

3.4 Størrelse på utvalg og materiale

Problemstillingen min fordrer kjennskap til og kunnskap om LK06, om gutter og skriving og om skriving som grunnleggende ferdighet. I skolen har både elever, lærere og rektor opplevelser og erfaringer med disse fenomenene. Det er derfor naturlig at representanter fra alle disse gruppene blir intervjuet. For å lage en avgrensning på størrelsen av materialet, valgte jeg å arbeide på ett trinn. Niende trinn ble valgt fordi elevene¹⁴ er midt i ungdomsskoleløpet, de vet hva ungdomsskolen innebærer og hva den krever. Samtidig slipper de å tenke på at avgangseksamener og utdanningsvalg nærmer seg. Av 50 gutter på trinnet, var det 10 elever som returnerte samtykkeerklæring.

Totalt har jeg hatt seks intervjuer fordelt slik: Tre elevintervjuer med grupper på henholdsvis 4, 3 og 3 elever, to lærerintervjuer med grupper på henholdsvis 4 og 3 lærere og rektor i et individuelt intervju. Se tabellen under for mer informasjon rundt intervjuerundene.

¹³ Målet med modellen er å utvikle samarbeidet mellom praksisskole, lærested og student. Det vil si at alle tre parter (her: UiS, jeg og Landsbygda Ungdomsskole) skal ha et større faglig utbytte enn ved vanlig undervisningspraksis.

¹⁴ For ordens skyld vil jeg presisere at når jeg snakker om *elever* i dette prosjektet, så er det kun *gutter*.

Gruppe- nummer	Intervju- navn	Hvem	Antall respondenter	Varighet	Transkripsjoner
1	E1	Elever	4	43.34 min	13 sider
2	E2	Elever	3	14.29 min	12 sider
3	E3	Elever	3	31.50 min	10 sider
4	L4	Lærere	4	45.06 min	12 sider
5	L5	Lærere	3	34.03 min	9 sider
6	R6	Rektor	1	39.12 min	11 sider
Totalt:		6 grp.	18	3.46 timer	67 sider

Tabell 1: Intervjuoversikt

3.5 Personvern - Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD)

Dette prosjektet er meldt til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) fordi jeg har behandlet personopplysninger, og jeg har intervjuet personer som er under 16 år. NSD kontrollerer at personopplysninger behandles på en ordentlig og sikker måte. Fra NSD sine nettsider¹⁵ fikk jeg tildelt et elektronisk meldeskjema hvor jeg fylte ut detaljerte opplysninger om de sidene ved prosjektet som omhandler personopplysninger. Dette krevde at jeg tenkte igjennom alle sider ved datainnsamling og dataoppbevaring. Jeg sendte også inn fem vedlegg; intervjuguider for henholdsvis lærere, elever og rektor, informasjonsskriv til lærere og rektor og informasjonsskriv med samtykkeerklæring til foreldre/ foresatte. Til slutt sendte jeg inn skjemaet for behandling og godkjenning.

Alle opplysninger er anonymisert: navn på skolen og stedet hvor skolen ligger, navn på elevene og navn på lærere. Om elevene opplyses det at de er gutter på niende trinn, og om lærerne hvilke fag de har og om de er mann eller kvinne. Alle respondentene har fått nye navn, men rektor kalles bare rektor. Stedet og skolen er for enkelhets skyld kalt for Landsbygda og Landsbygda Ungdomsskole. Dette påpeker at vi befinner oss på et sted som i all hovedsak er preget av bondegårder og landbruk. I intervjuene nevnes det noen bedrifter

¹⁵ <http://www.nsd.uib.no/personvern/>

som er viktige på stedet. Disse har jeg, for å understreke hva slags arbeid det er snakk om, kalt Maskin&Mekanisk1 og Maskin&Mekanisk2.

Både elever og lærere ble på forhånd informert om at deltakelse i intervjuene var frivillig. På grunn av timeplanen på trinnet var det lettere og sikrere at de respektive lærerne informerte elevene. Det var lettere fordi lærerne vet hvor elevene er til enhver tid, og sikrere fordi lærerne kan kontrollere at alle elevene får informasjonen. Lærerne forklarte elevene hva intervjuene ville handle om. Elevene som var interesserte i å være med, fikk med seg informasjonsskriv med samtykkeerklæring hjem til foreldre/ foresatte. Dette skrevet er formulert etter retningslinjer fra NSD. I informasjonsskrivene står det også at deltakeren kan trekke seg når som helst uten å måtte oppgi noen begrunnelse for dette.

3.6 Gjennomføringen av intervjuene

Alle intervjuene¹⁶ startet med en kort informasjonssekvens. Med tanke på at intervjuene skulle tas opp på bånd og transkriberes, ville jeg ha noen retningslinjer for å lette etterarbeidet. Jeg formulerte fire ”regler”, og presenterte og begrunnet disse før hvert intervju:

1. *Ingen navn! Kun nummer.* Hver deltaker fikk utdelt et nummer som var deres ”navn” så lenge opptakeren gikk. Dette var for å sikre anonymiteten til deltakerne.
2. *Si nummer FØR du snakker.* Dette ba jeg om for at jeg skulle klare å skille de ulike stemmene fra hverandre i transkripsjonsarbeidet.
3. *Ryddig samtale.* Også dette var med tanke på å lette transkripsjonsarbeidet. Det ville blitt svært tidkrevende og vanskelig å transkribere en samtale der mange snakker samtidig, avbryter hverandre og lignende. Likevel presiserte jeg at flere kunne svare på samme spørsmål, og det var åpent for diskusjon og samtale.
4. *Pass på bakgrunnsstøy.* Opptakeren var svært følsom for lyder, så jeg ba deltakerne være oppmerksomme på føtter, hender, kaffekopper og annet. Jeg var redd for at for mye støy ville gjøre det vanskelig å oppfatte hva som ble sagt.

I tillegg til dette hang jeg en lapp på døren: ”Vennligst ikke forstyrr. Intervju med opptak pågår.” Det fungerte bra med disse kjørereglene, med unntak av den andre elevgruppa som

¹⁶ Dette gjelder gruppeintervjuene. I intervjuet med rektor var det ikke behov for disse kjørereglene.

glemte helt å si nummeret sitt (jf. kap. 3.7.1). Intervjuene foregikk i to ulike grupperom, begge med ett stort bord som alle satt rundt. Rommene var ryddige og rene i den forstand at det ikke var forstyrrende elementer som plakater/bilder, ting, bøker eller lignende. Intervjugruppene holdt konsentrasjon og fokus gjennom hele intervjuene.

Det siste jeg gjorde før jeg startet opptakeren, var å påpeke viktigheten av ærlige svar. Jeg forklarte at hvis undersøkelsen skulle bli realistisk og troverdig, måtte hver enkelt svare ærlig, og ikke det de trodde jeg ville høre, det skolen vil høre eller det som virker mest riktig i forhold til eventuelt andre ting. Skrivebok og penn lå klar foran meg, og jeg forklarte at jeg kun kom til å notere dersom det ble sagt noe som jeg trengte å huske, å spørre videre om eller noe som pekte seg spesielt ut med tanke på oppgaven min.

3.7 Undersøkelsens kvalitet

Reliabilitet og validitet (Everett & Furseth 2004:136) er begreper som sier noe om pålitelighet, gyldighet og etterprøvbarhet på en undersøkelse. Reliabilitet handler om *påliteligheten* til måleinstrumentet. Det vil si i hvilken grad man får samme resultater når en måling eller undersøkelse gjentas under identiske forhold¹⁷. I dette prosjektet er intervju benyttet som måleinstrument. For at undersøkelsen skal være etterprøvbar, har jeg presentert forholdene rundt studien grundig i løpet av prosjektet. Eksempler på forhold er blant annet forskningsarenaen jeg har brukt, hvilke respondenter som har deltatt og hvordan intervjuene ble gjennomført. Selv om en undersøkelse har høy reliabilitet, garanterer ikke det at den måler det den er ment å skulle måle. Dette fører meg videre til undersøkelsens *gyldighet*, eller validitet.

I kvalitative studier er validitetsbegrepet sentralt. Validitet sier noe om i hvilken grad en test måler det den faktisk skal måle. For dette prosjektets del vil spørsmålene i intervjuguidene ha stor betydning for undersøkelsens gyldighet, fordi det er disse spørsmålene som styrer samtaleemnene i intervjuene. I arbeidet med intervjuguidene var det viktig å formulere spørsmålene med prosjektets problemstillinger som retningslinjer. Spørsmålene må være presise i forhold til forskningsspørsmål og problemstilling for å kunne gi brukbar informasjon. Postholm (2005:130) skriver at forskerens oppgave er å beskrive en setting eller et fenomen så autentisk som mulig, vel vitende om at beskrivelsen gjelder akkurat den

¹⁷ Definisjoner til begrepene reliabilitet og validitet er hentet på: <http://www.snl.no>

utforskede settingen eller fenomenet i det tidsrommet forskningsarbeidet ble gjennomført. Det er altså viktig for kvaliteten på studien å presentere et sannferdig bilde av feltet og fenomenet jeg har undersøkt. En detaljert beskrivelse har betydning for om studien blir oppfattet som riktig eller ikke.

Denne undersøkelsen er avgrenset på flere måter: utvalget er lite (18 respondenter fordelt på seks grupper) og begrenset til ett trinn på én skole. Jeg har ikke belegg for å si at disse resultatene kan generaliseres til å gjelde verken andre trinn, andre skoler eller andre steder. Dette gjør at resultatene snarere har status som et *tilstandsbilde* som kan vurderes som gjenkjennelig eller ugjenkjennelig. Likevel kan det hevdes at resultatene viser *tendenser*, enten fordi de samsvarer i stor grad med teori og forskning som undersøkelsen støttes på, eller fordi det er stor grad av samsvar blant respondentene. Et annet kriterium for kvalitet i studien, er om fagfolk som kjenner feltet, eksempelvis lærere, vil kunne kjenne seg igjen i tilstanden som beskrives.

3.7.1 Forhold som kan svekke gyldighet og pålitelighet

Jeg vil her gjøre rede for forhold ved metoden som kan svekke gyldigheten og påliteligheten av resultatene. Alle metoder har svakheter, og det er viktig å være klar over og ta hensyn til disse. I det følgende presenterer jeg metodiske svakheter knyttet til denne studien. Noen av forholdene hadde jeg tenkt i gjennom på forhånd, mens andre viste seg i løpet av intervjuene eller i etterkant. Selv om jeg har jobbet nøye med denne delen, kan det være flere svakheter som jeg ikke har oppdaget.

Hovedårsaken til at jeg valgte å gjennomføre intervjuene i grupper, var hensynet til elevene. Jeg forestilte meg at individuelle intervjuer kunne oppleves som et forhør og bli preget av stress, noe som igjen kunne ha påvirket svarene. I en gruppe kan respondentene finne støtte i hverandre og atmosfæren blir mer avslappet. Et viktig forbehold vil likevel være at noen svarer mye og noen svarer lite eller ingenting. Når jeg forklarte for lærerne på trinnet at jeg ville gjennomføre elevintervjuene i grupper, reagerte de med stor bekymring. De påpekte at enkelte elever ikke vil tørre å svare ærlig enten av redsel for å dumme seg ut eller for å være tøffe. I timene hadde de opplevd at guttene adopterte hverandres meninger, muligens for ikke å skille seg ut, og i tillegg mente de jeg kunne få problemer med bråk, uro og dårlig konsentrasjon. Etter hvert kom de likevel fram til at siden elevene får fri fra

skoletimer, siden jeg kommer ”utenfra” og siden det skal være opptak, så ville de takle det på en god måte. Det vil si at de ville vise en annen holdning for utenforstående, og de ville kanskje føle et større ansvar når de visste at det de sa ville bli tatt opp og brukt i en oppgave. På grunn av disse advarslene ble det viktig for meg å være oppmerksom på gruppedynamikk, atmosfære og individdeltakelse.

Om en ser vekk fra varierende deltakelse i elevintervju 1 og 3, var dette gode intervjuer med tanke på atmosfære og gruppedynamikk. Elevintervju 2 skilte seg derimot ut med tanke på nettopp dette. Store deler av intervjuet var preget av manglende interesse og énstavelsessvar. Elevene uttrykte både gjennom svarene og med kroppsspråk (de kikket i gulvet, taket eller ut vinduet, de studerte og stelte hendene, de rev i stykker nummerlappene, de lå over pulten, de fiklet med sko- og gengersnorer, de sukket) at skole og alt skolerelatert var uinteressant. Til å begynne med var jeg bekymret for om dette var en direkte følge av at to av elevene ble hentet fra kantina. De gav uttrykk for at dette var en skoletime de ikke ønsket fri fra. Dette kan ha framprovosert en allerede negativ innstilling hos disse to. Men jeg skjønnte i løpet av utspørringen at alle tre elevene hadde en grunnleggende negativ holdning til skolen. Jeg vil gjerne nevne at eleven Mads framviste dette også i klasserommet (jeg registrerte det mens jeg ventet på de to fra kantina). Dette leder oss videre til et annet forhold som kan være problematisk: at frivilligheten og kravet om å (huske å) returnere samtykkeerklæring gjør at kun de flinkeste og mest plikttoppfyllende guttene blir med.

På niende trinn er det i underkant av 50 gutter. Det var umulig å si noe på forhånd om hvor mange som kom til å returnere samtykkeerklæring, og med det si seg interesserte i å være med. Lærerne forklarte at guttene viste interesse når de fikk informasjonen, men at de ville trenge påminnelser for å huske å levere samtykkeerklæringen hjemme, og for å få den med tilbake til skolen. Totalt var det 10 gutter som returnerte samtykkeerklæringen, og det kunne kanskje underbygge påstanden om at kun de mest plikttoppfyllende hadde husket det. Men etter gjennomføringen av alle tre intervjuene, er inntrykket at ulike typer elever var med. Fra sekserkandidater som trivdes på skolen til elever som verken var interessert eller motivert for skole og skolearbeid.

En svakhet ved gruppeintervjuer er at ikke alle respondentene er deltakende. I elevintervju 2 var alle guttene deltakende. En mulig grunn er at de ønsket å demonstrere, å få fram sin negative innstilling til skolen. I de andre to intervjuene var det en gutt i hver gruppe som var lite/ ikke deltakende. Det kan være flere grunner til dette. Atmosfære og gruppedynamikk virket positivt i alle gruppene (med unntak av elevgruppe 2), så jeg vil tro at

det ikke var frykt som hindret dem. Som intervjuer prøvde jeg å få dem i tale innimellom, men det føltes unaturlig å presse på for mye. *Jeg* tror dette bare var lite snakkesalige gutter. De snakket fritt og ledig hvis de ble spurt direkte, og innimellom hadde de egne innspill. Den svake deltakelsen kan kanskje forklares med at de var enige i det som ble sagt, og ikke følte at de hadde noe mer å tilføye. I lærerintervju 4 var den ene læreren svært lite deltakende. Hun forklarte meg etter intervjuet at hun hadde lite å bidra med av flere grunner: hun var ganske ny på skolen, hun kjente ikke elevene og miljøet så godt og hun hadde ikke arbeidet så lenge med fagene at hun kunne uttale seg om skriving.

På grunn av at jeg skulle intervjuer respondenter fra ulike ledd i skolen, måtte jeg utforme intervjuguider som var tilpasset de ulike gruppene. Jeg utarbeidet tre ulike intervjuguider med spørsmål som skulle være tilpasset de ulike respondentgruppene. Men selv om spørsmålene er gjennomtenkt og forsøkt tilpasset målgruppe og problemstillinger på forhånd, er det alltid en fare for at de er ubrukelige, feil eller lite treffende. Det kan hende at respondentene ikke forstår spørsmålet, at de svarer noe annet enn spørsmålet fordret svar på. En av fordelene med intervju som metode, er at intervjuer har mulighet til å tilpasse og følge opp dersom dettes skulle skje, og det var i liten grad nødvendig i mine intervjuer. Et siste viktig forbehold i forbindelse med spørsmålene er at forskeren kan påvirke svarene med sine forhåndsbestemte antakelser. Dette kan skje på flere måter. Forskeren kan stille ledende spørsmål, han kan vise større eller mindre interessere for enkelte svar eller han kan gi inntrykk av at et svar er riktig eller galt. Jeg har prøvd å forholde meg nøytral ved hvert intervju, og når jeg har stilt oppfølgingsspørsmål har jeg prøvd å spille videre på respondentenes svar, på spørsmålets premisser eller i forhold til nye opplysninger som kommer fram. Jeg informerte på forhånd om at det essensielle for meg var ærlige svar fra hver enkelt, så det skulle ligge til grunn fra starten av at ingen svar var riktige eller gale.

Som nevnt i kapittel 3.2, så åpner et halvstrukturert intervju for at respondentene i stor grad styrer hvilke spørsmål som blir mer eller mindre grundig belyst. Diskusjon og samtale kan også gli ut og miste fokus. Det kan altså være et problem at intervjuer mister noe av kontrollen i denne typen intervju. Postholm (2005:73) mener likevel at dette ikke nødvendigvis er negativt. Tapet av kontroll kan sette spørsmålene i et nytt perspektiv, og være en slags tilbakemelding til intervjuer. Dette skjedde da også først i et lærerintervju, og deretter i intervjuet med rektor. I lærergruppe 4 var det to spørsmål (2i og 2gh) som trigget en diskusjon som handlet om en annen ferdighet enn jeg hadde fokus på. I ettertid ser jeg at på spørsmål 2i kan begrepet tilpasset opplæring ha trigget tanker om digitale ferdigheter, mens i

spørsmål 2gh var det en respondent som hang seg opp i at den digitale ferdigheten var den mest utfordrende, og de andre fortsatte denne diskusjonen. Jeg burde kanskje ha avbrutt, men syntes det var vanskelig å bryte inn på grunn av engasjementet. Det at diskusjonen om skriving gled over i en diskusjon om skriving på data og videre til digitale ferdigheter i alle fag, kan peke mot at disse to ferdighetene henger sammen i lærernes bevissthet. Dette kommer jeg tilbake til i analysekapitlet. I intervjuet med rektor bestemte jeg meg spontant for å legge fram lærernes tanker og frustrasjoner rundt den digitale ferdigheten. Jeg hadde sett for meg noenlunde samsvar i responsen, men ble overrasket. Rektor var totalt uenig, og brukte mye tid på å snakke om innsatsen rundt digitale ferdigheter. Også her var det vanskelig å bryte inn på grunn av engasjementet.

Til slutt vil jeg ta opp et forbehold i elevgruppe 2. Alle respondentene fikk utdelt et eget nummer som skulle være deres navn mens opptakeren sto på. Jeg ba også om at alle sa nummeret sitt før de snakket, slik at jeg kunne skille alle stemmene i transkriberingsarbeidet. De tre elevene i gruppe 2 glemte helt å bruke numrene, og jeg brukte ikke noe tid på å mase om det. Derfor er det viktig å nevne at selv om jeg transkriberte dette intervjuet direkte etter at det var gjennomført og det var friskt i minne, så det er en fare for at stemmene er byttet om noen steder.

3.8 Kapittel 4: Resultater

For å lette lesingen av neste kapittel, *Resultater*, vil jeg her redegjøre for forhold knyttet til utformingen av kapitlet, innholdet i det og om henvisninger til vedleggene. Jeg valgte å skrive intervjuene ordrett fra opptakeren for å bevare respondentenes stemmer. For å sikre anonymiteten, har jeg oversatt ytringene fra dialekt til bokmål. Tre punktum markerer opphold eller pause. Presentasjonen i kapittel 4 er ganske sitattett, og det er fordi respondentenes stemmer er det sentrale. Jeg har tatt meg den frihet å gjøre sitatene mer leservennlige i presentasjonen. Det kan for eksempel bety at jeg har hoppet over tenkeord, doble ord eller tatt med kun det som faktisk er svar på spørsmålet. De fullstendige svarene er å finne i transkripsjonene (vedlegg 6- 11).

Jeg benytter noen begrep i det følgende som avklares her. *Intervjugrupper* er de seks gruppene jeg har intervjuet (intervjuet med rektor var individuelt, men inngår i gruppebegrepet for enkelhets skyld). Disse er igjen inndelt i tre respondentgrupper; elever,

lærere og rektor. *Felles spørsmål* vil si spørsmål som er stilt til alle intervjugruppene.

Gruppespesifikke spørsmål er spørsmål som er tilpasset den enkelte respondentgruppen. Selve intervjuene (transkripsjonene) har fått navn etter rekkefølgen de ble gjort i, og er merket med en bokstav som viser hvilke respondenter det gjelder. Gruppene E1, E2 og E3 er elevintervjuene. Gruppene L4 og L5 er lærerintervjuene, og R6 er rektorintervjuet.

Spørsmålene i intervjuguidene og transkripsjonene er nummerert på følgende måte: De tre kategoriene er kalt for 1, 2 og 3, og innenfor hver av disse er spørsmålene nummerert med bokstaver. Dette er gjort på samme måte i hver respondentgruppe, så det vil i presentasjonen framgå tydelig om spørsmålet tilhører lærere, elever eller rektor. I sitatene ser referansene slik ut: (Mads, E2) eller (Daniel, L5). Det vil framgå i presentasjonen hvilke kategorier og spørsmål det er snakk om. Vedleggene (transkripsjonene) er merket med gruppenavnene. Intervjuguidene skulle være greie, de er oppkalt etter respondentgruppen.

3.8.1 Om kategoriene

På forhånd var spørsmålene noenlunde inndelt i kategorier, noe som gjorde at det gikk greit å dele inn i mer tydelige kategorier til slutt. Jeg vil forklare litt om hvordan disse kategoriene ble til, og hvorfor jeg spør om det jeg gjør. Mer konkret begrunnelse for spørsmålene tar jeg under hvert kapittel, for ryddighetens og oversiktens skyld.

Første kategori, *Læringskultur*, er tatt med fordi etter hvert som jeg har fortalt medstudenter, venner og familie om hvilken skole jeg skulle være på, har jeg fått mange kommentarer om dette. Kommentarene har vært av typen: ”Er det vits i å forske på en skole som ikke er kjent for å gjøre det bra? Den skolen er vel ikke akkurat interessert i å være med på forskning, i alle fall ikke gutteelever? Det er jo ingen der som tar skolen seriøst, det blir sikkert ikke lett å få seriøse resultater. Gutter på det stedet er jo bare interessert i å kjøre traktor, de bryr seg jo ikke om skolen.” Dette førte til at jeg ble usikker på om det var riktig å koble denne skolen til oppgaven, men jeg fikk et annet inntrykk når jeg var der, og innså at det var en ide å gjøre et poeng av hvordan skolen er oppfattet. Derfor stiller jeg spørsmål som dreier seg om læringskultur generelt og blant gutter og om skolens plass i lokalmiljøet. Spørsmålene vil kunne gi et bilde av deres egen oppfatning av dette. I denne kategorien var det mange felles spørsmål.

Andre kategori, *Kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter*, er tatt med for å spore respondentene inn mot det som er fokusområdet mitt: den nye læreplanens grep med skrivning som grunnleggende ferdighet og gutters skriveferdigheter. Spørsmålene i denne kategorien er ment å finne ut noe om holdningen til læreplanen og holdningen til de grunnleggende ferdighetene i sin helhet. Jeg trengte også å vite noe om hvor langt skolen er kommet i realiseringen av dette, for dersom de knapt har startet med det, vil det være vanskelig å spørre mer konkret om gjennomføring og så videre. Her var det en blanding av både felles og gruppespesifikke spørsmål.

Tredje og siste kategori, *skrivning som grunnleggende ferdighet*, er spørsmål som handler konkret om skrivning i alle fag, og som skal kunne gi noen svar på problemstillingen min. Her er det mange spørsmål, og de fleste er gruppespesifikke.

4 RESULTATER

I dette kapitlet vil jeg presentere det innsamlede materialet, det vil si innholdet i intervjuene. Postholm (2005:86,91) skriver at *deskriptiv analyse* innebærer å strukturere datamaterialet slik at det blir oversiktlig, forståelig og rapportvennlig. Materiale som blir kodet og kategorisert faller inn under dette begrepet. Hun viser videre til to måter å tolke data på: *kategorisk opphopning* og *direkte tolkning*. Kategorisk opphopning forklares slik: Når en søker mening, leter en etter mønstre. Forskeren leter etter hendelser, handlinger eller uttalelser som ligner hverandre, og samler disse innenfor en kategori. På den annen side kan forskeren lete etter hendelser, handlinger eller uttalelser som *ikke* passer inn i noe mønster, og som da skiller seg ut fra det øvrige materialet. En viktig oppgave blir da å finne ut hvilken betydning enkeltstående uttalelser har for å forstå helheten, og avgjøre om disse skal tas med i analysen. Direkte tolkning innebærer å tolke en slik enkeltstående uttalelse (Postholm 2005:97-98).

Kapitlet er bygget opp på følgende måte: svar fra henholdsvis elever, lærere og rektor presenteres og knyttes til en kategori av gangen. Denne rekkefølgen av intervjugruppene vil være gjennomgående, men dersom det er hensiktsmessig, kan svarene presenteres i annen rekkefølge. I så tilfelle vil dette forklares. Hvert sitat har fått en tilhørende referanse, slik at det kan finnes igjen i vedleggene.

4.1 Kategori 1: Læringsmiljø

I denne kategorien er det tre felles spørsmål, det vil si spørsmål som alle intervjugruppene har svart på, og jeg starter med disse. Det første spørsmålet er ment å finne ut noe om holdninger til skole, om motivasjon og interesse blant elevene. I og med at skolen har et (lokalt) rykte som skolehatere og skoletapere, var det et poeng å vite hvordan elever, lærere og rektor ser på seg selv.

Hvordan er læringskulturen på skolen generelt?

ELEVENE (spørsmål 1e)¹⁸ er ganske samstemte i sine svar; det er en helt grei læringskultur på skolen, og de kan ikke se noen stor forskjell mellom gutter og jenter på dette området. El nyanserer dette bildet litt, og påpeker at det ut fra gjennomsnittsskåre i klassene er variasjon i læringsmiljø og lærelyst. Om forskjeller mellom gutter og jenter sier Anders at:

¹⁸ For hvert spørsmål jeg siterer, og hver respondentgruppe (elever, lærere, rektor) setter jeg inn spørsmålsnummer i parentes, slik at det er lett å finne fram i intervjuguider og transkripsjoner.

Eh, det er sikkert fordi jentene vil mer komme videre sikkert, eh ja, guttene bryr seg ikke helt til de merker at det får konsekvenser for framtida deres. (Anders, E1)

Her antyder Anders at jenter tenker framover, mens gutter ikke bryr seg så mye om skolen før det blir alvor. Jeg antar at han mener at gutter tar skippertak det siste skoleåret for å sikre gode (eller *bedre*) karakterer. Det har betydning for deres valg av videregående utdanning. Anders og Erik i E1 diskuterer også lærerens betydning i forhold til læringskultur. De mener at om læreren er for streng, kan det ødelegge lærelysten. Erik sier at:

Jeg syns det skal være sånn at det skal være litt sånn midt i mellom, de skal jo ikke la deg få gjøre hva du vil, men det er jo enkelte lærere som er sånn at hvis de hører du sier noen ting, så gir de deg anmerkning, og da har du ikke lyst å lære noe av dem allikevel. (Erik, E1)

LÆRERNE (spørsmål 1a) hevder at læringskulturen er bra, og både L4 og L5 påpeker at det har skjedd en positiv holdningsendring de siste årene. En av lærerne, Siri, har jobbet ved skolen i flere år, og hun har merket denne endringen:

Når jeg begynte her, det er vel åtte år siden, da var det litt mer sånn at det tøft å ikke være flink på skolen, og nå er det mer sånn... respekt til de som er flinke... (Siri, L5)

L4 mener at det fortsatt finnes elever som ikke bryr seg om skole og skolearbeid, men at denne andelen er blitt betraktelig mindre. Det er uenighet mellom lærergruppene om forskjellen mellom gutter og jenter. Mens Marianne i L4 hevder at ”jeg ser ikke noen forskjell på hvordan gutter jobber og hvordan jentene jobber...”, så sier Tomas i L5 at

Ja, det er forskjell. Altså, jentene er flinkere til å jobbe med skolen, de er mer nøye på ting, og guttene liksom, de raser igjennom, kanskje spesielt nå i niende så føler jeg at det er større forskjell på gutter og jenter enn... i tiende så skjer det en mer utjevning i og med at da tar guttene seg litt mer sammen... (Tomas, L5)

Dette kan henge sammen med at lærerne arbeider i ulike klasser. Som elevene i E1 nevner, så er det varierende gjennomsnittsskåre i de ulike klassene på trinnet, noe som igjen gir seg utslag i varierende innsats og motivasjon. Ellers ser en i svaret til Tomas at han er inne på det

samme som Anders i E1 påpeker, nemlig at jentene jobber jevnt gjennom skoleløpet, mens guttene tar seg sammen først det siste skoleåret og spesielt den siste halvdel.

REKTOR (spørsmål 1a - b) fikk i tillegg til spørsmålet om læringskulturen generelt, spørsmål om skolens plass i lokalmiljøet. Han forklarer at

Ja, skolen har jo en sentral plass, siden det har vært den eneste ungdomsskolen her, og alle på Landsbygda har gått her... mange har hatt en holdning at skolen er et nødvendig onde... altså, vi får oss arbeid, vi har en gard eller vi har sånn... men jeg tror nok det har endret seg etter hvert nå... (Rektor, R6)

Han er altså inne på det samme som lærerne fortalte, at det har vært en endring i holdningen til skolen de siste årene, og at denne endringen har vært positiv på den måten at skolen har fått større verdi og betydning. Da han selv gikk på Landsbygda Ungdomsskole, var det ingen lærere fra den respektive kommunen. I dag er det mange av lærerne som selv har gått på skolen. Rektor mener det sier noe om holdningen til skolen i dag, og at dette med å ta høyere utdanning er blitt mer populært. På spørsmål om den generelle læringskulturen er han også positiv.

... læringskulturen var veldig dårlig... etter L97... den der friheten at de [elevene] skulle styre litt selv, det gjorde at det gled ut, og at de rekte rundt og lærerne mistet kontrollen... så ble det gjort en innsats... nå har vi en sånn rimelig grei og god læringskultur... (Rektor, R6)

Rektor forklarer altså at det har vært en holdningsendring både i og utenfor skolen. Etter å ha gjort noen interne grep med regler og retningslinjer for elever og lærere, er læringskulturen blitt mye bedre.

Hvordan er læringskulturen blant guttene på skolen?

Det neste spørsmålet handler også om læringskultur blant guttene på Landsbygda. Hensikten er å finne ut om gutter skiller seg ut som ekstra negativt innstilt til skolen. Forskere¹⁹ har

¹⁹ Jf. kapittel 2. (Fletcher 2006, Førde 2008, Kleiveland 2008, Molloy 2007, Vagle 2005, Ylikallio)

antydde dette, og de har i tillegg pekt på at skolen er mer tilpasset jenter slik at gutter føler seg utilpass og lite motiverte og engasjerte i skolearbeidet.

ELEVENE (spørsmål 1a,d,f) har fått tre spørsmål som handler om læringskultur blant gutter. De svarer blandet på spørsmålet om hva skole betyr for dem. En grovinndeling viser at E1 legger fram både positive og negative sider ved skole, E2 svarer bare negativt og E3 svarer kun positivt. Jeg presenterer først uttalelser fra Elevgruppe 1. De sier at selv om skole ikke alltid er like gøy, så lærer de noe, og det er viktig. Det sosiale aspektet blir også trukket fram.

Ehm, det er både og. For positivt du kan få bedre utdanning og sånn. Negativt er jo at selvfølgelig, du må stå opp om morgenen, eh, du får ikke så mye fritid kanskje... (Anders, E1)

Altså, det blir jo mindre fritid, men igjen så lærer du jo. Jeg merker hvis jeg er lenge borte fra skolen så blir det også kjedelig fordi du får lite å gjøre på. (Erik, E1)

Det positive med skolen det er at du får treffe venner. (Vidar, E1)

Elevgruppe 2 hadde ingenting positivt å si om skolen. Mads svarer ganske raskt på spørsmålet: "Det er noe drit". På oppfordring om en begrunnelse for dette, svarer han at "nei, det er bare dritkjedelig... holder på å dø hver dag av denne skolen...". Jonas skyter inn at det er dumt å måtte stå opp tidlig. Elevgruppe 3 derimot hadde ingenting negativt å si om skolen.

Eh... jeg synes ikke det er noe negativt... positivt: sosialt, pluss du får deg utdanning... (Håvard, E3)

Håvard var den eneste som svarte på spørsmålet, så jeg spurte om noen kunne komme på noe negativt, eller om noen av dem ikke likte skolen. Elevene ristet på hodet, og svarte ikke noe videre utover dette.

Ingen av elevene kjenner seg igjen i påstanden om at gutter ikke tillater hverandre å være flinke på skolen. Elevgruppe 2 og 3 svarer enkelt og greit at nei, de kjenner seg ikke igjen. Alle tre gruppene hevder at det er stas å få gode karakterer, og at de støtter hverandre når de har fått gode resultater.

Eh, det er jo, du kan jo ta... ja, være så flink du vil, det... jeg har aldri hørt om den der teorien. Egentlig. (Anders, E1)

Det har faktisk aldri jeg heller. Hvis jeg får en god karakter på en prøve, så får jeg alltid støtte fra guttene i klassen. (Vidar, E1)

LÆRERNE (spørsmål 1b,d) antyder at det er varierende motivasjon og interesse blant guttene, og at det noen ganger er tungt å få dem i gang med skriving.

Jeg sliter ofte med å få gutter i gang til å skrive bare for å skrive... og da har jeg... vi måttet jobbe med å finne konkrete oppgaver som interesserer og fenger... (Marianne, L4)

... jeg har tre klasser i naturfag... jeg har ikke det problemet med å få dem til å skrive en halv side der de skal dikte noe, for svaret finner de en eller annen plass i teksten, eller de har sett det i et forsøk, eller vi har snakket om det der og da... så sånn sett er ikke skriving et problem... (Tore, L4)

Det er variabelt, hehe... det kommer litt an på evnene deres... og interesser... eh, vi har jo noen gutter som er veldig flinke å skrive for eksempel... og så har du de som syns at liksom... hvorfor skal vi lære norsk, vi kan jo norsk... på det nivået... (Siri, L5)

Det kan se ut til at skriveviljen avhenger av fag og oppgavetype. I lærergruppe 5 nevnes også at enkelte elever kanskje fortsatt føler seg sikre på å få jobb tross lite skolegang og lavt karaktersnitt, og at det er grunnen til at de tar skolen så lite på alvor.

REKTOR (spørsmål 1c) mener at det er forskjell mellom gutter og jenter, at "det har vært litt mer sånn nerdete å være flink på skolen blant guttene". Men han tror det har endret seg slik at det ikke merkes så mye nå lenger. Likevel peker han på at han tror jenter samarbeider mer om skolearbeidet enn gutter gjør.

Hvordan er forholdet mellom skole og arbeidsliv på Landsbygda?

Det har vært en trend på Landsbygda at gutter lett har fått seg jobb på tross av lite og/ eller dårlig skolehistorie. Guttene har enten overtatt gården hjemme, eller så har de bekjentskaper i en eller flere av de større bedriftene på stedet. Generasjoner før dem har klart seg helt fint med kun grunnskoleutdanning, og dette har nok vært en hvilepute for guttene. Hensikten med

spørsmålet er å danne et bilde av hvordan forholdet mellom skole og arbeidsliv framstår i dag, sett fra de tre perspektivene elever, lærere og rektor.

ELEVENE (spørsmål 1b,h,i,j) har fått fire spørsmål som skal finne ut noe om dette.

Spørsmålene er om skolen betyr noe for deres framtid, planer etter ungdomsskolen, om ungdomsskolen betyr noe for deres videre planer, og om de tar den eventuelle betydningen på alvor. Generelt ser det ut til at elevene skjønner at ungdomsskolen har en viss betydning for deres framtidige valg og ønsker, men de har ikke tenkt så nøye over dette enda. Anders i elevgruppe 1 sier at

... hvilke karakterer du får på skolen har konsekvenser for hvilken jobb du kan få og hva slags utdanning du får. (Anders, E1)

I tillegg til dette forklarer Erik i E1 at de er i gang med et prosjekt som skal hjelpe dem i prosessen med å finne ut hva de vil gjøre etter ungdomsskolen. De er veldig usikre ennå, men føler at dette prosjektet hjelper dem til å finne ut hva de ønsker. I E2 ser det ut til at alle tre elevene har bestemt seg for hva de vil gjøre videre. Jonas vil ta elektrofag, Kristian har høye ambisjoner og vil bli dyrlege. Mads svarer mens han flirer at ”jeg vet ikke... hehe... nei, altså jo byggfag eller noe sånt tull...”. På spørsmål om de har tenkt på hvilken betydning ungdomsskolen har for disse planene, svarer de følgende:

Ja, litt... (Kristian, E2)

Nei... (Mads, E2)

Trenger jo ikke noe godt gjennomsnitt for å gå på byggfag! (Jonas, E2, til Mads)

Og så er det jo ikke så viktig i åttende og niende klasse som det er for eksempel i tiende klasse... når du skal over i videregående... skal gjøre mer i tiende... (Jonas, E2)

Elevene uttrykker at de ikke bekymrer seg det minste for skolens betydning – enda. De hevder at når de begynner i tiende klasse, skal de skjerpe seg og jobbe hardere for å få gode resultater. I elevgruppe 3 svarer guttene at de skal gå videregående skole etter ungdomsskolen, men de vet ikke *hva* de skal velge ennå. Håvard mener at ungdomsskolen har ganske stor betydning for framtidsplanene.

LÆRERNE (spørsmål 1c) ser ut til å ha tolket spørsmålet på litt forskjellige måter. Tore i lærergruppe 4 forklarer at flere som gikk på ungdomsskolen for 5- 10 år siden i dag innser at de har for lite skolegang. Selv om de fikk jobb den gang, så står de fast der og kommer ikke videre fordi de mangler fag og kunnskap for å ta ny utdanning eller videreutdanning. Videre mener Olav i samme gruppe at det har skjedd endringer i systemet de siste årene. Det er ikke lenger så populært å overta gårdene, og guttene må belage seg på mer skolegang. Han antar at det kan være en motivasjonsfaktor. Til slutt sier Hilde i L4 at "... de er litt unge til å klare å tenke så langt fram nå...", altså at det er vanskelig allerede i niende trinn å tenke på utdannings- og yrkesvalg.

I lærergruppe 5 tolket de spørsmålet som et direkte samarbeid mellom Landsbygda Ungdomsskole og bedrifter og arbeidsliv på Landsbygda. Tomas forklarer at skolen bruker lokale bedrifter i forbindelse med et praksisfag i niende og tiende trinn. Han viser også til bedriftene Maskin&Mekanisk1 og Maskin&Mekanisk2 som alltid har kunnet tilby arbeid, og hvor mange foreldre arbeider per dags dato. Det ser ut til at det å ha familie, slekt eller venner i en av disse bedriftene nesten er ensbetydende med å få jobb der.

REKTOR (spørsmål 1d) synes det er vanskelig å svare fornuftig på dette spørsmålet, fordi han er uenig i påstanden om en feminisert skole og han mener også at det er sterkt overdrevet at det er et veldig maskulint arbeidsmiljø på Landsbygda. Men han påpeker at enkelte gutter kunne hatt det bedre med mer praktiske fag, og at overgangen mellom skole og arbeid ikke er så overveldende som spørsmålet legger opp til.

... jeg er sikker på at vi har en del gutter sikkert som hadde profittert hvis vi hadde vært litt mer praktisk... men det tror jeg ikke gjelder bare på Landsbygda, det tror jeg gjelder overalt.

(Rektor, R6)

... du vet at her er det og sånn at mange av guttene har arbeid så... altså overgangen [fra skole til arbeidsliv] er ikke så stor... (Rektor, R6)

De tre spørsmålene som følger nå, er gruppespesifikke spørsmål. Det første spørsmålet gjelder kun lærerne, og de to påfølgende gjelder kun elevene.

Hvordan er det med guttenes faglige prestasjoner? (spørsmål 1e)

Flere undersøkelser og forskningsprosjekt har vist at gutter skårer dårligere enn jenter i skolen generelt og i skriving spesielt. Hensikten med spørsmålet er helt enkelt å finne ut noe om guttenes prestasjoner på dette trinnet, og gjerne også i forhold til jentene.

I lærergruppe 4 sier Marianne, som er norsklærer, at den typiske guttekarakteren er:

... mellom tre og fire. Guttene mer enn jentene sliter med at vi bare har to skriftspråk i Norge og at dialekten ikke er et av dem, og så bruker de veldig mye forkortelser, veldig mye dataord... (Marianne, L4)

Med dette sagt, påpeker hun også at de har gutter som er sekser- kandidater, som klarer å forholde seg til oppgaven og til målføret, og som også skriver med godt språk. Olav i samme gruppe har merket seg at gutter ser ut til å være mer avhengig av pc enn jenter for å kunne skrive:

... guttene er gjerne mer avhengig av pc for å kunne skrive... litt med... at vi skal kunne forstå hva de har skrevet, men også litt for deres egen del med grammatikken... vi har i hvert fall flere gutter på trinnet enn jenter som trenger, eller *må* ha pc på en sånn skrive dag... (Olav, L4)

Dette antyder at dersom gutter får bruke pc til tekstskrivning, så kan de oppnå en bedre skåre, fordi de slipper å konsentrere seg så mye om håndskrift og skrivefeil, noe som frigir mer ressurser til innhold, grammatikk og tekstforming.

I lærergruppe 5 diskuterer Tomas og Siri den typiske karakteren. Tomas mener at gutter får mer treere og jenter mer firere, fordi jentene er mer nøye med arbeidet sitt. Siri er litt uenig, og mener at guttene ligger nærmere fire minus og jentene mot fire pluss, gjerne opp mot fem. Tomas legger fram en mulig forklaring på dette:

Det kan være sånn som Siri sier at det er. Her hos oss, i hvert fall på vårt trinn, så er det faktisk forskjell på hvor flink klassen er, Siri er i en veldig flink klasse... [med] mange realister... vi som har noen av de andre klassene, ser at det er et større sprik der i forhold til gutter og jenter... (Tomas, L5)

Hvor mye innsats legger dere i skolearbeidet? (spørsmål 1c)

Meningen med spørsmålet er å få et bilde av guttenes motivasjon, interesse og pliktfølelse når det gjelder skolearbeid hjemme og på skolen.

Generelt svarer ingen av elevene at de legger mye innsats i skolearbeidet. De påpeker at det avhenger mye av interesse for emnet eller faget, og at det er stor forskjell på læreatbytte når det gjelder lekser og det de gjør på skolen.

... prøver jo å følge med så mye vi kan, men det kan være vanskelig et par ganger når du ikke er interessert i det... (Anders, E1)

... og så er det enkelte ting jeg leser mye på, men jeg klarer aldri å lære det fordi jeg har ikke interesse for det... (Erik, E1)

Ikke i det hele tatt! (Mads, E2)

Leser litt til prøver... (Kristian, E2)

Det er ikke vits å gjøre lekser, du lærer ikke mer av det, du skriver jo bare du skal gjøre det fordi du må gjøre det. Du lærer jo bare av det du har i timene. (Kristian, E2)

Ja, av og til som når vi har prøve og sånn, men vi har jo [arbeids]plan, så vi kan jobbe hele uka med hele planen, så vi trenger ikke så mye [innsats]... (Simon, E3)

Disse utsagnene peker mot at guttene gjør det de blir bedt om, de gjør det som står på planen, men ikke mer enn det. Enkelte har funnet ut at de kan slippe unna med å skrive tøysesvar, fordi innholdet likevel ikke blir kontrollert. Det gjør at de ikke ser poenget med å gjøre lekser eller arbeidsplaner.

Snakker gutter om skole når de ikke er på skolen? (spørsmål 1g)

Spørsmålet ble laget for å finne ut noe om i hvor stor grad guttene diskuterer for eksempel lekser, prøver, fagstoff, skoletimer, lærere eller lignende i fritida. Skolen er en ganske stor del av livet til elever i ungdomsskolen. Dersom de aldri snakker om skole på fritida, *kan* det bygge opp under påstanden om at gutter har manglende interesse og motivasjon for skole.

Til å begynne med svarer elevene nei på spørsmålet, først når det kommer oppfølgingsspørsmål finner de ut at de snakker litt om skole likevel.

Ja, noen ganger så ender vi opp med og så snakke om skolen når vi ikke er på skole. Og grunnen til det... nei, jeg vet ikke helt... (Vidar, E1)

Nei, hva er vitsen med det? (Kristian, E2)

Ikke mye i hvert fall. (Mads, E2)

E3 svarer at de av og til snakker om skolen, og de nevner lekser og prøver som aktuelle tema.

4.2 Kategori 2: Kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter

I denne kategorien har hver intervjugruppe fått gruppespesifikke spørsmål, men disse kan samles under to hovedbolker: 1) *Kunnskapsløftet* og 2) *de grunnleggende ferdighetene*. Spørsmålene er ment å pense respondentene inn på det som er hovedfokus i prosjektet, nemlig den grunnleggende ferdigheten *skrivning*. Vi beveger oss innom skrivning allerede i denne kategorien, selv om det er kategori 3 som hovedsakelig skal ta for seg dette. Første felles spørsmål er for lærere og rektor. Det var viktig å vite noe om hvor langt skolen er kommet i arbeidet med innføring og realisering av den nye læreplanen. Dersom de knapt er kommet i gang, vil det for eksempel ikke være mye diskusjon rundt skrivning i alle fag eller andre faktorer som angår Kunnskapsløftet i skolehverdagen.

Om læreplanen Kunnskapsløftet. (Spørsmålene gjelder lærere og rektor)

LÆRERNE fikk først spørsmål om det første møtet med Kunnskapsløftet og om hvilke bakgrunnskunnskaper de hadde før de leste læreplanen (spørsmål 2a,b). Tore i L4 sier at

Jeg husker ikke hva som stakk seg fram, men jeg husker at det var enklere fordi målene var tydeligere. /.../ ...det er liksom det eneste som slo oss med en gang... (Tore, L4)

Videre forklarer han at Landsbygda Ungdomsskole var prøveskole for den nye læreplanen, de begynte med Kunnskapsløftet 1-2 år før den trådte i kraft. De har derfor følt at de har ligget veldig i forkant med implementeringen av de nye elementene.

I L5 forklarer Tomas at det første møtet med Kunnskapsløftet var som andre møter med nye læreplaner: ”hvordan skal du klare å gjennomføre alle de fine ordene...?”. Selv om han antyder denne overveldelsen i starten, avslutter han med å si at

... men sånn etter hvert så føler jeg egentlig at vi egentlig har vært ganske flinke her på skolen til de forskjellige tingene i... på Kunnskapsløftet... (Tomas, L5)

I forhold til bakgrunnskunnskaper, så er lærerne litt uklare. Tomas forklarer kort at de leste og gjennomgikk den reviderte delen (han sier ikke noe om hva *den reviderte delen* er), og Siri skyter inn at de var på kurs. Hun minnes vagt at kurset gikk ut på å lage planer og se dette opp mot det gamle. ”... det gikk vel og på dette med vurdering og endring i vurderingskriterier og sånne ting...” legger Tomas til tilslutt.

I intervjuguiden til lærerne hører også spørsmålene 2d og 2j til her. Foruten spørsmål 2j til lærergruppe 5, er ikke disse spørsmålene blitt stilt. Årsaken til det er at jeg mente at lærerne indirekte hadde svart på dette spørsmålet gjennom andre spørsmål. På spørsmål 2j, om muligheter til å holde seg oppdatert om endringer, uttrykker lærerne at de *ønsker* å holde seg oppdatert, men at det kan være problematisk i en hektisk skolehverdag. Siri forklarer at

Vi kan gå inn på [internett-]sidene selv, men jeg hadde jo personlig satt pris på at ledelsen informerte meg om at jeg måtte gjøre det... det er ikke sånn at du tenker på det i skolen hver dag at å, nå må jeg inn og se om det er noen endringer... ikke sant, du holder på med ditt... (Siri, L5)

REKTOR har fått fem spørsmål i denne bolken. To av disse er de samme som lærerne fikk; hvor langt skolen er kommet i innføring og realisering av LK06, og hvilke bakgrunnskunnskaper lærere og rektor hadde før lesing av læreplanen (spørsmål 2a,c). I tillegg blir han spurt om han tror at de har forstått de grunnleggende ferdighetene etter intensjonen (spørsmål 2b).

På spørsmål 2a, om hvor langt skolen er kommet i innføring og realisering av LK06 svarer rektor at ”ja, vi har jo innført Kunnskapsløftet”. Han syns det er vanskelig å si noe om hvor langt de er kommet, og spør også om en noen gang blir ferdig med læreplaner. Også han forklarer at skolen begynte tidlig med læreplanen. Når høringsutkastet var klart, så de ingen grunn til å vente, for endringen kom til å komme før eller senere. Videre sier han at:

... vi [var] raske med å tilpasse med både disse temaplanene ... og hadde en gjennomgang på å dele opp disse... kunnskapsmålene inn på trinna... det siste arbeidet vi holder på med nå, det er... vi hadde noen vurderingskriterier, og de måtte vi gjøre om til kjennetegn for måloppnåelse... (Rektor, R6)

De har altså arbeidet med mange av endringene som følger Kunnskapsløftet, og arbeider fortsatt med områder som må tilpasses den nye læreplanen. Rektor innrømmer at tenkningen med grunnleggende ferdigheter er nytt, og han ser at selv om de har laget et system der ferdighetene skal være inne, så er det ikke sikkert at lærerne utfører det slik intensjonen var. Her fører rektor selv oss videre til spørsmålet om de grunnleggende ferdighetene er forstått og implementert etter intensjonen (spørsmål 2b). Han påpeker at det ikke handler om forståelse, men mer om å få det til å bli en naturlig del av skolehverdagen: ”... der tror jeg det er litt variasjon i hva lærerne gjør og sånn...”. Avslutningsvis sier han at

Jeg har vært med på noen læreplaner nå, så jeg tror en sånn generell for hele landet, det er litt med holdningene til nye planer, den motstanden, og den... den har vi ikke hatt sånn i denne kommunen... (Rektor, R6)

Om bakgrunnskunnskap (spørsmål 2c) før lesing av den nye læreplanen, forklarer han at

... bakgrunnskunnskapen var at vi i denne kommunen var veldig gode på analyse av læreplanen... dette med å kunne bryte ned en læreplan... med L97 /.../ hadde vi en skolesjef som var med i læreplanutvalget... så når Kunnskapsløftet kom, så hadde vi en veldig god kompetanse på skolen til å analysere der... (Rektor, R6)

I tillegg har de fått hjelp fra Universitetet i Stavanger om hvordan læreplanen bør leses. Han mener at kunnskap om selve innholdet i planen avhenger av ”hvor mye du følger med i den politiske debatten og hva som blir gjort...”

Rektor fikk et spørsmål som var direkte utledet fra rapporten ”Kunnskapsløftet - tung bør å bære”. Det handler om hvordan rektorer opplever at forventninger fra kommune og fylke blir kommunisert til dem (spørsmål 2g). Først forklarer han at han er fornøyd med skolekontoret i kommunen, her er valgt ut fokusområder som skolene skal jobbe med og rektorene har møter en gang i måneden for å arbeide mot målene som kommunen har satt opp. Om fylke sier han at ”det har liksom aldri vært fylket som har vært den støttespilleren i skolen, det er kommunen direkte...” I det jeg starter på neste spørsmål, bryter rektor av med å si avslutningsvis:

... av og til så syns jeg og at rektorer har.. også en sutrekultur av og til... som når det kommer inn noe nytt, så kan vi godt skylde på kommunen at det ikke er noen som har presset oss eller

noe sånt... alltid noen forklaringer... når jeg er rektor på en skole, så er det mitt ansvar...

(Rektor, R6)

Han mener at selv om kommune eller fylke ikke gir beskjed om hva de forventer, så er det rektor og ansatte på skolen sitt ansvar å gjennomføre nye planer og lignende.

Det siste spørsmålet til rektor i denne bolken, dreier seg om optimisme eller pessimisme omkring endringer som følge av LK06 (spørsmål 2h). I denne forbindelse starter han med å påpeke hva han ser på som negativt med Kunnskapsløftet:

... det jeg har sett at skolen har blitt veldig mye teoripreget, og det er feministisk eller ikke, det vet jeg mye mer... det mener jeg er mye mer markedsliberalistisk at nå skal vi utdanne folk for næringslivet trenger folk som har språkkunnskaper, men du hjelpe meg... men der råder det en viss optimisme med det som noen kommuner prøver ut nå med at de i stedet kan velge arbeidslivserfaring i stedet for et annet fremmedspråk... (Rektor, R6)

Han slår fast at det verken råder pessimisme eller optimisme på endringer. ”... jeg tror det alltid er noen som syns det, off, endringer, men jeg har... tenker bare at endringer blir det vanlige...”. Til slutt legger han til at da skolesjefen ga grønt lys for dem til å starte tidlig med LK06, sa han at ja, de som vil gå sakte (ta det gradvis), må begynne tidlig om de skal komme fram.

Om de grunnleggende ferdighetene

Hver respondentgruppe har fått ulike spørsmål innenfor denne bolken. Dette var ment å gjelde de grunnleggende ferdighetene generelt, men vi fikk likevel stedvis fokus på ferdigheten skrive. Hensikten med spørsmålene i denne bolken er å finne ut noe om de ulike aktørenes forståelse og opplevelse av de grunnleggende ferdighetene. For elevenes del er spørsmålene (spørsmål 2a-h) ment å finne ut om de er klar over at det finnes fem grunnleggende ferdigheter som skal trenes i alle fag. Det er også meningen å finne ut noe om deres oppfatning av dette, og hvordan de tenker om skrive i alle fag. For lærernes del dreier spørsmålene (spørsmål 2c,e,f,g,h) seg om holdning til og forståelse av de grunnleggende ferdighetene. Jeg ønsker også å få vite noe om hvordan realiseringen av ferdighetene har fungert. Rektor fikk de samme spørsmålene (spørsmål 2d,e,f,i) som lærerne, og i tillegg et spørsmål om tilbakemeldinger fra lærere og/ eller elever. Hensikten med sistnevnte spørsmål

var å finne ut om det har vært noen spesielt positive eller negative reaksjoner på arbeidet med ferdighetene.

ELEVENE har ikke fått spørsmålene c og d i denne kategorien, men disse dekkes av spørsmålene e og f. Elevgruppe 1 er usikre på spørsmål om de kjenner til begrepet grunnleggende ferdigheter (2a,b). Anders prøver, svært vakkende, å forklare hvorfor skriving er blitt en grunnleggende ferdighet:

At... nei, jeg vet ikke helt, men jeg tror det er fordi at du skal skrive mer i fag, og du skal lære mer å skrive, er det det? Det tviler jeg på, men jeg vet ikke helt. (Anders, E1)

Erik i samme gruppe lurer på om det kan være fordi når du skriver om noe, så lærer du det. Han er da inne på dette med å bruke skriving som læringsstrategi i alle fag. Elevene i E2 kjenner ikke til de grunnleggende ferdighetene, og svarer bare kort og spørrende på hvorfor skriving er blitt en grunnleggende ferdighet: ”For at vi skal lære å skrive...?” (Jonas, E2). I elevgruppe 3 er det hovedsaklig Håvard som svarer på disse spørsmålene. På spørsmål 2b sier Håvard at:

Det har vel med at norsk er jo et viktig fag, et av de viktigste fagene som er her... og det er jo mye bedre å lære seg å skrive, å øve seg å skrive i andre fag også, for å få det bedre i selve norskfaget... (Håvard, E3)

Videre får elevene spørsmål om hvordan det er forskjellig å skrive i norsk og i andre fag (2e). Her kommer det fram i alle tre elevgruppene at de oppfatter et ganske stort skille. Skriving i norsk framstår som noe helt spesielt. Elevene forklarer:

Det som er forskjellen er at i norsk så skriver du for at du skal lære å skrive, men i andre fag skriver du stort sett fordi du skal skrive ned andre ting du skal lære. Ja... andre fakta, liksom. (Erik, E1)

Eh... du skriver andre ting [i andre fag]... (Mads, E2)

Det kan vel være for at du... som i norsk... det du skriver, det lærer du ikke også... sånn som i naturfag, der lærer du liksom om elektrisitet når du skriver om det... men sånn i norsk der skriver du bare noe som er mer kjedelig bare for å trene deg i å skrive... du tenker liksom heller ikke akkurat over det heller da... når du skriver i andre fag... (Håvard, E3)

Spørsmål 2f handler om hvilket fag de syns det er kjekkest å skrive i. Erik i E1 trekker fram naturfag og begrunner det med interessante emner og en lærer som gjør det lett å skrive ned (lett, forståelig og god tid). Jonas i E2 nevner nølende datafag, mens Kristian i samme gruppe sier at det er ”alt etter hva [faginnhold] det er”. Håvard i E3 liker best å skrive i samfunnsfag fordi der får han uttrykke sin mening og diskutere. Simon i samme gruppe har ingen fag han foretrekker.

Det neste spørsmålet, 2g, spisser det forrige spørsmålet fra foretrukket fag til foretrukket sjanger. Her hadde jeg forventet at de svarte ulike sakprosasjangre, men det gjorde de ikke. De nevner novelle og eventyrfortellinger. Kristian i E2 svarer faktatekst med spørrende tonefall. Det framkommer også begrunnelser for de foretrukne sjangrene:

Jeg er enig i det Anders sier der at når du velger hva du skal skrive om selv, så er egentlig alle sjangre greit... (Erik, E1)

Jeg liker best novelle, for jeg får det ikke akkurat helt skikkelig til, så har jeg mer lyst å prøve å få det til... derfor så syns jeg det er kjekkest... (Håvard, E3)

Det er sånn... kjekkere å skrive sånn eventyr, for da kan jeg ha sånn... du kan skrive hva du vil, du kan bruke fantasien og sånn... (Simon, E3)

Svaret til Håvard var veldig overraskende, han foretrekker å skrive en sjanger han ikke får til fordi han vil bli bedre til nettopp dette. Denne begrunnelsen kommer jeg tilbake til i neste kapittel.

Det siste spørsmålet til elevene i denne kategorien, er om de bruker skriving som læringsstrategi (spørsmål 2h). I E2 svarer elevene kort ”nei”, og på spørsmål om de kun skriver det de må skrive, svarer de kort ”ja”. Elevgruppe 1 og 3 er litt mer reflekterte, og påpeker at de bruker skriving aktivt i forbindelse med å lese til prøver:

Det som er fordelen da, ofte med å skrive når du har sånn prøver og sånt, er at det er mye lettere å forstå dine egne ord enn ord som står i ei bok, når du ikke har interesse for det, for altså, når du skriver på din egen måte, så forstår du det mye bedre, og da kan du lese det før en prøve... (Erik, E1)

Ja, selvfølgelig, for hvis vi skal øve på prøven, da... vi tar jo litt sånn stikkord, og skriver på ark og vi øver på det... da er det lettere å øve på prøven... (Simon, E3)

LÆRERNE har fått seks spørsmål som dreier seg om de grunnleggende ferdighetene. På spørsmålet om hvor langt skolen er kommet i realiseringen av de grunnleggende ferdighetene (2a), mener begge lærergruppene at de er godt i gang. Tore i L4 påpeker at det var veldig fint å være tidlig ute med det nye, og forklarer at en stor utfordring var å finne materiell til de nye målene. Alle lærebøkene måtte skiftes ut, men ingen nye lærebøker var klare. Det førte til ”veldig mye kopiering av lærestoff”. Tomas i L5 mener det er vanskelig å realisere alle ferdighetene i alle fag, fordi noen steder føles det veldig unaturlig:

Vi er vel kommet i gang, for å si det sånn, om det er godt eller ei, det, det... det vet vi jo ikke, men det er jo ikke alltid i alle fagene det er like lett å implementere egentlig alle faktorene... jeg har, i og med at jeg har kroppsøving for eksempel, så... altså jeg klarer jo noe som går på data, sant, det med skriving og sånt, vi har jo noe sånn teori, og noe laging av oppgaver og sånne ting, og da går jeg faktisk på dette med oppsett og sånne ting som er en viktig del av det så, men... men sikkert ikke nok... men det vil... blir det vel aldri, tenker jeg... (Tomas, L5)

Det kommer også fram at det er vanskelig å vite når det er godt nok, når en har gjort nok, når en har oppnådd å implementere en ferdighet i et fag. Kan hende er læreplanen LK06 uklar på hvordan en kan gjennomføre ferdighetene i de enkelte fagene, noe som skaper usikkerhet blant lærerne.

Spørsmålene 2e og 2f glir litt over i hverandre i intervjuene. Lærerne i L4 mener at elevene er informert om skriving i alle fag, og at de misliker det:

Eh... jeg tror de blir mer og mer innforstått med det... samtidig som de ikke liker det... (Tore, L4)

Det ser jeg hos meg også, i mine fag, jeg tror de vet om det, at vi må skrive en del... men mye offing, klaging, at det er ikke norsktid de skal ha... (Olav, L4)

Jeg får høre det ofte, at det... dette her trenger ikke jeg... jeg trenger ikke å vite hvordan du skal skrive en forbanna artikkel... jeg trenger ikke det i jobben min... så det er en utfordring... (Marianne, L4)

Jeg spør dem videre om de har informert elevene sine helt konkret om at fem grunnleggende ferdigheter nå skal trenes og brukes i alle fag. Fortsatt svarer lærerne at ja, elevene vet om det, men de liker det ikke:

Jeg tror de har vært gjennom det, vi har vært igjennom og snakket om de skal... du skal igjennom de og de forskjellige ferdighetene, og de glir inn i alle fag, og du skal igjennom dem... men det... det dukker opp igjen både titt og ofte at ja, men jeg skal arbeide med det og det, så jeg trenger ikke det... (Tore, L4)

I lærergruppe 5 svarer Siri ”ja” på spørsmålet om elevene er informert om skriving i alle fag. Videre svarer Tomas på spørsmål om elevene vet *hvorfor* de skal skrive i alle fag:

Hehehe... det sier seg selv egentlig, at i norsk når de skal ha en stil eller et eller annet så må de jo skrive... og sant, så har du faktatekst, så må du kunne svare på de oppgavene som er i forbindelse med den, så... (Tomas, L5)

Jeg følger opp med å spørre Tomas, siden han har matematikk og kroppsøving, om han har forklart elevene at de skal øves i skriving i for eksempel kroppsøving.

Altså, det var sånn som jeg sa på det forrige spørsmålet at hva er hensikten med at jeg skal gjøre det? Sant, men samtidig, hvis de får en oppgave, vi holder på med sånn egentreningsopplegg nå, og da har de fått beskjed om at de må sette opp oppgaven skikkelig, og de har fått en mal som de skal gå etter... og hvis de *ikke* gjør det, så må de gjøre det om igjen... (Tomas, L5)

De påfølgende spørsmålene, 2g og 2h, har glidd over i hverandre i intervjuet med lærergruppe 4. En av lærerne, Tore, nevnte den digitale ferdigheten i sitt svar, og dette førte til en lang diskusjon i gruppa. Spørsmålet de svarte på var: Blir det annerledes å være lærer og utøve lærerrollen etter innføringen av de grunnleggende ferdighetene? Opplevs det som positivt eller negativt?

Det er vanskeligere. Fordi det er ikke noen... du lærer ikke noe av dette her på lærerutdanninga... vi hadde ingenting om digitale ferdigheter på lærerskolen for ti år siden... du innfører en bråte med ting som lærerne ikke har kunnskap om! Og så skal vi bare innføre det i alle fag? Det er jo en kjempeutfordring! Og når i tillegg ikke skolen har ressurser til å ha alt av hjelpemidler tilgjengelig, så blir det vanskelig... men vi gjør det vi kan, hehe... (Tore, L4)

Etter dette svaret, dreide hele diskusjonen seg om ressurser i forbindelse med digitale ferdigheter. Lærerne uttrykker frustrasjon fordi læreverkene ikke er gode, eller fordi de

mangler ressurser til å kunne trene og bruke den digitale ressursen i alle timer. Dette kan tyde på at det er denne ferdigheten som skaper mest frustrasjon blant lærerne.

I lærergruppe 5 har de et litt mer overordnet perspektiv når de svarer på om lærerrollen er blitt, eller *vil bli*, annerledes etter innføringen av de grunnleggende ferdighetene:

Jeg vet ikke om den har blitt så veldig mye annerledes, men jeg tror kanskje at enkelte er blitt flinkere liksom til å ta et videre spekter i henhold til å dra inn... sånn som i matematikk for eksempel, vi skal jo jobbe med data der... (Tomas, L5)

Også her er det de digitale ferdighetene som brukes som eksempel. Det kan se ut til at dette er den største forandringen eller omveltningen for lærerne. Skrivning, lesing, regning og muntlig er tross alt kjente begreper som har vært sentrale i skolen i alle år. At de nå har fått betegnelsen *grunnleggende ferdigheter* knyttet til seg, endrer kanskje ikke så mye i praksis.

Det siste spørsmålet til lærerne, er knyttet til rapporten ”Kunnskapsløftet - tung bær å bære” (Møller m.fl. 2009:143), og handler om at de grunnleggende ferdighetene er blitt til en form for tilpasset opplæring. Er dette gjenkjennelig på Landsbygda Ungdomsskole?

... jeg kjenner meg ikke igjen i det... ja vel, det står på papiret at vi skal ha grunnleggende ferdigheter i alt og dette her... og lærerne *kan* skrivning, lærerne *kan* regning stort sett, så det er enkelt å ta inn... men digital kompetanse... for noen er digital kompetanse veldig kjekt å ta inn, og da blir det gjerne et sånt hjelpemiddel for de svake... da er det ikke en grunnleggende ressurs for hele klassen... (Tore, L4)

... altså det er klart at når dette kom inn, så er det klart at det... for oss så føles det kanskje at vi... vi må ikke overdrive ting, sant... det er veldig lett at vi egentlig tar den gylne vei, middeelveien, og kanskje littegrann under det også av og til... da blir det liksom at vi som lærere prioriterer egentlig hva vi skal legge mest vekt på... (Tomas, L5)

Tomas avslutter resonnementet sitt med å trekke inn skrivning på datamaskin som eksempel. Selv om disse svarene kanskje er litt vage, så ser det ut til at lærerne trekker paralleller mellom tilpasset opplæring og digitale ferdigheter, eller bruk av data som hjelpemiddel for elever som trenger ekstra støtte.

REKTOR har fått fire spørsmål som omhandler de grunnleggende ferdighetene. Spørsmålene 2d og 2e har blitt til ett spørsmål i intervjuet: hvordan har det fungert med realiseringen av de grunnleggende ferdighetene?

Kommunen har jo sagt noe om... fokusområder og når det er fokusområder, så blir det gjort noe med det, folk blir mer bevisste når vi har fokus på det, ikke bare at det står i Kunnskapsløftet, og at hver lærer skal ordne dette... (Rektor, R6)

Han forklarer at de har opprettet forskergrupper i ferdighetene regning og lesing på skolen. De har ansvar for å se hvordan det arbeides med disse ferdighetene og hvordan alle fagene kan bidra til utvikling av ferdighetene. I forhold til de digitale ferdighetene sier han at:

... noen leser det nok som kunnskap om data, mens vi tolket det som å kunne bruke, altså datamaskinen som et verktøy... Så det som trengte litt for lang tid hos oss da, det var at lærerne... brukte for lang tid å lære seg de digitale kunnskapene selv... (Rektor, R6)

Jeg spør om det har vært noe kurstilbud i forbindelse med innføringen av LK06 og de grunnleggende ferdighetene (spørsmål 2f). Rektor nevner at de har hatt noe i matematikk og folk fra Lesesenteret, og at i forhold til digitale ferdigheter har de hatt interne kurs. I tillegg har de mentorer i ulike fag som har mentormøter der de tar opp ferdighetene. Disse mentorene er på tvers av fag og på tvers av kommunen, og de har faste møter. Han peker på dette med deling av kunnskap og praksis som en form for kompetanseheving. Til slutt sier han at så lenge det er fokus på noe, så blir kvaliteten bedre.

Spørsmål 2i var et forsøk på å følge opp lærernes tanker om ressurser og kompetanse knyttet til digital skriving og den digitale ferdigheten generelt. Rektor var like engasjert i dette som lærerne, men han var ikke enig i at de har et ressursproblem:

Det er sutring. Det er ingen skoler i kommunen som har så mange datamaskiner som her... men hvis de tenker at de skal ha en på hver elev... ja vel, vi er ikke der... så tenkte vi skulle kjøpe flere dataer, men så fant vi ut at nei, det er der det blir problemer, med de der bærbare, så nå har vi kjøpt stasjonære... (Rektor, R6)

4.3 Kategori 3: Skriving som grunnleggende ferdighet

Dette er kategorien som i størst grad er ment å kunne gi noen svar på hovedproblemstillingen min. Her er kun ett felles spørsmål: Kan skriving som grunnleggende ferdighet skape en endring i en situasjon der guttene presterer dårligere enn jenter i skolen? Foruten dette har elever og lærere fått flere gruppespesifikke spørsmål, og rektor har to gruppespesifikke spørsmål. Jeg fortsetter som jeg har gjort med det felles spørsmålet først, og deretter de gruppespesifikke spørsmålene fra henholdsvis elever, lærere og rektor.

Kan skriving som grunnleggende ferdighet skape en endring i situasjonen blant guttene?

Hensikten med spørsmålet er å få en forståelse av hva de ulike aktørene legger i denne ferdigheten. Oppfatter de det som et positivt grep, eller bare som fine ord og en ny ”påprakkelse”? Ser de for seg at dette kan ha en effekt i det hele tatt?

ELEVENE har fått spørsmålet formulert slik: hva kan gjøres for at skriving skal bli mer motiverende og mer interessant for dere enn det er i dag (spørsmål 3r)? Her fikk jeg varierende respons. Elevgruppe 1 peker på viktigheten av interessant stoff, og hvor god tid de får til å skrive. Anders trekker fram at det er viktig å få ros underveis, bli motivert. Erik påpeker også mengde; hvis det er mye å skrive er det vanskelig å starte, fordi det er vanskelig å se mål. Elevgruppe 2 reagerer helt annerledes på spørsmålet: Mads bare ler og ser en annen vei, mens Jonas fastslår at han har nok innsats. De kan ikke komme på noen ting som kan gjøre skriving mer interessant, før Jonas bryter inn med:

Vi får mye sånn oppgaver der vi ikke får velge selv hva vi vil skrive om og da blir det bare enda verre... det er jo bedre hvis vi får velge hva vi vil skrive om... (Jonas, E2)

Selv om han egentlig trekker fram et *forverrende* forhold, så sier han likevel at skriving kunne vært litt bedre om de hadde fått velge selv. I elevgruppe 3 er Simon raskt ute med å fortelle hva som kan motivere ham:

Ja, foreldre, for de er jo ikke glade hvis vi får toer eller verst, stryk... det er jo ikke godt, så hvis foreldre sier gjør bedre, ja, så jobber selvfølgelig mye mer... (Simon, E3)

LÆRERNE ble spurt om skriving i alle fag kan bidra til å knytte guttene tettere til skolen generelt og til skriving spesielt (spørsmål 3s,t). Her er begge lærergruppene nokså lunkne, det er ikke mye entusiasme å spore:

Nei, jeg tror ikke det... jeg tror at mange av guttene føler at de skriver nok i... i de fagene de syns er skrivefag, norsk og engelsk... jeg tror at skal vi ha guttene tettere inn til skolen, så måtte de hatt mer av de praktiske fagene... (Tore, L4)

Vi får jo høre det at skolen er bare for jenter... så det er en utfordring å knytte skriving til noe som de er interessert i... og som Tore sier, de mener de skriver nok... (Marianne, L4)

Det kan jo bidra til at de ser at de trenger faktisk å kunne skrive... det er ikke bare å skrive stil... det er også å skrive rapporter, lage powerpointer, skrive mail... (Siri, L5)

Altså, bevisstgjøringen må jo skje veldig mye tidligere, vi må jo starte når de begynner på skolen, og så må vi liksom ikke stoppe opp... vi må liksom holde på hele veien, sånn at de hele tiden er bevisste på det... da tror jeg egentlig det kan bli bra... (Tomas, L5)

REKTOR mener det kan være positivt for guttene å få mer fokus på skriving i alle fag (spørsmål 3c²⁰). Han trekker fram at det er viktig å arbeide med skrivetrening, mestring og selvtillit langt ned i barneskolen. Videre sier han at han ”ser jo mange gutter som får en annen selvtillit når de kan skrive på datamaskin”, fordi de da kan levere fra seg noe som ”ser skikkelig ut”. Holdningen ”å-gjøre-det-godt-nok” kommer fram som noe som er mer typisk for gutter enn for jenter. Han reflekterer videre over om forskjellen i skriving henger sammen med skriveferdighetene eller ordforråd og modenhet. På ungdomsskolen er jenter mer modne enn gutter, mens oppover i videregående blir det mer jevnt. Det viser seg også at gutter er litt enkle på den måten at de skriver gjerne om det samme temaet i hver skriveoppgave, mens jentene kan variere mer. Samtidig slår han fast at han forstår at gutter føler at de *kan* skrive. Rektor trekker fram læreren som en viktig veileder, læreren må stille krav og ikke la elevene gjøre som de vil med skrivingen. Han bruker en av sine egne sønner som eksempel på dette:

... så hadde han skrevet en hel tekst uten punktum og stor bokstav, bare skrevet... og så sier ikke læreren noe? Javel... hva... jeg kan jo skrive, jeg kan sette punktum, men gidder ikke å bruke det... (Rektor, R6)

²⁰ Spørsmål 3c er delt i transkripsjonen, siste del av spørsmål 3c kommer helt til slutt i intervjuet (vedlegg 11).

Avslutningsvis påpeker han at det er viktig at læreren overfører til elevene en holdning om at skrivekunnskap og skriveferdighet er viktig.

4.3.1 Elevgruppene om skriving som grunnleggende ferdighet

3a: Hva er skriving?

Elevgruppe 1 skiller mellom rettskriving og dette med tekstoppbygging og å skrive en god historie. De sier også at det finnes mange ulike skrivestiler. Anders synes det er kjedelig å skrive, og forklarer:

... selv så interesserer jeg meg i sånn krig og historie, men så har jeg skrevet for mye av det, så jeg får ikke lov å skrive mer av det. Nå må jeg skrive noe annet, så det... det er drit... (Anders, E1)

De forklarer at når de skriver om noe de kan eller liker, så blir tekstene mer fyldige. Videre spør jeg om det er forskjell på å *lære* å skrive og å *kunne* skrive.

Det som er litt forskjell på det er at førsteklasse og sånn de lærer seg å skrive for de lærer bokstaver og hvordan de skriver ord. Så er det det... og da er det litt med å kunne skrive, da det det å kunne skrive bra, og fyldige tekster og sånn... synes jeg... (Erik, E1)

Elevene mener selv at de kan skrive, men at det kommer litt an på dagsformen. Noen dager fungerer det ikke, andre dager kan de skrive mye på kort tid. Stikkordet som hele tiden henger i luften, er interesse for emnet.

Det er jo veldig stor forskjell på hvor godt du skriver fra dag til dag. Altså enkelte dager merker jeg at jeg klarer ikke å gjøre noe, jeg bare sitter der og... i går så skreiv jeg ei hel side sånn! Bare knips, med en gang... da var jeg liksom i skrivehumør... (Erik, E1)

Hvis du er trøtt, og vi skal skrive med en gang vi har stått opp for eksempel, første time, så pleier jeg ikke å skrive så mye. Jeg gidder ikke å skrive når jeg er så trøtt. For jeg ser ikke vitsen i det, egentlig. Hvis det er viktig, så kanskje, men jeg tviler. (Anders, E1)

Når jeg spør om forskjell mellom jenter og gutter når det gjelder skriving, er det første som dukker opp *håndskrift*.

Eh, gutter har, eller de fleste gutter har ganske stygg skrift, sånn at det ikke går an å lese det, men jentene, de har, de har det i hånda. I håndleddet. De er ment for å skrive fint. (Vidar, E1)

Alle i denne elevgruppa fortrekker å skrive på data hvis de har mulighet til det, og begrunner dette med at ”jeg klarer jo å skrive for hånd, men det går så treigt” (Erik, E1) og ”det er lettere å bruke data hvis du skal skrive en novelle, fordi da kan du rette opp sånn midt i og sånn” (Børge, E1). Videre spør jeg om de kan tenke seg andre forskjeller mellom gutter og jenter enn håndskrift.

Sånn, jeg føler at jentene skriver ganske mye mer enn oss, altså, mer sider og sånt... (Børge, E1)

... jeg passer på å skrive ganske bra sånne skildringer og sånne ting. I stedet for å skrive det langt. (Erik, E1)

Anders prøver å forklare hvorfor gutter skriver kortere enn jenter gjør:

Det kan jo være fordi at det er kjedelig, du har kanskje ikke holdninga til det og at du ikke får nok ideer til hva du skal skrive... derfor jeg mener mange ganger at jeg ikke får noen ideer, så ender jeg opp med å skrive en halv side så stopper jeg bare. Får ikke akkurat svært gode karakterer på det. (Anders, E1)

I elevgruppe 2 knytter de det å kunne skrive direkte til skoleoppgaver; ”svare på spørsmål... prøver...” (Jonas, E2). De hevder også at alle kan skrive. På spørsmål om hvordan du kan vite at du kan skrive, svarer de overfladisk, og de trenger mange oppfølgingsspørsmål underveis:

Når du kan skrive... skrive bokstaver... (Jonas, E2)

Ja... i sammenhengende ord, skulle jeg til å si... /.../ Ord som henger sammen med hverandre... (Kristian, E2)

Håvard i elevgruppe 3 prøver å forklare forskjellen på å lære å skrive og å kunne skrive:

Når du lærer å skrive, så tar det tid for å lære å skrive... kan du skrive, så skriver du bare... (Håvard, E3)

3b: Hva kan skriving brukes til? Hva trenger du skriving til?

I elevgruppe 1 og 3 er dette spørsmålet koblet sammen med spørsmål 3s, om skriving utenom skolen. Dette gjorde jeg fordi jeg fikk inntrykk av at elevene koblet skriving utelukkende til skolen, og det kunne være mer fruktbart om de så det i et videre perspektiv. Spørsmålet har i intervjuet med elevgruppe 1 i tillegg blitt kombinert med 3u, om det er kjekkest å skrive i eller utenfor skolen.

Elevgruppe 1 bruker skriving i sosiale medier (facebook, msn) på internett utenom skolen. De forklarer at det er kjekkere å skrive utenom skolen, fordi det har en funksjon, en mening:

Jeg bruker det jo til å snakke med venner og sånn... på msn og sånn... og så for eksempel på facebook og sånn... når du snakker med venner så er det jo mye kjekkere. Da er det liksom et poeng i å skrive. (Anders, E1)

Det er jo stor forskjell på det å skrive med venner og på skolen fordi når du skriver med venner så skriver du fordi du vil det, og det føles ikke som du skriver... på en måte... (Erik, E1)

Du kommuniserer jo med folk når du skriver der [på msn, facebook]. Det gjør du ikke så mye når du skriver en novelle eller en historie. (Anders, E1)

I E2 er elevene samstemte i sitt svar på om de skriver noe utenom skolen: ”nei”. Etter at de har svart dette, kommer Jonas på at ”jo! Data”. De andre sier seg enige, men sier lite utover dette. Det er Håvard som svarer på spørsmålet i elevgruppe 3. Han svarer kort at skriving kan brukes til kommunikasjon, og at han selv trenger skriving til å få gode karakterer og klare seg gjennom skolen.

3c: Er dere glad i å skrive?

Det er kun E3 som har fått dette spørsmålet. Håvard svarer at det avhenger av interessen for emnet/ temaet og hvilken sjanger han skal skrive. I de andre to elevgruppene har elevene gitt uttrykk for hva de syns om skriving i forbindelse med andre spørsmål, og det går stort sett i samme retning som det Håvard (L3) svarer.

3d: Syns dere skriving er viktig?

Elevgruppe 1 syns at skriving er viktig. Vidar begrunner det med at hvis du ikke kan skrive, ”så kan du ikke uttale deg selv hvis du hadde vært... altså... hvis du ikke kunne snakke.” Erik reflekterer over hvordan verden var før man fikk bokstaver, og hvordan det ville vært om vi ikke hadde hatt bokstaver i dag: ”Da hadde vi ligget ganske tynt an... tror jeg...”

Elevgruppe 2 har ikke fått spørsmålet fordi jeg i intervjusituasjonen opplevde at de alt hadde uttrykt at de ikke syns skriving er spesielt viktig. I elevgruppe 3 er det den minst aktive respondenten som tar til orde først:

Ja... det er veldig viktig... for... hvis du skal klare å henge med... i det som blir gjennomgått... (Tormod, E3)

Han knytter altså viktigheten av skriving direkte til skolearbeid. Jeg spør om det er flere grunner til at skriving er viktig, og Håvard knytter også sine begrunnelser til skolen:

Ja... når du skal ha prøve for eksempel... så er det godt å kunne skrive, for hvis du skal skrive ned svarene, så kan du lagre det i hånda, på en måte, ikke bare i hodet... da blir det lettere på prøven... (Håvard, E3)

De klarer ikke å komme på hva skriving kan være viktig for utenom skolen. Håvard mener at i forhold til arbeidslivet kommer det an på hva slags arbeid du har. Samtidig kan han ikke tenke seg noen yrker der skriving er helt fraværende.

3e: Tar dere skrivingen på skolen seriøst?

Det er kun E3 som har fått dette spørsmålet. Årsaken er at de andre elevgruppene har svart på dette i andre spørsmål. Simon i E3 svarer kort og greit: ”Av og til”.

3f: Kan dere forklare framgangsmåten deres når dere skal gjøre en skriveoppgave?

3g: Hvordan begynner dere?

3h: Hva gjør dere videre?

3i: Hvordan bestemmer dere innhold/ tema?

Grunnen til at alle disse spørsmålene er plassert sammen, er at de er blitt kombinert i intervjuene. Elevgruppe 1 forklarer at de alltid får gitte rammer å skrive innenfor. Erik har funnet ut at den beste framgangsmåten for ham er å bare begynne å skrive.

... når du skal skrive en novelle i norsk, så får du alltid en oppgave om... hva historien din skal begynne med, eller hvilket innhold det har, eller hvilken slutt det skal ha. Så... mange ganger så bestemmer de... (Anders, E1)

... det som ofte er greit merker jeg er at du bare begynner å skrive noe, i stedet for å sitte der så... det hjelper ofte å bare begynne å skrive noe ja, og så ser du om det ble bra, og så får du kanskje nye ideer av det du har skrevet og sånn... (Erik, E1)

Elevgruppe 2 er lite interesserte i disse spørsmålene. Mads åpner med å svare at ”Jeg sover i en halvtime og så begynner jeg”. Det handler da ikke om å være uthvilt til skrivingen, men om å understreke at skriving er kjedelig. Jonas sier at han bare starter på toppen og skriver ”rett ut” (for å bli fort ferdig). I elevgruppe 3 forklarer Håvard og Simon hvordan de går fram når de arbeider med en tekst:

Først og fremst så finner jeg ut hva jeg vil skrive om. Så finner jeg da... lager et tankekart... og så ser jeg hva jeg vil ha med i teksten, hva som er viktig, hva som er mindre viktig, og så rangerer jeg det sånn som sjangeren er bygd opp... så plasserer jeg alt inni... (Håvard, E3)

Jeg skriver stikkord som jeg vil ha i teksten, og litt... hvis jeg tenker noe... så hvis jeg finner noe på så skriver jeg det i setninger eller i stikkord på ark så da blir det lettere å huske så... (Simon, E3)

3j: Skriver dere utkast?

3k: Reviderer dere og endrer i teksten? Perfeksjonerer?

Også disse spørsmålene ble kombinert i intervjuene. 3k ble et naturlig oppfølgingsspørsmål til 3j. I E1 innrømmer elevene at det handler litt om å bli fort ferdig, men at dersom de vil ha gode karakterer, så må de bruke mer tid på tekstene:

Det er jo som oftest bare å gjøre det ferdig fortest mulig. ...hvis du vil ha en god karakter eller sånn... så går du inni og når du er ferdig så ser du etter skrivefeil du har gjort, og så kan du rette dem opp i slutten så har du muligheten til en bedre karakter. (Anders, E1)

Elevene i E2 skriver ikke utkast. De skriver teksten fra start til slutt og blir ferdige. Men de svarer ja på at de perfektionerer til slutt, uten å utdype dette noe mer. Håvard i elevgruppe 3 forklarer hvordan han bruker utkast og revidering:

Eh, jeg... jeg skriver først teksten, som jeg sa, og så ser jeg gjennom den, og da kan det være jeg småfikser litt på den... teksten... men hvis jeg kommer med plutselig en til ide, som kunne passet inn i teksten, så setter jeg den inn, og fikser litt på den... (Håvard, E3)

3l: Hvor lang tid bruker dere på å gjøre en skriveoppgave?

Dette spørsmålet ble litt vanskelig fordi elevene var usikre på hva slags skriveoppgave jeg mente. Derfor måtte jeg lage et eksempel i intervjuene: de har fått i oppgave å skrive en novelle, og har fire dager på seg. Hvordan disponerer de tiden? Elevgruppe 1 setter av nok tid til å gjøre ferdig, men synes det er vanskelig å prioritere skriving når det er mye annet som skjer i fritida. Også her kommer det fram at hvis du vil ha bedre karakter, så må du bruke mer tid. Dette med skrivehumør trekkes også fram:

Sånn, det spørs hvilket skrivehumør du er i, sånn hvis du får et sånn skrivekick og da skriver du lett hele novellen på to timer omtrent... (Børge, E1)

I elevgruppe 2 er holdningen å bruke minst mulig tid på skrivearbeid. Mads svarer at han ville ha brukt en time på skriveoppgaven dagen før innlevering, og Jonas og Kristian sier seg enige. Simon i E3 sier som guttene i E1 at det er vanskelig å prioritere skriving hvis det er mye som skjer i fritida. Men han sier også at ”har jeg ikke noe å gjøre i de dagene, da selvfølgelig gjør jeg leksene”. Håvard forteller at ”jeg pleier som regel å være ganske treig med å komme i gang... men det kan hende jeg begynner med idemyldringa ganske tidlig... sånn at jeg har en ide, eller plan...”

3m: Bruker dere ulike framgangsmåte til ulike typer skriveoppgaver?

Elevene knoter litt med å svare på dette spørsmålet. I E1 ser de at det er ulike framgangsmåter i skjønnlitterære tekster og saktekster. Erik og Anders forsøker å forklare:

... altså du har jo litt samme måten alltid altså, men det har mye... det er mye forskjell på hva du skriver... og hvordan du skriver... merker jeg i hvert fall... (Erik, E1)

... begynner jo ikke likt når du skal skrive faktasetninger og noveller... for novelle er litt sånn... skal ha en innledning og spenning og så en god slutt eller noe sånt greier... i fakta så er det... setter du bare det som er midtpunktet eller hva som er... for det forteller fakta liksom... om det du har om... (Anders, E1)

Det som er tingen da, er at i novelle skal det ofte utdype litt sånn og så skrive med skildring og lit sånn og under linjene og sånne ting, men med en faktatekst skal du ha det som er viktigst... å få med... (Erik, E1)

Guttene i E2 svarer med enstavelsessvar på dette spørsmålet. De bruker samme framgangsmåten (begynner på toppen og skriver seg ferdige) på alle typer skriveoppgaver. I elevgruppe 3 skjønnte de ikke spørsmålet til å begynne med, så jeg brukte intervju og novelle som eksempler på ulike typer skriveoppgaver. Også her har de vanskelig for å sette ord på hvilke framgangsmåter de bruker.

Når du skriver faktatekst, da er det mer fakta, litt mer relevant, og... når du skriver en historie, så må du være fantasi... er det fantasien som setter grenser... og det er jo en litt annen måte også å gjøre det på... sånn, med faktasetning, da må du finne fakta... (Håvard, E3)

3n: Hvilken karakter får dere typisk i skriving?

Guttene oppgir sine typiske karakterer i et spenn fra 3/4 til 5/6. I elevgruppe 2 hevdet guttene at karakterene var veldig avhengige av hvilken lærer de hadde. Mads mener at han på samme tekst kan få 5-6 av en lærer og 2 av en annen lærer.

Altså... jeg får ofte en... en svak til en sterk femmer... men jeg har hørt at de er ganske snille her på skolen med karakterer og sånn... fordi... søstera mi gikk ned en karakter første året på videregående... (Erik, E1)

Jeg pleier som regel å få i fra tre... sterk treer til sterk firer, men som regel er det treer... så... (Vidar, E1)

Det blir... fire og femmer og sånn... sterk firer eller svak femmer... (Børge, E1)

Det er vel fra en firer til en femmer... jeg satser jo på fire til femmer og, så... (Anders, E1)

Noen lærere får jeg femmere og seksere av, noen lærere får jeg toere på samme tekst nesten...

/.../ ...hvis de liker deg godt, får du gode karakterer, hvis de hater deg, får du... (Mads, E2)

Femmer... mye femmere... (Kristian, E2)

Fem... fire... (Jonas, E2)

Eh... fire pluss til femmer... (Håvard, E3)

Ja, sånn, tre eller fire eller sånn... (Simon, E3)

Firer. (Tormod, E3)

3o: Er dere fornøyd med denne karakteren?

3q: Syns dere at karakteren dere får i skriving er rettferdig i forhold til egen innsats?

I intervjuene er spørsmål 3q blitt kombinert med spørsmål 3o. Alle elevene er stort sett fornøyd med karakteren de får, og de føler at det er rettferdig i forhold til egen innsats med teksten. Børge i E1 forklarer at det ikke går an å forvente en god karakter hvis du har slurvet:

Det spør hvordan du har skrevet... har du skrevet "fort og gale" og håper på en firer, så... ja... det spør hva du forventer da... (Børge, E1)

I elevgruppe 2 sier Jonas at "alt etter hvilken lærer". Jeg antar at det henger sammen med at dersom de har fått en dårlig karakter av en lærer som de ikke har så godt forhold til, så er det vanskelig å være fornøyd med resultatet og vice versa. I E3 er de nokså fornøyd, men de hevder de kan gjøre det bedre.

Jeg syns... ja, det er litt god, men jeg vet at jeg kan eh... gjør bedre og sånt... så bare prøve og prøve og sånt... (Simon, E3)

Sånn... målet er jo nesten til å få en sekser... og hvis jeg da får en... si en treer, da er jeg jo ikke akkurat fornøyd med det... for jeg vet jo... jeg kan jo mye bedre... (Håvard, E3)

3p: Får dere tilbakemeldinger og forklaringer? Tar dere tak i disse og bruker dem til å forbedre skrivingen?

Elevgruppe 1 og 3 sier at de får tilbakemeldinger, og at det er litt forskjellig om de bruker disse. Hvis de ikke er fornøyd med karakterene, så er tilbakemeldingen verdifull for å vite hva som var feil.

Personlig, jeg har fått beskjed om at jeg skal gjøre det, bruke det på neste prøve, men jeg har aldri gjort det, for jeg har aldri... jeg har enten glemt det eller så har jeg ikke giddet rett og slett... ikke hatt lyst... (Anders, E1)

Det spørs vel etter hvilken karakter jeg får... altså en femmer er godt nok... altså, hvis jeg kanskje får en f... en svak firer eller treer, altså da må jeg jo se hva var det som var feil her... (Erik, E1)

Av og til, det spørs... hva er feil... er det miss på sjangertreffet, så er det jo... da må jeg i alle fall ta å lese i gjennom og se virkelig hva... hva som ikke stemmer... og så... enten skrive det ned, eller så... prøve å huske det til neste gang... (Håvard, E3)

Elevgruppe 2 sier også at de får tilbakemeldinger, men de bruker dem ikke. Det begrunner de med at det er for mye arbeid og de har nok å gjøre fra før.

3s²¹: Skriver dere noe utenom skolen?

Dette spørsmålet ble kombinert med spørsmål 3b i Elevgruppe 1 og 2. Jeg har derfor vært innom dette tidligere. Elevgruppe 3 har fått spørsmålet slik det står, og Simon og Håvard svarer. Simon tolker det som å skrive skolerelatert hjemme, og forklarer at "... hvis jeg får toer, så prøver jeg selvfølgelig å øve litt på det som jeg fikk toer..." Håvard tolker det som skriving som ikke er skolerelatert og svarer at:

Altså si at... når jeg skriv... altså jeg skriver ikke akkurat noe særlig noe oppgaver eller noe på fritida... da er det mer ja... chatting og sånt... msn og facebook og sånne ting... og det går jo på det samme sånn nesten hver dag... det samme som blir sagt hele tiden, så du... får ikke akkurat noe utav det... (Håvard, E3)

²¹ Spørsmål 3r er felles spørsmål (jf. kap. 4.4.3).

Denne uttalelsen er interessant, Håvard mener at den skrivingen som foregår i de sosiale mediene ikke er spesielt utfordrende eller utviklende. Dette kommer jeg tilbake til i analysedelen.

3t: Hvordan er det forskjellig å skrive i skolen og utenfor skolen?

Elevgruppe 1 har ikke fått dette spørsmålet. E2 kommer fram til at hjemme velger de selv om de skal skrive og hva de skal skrive. Håvard i E3 peker på at på fritida bruker du skriving til helt andre ting enn det som skjer på skolen, for eksempel å skrive med venner eller spille spill.

3u: Hvor er det kjekkest å skrive?

I intervjuet med E1 ble dette spørsmålet kombinert med spørsmål 3b. Anders påpeker at det er mye kjekkere når han skriver med venner. ”Da er det liksom et poeng i å skrive.” Erik påpeker det samme, og uttaler at når han skriver med venner, så er det fordi han vil det, ”og det føles ikke som du skriver”. Anders trekker også fram dette med kommunikasjon og respons. ”Du kommuniserer jo med folk når du skriver der [på msn, facebook]. Det gjør du ikke så mye når du skriver en novelle eller en historie...”

Elevgruppe 2 forklarer at de velger å skrive hjemme fordi de vil snakke med folk. Dette kan tolkes som at det er kjekkere å skrive utenom skolen, fordi der er det eget valg. I elevgruppe 3 svarer Håvard motsatt av de to andre gruppene:

Jeg syns det er mest kjekkest når... da på skolen, for da får du liksom noe hva du skal skrive om, jeg sliter alltid med å finne noe til å skrive om... det er så mye jeg kunne skrevet om, men jeg... når jeg først skal ha om det, da... husker jeg ingenting... (Håvard, E3)

Han tenker på skriving av tekster, og foretrekker å gjøre det i skolesammenheng, fordi der er det rammer og retningslinjer. Han har uttalt at han ikke finner det utfordrende å skrive i sosiale medier på hjemmebane, og det kan også være en årsak til at han foretrekker å skrive på skolen.

3v: Når tror dere at dere får bruk for skriving senere i livet?

Elevgruppe 1 har ikke fått dette spørsmålet. Elevgruppe 2 er stort sett enige i at de får lite eller ingenting bruk for skriving når de har fått jobb.

Nei. I hvert fall sjelden. (Mads, E2)

Ja... det gjør vi sikkert... etter hvilken jobb du har... (Jonas, E2)

Jeg trekker fram igjen hvilke fag de kunne tenke seg å ta etter ungdomsskolen, og spør om de tror de får bruk for skriving om 10 år. Det er en interessant observasjon at Kristian, som vil bli veterinær, kun tror han får *litt* bruk for skriving.

Nei, ikke i det hele tatt. (Mads, E2)

Jeg får sikkert litt... (Kristian, E2)

Jo, litt... men jeg kan det jo, så... (Jonas, E2)

4.3.2 Lærergruppene om skriving som grunnleggende ferdighet

3a: Hvor langt er skolen kommet i realiseringen av skriving i alle fag?

Begge lærergruppene mener skolen ligger bra an med dette. Tore i L4 sier at "... vi prøver å ha sånn skriving i alle fag sånn som det er lagt opp til både med... både med vanlig, altså med penn og blyant og også digitalt". Han sier videre at de skriver fagtekster i alle fag. Siri i lærergruppe 5 trekker fram forskergruppa i norsk som jobber med lesing og skriving i alle fag.

3b: Hvordan oppfatter norsklærere at alle skal dele skriveundervisningen?

3c: Hvordan oppfatter andre lærere at de må dele på skriveundervisningen?

Disse spørsmålene er blitt kombinert i intervjuene. I lærergruppe 4 sier de at de ikke synes de deler ansvaret, det er i norskfaget det skrives mest.

Tror ikke vi oppfatter det at vi deler på det... hehehe... (Tore, E1)

Det er vel i norsk det blir skrevet mest... skrevet for å skrive, altså... (Marianne, E1)

Olav mener også at det meste av skriveundervisningen er lagt til norskfaget. Han sier at han i samfunnsfag ser litt på sammenheng, ryddighet og håndskrift, men har ikke stort fokus på det. Lærerne i L5 svarer ikke like direkte som L4, men går mer inn på hvordan de har realisert skriving i sine fag.

... i og med at jeg har matematikk da, så er det jo tross alt en del oppgaver der de skal skrive en del og da er det jo litt viktig kan du si å påpeke det at vi må... skal skjønne hva de skriver... for hvis ikke jeg skjønner hva de skriver, så... så kan de risikere å få feil på oppgaven i og med at jeg tolker det som blir skrevet feil... (Tomas, L5)

Daniel påpeker at enkelte av hans elever har en utrolig dårlig håndskrift som kan være vanskelig eller bortimot umulig å tyde.

... jeg merker... i hvert fall på skrive fint... jeg har ikke sett på oppsettingen av setninger for eksempel, men stilen... at det er veldig mange som ikke har en stil som går å tolke... det kan være som... hieroglyfer et par... så det er det største problemet jeg har i hvert fall... kan være litt vanskelig å tolke et par ord... (Daniel, L5)

Siri, som er norsklærer, forklarer at norsklærerne har avtaler med lærere i naturfag og samfunnsfag om at dersom de ser veldig dårlig (skriftlig) språk i disse fagene, så får norsklæreren beskjed om det. Elevene er informert om denne ordningen.

3d: Samarbeides det på tvers av fag om skriving?

Marianne i L4 svarer på dette spørsmålet:

Ja. Vi har... vi har prosjekt på tvers av faga der det teller på for eksempel norsk og samfunn... og også naturfag... der vi lærere vurderer... hva skal jeg si... ja, vårt område da... (Marianne, L4)

Hun sier her at selv om lærerne samarbeider på tvers av fag, så har hver enkelt ansvar for å vurdere sine områder. I L5 viser lærerne igjen til den tverrfaglige forskergruppa som jobber med lesing og skriving. Siri (L5) forklarer at dersom de driver med tverrfaglige prosjekter, så må/bør lærerne samarbeide om retting og vurdering. Lærergroupe 5 framholder også at dersom en faglærer ser mye dårlig norskskriving, må han snakke med norsklæreren.

3e: Hva er blitt gjort for å implementere skriving i alle fag?

I lærergruppe 4 mener de at de har fått og brukt tid til å implementere skriving i alle fag. Her nevnes planleggingsdager og samarbeidstid hvor de har ryddet opp i det gamle og lagt til rette for det nye. L5 viser nok en gang til forskergruppa som er i gang med forskning på norsk. Tomas påpeker også dette med å holde fokus på skrivinga overfor elevene, og Siri trekker fram faglærernes ansvar for å sjekke kvaliteten på leksene.

Altså det som er viktig det er egentlig at elevene føler at det er trykk på det, at det er fokus på det hele tiden, for hvis vi ikke har fokus på det, så glemmer de det ganske kjapt... sånn at vi liksom har det i bakhodet at vi må jobbe med dette her, vi må tenke på det... (Tomas, L5)

... og at de ikke kan skrive leksene i samfunnsfag på dialekt for eksempel... at de skal skrives på skikkelig norsk... (Siri, L5)

I intervjuet med lærergruppe 5 spurte jeg om de hadde opplevd problemer med implementeringen av skriving. Siri svarer at hun ikke har merket noe, men at det kan hende at faglærerne syns det er vanskelig å ta skriving inn i sine fag.

3f: Er det noen fag det føles kunstig at skriving skal inngå som grunnleggende ferdighet?

Faglærere i begge lærergruppene framholdt at det i enkelte fag følte kunstig å implementere skriving. Dette ble i stor grad knyttet til praktiske fag:

Det er jo... altså, du kan jo stille spørsmål til alle sånne praktiske fag hvorfor skal du ha med skriving der, men altså... du finner jo alltid et greit svar på hvorfor... det er jo bare å gå langt inn i dybden på det, så finner du hvorfor du skal ha litt skriving der også, når du skal grunngi et eller annet... om det er kroppsøving, om det er naturfag eller om det er kunst og håndverk... før eller senere så finner du en grunn for hvorfor du skal ha litt skriving der også... elevene forstår ikke det med en gang, men etter en stund som vi har jobbet med et emne, så ser de jo hva de kan skrive ned litt av det vi arbeider med... (Tore, L4)

Ja... altså i kroppsøving så er det jo for så vidt litt kunstig, men allikevel så har jo vi da noen sånn teoretiske oppgaver da, så skal de for så vidt ha en del oppsett, men... men kunstig? Ja. (Tomas, L5)

3g: Hvordan jobbes det med skriving i de ulike fagene?

Lærergruppe 4 har ikke fått spørsmålet. I lærergruppe 5 svarer norsklæreren og faglæreren litt forskjellig:

Det er litt vanskelig å si... vi prøver jo å ha fokus på at alt skal være så bra som mulig... (Siri, L5)

Som faglærer, og jeg må si naturfag... så går jeg kanskje ikke inn på om det er mest grammatisk rett, uten jeg søker nesten kun etter svaret på alt... (Daniel, L5)

Daniel sier videre at han forhåpentligvis setter mer fokus på det grammatiske senere.

3h: Hvilke sjangre dominerer i fagene? I norsk?

Lærerne i begge gruppene gir et annet sjangerbilde enn det elevene har gitt. Marianne, som er norsklærer, forklarer:

Eh... nå skal det sies at guttene... eller... klassene spør når får jeg igjen novellen? Det er en måte å spørre når får jeg igjen tentamen på... (Marianne, L4)

Hun sier at de ikke har fokusert så mye på novelle dette skoleåret. De har arbeidet med intervju, leserinnlegg, novelle, faktatekster, fagartikkel og nyhetsartikkel. Norsklæreren i lærergruppe 5 har også en forklaring til hvorfor guttene har servert et så snevert sjangerbilde:

Ehm...da tenker nok de på det de har hatt akkurat nå... nå i år så har det vært novelle og artikler, nå holder vi på med artikler, men vi har også hatt eventyr og science fiction og manusskriving og dikt og... ja, så... de husker ikke alltid så veldig langt... (Siri, L5)

Videre spør jeg hvilke sjangre som dominerer i andre fag enn norsk. Der innrømmer lærerne at det nok er faktasetninger som brukes mest.

Det blir vel en del faktasetninger ja... (Olav, L4)

Jeg skulle tro i hvert fall at det er nok bare fakta... på denne skolen og å alle andre skoler så... det er nok litt vanskelig for mange lærere å i samfunn for eksempel å be elevene om å skrive en novelle om... om for eksempel valget... (Daniel, L5)

Siri underviser, eller har undervist, i andre fag enn norsk også, og sier at hun har arbeidet med sjangre som dikt og noveller i for eksempel samfunnsfag. Hun påpeker også at i naturfag lærer elevene å skrive øvinger.

3i: Hvordan er skriving i andre fag annerledes enn skriving i norsk?

3j: Hvordan oppfatter lærerne guttenes motivasjon/ interesse for skriving i fagene?

Ingen av gruppene har fått spørsmål 3i. Lærergruppe 4 har ikke fått spørsmål 3j. Det er Siri som tar til orde på dette spørsmålet:

Jeg vil tro de er mer innstilt på å skrive noe i norsktimen enn i for eksempel mattetimen... ehm... og samfunnsfagtimen... da er det mer... de er nok mer innstilt på å finne svar på spørsmål i samfunn i forhold til å skrive en novelle... men samtidig så kan det være veldig gøy å skrive om hvordan det var å være en liten gruvarbeider på 1800- tallet... å sette seg inn i den situasjonen... (Siri, L5)

3k: Hvordan vurderes skriftlige arbeid? I norsk? I andre fag?

3l: Er det utarbeidet vurderingskriterier for skriving i hvert enkelt fag?

Lærergruppe 4 har fått spørsmålene separat, mens lærergruppe 5 har fått dem kombinert. Faglærerne i L4 forklarer at de ikke er spesielt opptatt av grammatikk og rettskriving i sine fag. De ser på helheten og er opptatt av at elevene ikke skriver på dialekt. Norsklærer Marianne spør faglærer Olav om han kommenterer hvis elevene skriver dialekt.

Eh, ja, hvis det er store utbrekkelser der, hvis det er et og annet ord, så gjør jeg ikke det, hvis de skriver kun på dialekt og såne ting, så blir det kommentert... (Olav, L4)

I naturfag så pleier vi å si de skal skrive mest mulig... altså det skal være nynorsk og så hele setninger... de får ikke... det skal ikke være dialekt og det skal være hele setninger... men det er ikke sånn at vi går inn og retter stavefeil... (Tore, L4)

Faglærerne i L5 sier noe tilsvarende; enten at de ikke driver med vurdering av skriftlig eller at de ikke har særlig fokus på det.

Nå er jo jeg såpass heldig at jeg slipper unna nokså mye jeg men... (Tomas, L5)

Nå har vi ikke hatt noe sånt skriftlig langt ennå, men hvis jeg skulle fått inn noen ting, så går jeg mer til svaret, som jeg sa tidligere, mer til svaret enn grammatikken kanskje... jeg har ingen utdanning direkte i språk sånn, så... litt vanskelig å finne for meg som ikke har det... (Daniel, L5)

På spørsmål 31, om vurderingskriterier, ser det ut til at det finnes i norsk, men ikke i de øvrige fagene:

... jeg har lagt ut vurderingskriteriene for de ulike skriftlige tekstene på itslearning... Nå skal det sies at jeg tror ikke elevene bruker det, men det ligger i hver der ute, så i norsk og engelsk så kjenner de kriteriene... (Marianne, L4)

Det er ikke laget kriterier for skr... eh, hva skal jeg kalle det, altså skriving i de andre fagene... det er laget kriterier for hva som kreves for å få den og den vurderingskarakteren i forhold til det og det faget, men ikke i forhold til skriving, det ligger kun for norskfagene... og engelsk... (Tore, L4)

3m: Blir evne til å bruke skriving som læringsstrategi vektlagt?

Her starter norsklærerne i begge gruppene med å forklare at de hvert skoleår starter med kursing i studieteknikk.

... vi begynte året med å gå igjennom et kapittel i norskboka... som heter ulike læringsstiler eller læringsstrategier... og vi prøver å være flinke å bruke det, i hvert fall vi norsklærere... (Marianne, L4)

Ja, vi har jo i begynnelsen av hvert skoleår så pleier vi å ha litt sånn studieteknikk... det er en del av norsken... og jeg pleier også å... for eksempel på foreldresamtaler å spørre hvordan øver de til prøver, hvordan trener du deg, og snakket litt om det... (Siri, L5)

De andre lærerne har varierende grad av fokus på dette i sine fag. Tore forklarer at elevene i naturfag får lov å velge hvordan de vil arbeide med lærestoffet.

Vi gjør det litt i naturfag... de kan komme til meg som lærer og spørre altså... og så skriver de heller, velger ut faktasetninger, lager det, de lager egne oppsummeringer av de forskjellige emnene som er i kapitlet... i stedet for å sitte å svare på femogtyve oppgaver... og det er ikke avskrift, de lager det om til sine egne setninger... (Tore, L4)

Tomas (L5), som representerer matematikk, mener han ikke har særlig fokus på skriving som læringsstrategi, ”for der er det snakk om å få et svar”. Men han forventer at elevene skriver seg gjennom prosessen og stadfester svaret med tekst. Daniel i L5 har lagt merke til at enkelte elever noterer mens han prater i timene.

Hvis jeg... presenterer faget for eksempel, da er det to - tre stykker i hver klasse som sitter og skriver underveis... så jeg føler de har jobbet godt her på skolen, for jeg er ikke vant med det fra tidligere... (Daniel, L5)

3n: Hva kjennetegner en typisk guttetekst?

Dette spørsmålet skaper litt liv i lærergruppe 4. Det er norsklæreren, Marianne, som åpner diskusjonen. Hun mener guttetekster preges av blandede målformer, inkonsekvent språkbruk og fattig språk; lite beskrivende og forklarende. I forhold til naturfag peker Tore på at guttene gjør seg veldig fort ferdige, og at de ofte må fylle ut tekstene sine mer etterpå:

... de lager en tegning, de lager en forklaring, de skriver på utstyr, og så da... mener de at hvem som helst kan forstå det... og så pleier jeg bare å spørre dem etterpå, ja, forstår moren din hva vi har gjort nå? Ånei... skal *hun* forstå det? Og så skriver de på ei heil side til etterpå... hehehe... men da har de tilsvarende tekst som ei jente mange ganger... de trenger en sånn påminnelse på at du må... de skal få med seg alt de tenker, mens jentene... de må ikke minnes på at andre skal få med seg alt... (Tore, L4)

Her skyter Marianne inn at ”jeg føler vel kanskje at guttene, de... de gjør det godt nok... ja, minste motstands vei, godt nok!” Tore svarer da at han har noen gutter som gjør seg veldig flid med rapporter, som både skriver og tegner veldig detaljert om hva de har gjort. Han tror det kan ha sammenheng med flere ting:

... for da er det liksom... hva har du gjort sist halvtime? ...da kan det være vanvittig gode tekster som kommer fram... for da er det så nært... og de trenger ikke å dikte noe... da er det veldig greit å få det fram... og da plutselig så kan de begynne å se på hva de andre har gjort...

og så åja, sånn vil jeg også gjøre... og så forandrer de på det, visker og noen kommer til og med og spør om å få nytt ark! (Tore, L4)

I lærergruppe 5 er det også norsklæreren som først tar ordet:

En typisk guttetekst hvis jeg tenker norsk, så er det kanskje litt mer action enn en jentetekst... kan også gjerne være litt mer faktatekst... men det kan også være en veldig fantasifull tekst... ehm... tilbakemeldinger kan ofte... gå litt på rettskriving... og det å holde den røde tråden og så binde det sammen og få ned alt du har tenkt... tegnsetting og... det er litt rotete... men det kan være veldig bra dialog for eksempel... og kanskje litt lydeffekter også, *bang* og sånne ting, hehehe... (Siri, L5)

Jeg spør om det er typiske trekk ved guttetekster i andre fag. Daniel syns det er litt vanskelig å uttale seg om det, men har sett noen trekk i engelske skriftlige arbeid:

... som Siri sa at litt mer action, litt mer... den ene skal være mer løyen [morsom] enn den som har vært tidligere... så det er mye sånn at... de prøver grensene mer tror jeg... (Daniel, L5)

Siri sier seg enig i at det er mer humor i guttetekster. Og i forhold til dette med å prøve grenser sier hun at guttene ofte spør henne om de får lov til å banne, for ”det er litt tøft, hvis de får lov til det”.

3o: Oppfattes skriving som alles ansvar, eller er det fortsatt norskfagets domene?

Lærergruppe 4 har ikke fått dette spørsmålet, fordi de svarte på det i spørsmål 3bc. De oppfatter ikke at de deler på skriveundervisningen. L5 sier egentlig det samme:

Vi har jo prøvd egentlig å skyve ansvaret litt sånn jevnt fordelt over alle, men det er jo klart at i norsk, det er der de skriver desidert mest... så det er naturlig egentlig å... at liksom domenet er der, og det er jo norsklærerne som har den største kompetansen på det også, og da må de i tilfelle være flinkere til å... eller... bli flinke til å, hvis de *må* bli det, til å hjelpe oss andre stakkarer... (Tomas, L5)

3p: Hvilken karakter får guttene typisk i skriving i ditt fag?

Lærerne oppgir typiske guttekarakterer i skrijving som 3/4, 3 (mot jenters 4) og 4- (mot jenters 4+). De forklarer at det varierer med klassene. Spørsmålet er mer grundig besvart i kategori 1, spørsmål 1e: *Hvordan er det med guttenes faglige prestasjoner?*

3q: Vil skrijving i alle fag ha betydning for vurderingspraksisen?

Lærergruppe 5 har ikke fått spørsmålet. I L4 sier lærerne at selv om de har tverrfaglige prosjekt, så har de ikke noe samarbeid om skrijving og vurdering.

Sånn tverrfaglig, hvis vi har noe prosjekt, så det som jeg får inn i samfunnsfag er jo så er det jeg som vurderer... da vurderer jeg mer innholdet... jeg leverer ikke videre til norsklærere for å vurdere det skriftlige språket... det er ikke noe mer samarbeid enn at jeg tar meg av mitt og gjør vurdering... (Olav, L4)

Marianne sier at hun som norsklærer gir karakter på det muntlige (i tverrfaglige prosjekt).

3r: Finnes det motforestillinger til LK06 sine krav om skrijving i alle fag?

Lærergruppe 4 har ikke fått spørsmålet. I L5 er det Tomas som svarer på spørsmålet. Han kjenner ikke til at noen har motforestillinger, og trekker fram positive aspekt ved skrijving som grunnleggende ferdighet:

Eh, nå har jo vi den forskergruppa her på skolen, og jeg tror ikke... jeg har ikke hørt noe sånn negative ting angående det, det tror jeg heller egentlig... altså... det ville gjøre jobben lettere altså, hvis folk begynner å skrive bedre og finere og, så vil jo det egentlig gjøre jobben lettere for alle, og jeg tror egentlig hver enkelt lærer kunne ha godt av å sp... altså, faglærere kan ha godt av å kike gjennom tekstene og se littegrann på språket også... ikke kun, altså ikke kun bare det om det er et svar der, men gjerne se på språk... (Tomas, L5)

De to siste spørsmålene, 3s og 3t, er presentert i fellesdelen i kapittel 4.3 *Kategori 3: Skrijving som grunnleggende ferdighet*. (Felles spørsmål i kategori 3: Kan skrijving som grunnleggende ferdighet skape en endring i en situasjon der guttene presterer dårligere enn jenter i skolen?)

4.3.3 Rektor om skriving som grunnleggende ferdighet

3a: Hvor langt er skolen kommet i innføring og realisering av skriving som grunnleggende ferdighet?

Rektor har ikke fått dette spørsmålet. Årsaken til det er at i intervjusituasjonen svarte han nokså inngående på hvordan realiseringen med de grunnleggende ferdighetene generelt har gått. Der og da følte dette spørsmålet noe overflødig.

3b: Hvilke tilbakemeldinger gir lærerne? Elevene?

Nei, hvilke tilbakemeldinger... jeg, det... det som vi har sett, det er at det er veldig mye skriftlighet... veldig mye skriftlighet. I skolen. Også i muntlige fag... (Rektor, R6)

Videre forklarer han at det måtte en bevisstgjøring til, slik at lærerne husker å bruke skriving i alle fag, selv om det er et såkalt muntlig fag. Han mener at ungdom på Landsbygda nok er bedre muntlig enn skriftlig, og begrunner dette med eksamensresultater i norsk skriftlig.

... så ligger vi vel i underkant av det som er... landssnitt eller fylkessnitt... (Rektor, R6)

Han har ikke fått noen tilbakemeldinger fra elevene om skriving i alle fag, men avslutter med å si at:

Men vi har fått positive tilbakemeldinger fra foreldre at når de ser at ungene deres kan få vise kunnskapen uten at de kan skrive, det... tror jeg de... sant, at de får et løft på det... (Rektor, R6)

Rektor har bare fått tre spørsmål i kategori 3, og det siste spørsmålet er felles spørsmål som er behandlet i kapittel 4.3.

5 ANALYSE OG DRØFTING

5.1 Oppsummering og analyse av funn

Hensikten med denne studien er å finne ut om den grunnleggende ferdigheten *skrivning* kan skape en endring i en situasjon hvor gutter presterer lavere enn jenter i skolen. I denne første delen av kapitlet skal jeg samle sammen og diskutere de viktigste funnene fra fokusgruppeintervjuene. Funnene vil diskuteres i lys av bakgrunnsstoff og forskning som er presentert i kapittel 2. I diskusjonen tar jeg for meg 12 analysepunkter (kap. 5.1.1 – 5.1.12), og disse punktene går på tvers av kategorier og respondentgrupper.

5.1.1 Læringskultur generelt

Alle respondentgruppene i denne kategorien har gitt inntrykk av at læringskulturen ved Landsbygda Ungdomsskule er bra. I kapittel 2.3 ble det tegnet et nokså dystert bilde av læringskulturen. Funnene i denne undersøkelsen avkrefter dette i stor grad. Jeg vil minne om at undersøkelsen bare gjelder ett trinn ved skolen, men i denne kategorien kan resultatene likevel vise tendenser som gjelder hele skolen. Flere av lærerne har jobbet ved skolen i mange år og kan vise til generelle trender. Elevene vil også kunne ha en ide om den generelle læringskulturen på skolen er mer negativ eller mer positiv.

Når det gjelder spørsmålet om den generelle læringskulturen på skolen er alle respondentgruppene samstemte: den er bra. Elevene peker imidlertid på to forhold som kan nyansere bildet noe. Det første er at gjennomsnittsskåren i klassene virker inn på læringsmiljøet og lærelysten. At en klasse med høy gjennomsnittskaraktter har en bedre læringskultur er kanskje naturlig; for å få gode karakterer trengs det interesse for og vilje til å lære. Det andre er en viktig forskjell mellom gutter og jenter når det gjelder skole og læring; jentene tenker framover, mens guttene tenker her og nå og bryr seg om læring og skole først når det blir alvor. Både lærerne og rektor framholder at det har skjedd en holdningsendring på Landsbygda de siste årene. De mener at det fortsatt finnes såkalte skolehatere, men at andelen er blitt betydelig mindre. L4 og L5 er uenige i om det er forskjeller mellom gutter og jenter med tanke på læringskultur. Mens lærergruppe 4 mener det ikke er noen forskjell, hevder lærergruppe 5 at jenter er mer nøye med skolearbeidet mens guttene ”raser igjennom” for å bli fort ferdige. Svaret fra L5 er i tråd med læreruttalelser i Fletchers *Boy writers* (2006); gutter

ser ut til å ønske umiddelbar tilbakemelding og håper at læreren er fornøyd med teksten slik den er. De tenker effektivt; ”I got my point across, it fulfilled the assignment, let’s move on” (Fletcher 2006:13).

5.1.2 Læringskultur blant guttene

I forhold til spørsmålet om læringskulturen blant guttene på skolen, antok jeg på forhånd at svarene ville være av negativ art. Antakelsen min ble stort sett avkreftet. Elevgruppene trekker fram både positive og negative sider ved skolen. Det sosiale aspektet trekkes fram som positivt sammen med det faktum at skole gir utdanning. Og selv om flere svarer at det er tungt å stå opp tidlig, og at de mister mye fritid, så innser de at de lærer mye, og de har opplevd at uten skolen kan dagene bli lange og kjedelige. Et interessant resultat å se nærmere på, er elevspørsmål 1d. *Ingen* av guttene kjenner seg igjen i påstanden om at gutter ikke tillater hverandre å være flinke på skolen eller å like skolen (jf. Førde 2008, Slocumb). Faktisk påstår de helt motsatt; det er stas å få gode karakterer og de støtter hverandre når de får det, og de som liker skolen får selvsagt lov til det. Dette tilbakeviser i stor grad det lokale ryktet om en særs negativ guttekultur på Landsbygda Ungdomsskule. Kan hende gjenspeiler dette også noe av den holdningsendringen som lærerne har nevnt.

Lærerne peker på varierende motivasjon og interesse blant guttene. Mens norsklærerne strever med å finne oppgaver som fenger og interesserer, har naturfaglærer Tore (L4) ingen problemer med å få guttene til å skrive. Dette fenomenet er det interessant å se nærmere på. Et problem for skoleskrivinga, eller norskfagsskrivinga, har i alle år vært en såkalt *tomgangsskriving*, det vil si at elevene skriver bare for å skrive og fordi skolen krever at de skal det. Det er nettopp dette Marianne (L4, spørsmål 1d) peker på når hun sier at ”jeg sliter ofte med å få gutter i gang til å skrive bare for å skrive”. I følge Rutt Trøite Lorentzen kan innføringen av skrijving i alle fag bidra til at flere gutter finner noe interessant og viktig å skrive om (Smidt og Lorentzen 2008:20). Dette ville i så fall være et steg i retning av å engasjere og motivere guttene. Norsklærernes utspill er noe som blant andre Molloy (2007) og Fletcher (2006) har understreket viktigheten av: å finne oppgaver som fenger og interesserer guttene. Dette kommer jeg tilbake til i analysepunkt 12. Her skal vi blant annet se at Fletcher kommer med det han selv kaller et radikalt forslag: å bringe valgfriheten tilbake til klasserommet, det vil si å la elevene velge selv hva de vil skrive om.

På spørsmål om arbeidsinnsats i skolearbeidet, er det ingen av guttene som svarer at de legger i mye innsats. Men de forklarer at dette i stor grad avhenger av interesse for faget eller emnet. Wenche Vagle skriver i KAL- rapporten at ”jenter generelt sett er mer motivert for skolearbeid, legger ned mer innsats og er mer utholdende” (Vagle 2005:256). Hun peker også på at guttene raskere gir opp dersom arbeidet eller oppgaven ikke interesserer. Dette underbygger guttenes egne utspill om sammenhengen mellom innsats og interesse. Erik i elevgruppe 1 sier at ”det [er] enkelte ting jeg leser mye på, men jeg klarer aldri å lære det fordi jeg har ikke interesse for det...” (Erik, E1) Det framkommer også noe strategisk tenkning hos guttene. De har funnet ut at arbeidsplanene ikke blir kontrollert, og mener da at de ikke trenger å være nøye med arbeidet med disse. Det at planer og lekser ikke blir kontrollert, gjør at guttene ikke ser poenget med å gjøre det.

Gutter snakker lite om skole i fritida, i hvert fall guttene i denne undersøkelsen. Til å begynne med svarte de kontant nei på spørsmålet, det var først på oppfølgingsspørsmål at de kom fram til at de snakker litt om prøver eller lekser. Dette kan være med å understreke guttenes manglende interesse og engasjement i forhold til skolen. Selv om skolen er en stor del av livet deres, ser de ut til å legge dette helt vekk idet skoledagen er slutt og de forlater skolens område.

5.1.3 Feminin skole versus maskulin arbeidskultur?

Som i analysepunkt 1 viser guttene også i spørsmålene om forholdet mellom skole og arbeidsliv at de tenker *her og nå*, og ikke framover i tid. De er klar over at ungdomsskolen har en viss betydning for deres framtid, men de tenker taktisk rundt dette. Åttende og niende trinn er i følge guttene ikke så viktige som tiende. Etter tiende står videregående skole for døra, og avgangskarakterer får betydning. Guttenes plan er å øke innsatsen når de går over i tiende trinn. Men også i forhold til tiende trinn finnes noe taktikk. De vet at ulike videregående valg setter ulike krav til karaktersnitt. Det vil si at de som skal velge for eksempel byggfag, trenger ikke like mye innsats som de som skal velge allmennfag. Denne taktiske planleggingen sier kanskje noe om ambisjonstenkningen til guttene: man gjør det man må for å komme dit man vil, men ikke mer enn det.

Olav i lærergruppe 4 framholder en ”ny” motivasjonsfaktor blant guttene. Fordi tidene har forandret seg og de er ikke lenger sikret jobb, må de belage seg på mer skolegang. Det

nytter ikke lenger å hvile på at far eller storebror har klart seg bra med kun ungdomsskole eller kun ett år på fagskole. I dag må de fleste regne med å ta full utdanning med lærlingtid og fagbrev, og flere må også regne med å ta høyere utdanning for å sikre seg arbeid i framtida. Lærerne i L5 forklarer at det ikke bare er et positivt forhold mellom skole og arbeidsliv på stedet, det er også samarbeid på grunn av et arbeidspraksisfag på skolen. Dette spørsmålet ble framsatt ved at påstanden om en feminisert skole (jf. kap. 2.3) ble satt opp mot en påstått maskulin arbeidskultur på Landsbygda. Rektor avviser begge disse påstandene og mener de er sterkt overdrevet. Likevel peker han på at mange gutter kunne vært tjent med flere praktiske fag i skolen. Han mener det er et problem med Kunnskapsløftet at skolen blir mer teoretisert; når skal guttene få bruke kroppen, bruke hendene? (Se også spørsmål 2h til rektor.) Under analysepunkt 12 legger også lærerne fram teoretiseringen av skolen som et problem.

5.1.4 Det første møtet med LK06 – og realiseringen

Lærerne og rektor fikk spørsmål om innføring og realisering av den nye læreplanen, *Kunnskapsløftet* (LK06). I denne forbindelse forklarte både lærere og rektor at Landsbygda Ungdomsskule fungerte som prøveskole som startet innføringen av LK06 allerede 1–1,5 år før den trådte i kraft. Både rektor og lærere synes at de er kommet godt i gang med realiseringen av læreplanen i sin helhet og med de grunnleggende ferdighetene.

Lærerne fikk spørsmål (2a) om det første møtet med læreplanen og om det var noe som stakk seg fram som var nytt. Alt i alt så setter ikke lærerne ord på så mye som var nytt eller annerledes. Tore i lærergruppe 4 sier at ”jeg husker ikke hva som stakk seg fram, men jeg husker at det var enklere fordi målene var tydeligere”. I tillegg forklarer Tomas i lærergruppe 5 at møtet med LK06 var som møtet med alle andre læreplaner; litt overveldende. ”Hvordan skal du klare å gjennomføre alle de fine ordene...?” (Tomas, L5) Kjell Lars Berge hevder at mange lærere vil forstå den nye læreplanen som en reform som egentlig ikke bringer noe nytt inn i forhold til hvordan fagene har vært praktisert *før* reformen. De fleste lærere vil kunne si at de alltid har vært opptatt av faglig lesing og skriving. Men en slik tradisjonell lesing/ tolking av planen vil medføre bare én endring, og det er at kravene nå gjøres eksplisitte. Berge forklarer at det genuint nye i LK06 er at vurderingssystemet er bygd opp rundt de grunnleggende ferdighetene, og at dette er gjort på to måter. For det første skal elevene vurderes *fagrelevant* i alle ferdighetene. For det andre gis det nasjonale prøver i

enkelte av ferdighetene for at man skal kunne vite hvilket nivå norske elever befinner seg på, og i tillegg ha mulighet til å sammenligne oss med andre land (Berge 2007:241-242). Det kan se ut til at lærerne på Landsbygda Ungdomsskule har lest LK06 på en tradisjonell måte når de uttaler at de ikke la merke til noe som stakk seg ut som spesielt annerledes. Rektor innrømmer i tillegg problemer knyttet til ferdighetstenkingen (jf. kap. 2.1.2). Han påpeker at selv om de har innført et system der ferdighetene skal være inne i de ulike fagene, så er det variasjon i hvordan lærerne utfører dette. Men han tilføyer også at dette ikke handler om forståelse, men mer om å få det til å bli en naturlig del av skolehverdagen, det vil si at alle de fem grunnleggende ferdighetene inngår på en naturlig måte i alle fagene.

Både rektor og lærerne ble i intervjuene spurt hvilke bakgrunnskunnskaper de hadde om Kunnskapsløftet før de leste planen. Lærerne er litt uklare på dette punktet, noe som antyder at det ikke har vært noe konkret arbeid med dette. Tomas (L5) sier at de leste og gjennomgikk den reviderte delen, og Siri (L5) nevner at de var på et kurs som dreide seg om å lage planer og se disse opp mot det gamle. Rektor er tydeligere på dette punktet. Han forklarer at ”bakgrunnskunnskapen var at vi i denne kommunen var veldig gode på analyse av læreplanen” (Rektor, R6). I forbindelse med L97, altså den forrige læreplanen, var skolesjefen deres medlem i læreplanutvalget, og derfor fikk de opplæring i læreplananalyse. Det kan stilles spørsmålsteget ved om denne kunnskapen er direkte overførbart til analysing av LK06 fordi disse læreplanene er så ulike. Kanskje vil denne bakgrunnskunnskapen nettopp føre til en såkalt tradisjonell lesing av læreplanen som er diskutert i forrige avsnitt. Det kan være verdt å merke seg at rektor verken fastslår optimisme eller pessimisme med tanke på endringene som følger LK06. Hensikten med å stille spørsmål om dette, var å finne ut hvilke framtidsutsikter lærere og rektor ser for seg med *Kunnskapsløftet*. Svaret fra rektor kan tyde på at det ikke har vært særlig diskusjon rundt dette. Det han framholder er at endring blir regelen snarere enn unntaket, så både lærere og skoleledere må være forberedt på å tilpasse seg.

Det kan se ut til at lærerne til en viss grad har opplevd *Kunnskapsløftet* som overveldende og utfordrende. De fikk spørsmål om hvordan lærerrollen endres etter innføringen av LK06 og om dette oppfattes som positivt eller negativt. Tilbakemeldingen fra lærerne er at føler de mangler kompetanse og kunnskap om alt det nye. Tore i lærergruppe 4 sier at det er en kjempeutfordring for lærerne å innføre grunnleggende ferdigheter i alle fag, spesielt når de ikke har hatt noe opplæring i for eksempel digitale ferdigheter. Det er en kjent sak at lærere i alle år har vært utsatt for hyppige små og store endringer, og at de ikke alltid

får tid til å lese seg opp på ”det siste nye”. Reformen og læreplaner handler om politikk og de til enhver tid sittende regjeringer, og da kan det skje at hastverk blir blandet inn i styringsarbeidet. Da blir ikke forberedende arbeid blant lærere og skoleledere prioritert. I lærergruppe 4 blir den digitale ferdigheten nevnt i denne sammenheng, noe som utløste en lengre diskusjon blant lærerne. Både regning, lesing, skriving og muntlighet er begreper som alltid har vært sentrale i skolen. Det at de har fått betegnelsen grunnleggende ferdigheter knyttet til seg endrer kanskje ikke så mye i praksis. Digitale ferdigheter derimot, ser ut til å være den største forandringen eller nyheten for lærerne. Denne ferdigheten har flere ulike utfordringer knyttet til seg; digitale og teknologiske ressurser, eller mangelen på sådan, og mangelfull kompetanse og kunnskap blant lærerne. Disse problemene framkommer også i rapporten til Møller m.fl. (2009:143). Rektor påpeker at de har hatt interne kurs i forbindelse med den digitale ferdigheten. Utover dette vil jeg ikke kommentere de digitale ferdighetene, i dette prosjektet er det ferdigheten skriving som er i fokus.

5.1.5 Realisering av grunnleggende ferdigheter

I rapporten *Kunnskapsløftet – tung bør å bære?* (2009) evalueres realiseringen av de grunnleggende ferdighetene i norske skoler. Her kommer det blant annet fram at ”hvis planen leses uten den bakgrunnskunnskap som ligger i forarbeidene, er det ikke innlysende at de grunnleggende ferdighetene vil bli oppfattet slik de er intendert” (Møller m.fl. 2009:145). Lærerne mener de er godt i gang med implementeringen av de grunnleggende ferdighetene, selv om det oppleves som vanskelig å realisere alle fem ferdighetene i alle fagene. Enkelte steder føles det veldig unaturlig. Tomas (L5) er kroppsøvingslærer, og bruker dette som eksempel på et fag det føles kunstig å trene og bruke de grunnleggende ferdighetene. Tore (L4) synes det kan være kunstig med skriving i praktiske fag, men mener at dersom man går langt nok i dybden så finner man alltid en grunn til å skrive der også. Han trekker fram fagene kroppsøving, naturfag og kunst og håndverk som eksempler. Men hvis implementeringen av de grunnleggende ferdighetene føles unaturlig i et fag, kan det tenkes at de ikke realiseres på fagets premisser og på relevante nivåer. For eksempel innebærer skriving i kroppsøving ikke mer enn å lage skriftlige framstillinger av virksomhet og vurdering, og dette er mest relevant på høyere årstrinn (jf. LK06).

Signe Karlsnes (2008) har i et debattinnlegg framhevet at mange lærere misforstår hva de grunnleggende ferdighetene skal være. Hun viser til Rundskriv F-13/04 og intensjonen med ferdighetene, nemlig at disse skal integreres i kompetansemålene – på *det enkelte fags premisser og på relevante nivåer*. Karlsnes mener at misforståelsen kan skyldes en bokstavelig og snever tolkning av hva de grunnleggende ferdighetene faktisk består i, og hun forklarer til slutt at ”intensjonen i læreplanene er altså at alle fag – med utgangspunkt i fagenes egenart – bidrar til å utvikle de grunnleggende ferdighetene” (Karlsnes 2008). Det kan se ut til at lærerne på Landsbygda Ungdomsskule også har oppfattet ferdighetene bokstavelig, i og med at de påpeker at det føles kunstig i enkelte fag. Dette er de imidlertid ikke alene om; Møller m.fl. (2009:145) oppsummerer sine funn med at skolene ikke har forstått intensjonen med de grunnleggende ferdighetene, og at dette kravet derfor virker lite meningsfylt.

5.1.6 Guttenes opplevelse av grunnleggende ferdigheter og skriving i alle fag

Generelt sett ser det ut til at elevene kun har en vag kjennskap til de grunnleggende ferdighetene. De har hørt om dem, men er ikke innforstått med hva dette innebærer. Lærerne hevder likevel at elevene er informert om dette på generell basis. På spørsmål om hvorfor de tror at skriving skal trenes og brukes i alle fag, svarer elevene svært vakkende og usikkert. Det kommer fram at det har sammenheng med mer skrivetrening, og at når du skriver noe ned, så lærer du det bedre. Sistnevnte dreier seg om dette med å bruke skriving som læringsstrategi, noe som tradisjonelt har vært lite vektlagt i norsk skole, men som det ser ut til å være noe fokus på ved den studerte skolen. Håvard i elevgruppe 3 svarer ganske reflektert. Han peker på at dersom du øver på å skrive i alle fag, ikke bare i norskfaget, så blir du flinkere til å skrive også i norskfaget (han framholder norskfaget som et av de viktigste fagene). I følge Lorentzen er dette også en av de viktigste begrunnelsene for skriving i alle fag: det styrker selve nøkkelkompetansen *skrivning* samtidig som det bidrar til at elevene utvikler seg bedre i alle fag og på alle fagområder (Smidt og Lorentzen 2008:9).

Guttene ser ut til å oppfatte et skarpt skille mellom det å skrive i norskfaget og det å skrive i andre fag. Erik (E1) og Håvard (E3) forklarer dette på samme måte, men jeg bruker Håvards ord fordi han har brukt eksempler og han har en interessant refleksjon på slutten (min utheving):

... som i norsk... det du skriver, det lærer du ikke også... sånn som i naturfag, der lærer du liksom om elektrisitet når du skriver om det... men sånn i norsk der skriver du bare noe som er mer kjedelig bare for å trene deg i å skrive... *du tenker liksom heller ikke akkurat over det heller da... når du skriver i andre fag...* (Håvard, E3)

Et av norskfagets ansvarsområder er å lære elevene å skrive ulike tekster i ulike sjangre og til ulike formål. Både lærere og elever har uttalt at i norskfaget ”skriver man bare for å skrive”, og denne skrivetreningen oppfattes av guttene som kjedelig og lite givende. Håvard sier at skriving i andre fag handler om å lære fagstoff *mens* man skriver. Han sier også avslutningsvis at han ikke tenker over at han skriver i andre fag. Det er en interessant tanke. Antakeligvis bunner den i at skriving i andre fag ikke stiller krav til sjangertrekk, håndskrift, tegnsetting og grammatikk. Fokuset er på innholdet, altså det de skal lære i faget. De noterer fagstoff i setningsform fra tavla eller fra læreboka. Dersom realiseringen av skriving som grunnleggende ferdighet skjer etter intensjonen, kan kanskje dette skillet mellom norskfagsskriving og skriving i andre fag nyanseres litt slik at guttene kan se verdien av skriving i norskfaget også. Ingen av guttene svarer at de liker best å skrive i norsk. Fagene som trekkes fram som kjekke å skrive i er naturfag og samfunnsfag, men det påpekes at det kommer an på om fagstoffet er interessant.

Forskning og undersøkelser²² antyder at gutter vil være bedre tjent med mer sakprosa-skriving i skolen. Derfor hadde jeg en forventning om at guttene kom til å svare ulike sakprosa-sjangre som favoritter. Det gjorde de altså ikke. Novelle og eventyr er det som framkommer, selv om Kristian i E2 svarer faktatekst med spørrende tonefall. Erik i E1 framholder at så lenge han får velge selv *hva* han skal skrive om, så er alle sjangre greit. Valgfrihet er altså et nøkkelord. Kirsti Martinsen (2008) sier da også i sin artikkel *Gutter + skriving er sant?* at selv om sakprosaen står høyt i kurs, så avskriver ikke guttene fantasien helt. Håvard (E3) overrasker med sin begrunnelse for foretrukket sjanger: ”Jeg liker best novelle, for jeg får det ikke akkurat helt skikkelig til, så har jeg mer lyst å prøve å få det til...” I lærergruppe 5 diskuteres kjennetegn på guttetekster i forbindelse med spørsmål 3n. Her kommer det fram at guttene gjerne vil *prøve grenser*. Når Håvard sier at han ønsker å skrive i den sjangeren han er minst god på fordi han vil forbedre seg, så kan en spørre om dette er en måte gutter prøver grenser på. I stedet for å velge trygge sjangre, eller såkalte ”plankeoppgaver”, så velger de noe som er mer utfordrende selv om det innebærer risiko for

²² Vagle 2005, Fletcher 2006, Molloy 2007, Brekke, Kleiveland og Martinsen i Norsklæreren 1, 2008

dårligere karakter og hardere arbeid. Jeg vil anta at dette bare gjelder et fåtall av gutteskrivere. Likevel kunne det være interessant å vite mer om dette fenomenet; hva og *hvorfor* gutter velger de sjangrene de gjør.

Bruk av skriving som læringsstrategi har vært en lite prioritert oppgave i norsk skole. Men det ser ut til å være fokus på dette ved Landsbygda Ungdomsskule, noe som også er i tråd med punkt 3 på Læringsplakaten²³. Norsk lærerne i begge lærergruppene hevder at de ved hver skolestart har kursing i studieteknikk og læringsstrategier (spørsmål 3m). Guttene leverer blandede tilbakemeldinger på bruk av skriving som læringsstrategi, og i den grad de bruker det er det i forbindelse med lesing til prøver. Erik i elevgruppe 1 forklarer at når han har skrevet noe med sine egne ord, så er det lettere å forstå det, i alle fall om det er et emne han har lite interesse for. Elevene mener at det er lettere å lese sine egne ord, enn å lese fra lærebøker når de øver til prøve. Når elevene knytter dette begrepet direkte til prøvelesing, kan det hevdes at det mer dreier seg om en øvingsstrategi enn en læringsstrategi. Men Erik (E1) bruker ordet *forståelse*, og forståelse er læring. Dersom elevene hadde knyttet dette til pugging og strategier for å huske, kunne det blitt avskrevet som rene øvingsstrategier. Selv om de bruker skriving som læringsstrategi i forbindelse med prøvelesing, kunne elevene kanskje vært tjent med å lære flere måter å benytte skriving som læringsstrategi.

5.1.7 Realisering av skriving som grunnleggende ferdighet – og vurdering av skriving

Begge lærergruppene mener at skolen ligger bra an med realiseringen av skriving som grunnleggende ferdighet. De framholder at de prøver å ha skriving i alle fag, både tradisjonelt med papir og blyant og også digitalt. Tore (L4) hevder at de skriver fagtekster i alle fag, og Siri i lærergruppe 5 viser til forskergruppa som jobber med lesing og skriving i alle fag. De sier videre at de både har fått og brukt mye tid til å implementere skrivingen, men forklarer bare helt generelt hva de har gjort; ryddet i det gamle og lagt til rette for det nye. Foruten dette påpeker Tomas (L5) viktigheten av å holde kontinuerlig fokus på skrivingen, at lærerne hele tiden må ha i bakhodet at skrivingen skal inngå som en del av faget. Siri (L5) trekker fram at faglærerne må ta ansvar for å sjekke at leksene ikke skrevet på dialekt.

Mot denne bakgrunnen er det interessant å observere at lærerne ikke oppfatter at de deler på ansvaret for skriveopplæringen. Norskfaget har ansvaret for skriveundervisningen, de

²³ I følge Læringsplakaten skal skolen og lærebedriften: 3. Stimulere elevene ... til å utvikle egne læringsstrategier og evne til kritisk tenkning. (Utdannings- og forskningsdep. 2004, Rundskriv F-13/04)

andre fagene har fokus på innhold og hva elevene lærer av fagstoffet. Om de ser på skriving i andre fag enn norsk, så legger de merke til helheten, altså ryddighet, håndskrift og sammenheng, men de har ikke mye fokus på det, og de går i alle fall ikke inn på selve det tekstlige, som grammatikk, sjangertrekk eller lignende. Det eneste de er nøye på i skriving i de andre fagene, er at elevene ikke får lov til å skrive på dialekt. Tomas og Daniel i lærergruppe 5 er mest opptatt av at håndskrifta må være forståelig, de har sett at enkelte elever skriver så stygt at det er vanskelig å vite hva de har svart. Det nærmeste lærerne kommer samarbeid om vurdering av skriftlig, er at lærere i naturfag og samfunnsfag kan gi beskjed til norsklæreren dersom elevene har veldig dårlig språk. Elevene er også kjent med denne ordningen. Dette er i og for seg bra, fordi elevene da må være oppmerksomme på skriftlig framstilling i andre fag også. Men denne ordningen er kanskje ikke optimal i forhold til å veilede elevene i utviklingen av fagrelevant skriving. Det er lærerne i de enkelte fagene som best kjenner fagets diskurs, og som best kan vurdere elevenes fagrelevante skriveutvikling. Et samarbeid der norsklæreren vurderer språk og grammatikk i tillegg til faglærernes vurdering kan være en løsning. De grunnleggende ferdighetene er *tverrfaglige*, noe som forutsetter lærersamarbeid i en eller annen form. Foruten dette peker Tomas i L5 på at norsklærerne må hjelpe faglærerne til å arbeide med skrivingen, siden det er norsklærerne som har best kompetanse på dette. Kompetanseutveksling mellom alle lærere vil være til hjelp i dette arbeidet, det er noe av dette Møller m.fl (2009) mener når de påpeker at realiseringen av de grunnleggende ferdigheter forutsetter samarbeid mellom lærerne.

Faglærerne har ikke noen konkrete svar på hvordan det arbeides med skriving i de ulike fagene. Helt generelt hevder Siri (L5) at de prøver å ha fokus på at ”alt skal være så bra som mulig”. Daniel (L5) sier at i naturfag så er fokuset på fagstoffet, ikke på skriving og grammatikk. Det ser på mange måter ut til at faglærerne vegrer seg for å ta tak i utfordringen med skriving. Daniel (L5) sier i forbindelse med vurdering av skriftlige arbeid at han ikke har noen utdanning i språk, og at det derfor er en utfordring å skulle ta tak i dette. Kan hende er dette en utbredt oppfatning blant faglærere, og det letteste blir å overlate dette ansvaret til de som kan det; norsklærerne. Det er også en mulighet for at lærere oppfatter at skriving allerede foregår i alle fag, og at det føles overflødig å vurdere skriving i andre fag enn norsk. Møller m.fl. (2009) fant at ingen av skolene de undersøkte hadde spesielle opplegg for skriving, og heller ikke var det laget kriterier for skriving til de ulike fagene. Mange lærere bemerket at skriving allerede er en så stor del av skolehverdagen at elevene får nok trening i denne ferdigheten (Møller m.fl. 2009:144). Dette kan også gjelde for lærerne ved Landsbygda, og

det kan være en grunn til at de ikke har fulgt det mer opp. Heller ikke de har innført vurderingskriterier for skriving i de ulike fagene, det er forbeholdt de såkalte *skrivefagene*, norsk og engelsk.

Haugaløkken m. fl. (2009) forklarer en av utfordringene med at de nasjonale skriveprøvene (2005) ble knyttet til fagene norsk og naturfag. Under piloteringen var det viktig å finne ut hvilke vurderingskriterier naturfagslærere bruker i forbindelse med skriftlige framstillinger. ”Piloteringen viste at ved flere skoler var det simpelthen antallet korrekte naturfaglige *fakta* som ble lagt til grunn for å bedømme en tekst som god eller dårlig” (Haugaløkken m.fl. 2009:20). I prøvene kom dette til syne ved at en og samme elev skrev så ulike tekster knyttet til fagene at det var vanskelig å gi én samlet vurdering av elevenes skrivekompetanse. Det ble konkludert med at norske lærere ikke har noe tolkningsfellesskap når det gjelder skriving og skrivevurdering (jf. Sluttrapport, nasjonale skriveprøver). Norske lærere må ta tak i denne utfordringen, og dette vil forutsette tverrfaglig lærersamarbeid.

Tilbakemelding og vurdering er en viktig del av det å utvikle seg og å lære, og arbeid med dette innebærer langt mer enn bare sluttvurdering. Når nå skriving som grunnleggende ferdighet er skrevet inn i alle læreplaner, må vurdering av skriving også knyttes til alle fag. Guttene sier at de får tilbakemeldinger på skriftlige arbeid og prøver, men at de sjelden eller aldri bruker disse aktivt. Anders (E1) sier at han har fått beskjed om å bruke tilbakemeldingene han får, men at han ikke gjør det fordi han glemmer det eller ikke gidder. Ellers forklarer guttene at de leser tilbakemeldingen hvis karakteren blir dårligere enn forventet for å finne ut hva de har gjort feil. Men de tar aldri tilbakemeldingene med seg til neste skriveprosjekt. Dette tyder på at det ikke foreligger noen aktiv tilbakemeldingskultur, det vil si at det ikke finnes noe eksplisitt krav til elevene om å bruke tilbakemeldingene de får. Haugaløkken m.fl. (2009) påpeker at med innføringen av LK06 og skriving som grunnleggende ferdighet, har alle lærere ansvar for å vurdere elevenes skriftlige arbeid i de ulike fagene. Ingen av lærerne nevner noe om underveisvurdering. Heller ikke er det, som nevnt, noe samarbeid mellom lærerne når det gjelder vurdering av skriving i de ulike fagene. Dette uttaler de helt eksplisitt; dersom de har tverrfaglige prosjekter, tar hver lærer seg av ”sine” områder.

5.1.8 Typisk karakter i skriving

Vagle framholder i KAL- rapporten at den typiske guttekarakteren i skrivning er 3. De ti guttene i denne undersøkelsen beskriver sin typiske karakter i skrivning slik:

3/4	3/4	4	4/5	4+/5-	4+/5	5/4	5-/5+	5	5/6 eller 2
-----	-----	---	-----	-------	------	-----	-------	---	----------------

Alle har altså plassert seg høyere enn Vagles typiske treer. Det er vanskelig å spekulere i troverdigheten til guttenes påstander i og med at utvalget er såpass lite. Men det at elevene hevder at de får så gode karakterer i skrivning, kan sammenfalle med det lærerne sier om at de har flere flinke gutteskrivere i klassene (se neste avsnitt), og at i noen av klassene er nivået generelt høyt. Det er ikke til å unngå å legge merke til Mads fra elevgruppe 2 som påstår at han på samme tekst kan motta 5/6 av noen lærere og 2 av andre lærere, alt etter om de liker ham eller ikke. Jeg velger å tro at dette er en sterk overdrivelse, men at han ønsker å poengtere en oppfatning av at det varierer litt fra lærer til lærer hvordan karakterene blir. Utover dette ønsker jeg ikke å spekulere i denne påstanden. Elevene svarer at de er fornøyde med karakteren de får i skrivning i forhold til egen innsats. Børge i elevgruppe 1 påpeker at han ikke kan forvente en god karakter hvis han har slurvet eller ikke brukt tid på skrivearbeidet.

Lærerne fikk også spørsmål om guttenes skriftlige prestasjoner. Her samsvarer resultatene i større grad med funnene i KAL- prosjektet som sier at mens den typiske guttekarakteren er 3 er den typiske jentekarakteren 4 (Berge m.fl. 2005:250). Men tross større samsvar, plasserer også lærerne guttene noe høyere enn en ren treer. Marianne i L4 sier at den typiske guttekarakteren er mellom 3 og 4, men påpeker at hun også har gutter som er sekserkandidater. I lærergruppe 5 er lærerne litt uenige i plasseringen av guttekarakterer. Mens Tomas (L5) plasserer guttene på karakteren 3 og jentene på 4, mener Siri (L5) at guttene skal være på 4 minus og jentene på 4 pluss, opp mot 5. De forklarer dette med at de underviser i ulike klasser (noe også elevene selv var inne på, at det er ulikt karaktergjennomsnitt i klassene på trinnet). Det er interessant at prestasjonene til guttene er såpass bra. Jeg antok på forhånd at både elever og lærere ville plassere skrivekarakteren på 3, kanskje også 3 minus. Det er flere grunner til dette: Vagle viser til at *elever i rurale strøk skårer dårligere* enn elever i urbane strøk, og at den *typiske guttekarakteren i skrivning er 3*. Landsbygda Ungdomsskule er underlagt et *rykte som skoletapere*. Erik (E1) forteller at ”jeg har hørt at de er ganske snille her på skolen med karakterer og sånn”, og eksemplifiserer dette med sin søster som gikk ned

en hel karakter det første året på videregående skole. Likevel plasserer både elever og lærere i denne (lille) studien guttekarakteren høyere enn 3. Dette kan tyde på to ting: Enten så har Erik rett i at lærerne ved skolen er ”snille” med karakterene, eller så er det et generelt høyt nivå i skriving blant guttene på niende trinn på Landsbygda Ungdomsskule. I forhold til størrelsen på utvalget, er det vanskelig å trekke noen slutninger om dette.

5.1.9 Håndskrivning versus digital skriving

Olav i lærergruppe 4 nevner ikke noen typisk skrivekarakter, men har bitt seg merke i at flere gutter enn jenter ser ut til å være avhengige av å bruke pc for å kunne skrive tekster. Dette med pc-bruk poengteres blant annet av Ralph Fletcher (2006:73-74). Han sier at mange gutter faktisk finner det fysisk vondt å skrive for hånd, noe som kan være med på å forklare hvorfor guttenes håndskrift ofte ser slurvete ut og at skriving blir en lite lystbetont aktivitet for guttene. Han siterer også en lærer som frustrert uttalte at ”Handwriting is not writing!” Mange ser på håndskrivning og skriving som samme sak, noe som sikkert kan frustrere mang en lærer (og elev) som ser elever som skriver gode tekster med mindre god håndskrift. Det er også en kjent sak at gutter utvikler finmotoriske evner senere enn jenter (se blant annet Trageton 2003, Fletcher 2006). Arne Trageton fant i prosjektet *Tekstskaping på datamaskin 1. – 4. klasse*²⁴ ut at alle elever, og gutter i særlig stor grad tjente på å starte skriveopplæringa på pc i stedet for for hånd. Han skriver at det ikke går utover håndskrifta om en utsetter håndskriftopplæringa, snarere tvert imot. Dette er et spennende funn å kjenne til i en tid hvor skriving i stadig økende grad utføres på pc. I tillegg vil mange håndskrivetimer heller kunne benyttes til tekstskriving og sjangertrening på pc (Trageton 2003:193). Vidar i elevgruppe 1 uttaler i spørsmål 3a at håndskrivning ligger mer for jentene. ”De har det i hånda. I håndleddet. De er ment for å skrive fint” (Vidar, E1). Elevene sier også de foretrekker å skrive tekster på pc fordi det går raskere og fordi det gir muligheter for å redigere i teksten underveis. Dette er da også noe av det som gjør datamaskinen til et smart og brukervennlig skriveverktøy.

²⁴ 3-årig forskningsprosjekt som fulgte 14 klasser i Norge, Danmark, Finland og Estland fra 1. til 4.klasse. Bakgrunnen for prosjektet er at områdene IKT, skriving og lesing er blitt sentrale i norsk skole, samt at nyere forskning viser at skriving er lettere å lære enn lesing. Noen av klassene startet skriveopplæringa på PC og andre for hånd. Resultatene og refleksjoner rundt dette legges fram i boka *Å skrive seg til lesing. IKT i småskolen* (Trageton 2003).

5.1.10 Guttene om skriving

Guttene skiller mellom det å lære seg å skrive og å kunne skrive; i første klasse lærer man å skrive bokstaver og ord. Dette tar lang tid. Å kunne skrive vil si at du kan skrive fyldige tekster og skrivingen går automatisk (du bare skriver). Elevene mener selv at de kan skrive, og ut i fra hvordan de beskriver skriveopplæring og skriveferdighet, er det forståelig. Selv om Erik i elevgruppe 1 bruker begrepet ”fyldige tekster”, så har de en relativt snever oppfatning av hva skriveferdighet er. Det ser ut til at det å kunne skrive betyr å koble ord sammen til setninger og setninger sammen til større tekster.

Jeg ville spørre elevene om hva skriving kan brukes til, og hva de selv trenger skriving til. I intervjuene ble det klart for meg at de nesten utelukkende knytter skriving til skole og skolerelatert arbeid. Derfor formulerte jeg disse spørsmålene med skriving *utenom* skolen, for å utvide perspektivet deres. Det som kommer fram er at elevene bruker skriving i sosiale medier på internett (dvs. facebook, msn o.l.) på fritiden. Jeg spør om det er gøyest å skrive hjemme eller i forbindelse med skolen, og her leverer elevene noen interessante utsagn. Sett med skolens øyne er nok disse utsagnene ganske triste også. Guttene forklarer at når de bruker skrivingen på de sosiale mediene, så er det mye kjekkere å skrive fordi det da har *et formål*, en hensikt. De skriver fordi de *har lyst*, og *det føles ikke som om de skriver*. Dessuten *kommuniserer* de når de skriver på msn eller facebook, og det gjør de ikke så mye når de skriver tekster på skolen. Alle disse utspillene vitner om at gutter har et interesse- og nytteorientert syn på skriving, noe som også Martinsen (2008) sier om skriving og Ylikallio sier om lesing. Det som er alvorlig, og kanskje trist med guttenes svar er at de indirekte antyder at på skolen skriver man *uten* et konkret mål, man skriver *uten* å kommunisere, det er *slitsomt* å skrive og det er ikke gøy fordi det er forbundet med *tvang*. Hvis dette er en generell oppfatning blant guttene, så har skolen en jobb å gjøre med å synliggjøre for elevene hva skriving faktisk er og hvilke muligheter skriving gir – ikke bare i skolesammenheng, men i arbeidsliv, samfunnsliv og privatliv, slik det påpekes i St.meld. nr. 30, *Kultur for læring* (2003-2004:33).

Håvard i elevgruppe 3 hadde en interessant refleksjon i forbindelse med skriving utenom skolen. Han kommenterer at bruken av skriving i sosiale medier på internett ikke er spesielt utfordrende eller utviklende fordi det stort sett er de samme frasene som går igjen når de skriver. Refleksjonen er ikke bare interessant – den er i følge Vagle (2005:263) helt på

linje med nyere forskning²⁵ på sammenhengen mellom ungdom, medievaner og skriftspråkutvikling. Vagle skriver at jenters mediebruksvaner støtter bedre opp om skriftspråkutviklingen, mens gutter bruker mest tid på medier som ikke fremmer denne utviklingen i samme grad. Det framholdes at jenter bruker mer av sin pc-tid på lekser og skriving, mens gutter bruker tiden til elektroniske spill, video, musikk og internett.

”Kvaliteten på den lese-, skrive- og kommunikasjonstreningen man får ved å bruke internett, vil naturligvis variere med hva man bruker nettet til” (Vagle 2005:268). Jeg vil anta at Håvard er en av (svært?) få gutter som er klar over denne sammenhengen, og derfor er det veldig positivt at dette utspillet kom med i en såpass liten studie.

Guttene i elevgruppe 1 og 3 er alle enige om at skriving er viktig. Den ene gruppen, E3, knytter viktigheten av skriving direkte til skolen (å henge med i det som blir gjennomgått, å svare på spørsmål og prøver). Den andre gruppen, E1, ser viktigheten i et litt videre perspektiv: skriving er viktig for å kunne uttale seg – spesielt hvis en ikke kan snakke (Vidar, E1). I vårt moderne samfunn er de fleste deler av livet, både privatliv, skoleliv, arbeidsliv og samfunnsliv preget av en økende grad av skriftlighet. God skriftspråkkompetanse, eller skriftkyndighet, er avgjørende for å fungere og ta del i dette samfunnet. Vidar (E1) er med sin uttalelse faktisk inne på en av begrunnelsene for å bringe inn skriving som en av de fem utvalgte grunnleggende ferdighetene (St.meld. nr.30, 2003-2004:31-34). Også i Læreplan i norsk, Formål med faget, står dette uttrykt; ”Norskfaget åpner en arena der de får anledning til å finne sine egne stemmer, ytre seg, bli hørt og få svar.” Elevene klarer ikke å komme på hva skriving er viktig for utenom skolen, og de tror heller ikke at de selv kommer til å få særlig bruk for det etter skolen. Håvard (E3) tror at det kan være viktig i arbeidslivet, men at det kommer an på hva slags jobb du har.

5.1.11 Hvordan guttene skriver

Mye av bakgrunns materialet til dette prosjektet (jf. kapittel 2) antyder at gutter ikke gjør seg flid med skolearbeidet og med skriveoppgaver. Av den grunn ville jeg vite noe om hvordan guttene selv oppfatter sin egen innsats og sine egne arbeidsmetoder når det gjelder skriving.

Elevene svarer at de alltid har gitte rammer å skrive innenfor, enten det gjelder sjanger, innhold eller hvordan teksten skal starte eller slutte. De har litt ulike framgangsmåter

²⁵ Se for eksempel http://www.hibu.no/hibu/nyhetsarkiv/arkiv/jentene_ta/

når de skal starte med en tekst. Noen lager tankekart eller stikkord, noen bare begynner å skrive og redigerer etter hvert. Måten Mads i E2 svarer på, gir et lite innblikk i dette som Molloy og Fletcher beskriver som en motstandskultur mot skriving: han sier at ”Jeg sover i en halvtime og så begynner jeg” (Mads, E2). Som jeg nevnte i presentasjonen av materialet i forrige kapittel; det at han starter med å sove indikerer ikke at han vil være uthvilt til skrivingen, det er en måte å understreke at skriving er kjedelig og uinteressant. Mens Fletcher (2006:29) hevder at guttenes motstand mot skriving er skjult, men bestemt, mener Molloy (2007:36) at alle lærere vil kunne oppleve en tydelig motstandskultur blant guttene. Jeg oppfattet Mads (E2) som en elev med noe jeg vil kalle en godt innarbeidet motvillighet mot skriving og mot skolearbeid generelt, og på mange måter representerte han holdninger og meninger jeg trodde jeg ville møte i intervjuene med *alle* guttene.

I elevgruppe 2 presenterte guttene en svært enkel framgangsmåte i skrivearbeider: de starter oppe til venstre på arket, skriver til de når minimumskravet (antall ord eller antall sider) og avslutter. Det handler om å bli fort ferdig. Norsklærer Marianne (L4) forklarer at hun har sett denne tendensen hos flere av guttene, at de velger minste motstands vei. De har ikke noe behov for å strekke seg mot gode karakterer, så når en tekst er ferdigskrevet er det godt nok. Fletcher (2006) hevder også at mens jenter er mer villige til å revidere og perfeksjonere sine tekster, vil guttene bare bli ferdige med det. Dette var jeg også inne på i forbindelse med læringskultur generelt, se kapittel 5.1.

Guttene fikk også spørsmål om de har ulik framgangsmåte til ulike typer tekster. Spørsmålet var ment å finne ut noe om deres sjangerbevissthet. De syntes det var vanskelig å svare på dette spørsmålet, men de kom stort sett fram til det er visse forskjeller, i alle fall om de skiller mellom fagtekster og skjønnlitterære tekster. Anders (E1) forklarer at i en novelle må man passe på spenningskurve, innledning og avslutning, mens i en faktatekst gjelder det å finne midtpunktet om det du har om. Han forklarer litt vaklete, men jeg tolker svaret dit hen at skjønnlitterære tekster har en annen framgangsmåte enn faktatekster. Elevene ble også spurt om de reviderer og perfeksjonerer sine tekster. Ria Heilä-Ylikallio skriver i artikkelen *Pojkar, pojkar! Skriver, skriver! Men hur?* blant annet at gutter ikke bryr seg med å korrekturlese sine tekster. I denne studien hevder alle guttene at de leser gjennom tekstene sine før innlevering, men det knyttes i stor grad opp mot karaktertenkning: dersom de ønsker en god karakter, bruker de mer tid på korrekturlesing. Ylikallio viser også til funn som viser at gutter ikke retter seg mot mottakeren, ”pojkarerna verkar... ha en svårighet i att skriva in en läsare”

(Ylikallio)²⁶. Naturfaglærer Tore (L4) peker på dette når han forklarer typiske trekk ved guttetekster når de skriver forsøksrapporter i naturfag. Guttene tegner og skriver utstyrliste og forventer at alle kan forstå hva forsøket gikk ut på. Tore forklarer at han må gi guttene en mottaker av teksten for at de skal skjønne hvor utfyllende teksten må skrives. ”... og så pleier jeg bare å spørre dem etterpå, ja, forstår moren din hva vi har gjort nå? Ånei... skal *hun* forstå det?” (Tore, L4) Han sier videre at når guttene først retter seg mot en mottaker, så skriver de vel så gode rapporter som jentene.

Vagle viser i KAL- rapporten til IEA- undersøkelsen som viste at jenter skriver mer enn gutter både på fritiden og på skolen. PISA- resultatene viser tilsvarende i lesing. Guttene i E1 og E3 medgir at det er vanskelig å prioritere tid til skriving når det er mye annet som skjer i fritida. De oppgir ellers varierende tidsbruk til skrivearbeider, og de forteller at dersom de vil oppnå en god karakter, må de bruke mer tid. Børge (E1) sier at dersom han har slurvet med skriveoppgaven, og brukt lite tid, så kan han ikke forvente å få en god karakter. Tidsbruk og resultater henger nøye sammen. Men tidsbruk og interesse henger også nøye sammen. Kanskje havner guttene i en ond sirkel når det gjelder skrivingen; manglende interesse og motivasjon for skriving fører til at de avstår fra å skrive, som igjen fører til manglende skrivetrening og så videre (se også Roe 2002, om lesing).

5.1.12 Kan skriving i alle fag føre til en endring i situasjonen blant guttene?

Elevene fikk spørsmål om hva som kan gjøres for at skriving skal bli mer motiverende og interessant for dem enn det er i dag, og de la fram ulike løsninger. Elevgruppe 1 la fram fem faktorer som kan virke inn på hvordan de oppfatter skriving som aktivitet. For det første er det viktigheten av interessant stoff. Guttene har hele tiden bemerket at det er både lettere å lære og lettere å skrive dersom de er interessert i emnet. Fletcher hevder at en gutteskriver må være engasjert, og at ”this is a nonnegotiable” (Fletcher 2006:37). Han foreslår videre at det kan være lurt å bli kjent med guttenes interesser for å lære hva som kan engasjere dem i skriving. Dette har også Molloy (2007:110-111) understreket; hun hadde en gutteelev som kun ville skrive om fiske, og hun lot ham gjøre det i alle skrivearbeidene. Samtidig som hun framholder at en av skolens oppgaver er å vise til det nye, uutforskede, så stiller hun spørsmålstegn ved om denne eleven ville ha utviklet seg like mye som skriver dersom hun hadde tvunget ham til

²⁶ Artikkelen mangler årstall

å skrive om andre emner. De fleste kan sikkert kjenne seg igjen i at det krever ekstra vilje og arbeidsinnsats å arbeide med noe man ikke finner spennende eller interessant. Driver man derimot med noe man liker, går arbeidet som regel lettere. Studie 8 i KAL- rapporten (Vagle 2005:256) påpeker også at dersom ”oppgaven ikke fenger, er det en del av guttene som ikke gidder å anstrenge seg...” De fire andre faktorene guttene i E1 la fram var tidsramme, skrivemengde, ros og oppmuntring underveis og valgfrihet. Dersom de får for liten tid til å skrive og blir stresset, synker motivasjonen. Dersom de skal skrive veldig mye, er det vanskelig å starte fordi det er vanskelig å se mål. Da synker også motivasjonen. Elevene etterlyser ros og oppmuntring underveis. Det vil, slik jeg tolker det, si en tilbakemeldingskultur som ikke bare vurderer sluttproduktet, men som gir veiledning underveis i skriveprosessen. Gunvor Myklebust (2001) slår fast at det er *mens* elevene skriver at de er mottakelige for læring, ikke *etterpå*. Dette understrekes i stor grad av guttene selv, når de svarer at de aldri eller svært sjelden benytter tilbakemeldinger på de ferdige tekstene sine til læring eller utvikling av egen skriveferdighet. Dersom karakteren ble dårligere enn forventet, sjekker de tilbakemeldingen for å finne begrunnelser, men de tar ikke dette med seg til neste skriveprosjekt. En årsak til dette kan være at det ikke er et eksplisitt krav at elevene skal bruke tilbakemeldinger aktivt. Erik (E1) minnes at de på barneskolen fikk velge selv hva de ville skrive om, og at det da var kjekkere og lettere å skrive.

I elevgruppe 2 mener elevene at de har nok innsats og at det ikke finnes noe som kan gjøre skriving mer lystbetont. Jonas (E2) ymter likevel frempå at dersom de hadde fått velge selv hva de ville skrive om, så kunne det ha blitt bedre. ”Here’s a radical idea: let’s bring choice back to the writing classroom. Just let them write.” Uttalelsen er Fletchers (2006:45), og han fortsetter med å si at han ikke kan tenke seg noen bedre måte å skape et miljø som kan engasjere gutteskrivere. En ”fare” ved å føre valgfrihet inn i skrivingen, er at guttene velger emner som skolen vanligvis ikke foretrekker, eller faktisk forbyr: krig og vold, vulgariteter, action, grov, primitiv humor og lignende. Anders i E1 forteller at han interesserer seg for krig og historie, og at han har skrevet mye om dette i tekster på skolen. ”Men så har jeg skrevet for mye av det, så jeg får ikke lov å skrive mer av det. Det er drit” (Anders, E1). Dette utspillet vitner om lærernes dilemma med å opprettholde guttenes skriveglede *samtidig* som de skal utfordre til å prøve nye og uutforskede emner. Fletcher roper et varsko knyttet til dette dilemmaet: dersom skolen forbyr mange av, eller i verste fall alle de såkalte gutteemnene, kan et enda mer alvorlig problem oppstå: et klasserom fylt av uinteresserte, umotiverte og uengasjerte gutteskrivere. Jeg skal i forbindelse med dette pirke litt borti påstanden om den

feminiserte skolen. Fletcher (2006) antyder at en overvekt av kvinnelige lærere fører til en vekting av feminine verdier i klasserommet. Vagle (2005:248) hevder at skriving slik det er definert i skolen, er ”en jentete ferdighet”. Martinsen (2008) framholder at det har vært en overvekt av skjønnlitterær skriving i skolen, noe som passer bedre for jenter enn for gutter. Jeg vil ikke avskrive muligheten for at mange kvinnelige lærere og en vekting av såkalte feminine verdier over tid har ført til at de typiske gutteemnene har fått status som upassende. Tiden er inne for en nytenkning rundt hva som skal være tillatte emner i skolen, en nytenkning som i langt større grad tar hensyn til guttenes interesser og behov. På den måten kan valgfriheten bli en motivasjonsfaktor for gutteskriverne.

Lærerne er ikke overbevist om at skriving som grunnleggende ferdighet vil kunne knytte guttene tettere til skolen og til skriving. Tore (L4) tror at de fleste guttene syns at de skriver nok allerede. Han mener at mer praktiske fag vil være en bedre løsning på dette problemet. Dette er en debatt som er aktuell i dag, mange mener at med innføringen av *Kunnskapsløftet* er skolen blitt mer teoretisert og enda mindre tilpasset guttene (se også rektors uttalelse i kapittel 5.3). Det er gjerne i de tradisjonelle håndverksfagene (byggfag, mekanisk, elektrofag, o.l.) at dette viser seg best, og *Kunnskapsløftet* får deler av skylden for det store frafallet blant gutter i videregående opplæring²⁷. Norsklærer Marianne i lærergruppe 4 er enig med Tore (L4) i at guttene selv tror og mener at de skriver nok. Siri (L5) som også er norsklærer, tror at skriving i alle fag kan bidra til at guttene ser at de faktisk trenger å kunne skrive, fordi skriving består av mer enn å skrive stil. Guttene selv uttrykker at skriving i andre fag enn norsk er veldig annerledes, og at det ikke føles som skriving. Derfor tror jeg Siri har et viktig poeng, guttene (og kanskje jentene også?) kan trenge en bevisstgjøring på at skriving og skrivetrening dreier seg om mye mer enn den opplæringen som skjer i norskfaget. Tomas (L5) poengterer at skriving i alle fag kan bidra positivt i forhold til guttene dersom bevisstgjøringen rundt dette starter tidlig og holdes ved like gjennom hele skolegangen. Han er da inne på en sentral tanke i *Kunnskapsløftet*, nemlig at arbeidet med å utvikle elevenes grunnleggende ferdigheter skal skje kontinuerlig gjennom hele det 13-årige skoleløpet (St.meld. nr. 30, 2003-3004:33-34). Rektor tror det kan være positivt for guttene med skriving i alle fag, og trekker i den sammenheng også fram dette som Tomas (L5) var inne på med skrivetrening ”langt ned i barneskolen”.

²⁷ Et raskt internettsøk på ”teoretisert skole” gir mange treff om denne debatten. Se for eksempel: <http://www.nrk.no/programmer/tv/puls/1.3750038> eller <http://www.uniforum.uio.no/nyheter/2010/03/nok-sysning-om-skole.html>

Vagle framsetter følgende tese i KAL- rapporten: ”Jenter trer tidligere inn i puberteten enn gutter og er derfor biologisk mer modne i forhold til alderen” (Vagle 2005:258). Hun påpeker videre at dette ofte nevnes som en mulig årsaksfaktor til de ulike prestasjonsforskjellene mellom gutter og jenter, og mener at dette også kan gjelde skriving. Rektor reflekterer over om forskjellen i skriving mellom kjønnene henger sammen med skriveferdighetene eller ordforråd og modenhet. Han mener at jenter er mer modne enn gutter i ungdomsskolen, men at dette utjevnes i løpet av den videregående opplæringen. Det er mulig at dette kan forklare en del av prestasjonsforskjellene i skriving, men det er antakeligvis bare en del av en større årsakssammenheng.

5.2 Drøfting

Grunnlaget for denne studien er i all hovedsak resultater fra nasjonale og internasjonale lese- og skriveundersøkelser (Berge m.fl. 2007, Purves 1992, Roe 2002, Vagle 2005) som viser store kjønnsforskjeller i prestasjoner i norsk skole. Gutter skårer i stor grad dårligere enn jenter i skolen generelt, og skriving spesielt. Problemet med kjønnsforskjellene har fått oppmerksomhet først i de senere årene, og da mer i forbindelse med lesing enn med skriving. Årsakene som skisseres i forhold til at guttene har falt utenfor i så stor grad, kan oppsummeres til to hovedpunkter: skolen er i større eller mindre grad blitt feminisert og gutter har liten motivasjon og interesse for skolen samt negative holdninger til skolen. Midt oppi alt dette har en ny reform, *Kunnskapsløftet (2006)*, tatt over skolen.

Jeg vil i denne andre delen av kapitlet først diskutere ideen om skriving som grunnleggende ferdighet, og vurdere hvordan dette er realisert på den studerte skolen. Et sentralt spørsmål i den sammenheng er om skolen har forstått og implementert ferdigheten etter intensjonen. Til slutt vil jeg drøfte det jeg mener er de viktigste funnene i forhold til å nærme meg et svar på mine problemstillinger.

5.2.1 Ideen om skriving i alle fag

I kapittel 4 i St. meld. nr. 23 *Språk bygger broer*, oppskattes norskfaget i stor grad:

Språket er det viktigste verktøyet skolen kan gi barn og unge for læring, danning og identitetsbygging. Mer enn noen gang krever samfunnet mennesker som mestrer språk og tekst i alle typer arbeid og samfunnsdeltakelse. I grunnopplæringen er følgelig norsk det faget elevene har lengst og som har flest timer /.../ Norskfaget er kjernen i skoledagen, og gjennom arbeidet med de grunnleggende språkerferdighetene, å lese, å skrive og å uttrykke seg muntlig, legges grunnlaget for læring i andre fag. /.../ Gjennom norskopplæringen lærer elevene å lese og skrive. De lærer å ta seg fram i et moderne informasjons- og kunnskapssamfunn, både som aktive sendere og oppmerksomme mottakere og brukere. /.../ Disse grunnleggende språkerferdighetene er en forutsetning for læring i de fleste fag. (St.meld. nr. 30 *Språk bygger broer* 2007-2008:30)

Norskfaget har fortsatt hovedansvaret for tre av de grunnleggende ferdighetene, muntlig, lesing og skriving, selv om disse nå skal trenes og brukes i alle fag. Utdraget ovenfor viser til flere begrunnelser for innføringen av skriving som grunnleggende ferdighet. Begrunnelsene knyttes til forhold som identitetsbygging, tverrfaglig og livslang læring og til det å kunne ta del i et moderne informasjons- og kunnskapssamfunn. Som jeg har redegjort for i kapittel 2, er intensjonen med innføringen av de grunnleggende ferdighetene at dette skal skje på *det enkelte fags premisser* og på *relevante nivåer*. Meningen er altså at hvert fag, med sin egenart, skal bidra til å utvikle elevenes grunnleggende ferdigheter. I intensjonen ligger da også en antydning om at ferdighetene vil være av ulik størrelse i de ulike fagene. En forutsetning for at arbeidet med de grunnleggende ferdighetene skal fungere etter intensjonen, er at lærerne samarbeider om både utvikling og vurdering av ferdighetene. Men denne forutsetningen er ikke eksplisitt uttalt, noe som kan medføre at skolene ikke legger til rette for et slikt lærersamarbeid.

I følge med gjennomføringen av reformen *Kunnskapsløftet*, foregår et evalueringsprosjekt utført av Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU STEP) og Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling (ILS) ved Universitetet i Oslo. Evalueringsprosjektet skjer på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet, og har til hensikt å vurdere ulike sider ved *Kunnskapsløftet*. I Rapport 42/2009, *Kunnskapsløftet – tung bør å bære? Underveisanalyse av styringsreformen i skjæringspunktet mellom politikk, administrasjon og profesjon* (Møller m.fl. 2009), er søkelyset blant annet rettet mot skolenes arbeid med de grunnleggende ferdighetene. Her konkluderes det med at læreplankravet om grunnleggende ferdigheter foreløpig ikke har ført til særlige endringer på skolenivå. ”I korthet kan det virke som om intensjonen med grunnleggende ferdigheter ikke er blitt forstått; derfor oppfattes

kravet heller ikke som særlig meningsfylt” (Møller m.fl. 2009:145). Andre funn rapporten presenterer i forhold til ferdigheten *skrivning* er:

Alle påpeker at det er viktig å skrive godt, men faglærerne vegrer seg likevel for å opptre ”*som norsklærere*”. Verken på grunnskolenivå eller videregående nivå nevnes det noe om ulike kriterier for god skrivning i de ulike fagene. Ingen av skolene har spesielle opplegg for skrivning... Flere bemerker at skrivning spiller så stor rolle i skolen at elevene får mer enn nok av trening i denne ferdigheten. /.../ Arbeid på tvers av fag forekommer i svært liten grad. (Møller m.fl. 2009:144)

Disse funnene samstemmer i stor grad med funnene i min undersøkelse, og jeg vil i det følgende holde resultatene fra min studie opp mot funnene i ovennevnte rapport. Det kan se ut til at også Landsbygda Ungdomsskule passer inn i konklusjonene i rapporten til Møller m.fl. (2009). I følge lærerne i inneværende studie, oppfatter de ikke at de deler på skriveundervisningen (jf. lærerspørsmål 3bc). Faglærerne uttaler at de ikke har noe fokus på det tekstlige i sine fag, de har fokus på fagstoff og innhold (lærerspørsmål 3gkl). Det er altså ikke utarbeidet noe opplegg for skrivning i alle fag (selv om rektor sier at de har et system der skrivning skal være inne i alle fag, jf. rektorspørsmål 2a), og det er heller ikke utarbeidet vurderingskriterier (lærerspørsmål 3l) for skrivning i de ulike fagene. Heller ikke foregår det tverrfaglig samarbeid mellom lærerne om skrivning i alle fag (lærerspørsmål 3d). Det eneste som kan spores av en type samarbeid om skriveferdigheten, er at faglærerne kan gi beskjed til norsklærerne dersom en elev framviser spesielt dårlig språk i en tekst. Lærerne sier ikke selv at de syns elevene skriver nok allerede, men de framholder at de tror *elevene* mener at de skriver nok. Møller m.fl. (2009:145) oppsummerer sitt materiale om grunnleggende ferdigheter slik: ”I korthet kan det virke som om intensjonen med grunnleggende ferdigheter ikke er blitt forstått...” Jeg vil hevde at funnene fra Landsbygda Ungdomsskule støtter opp under funnene som ligger til grunn for rapporten. En annen viktig observasjon er at lærerne på Landsbygda Ungdomsskule opplever det som kunstig å drive skrivetrening i enkelte fag. Selv om de er i gang med realiseringen, gjenstår fortsatt litt arbeid. Intensjonen med ferdighetene, som nevnt, er at *hvert fag med sin egenart* skal bidra til utviklingen av skriveferdigheten. Dersom skrivetreningen oppfattes som kunstig eller unaturlig i enkelte fag, kan det skyldes en bokstavelig eller snever tolkning av hva skriveferdighet faktisk er (se også Karlsnes 2008).

Møller m.fl. (2009:144) sier at lærerne framholder viktigheten av å kunne skrive godt. Lærerne på Landsbygda Ungdomsskule ser også på skrivning som en viktig ferdighet, og de

mener selv at de ligger bra an med innføringen av skriving i alle fag. Skolen har også en egen forskergruppe som skal arbeide med skriving i de ulike fagene. Med en påminnelse om intensjonen med ferdighetene og kontinuerlig arbeid med å implementere disse som en naturlig del av de enkelte fagene, tror jeg Landsbygda Ungdomsskule kan få dette til å fungere på en god måte. Viljen er absolutt til stede, det viser blant annet initiativet med den internt opprettede forskergruppa. Det at så mange skoler strever med dette arbeidet, kan være en indikasjon på at *Kunnskapsløftet* fortsatt er i startfasen, og trenger mer tid og kunnskap for å realiseres etter intensjonene. Den nye læreplanen og spesielt ferdighetstenkningen er svært annerledes enn foregående læreplaner og reformer (se også Møller m.fl. 2009).

5.2.2 En drøfting av de viktigste funnene

Guttene oppfatter et sterkt skille mellom skoleskriving og fritidsskriving. I skolen oppfatter de i tillegg et skille mellom norskfaglig skriving og skriving i andre fag, der norskskriving nærmest defineres som en egen sjanger (”å skrive bare for å skrive”). De opplever skriving som slitsomt, kjedelig og lite givende i norskfaget. De framholder at skriving er slitsomt og kjedelig i andre fag også, men mer givende fordi de lærer noe mens de skriver. Skriving på fritiden (de nevner ulike sosiale internettmidier som skrivearenaer på fritiden) er derimot *gøy* og givende, og dette begrunner de med at på fritiden velger de selv *om* de vil skrive og *hva* de skal skrive. Guttene forklarer også at når de skriver i andre fag, tenker de ikke over at de skriver på samme måten som i norskfagsskrivinga, og når de skriver på fritiden så *føles det ikke som skriving*. Jeg tolker dette dit hen at når de norskfaglige kravene til sjanger, grammatikk, håndskrift, staving og lignende opphører, så går skrivingen ”på automat”, de konsentrerer seg ikke så mye om det tekstlige. De oppskatter også kommunikasjonsverdien av skrivingen som foregår på fritiden, og i den forbindelse avdekkes det en trist og til dels alvorlig misoppfatning; guttene forklarer at på fritiden handler skrivingen om kommunikasjon, og det gjør det *ikke* i skoleskrivingen. Hvis de opplever skoleskrivingen som en isolert aktivitet som ikke kommuniserer med andre enn læreren (som igjen er den som vurderer og setter karakterer, altså en kritisk leser), kan det være med på å forklare at de mister motivasjon og interesse. I tillegg framholder både Molloy (2007) og Ylikallio gutters nytteorienterte syn på skriving. Mot denne bakgrunnen kan skolen utfordres til en nytenkning

når det gjelder å vise elevene nytteverdien og formålet med skrivingen, i alle fag, men kanskje særlig i norskfaget.

Verken elever eller lærere nevner noe om underveisvurdering i skriving, men de fikk heller ikke direkte spørsmål om dette. Jeg antar at dersom de hadde et velfungerende system, så ville dette blitt nevnt i forbindelse med spørsmål om vurdering av skriftlige arbeid. Guttene forklarer at de får tilbakemeldinger og forklaringer på alle (ferdige) skriftlige tekster, men at de aldri bruker disse. Det ser ikke ut til å foreligge noe krav om at elevene aktivt skal bruke tilbakemeldingene de får. Kun en av elevene sier at han har fått beskjed om å bruke disse, men det ser ikke ut til å bli fulgt opp idet han også sier at han likevel ikke gjør det fordi han glemmer det eller ikke gidder. Haugaløkken m.fl. (2009) framholder viktigheten av vurderingsarbeid i skriftlige tekster, men påpeker at vurdering består av langt mer enn bare sluttvurdering. Skriving er en prosess, og vurdering underveis i prosessen er vel så viktig, om ikke viktigere enn vurdering av det ferdige produktet. Gunvor Myklebust (2001:56-57) hevder at det er mens elevene skriver at de er mottakelige for læring, ikke etterpå. Hun sier også, og det kan være verdt å merke seg at grunnlaget hennes er prosessorientert skriving, at selv om respons er den vanskeligste delen i skriveprosessen, så er det trolig her nøkkelen til god skriveutvikling ligger. Aktiv bruk av underveisvurdering samt et eksplisitt krav til elevene om å bruke tilbakemeldinger og respons kan derfor være et steg i retning av å bedre guttenes skrivekompetanse.

Elevene nevner stadig viktigheten av og sammenhengen mellom interesse, motivasjon og innsats. At innholdet i skolen, fagene og oppgavene interesserer guttene, ser ut til å være avgjørende for deres investerte arbeidsmengde. Det er vanskelig å si om guttene gjør det *bedre* på en oppgave som fenger, men de mener selv at de i hvert fall gjør *mer*. Dette er i sterkt samsvar med funn i KAL- prosjektet og funn som gjelder lesing (Roe 2002). I KAL-rapporten står det blant annet at jenter viser større innsatsvilje og er mer utholdende ved skolerelaterte oppgaver enn gutter. ”Hvis oppgaven ikke fenger, er det en del av guttene som ikke gidder å anstrenge seg, men svarer sleivete og unøyaktig, mens jentene i større grad gjør som de har blitt bedt om” (Vagle 2005:256). Innhold og tema i oppgaver som gis til elevene, vil påvirke og avgjøre grad av engasjement og arbeidsinnsats blant guttene. Astrid Roe (2002:115) skriver at: ”... guttene har et smalere spekter av tekster de liker, og de ser i mye større grad enn jenter ut til å avvise innhold de ikke kan identifisere seg med eller som truer deres kjønnsbevissthet.” Når viktigheten av fengende oppgaver antydes i så sterk grad av forskere, og ikke minst av guttene selv, kan det være grunn til å spørre om det er på tide med

en nytenkning også når det gjelder innhold og tema for skriveoppgaver. Det kan selvsagt også hevdes at det er guttene som må ta seg selv i nakken og bli mer utholdende i skolearbeidet. Men som Førde påpeker; framfor å anta at problemet ligger hos guttene, bør man heller rette blikket mot skolen (Førde 2008).

Som nevnt, er påstanden om en feminisert skole brukt som en av flere årsaksforklaringer på at guttene har falt utenfor i skolen. Det faktum at skolen er preget av en overvekt av skjønnlitterær skriving kobles gjerne til denne påstanden. Og det kan kanskje stemme at de personlige, følelsesladete sjangrene foretrekkes i større grad av jenter enn av gutter. Men jeg tror denne koblingen må nyanseres; den såkalte feminiseringen handler ikke bare om sjangervalg (den prosessorienterte skrivingen må i følge Molloy (2007) også ta en del av skylden for fokuset på skjønnlitterær skriving), men kanskje mer om innhold og emnevalg. I alle fall om vi skal tro Ralph Fletcher (2006). Han antyder at skolen (med sin overvekt av kvinnelige lærere i morsmålsfag) presenterer elevene for en sjanger- og innholdsmeny som i liten grad interesserer gutter. Det påpekes som problematisk at gutter forbyr å skrive om temaer de synes er spennende, morsomme eller interessante. Fletcher spør:

What is the impact on a boy when his teacher tells him, subtly or explicitly, that what he wants to write about is not welcome in the writing workshop? First he gets angry, resentful. Then he turns off and gives you that “Whatever” look. (Fletcher 2006:43)

Han hevder at en konsekvens kan være at gutter oppfatter at skriving ikke er for dem, og at skriving reduseres til å være et nødvendig onde i skolen. Avsluttende spør han om det finnes noen mulighet for å bringe valgfriheten tilbake i klasserommet. Gutteemner som krig, vold, monstre, slossing, kampsport og lignende har gjerne blitt avskrevet som ”upassende” eller ”vulgære” i skolen. Er det mulig å utvide innholds- og temamenyen slik at gutter i større grad kan utfolde seg i emner som er motiverende og engasjerende for dem? Jeg lar dette spørsmålet stå åpent. Det vil være opp til hver skole og hver lærer å avgjøre takhøyden for de såkalte gutteemnene.

Enkelte av elevene forklarte at skriving i stor grad varierte med dagsformen, eller om de var i *skrivehumør*. Noen ganger går det lekende lett å skrive tekster, mens andre ganger er det ingenting som fungerer verken tekstlig eller innholdsmessig. Jeg antar at det er dette elevene sikter til når de snakker om skrivehumør. De sier ikke noe om hvordan de kommer i skrivehumør, men det vil være et viktig ansvar for skolen, og spesielt norskfaget, å skape et

miljø der elevene oftere er i denne modusen. *Skrivehumør* vil antakeligvis til en viss grad avhenge av interesse og engasjement, men kan også være styrt av andre ting. Det viktigste er at skolen legger til rette for et miljø der skriving oppleves som en lystbetont aktivitet, hver dag.

Generelt ga guttene inntrykk av lite eller ingen kjennskap til de grunnleggende ferdighetene eller skriving i alle fag. Elevene er til en viss grad ansvarlige for sin egen læring. Det kan være nødvendig at skolen i større grad vektlegger elevenes egen forståelse for utvikling og læring, og det gjelder også utvikling og læring i forhold til de grunnleggende ferdighetene. Lærerne ved Landsbygda Ungdomsskule hevder at deres elever er informert om skriving i alle fag, men framholder at elevene misliker det. Dersom elevene bare får vite at de skal skrive i alle fag, kan det oppfattes som overveldende, spesielt om de allerede mener at de skriver nok i de såkalte *skrivefagene* (norsk og engelsk). Kanskje kan en tydeligere forklaring bidra til en minkende motstand mot skriving som grunnleggende ferdighet? Hvis elevene vet at skriving har stor verdi i alle de ulike fagene, og at det er fagene med sin egenart som skal bidra i utviklingen av skriveferdigheten, så er det kanskje lettere å akseptere det.

Alle respondentene fikk spørsmål som gikk i retning av deres oppfatning av om skriving som grunnleggende ferdighet kan føre til endring i situasjonen blant guttene. Responsen er ikke overveldende positiv. Guttene mener de har nok innsats når det gjelder skriving, men de har noen forslag til hva som kan gjøre det lettere: interessant stoff, god tid til å skrive, ros og oppmuntring underveis og valgfrihet i oppgavevalg. Lærerne har ikke stor tro på at skriving i alle fag er veien å gå for å knytte guttene tettere til skolen og til skrivearbeidet. De antyder at guttene selv mener og tror at de allerede skriver nok, og framholder en større grad av praktiske fag som en bedre løsning. Også rektor tror at flere gutter ville ha profittert på mer praktiske fag, og ser det som en svakhet ved *Kunnskapsløftet* at skolen blir mer teoretisert. Med det sagt, stiller rektor seg positiv til at guttene får mer fokus på skriving i alle fag. Han påpeker også at hvor viktig det er å arbeide med skrivetrening, mestring og selvtillit helt ned i barneskolen. Dette er også lærerne inne på, at bevisstgjøringen om skriving må starte tidlig og arbeides med kontinuerlig gjennom skolegangen. Flere forskere har antydnet at skriving som grunnleggende ferdighet vil kunne bidra positivt i arbeidet med å styrke guttenes motivasjon for og kompetanse i skriving. Lorentzen mener at når skrivingen knyttes til andre fag og faginnhold, er sjansen større for at flere elever finner noe interessant og viktig å skrive om, noe som i større grad kan engasjere guttene (Smidt og Lorentzen 2008:20). Martinsen (2008) viser til Anne Håland (2007) som hevder at fokuset på grunnleggende ferdigheter vil

kunne føre til at skriving av fagtekster får større plass, og at med dette vil også guttenes interesse for faktabasert skriving få utløp i meningsfylte og motiverende skriveaktiviteter (Martinsen 2008). Det er vanskelig å påstå at skriving som grunnleggende ferdighet alene kan skape positive endringer i gutters skrivekompetanse. Men det er mye som peker mot at det i et komplekst og sammensatt bilde kan være en av flere solide bidragsyttere på veien mot en forbedret skrivekompetanse hos guttene.

Det siste funnet jeg vil kommentere dreier seg om digitale ferdigheter. Møller m.fl. (2009:143) skriver i oppsummeringen at det er stikkordet ”digital” som får samtalen på gli, og at ”Da er det imidlertid lærernes kompetanse like mye som elevenes som omtales, og det er svært mye snakk om utstyr og ressurser.” I min undersøkelse viser jeg til lærerspørsmål 2i i lærergruppe 4 og rektorspørsmål 2i. Spørsmålet til lærerne var i utgangspunktet ute etter å finne ut om arbeidet med de grunnleggende ferdighetene kan ha blitt til en form for tilpasset opplæring. Tore (L4) forklarer at han ikke kjenner seg igjen i dette og går deretter over til å snakke om utfordringer knyttet til de digitale ferdighetene. Det utløste en lengre diskusjon om i lærergruppen som i stor grad dreide seg om nettopp kompetanse hos elever og lærere samt utstyr og ressurser. I et forsøk på å følge opp dette, nevnte jeg det for rektor. Jeg antok på forhånd at han i stor grad ville være enig i lærernes utspill. Men rektor var sterkt uenig, i hvert fall i påstandene om manglende ressurser, noe som førte til en lengre motargumentasjon mot lærernes utspill. Jeg har valgt å kommentere dette, selv om det strengt tatt ikke dreier seg om ferdigheten skriving. Det er en interessant observasjon at stikkordet ”digital” skaper så stort engasjement og så stor diskusjon, og jeg lurer på om det betyr at det er denne ferdigheten som oppleves som mest fremmed og utfordrende. *Skriving, lesing, muntlig og regning* har alltid vært sentrale begreper i skolen, og det at de har fått betegnelsen grunnleggende ferdigheter knyttet til seg oppfattes kanskje ikke som særlig nytt eller annerledes. Et eksplisitt krav til trening og bruk av digitale ferdigheter er derimot nytt og utfordrende. I et samfunn hvor skriving i økende grad utføres digitalt, vil opplevelsen og holdningen til de digitale ferdighetene kunne få betydning for utvikling og arbeid med skriveferdigheten (se for eksempel Trageton 2003). Arne Trageton presenterer funn som viser at det å starte skriveopplæringen på pc har positive effekter for alle elever, og for gutter i særlig grad. Jeg har allerede nevnt dette i forbindelse med håndskriving, men elevene profiterer på flere områder. Det er mulig at det å starte (og fortsette) skriveopplæringen på pc i større grad enn i dag kan være et steg i retning av å opparbeide skrivemotivasjon hos guttene.

I neste og siste kapittel vil jeg oppsummere analyserte og drøftede funn fra undersøkelsen ved Landsbygda Ungdomsskule. En avrunding av prosjektet samt ideer om veien videre følger avslutningsvis.

6 OPPSUMMERING OG UTSYN

6.1 Oppsummering

Hensikten med denne studien har vært å undersøke muligheter for at skriving i alle fag kan bidra til å endre situasjonen når det gjelder skriving blant guttene. Jeg har operert med tre problemstillinger. Hovedproblemstillingen var som følger: *Kan skriving som grunnleggende ferdighet bidra til positive endringer i guttenes dårlige prestasjoner og holdninger til skriving i skolen?* Underordnede problemstillinger var for det første: *Hvordan er de grunnleggende ferdighetene, og da spesielt skriving, realisert ved den studerte skolen?* Og for det andre: *Hvordan er læringskulturen på den studerte skolen generelt, og blant guttene spesielt?* For å finne ut noe om dette, gjennomførte jeg en kvalitativ undersøkelse blant lærere, gutteelever og rektor ved Landsbygda Ungdomsskule. I det følgende skal jeg forsøke å samle trådene og summere opp hovedfunnene i de forskjellige problemstillingene.

Hvordan er læringskulturen på den studerte skolen generelt, og blant guttene spesielt? I følge respondentene er både den generelle læringskulturen og læringskulturen blant guttene ved skolen bra. Lærerne og rektor framholder at det har skjedd en holdningsendring de siste årene. Tidligere har guttene på Landsbygda i stor grad vært sikret arbeid etter så lite skolegang som bare grunnskolen. De har enten overtatt gårder eller så har de vært sikret innpass i en eller flere av de større bedriftene på stedet fordi familie, slekt eller venner allerede er ansatte og attesterer for dem. Når tidene nå har forandret seg, og de ikke lenger er sikret jobb, må de belage seg på mer skolegang enn før. Dette kan gjøre at de generelt er mer motiverte enn tidligere, noe også resultatene i Elevundersøkelsen antyder; motivasjonsresultatene er økende. Når i tillegg både elever og lærere oppgir den typiske guttekarakteren i skriving som høyere enn KAL- rapportens typiske 3-er, mener jeg det er grunn til å nyansere litt i bildet om at rurale skoler presterer dårligere enn urbane skoler. Kan hende er dette en generell tendens, men enkeltskoler kan likevel bryte helt eller delvis med dette bildet. Slik det ser ut i (den lille) undersøkelsen min, er Landsbygda Ungdomsskule i ferd med å bryte delvis med mønsteret, i og med at guttene hevdes å skåre relativt godt i skriving men også at trivsel og motivasjon er på frammarsj i positiv retning.

Hvordan er de grunnleggende ferdighetene, og da spesielt skriving, realisert ved den studerte skolen? Lærerne og rektor hevder at skolen ligger bra an med innføring og realisering av de grunnleggende ferdighetene i sin helhet, men også med skriveferdigheten. Likevel oppfatter jeg at de ikke har forstått intensjonen med ferdighetene, slik det også er påvist i

rapporten *Kunnskapsløftet – tung bør å bære?* (Møller m.fl. 2009). Grunnene til det er at lærerne uttaler at de ikke oppfatter at de deler på ansvaret for skriveundervisningen, det er ikke utarbeidet noe opplegg for skriving i alle fag, ei heller vurderingskriterier for hva som er god skriving i de ulike fagene. De har ikke noe tverrfaglig lærersamarbeid om skriving eller vurdering av skriving, og de uttaler at de opplever det unaturlig eller kunstig å skulle innføre skriving i enkelte fag. Intensjonen med de grunnleggende ferdighetene står beskrevet i Rundskriv F-13/04 *Dette er Kunnskapsløftet* (2004): ”Elevenes og lærlingenes utvikling av grunnleggende ferdigheter skal prioriteres i alle fag og skal integreres i kompetansemålene – på det enkelte fags premisser og på relevante nivåer.” Det vil si det er det enkelte faget, men sin egenart, som skal bidra til utviklingen av elevenes skriveferdighet. I kroppsøving ville det være helt unaturlig å skrive på samme måte som i norskfaget eller som i samfunnsfag. I kroppsøving vil skriving ikke være annet enn for eksempel å lage en skriftlig framstilling av et gjennomført opplegg. Dette funnet er også i tråd med funn og resultater i evalueringsrapporten *Kunnskapsløftet – tung bør å bære?* (Møller m.fl. 2009).

Kan skriving som grunnleggende ferdighet bidra til positive endringer i guttenes dårlige prestasjoner og holdninger til skriving i skolen? I dette prosjektet er det kommet fram ulike forslag til løsninger og svar på dette problemet. Noen av lærerne mener at det kan bidra positivt dersom bevisstgjøringen og arbeidet med skriving i alle fag starter tidlig og det drives kontinuerlig arbeid med dette gjennom skoleløpet. Andre mener at det finnes andre veier å gå enn å innføre mer skriving, de hevder at mer praktiske fag vil være en bedre løsning for å knytte guttene tettere til skolen. Kort oppsummert vil jeg si at det er alt for tidlig å kunne si noe om dette enda. Arbeidet med realiseringen av skriving som grunnleggende ferdighet er fortsatt i startfasen, noe som gjør at det ennå ikke er mulig å se tendenser til utvikling eller endring. Først når ferdighetene er blitt implementert etter intensjonen vil det være mulig å komme nærmere et svar på dette spørsmålet, det vil si se etter endringer i prestasjoner, arbeidsmønster, utvikling, i motivasjon og interesse for skriving i skolen. Guttene har uttalt at for at de skal finne mer glede i skrivingen, må de i større grad få velge sjanger og tema for skriveoppgavene selv, de må få ros og oppmuntring underveis og de må få tid til å skrive.

Jeg tror ikke problemene med guttenes prestasjoner kan forklares med enkle vendinger eller enkeltstående begrunnelser. Dette har sin årsak i et stort og komplekst bilde. Det som er viktig, er å ta problemet på alvor. I stedet for å innta en vente-og-se-holdning eller å vegre seg for å trø feil i forsøket på å finne en løsning, kan forsknings- og skolenorge forsøke å arbeide med de forklaringene som foreligger. I tillegg til å ta problemet på alvor, er det også viktig å

akseptere at gutter og jenter faktisk *er* forskjellige (jf. Alloway & Gilbert 1997, Keddie 2006, Slocumb). En utfordring vil være å finne balansen mellom å unngå å videreføre tradisjonelle kjønnsrollemønstre (eller kjønnsrollemønstre som i verste fall *reproduserer* prestasjonsforskjeller), og å tillate jenter og gutter å være nettopp det; jenter og gutter med ulike utgangspunkt og ulike preferanser og interesser i skole og skolerelatert arbeid.

6.2 Avsluttende kommentarer og veien videre

Arbeidet med dette prosjektet har ikke ført til noen endelige svar på hovedproblemstillingen min. Men det har framkommet funn og observasjoner som har bidratt til å nyansere i bildet av så vel læringskulturen blant gutter som arbeidet med å innføre og realisere de grunnleggende ferdighetene i skolen. Det er vanskelig å avgjøre om innføringen av skriving i alle fag kan bidra til en positiv endring i guttenes dårlige skriveprestasjoner – foreløpig. Realiseringen av ferdigheten er fortsatt i startfasen, noe som gjør det vanskelig å si noe om utvikling eller endring. Men dette vil det bli mulig å studere etter hvert, og det vil da være spennende å se om kjønnsforskjellene minker, eller rettere sagt; om guttenes prestasjoner i skriving øker. Fordi reformen *Kunnskapsløftet* ennå er relativt fersk, vil det i tiden framover åpnes flere muligheter for innfallsvinkler til forskning. I løpet av dette prosjektet har jeg oppdaget flere felt som kan være interessante å studere. Et felt er selvsagt det jeg har begynt på i denne studien, nemlig om skriving i alle fag bidrar til å endre situasjonen med guttene slik den er i dag. Dette kan først undersøkes når ferdighetene er realisert og innarbeidet etter intensjonen, og når dette arbeidet har pågått en periode. Videre kan det være aktuelt å studere tilbakemeldingskultur i forhold til skriving i alle fag, det vil si hvordan lærerne vurderer elevenes skriftlige arbeid i de ulike fagene, og om vurderingskriteriene fungerer. Som jeg har vært inne på, etterlyser guttene større grad av valgfrihet i forhold til tema og innhold i skriftlige tekster. Det kunne være spennende å undersøke om en større grad av valgfrihet i både sjangre og temaer kan føre til at guttenes motivasjon og interesse for, og kanskje prestasjoner i skriving øker. I undersøkelsen min viste det seg en frustrasjon knyttet til de digitale ferdighetene hos lærerne. De pekte på manglende kompetanse både blant lærere og elever, samt manglende ressurser og utstyr. Det moderne samfunnet legger opp til økende grad av digital skriving, og kunnskap om og kompetanse i denne ferdigheten blir stadig viktigere. Arne Trageton (2003) har alt presentert en studie om sammenhengen mellom

skrivning og digital kompetanse. Dette vil bli mer aktuelt i tiden framover, og det kan trenges mer forskning på sammenhengen mellom disse ferdighetene. Guttene framholder i tillegg selv at de foretrekker å skrive tekster på pc fordi det er lettere med tanke på skrift, retteprogram og muligheter for å revidere teksten ”midt i”, noe som synliggjør viktigheten av forskning på skrivning i sammenheng med digitale ferdigheter.

Alt i alt er *Kunnskapsløftet* og de grunnleggende ferdighetene gjennomgripende og nytt i skolen, og i tiden framover vil det være spennende å følge utviklingen og endringene denne fører med seg.

Litteraturliste

- Alloway, N., & Gilbert, P. (1997). Boys and Literacy: lessons from Australia. *Gender and Education*, vol. 9, no. 1, p. 49-60.
- Barton, D. (2007). *Literacy: an introduction to the ecology of written language*. Malden, Mass.: Blackwell Pub.
- Berge, K. L. (2007). Grunnleggende om de grunnleggende ferdighetene. I: *På vei mot Kunnskapsløftet: begrunnelser, løsninger og utfordringer*. Hølleland, H. Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Berge, K. L. (2005). Skrivning som grunnleggende ferdighet og som nasjonal prøve – ideologi og strategier. I: *Det nye norskfaget*. Aasen, A.J. og Nome, S. Bergen: Fagbokforlaget.
- Berge, K. L., Evensen, L. S., Fasting, R. B., & Thygesen, R. (2007). *Nasjonale prøver i skrivning som grunnleggende ferdighet. Sluttrapport*. Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning.
- Brekke, M.-B. R. (2008). Forskeren. Masteroppgave: "Gutter ut av rekken går" - Betydningen av kjønn og sosial bakgrunn for skolerresultater. *Norsklæreren, Nr.1, 32. årgang*.
- Djupedal, Ø. (2006). Skrive for nåtid og framtid [Elektronisk versjon, publisert 09.10.2006], fra http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/aktuelt/taler_artikler/kunnskapsministerens-taler-og-artikler/oystein_djupedal/2006/skrive-for-natid-og-framtid.html?id=445055
- Everett, E. L., & Furseth, I. (2004). *Masteroppgaven: hvordan begynne - og fullføre*. Oslo: Universitetsforl.
- Fletcher, R. (2006). *Boy Writers. Reclaiming their voices*. Portland, Maine: Stenhouse Publishers.
- Førde, K. E. (2008). Skoleflink = femi? *Norsklæreren, Nr. 1, 32. årgang*.
- Hammerseth, J. A. K. (2009). *Et feminisert norskfag? Lesing, tekstkultur og kjønn*. Universitetet i Bergen, Bergen.
- Haugaløkken, O. K., Evensen, L. S., Hertzberg, F., & Otnes, H. (2009). *Tekstvurdering som didaktisk utfordring*. Oslo: Universitetsforl.
- Hølleland, H. (2007). *På vei mot Kunnskapsløftet: begrunnelser, løsninger og utfordringer*. Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Igler, G. K. *In Detention*. Lokalisert 01.12.08 fra: <http://www.1st-art-gallery.com/thumbnail/124764/1/In-Detention.jpg> (Bildet på framsida)

- Karlsnes, Signe. (2008). Grunnleggende ferdigheter – mye mer enn norsk og matematikk!
Publisert: 29. Februar 2008. Lokalisert 03.03.10 fra
http://www.nmh.no/debatt/TemaSkapende_lering/60067
- Keddie, A. (2006) Pedagogies and critical reflection: key understandings for transformative gender justice, *Gender and Education*, vol. 18, no. 1, pp. 99-114.
- Kjærnsli, M., Lie, S., Olsen, R. V., Roe, A. og Turmo, A. (2004). *Rett spor eller ville veier? Norsk elevers prestasjoner i matematikk, naturfag og lesing i PISA 2003*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kjærnsli, M., Lie, S., Olsen, R. V. og Roe, A. (2007). *Tid for tunge løft: Norske elevers kompetanse i naturfag, lesing og matematikk i PISA 2006*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kleiveland, A. E. (2008). Lesing - mest for jenter? . *Norsklæreren*, Nr.1, 32. årgang.
- Kunnskapsdepartementet. (2006). Forskrift til opplæringsloven. Lokalisert 02.06.09, fra
<http://www.lovdata.no/for/sf/kd/kd-20060623-0724.html>
- Kunnskapsdepartementet. (2007-2008). St.meld. nr. 23 Språk bygger broer. Fra
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2007-2008/stmeld-nr-23-2007-2008-.html?id=512449>
- Kunnskapsdepartementet. (2003-2004). St.meld. nr. 30 Kultur for læring. Fra
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-030-2003-2004-.html?id=404433>
- Kvalitetsutvalget grunnopplæringen. (2003). NOU 2003:16 I første rekke [Elektronisk versjon], fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/nouer/2003/nou-2003-16.html?id=147077>
- Lie, S., Kjærnsli, M., Roe, A., & Turmo, A. (2001). *Godt rustet for framtida? Norske elevers kompetanse i lesing og realfag i et internasjonalt perspektiv*. Oslo: Acta Didactica 4/2001.
- Martinsen, K. (2008). Gutter + skrivning er sant? *Norsklæreren*, Nr.1, 32. årgang.
- Matre, S., & Hoel, T. L. (2007). *Skrive for nåtid og framtid*. Trondheim: Tapir akademisk forl.
- Matre, S. (2006). *Utfordringar for skriveopplæring og skriveforskning i dag*. Trondheim: Tapir akademisk forl.
- Molloy, G. (2007). *När pojkar läser och skriver*. Lund: Studentlitteratur.
- Myklebust, G. (2001). *Skriveboka. Skrive sjølv – undervise andre*. Samlaget.

- Møller, J., Prøitz, T. S., & Aasen, P. (2009). *Kunnskapsløftet - tung bær å bære? Underveisanalyse av styringsformen i skjæringspunktet mellom politikk, administrasjon og profesjon*. Oslo: NIFU STEP.
- Postholm, M. B. (2005). *Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Purves, A.C. (1992). *The IEA Study of Written Composition II: Education and Performance in Fourteen Countries*. Oxford: Pergamon Press.
- Roe, Astrid. (2002). Hvordan står det til med ungdommers lesekompetanse og lesevaner? I: *Den andre leseopplæringa. Utvikling av lesekompetanse hos barn og unge*. Red. Agnes-Margrethe Bjorvand og Elise Seip Tønnesen. Universitetsforl.
- Slocumb, P. D. Engaging and keeping our bright, gifted boys. Lokalisert 17.11.08, fra <http://64.23.57.146/iowatag/DOCUMENTS/wherehaveallthebrightboysgone.pdf>
- Smidt, J., & Lorentzen, R. T. (2008). *Å skrive i alle fag*. Oslo: Universitetsforl.
- Teknologirådet. (2005). Fokusgrupper. Lokalisert 13.11.09, fra <http://www.teknologiradet.no/FullStory.aspx?m=196&amid=1776>
- Trageton, A. (2003). *Å skrive seg til lesing: IKT i småskolen*. Oslo: Universitetsforl.
- Traavik, H., Ørvig, A., & Hallås, O. (2009). *Grunnleggende ferdigheter i alle fag*. Oslo: Universitetsforl.
- Utdanningsdirektoratet. (2006). Kunnskapsløftet, Læreplan i norsk. Fra <http://www.udir.no/grep/Lareplan/?lareplanid=710976>
- Utdanningsdirektoratet. (2009). Læringsmiljø - Elevundersøkelsen. Lokalisert 02.11.09, fra <http://skoleporten.utdanningsdirektoratet.no/rapportvisning.aspx?enhetsid=00&vurderingsomrade=05445219-8470-42ba-a0ec-52909144ddaf&skoletype=0>
- Utdanningsdirektoratet. (2006). Prinsipper for opplæringen. I: Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Fra http://www.utdanningsdirektoratet.no/upload/larerplaner/Fastsatte_lareplaner_for_Kunnskapsloeftet/prinsipper_lk06.pdf
- Utdannings- og forskningsdirektoratet. (2004). Rundskriv F-13/04, Dette er Kunnskapsløftet. Kultur for læring. Fra http://www.regjeringen.no/upload/kilde/ufd/rus/2004/0016/ddd/pdfv/226866-rundskriv_kunnskapsloftet.pdf
- Vagle, Wenche. (2005). Studie 8. Jentene mot røkla. Sammenhengen mellom sensuren i norsk skriftlig og utvalgte bakgrunnsfaktorer, særlig kjønn. I: *Ungdommers*

skrivekompetanse Bind 2. Norskeksamen som tekst. Berge, K. L., Evensen, L. S., Hertzberg, F., & Vagle, W. r. Oslo: Universitetsforl.

Ylikallio, R. H.-. Pojkar, pojkar! Skriver, skriver! Men hur? - genusperspektiv på livskunskapsämnet modersmål och litteratur. Lokalisert 03.11.08, fra http://www.vasa.abo.fi/users/rheila/pdf/pojkar_pojkar.pdf

Aasen, A. J., & Nome, S. (2005). *Det nye norskfaget*. Bergen: Fagbokforlaget.

Sammendrag

Bakgrunnen for denne studien er ulike internasjonale og nasjonale undersøkelser som har avdekket til dels store kjønnsforskjeller i guttenes disfavør i skoleprestasjoner generelt, og i skriveprestasjoner spesielt. I 2006 trådte læreplanen *Kunnskapsløftet* (LK06) i kraft i skolen. Blant flere større endringer i LK06 er kanskje innføringen av fem grunnleggende ferdigheter den største. Ferdighetene er: *å kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig, å kunne regne og lese og å kunne bruke digitale verktøy*. Disse ferdighetene er tverrfaglige; det vil si at de skal læres og utvikles i alle fag. Formålet med dette prosjektet er å undersøke om innføringen av *skrivning* som grunnleggende ferdighet kan bidra til å skape positive endringer i forhold til kjønnsforskjellene i skriveprestasjoner.

Jeg har operert med 3 ulike problemstillinger i prosjektet. Hovedproblemstillingen er: *Kan skrivning som grunnleggende ferdighet bidra til positive endringer i guttenes dårlige prestasjoner og holdninger til skrivning i skolen?* De to andre problemstillingene er underordnede, men av betydning for å komme nærmere et svar på hovedproblemstillingen. De er også direkte knyttet til den studerte skolen. De underordnede problemstillingene er: *Hvordan er de grunnleggende ferdighetene, og da spesielt skrivning, realisert ved den studerte skolen?* og *Hvordan er læringskulturen på den studerte skolen generelt, og blant guttene spesielt?*

Studien er bygget på en kvalitativ undersøkelse som er gjennomført på en ungdomsskole på sør-vestlandet. Jeg har gjennomført fokusgruppeintervjuer med lærere og gutteelever, samt et individuelt intervju med rektor (6 intervjurunder). Spørsmålene har vært delt i tre kategorier; 1) læringskultur, 2) Kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter og 3) skrivning som grunnleggende ferdighet.

Resultatene viser i all hovedsak at implementering av grunnleggende ferdigheter fortsatt er i startfasen. Det er derfor foreløpig ikke mulig å si noe om ferdigheten skrivning faktisk har ført til endringer i guttenes skrivemotivasjon og skrivekompetanse. Men respondentene har kommet med forslag til veier å gå for at dette skal kunne skje. Selv om det er enighet om at skrivning er viktig, har ikke alle tro på at skrivning i alle fag nødvendigvis er den rette måten. Rektor og lærerne foreslår mer praktiske fag og tidlig bevisstgjøring rundt skriveferdigheten. Guttene selv uttaler at større valgfrihet i forhold til sjanger og tema samt ros og oppmuntring underveis i skriveprosessen er avgjørende for at skrivning skal bli mer lystbetont for dem. Først når ferdighetene er realisert og har vært innarbeidet en tid, vil det være mulig å undersøke hvilke innvirkninger dette har på guttenes skriveprestasjoner.

INFORMASJONSSKRIV OM MASTERPROSJEKT

Forespørsel om å delta i intervju i forbindelse med en masteroppgave

Jeg er masterstudent i lesevitenskap ved Universitetet i Stavanger, og jeg holder nå på med den avsluttende masteroppgaven. Temaet for oppgaven er gutter og skriving i skolen. Undersøkelser og forskningsprosjekt viser at gutter skårer dårligere enn jenter i skolen generelt, og i skriving spesielt. Dette er grunnen til at jeg har valgt å fokusere på gutter i studien. I den nye læreplanen, Kunnskapsløftet, er det innført fem grunnleggende ferdigheter som skal trenes og brukes i alle fag. Jeg skal se på ferdigheten *skrivning*, og om skriving i alle fag kan skape en endring i gutters prestasjoner i og holdninger til skriving.

For å finne ut noe om dette, ønsker jeg å intervju 8-10 lærere ved skolen. Jeg ser for meg å gjøre dette i grupper med 4-5 i hver. Siden det handler om en ferdighet som tidligere var forbeholdt norskfaget, ønsker jeg å ha både norsklærere og andre faglærere i gruppene. Spørsmålene vil først dreie seg om læringsmiljøet ved skolen, skolens plass i nærmiljøet og forholdet mellom skole og arbeidsliv. Videre vil det handle om hvor langt skolen er kommet i realiseringen av Kunnskapsløftet og skriving som grunnleggende ferdighet, holdninger/ tanker om dette, hvordan det arbeides med skriving i de ulike fagene, hvordan tekster vurderes, hvordan skriving i alle fag kan skape en endring i dagens situasjon. Hensikten er å få et innblikk i lærernes forståelse av situasjonen rundt guttenes dårlige prestasjoner og rundt realiseringen av skriving som grunnleggende ferdighet. Jeg vil bruke båndopptaker og ta notater under intervjuene. I tillegg til lærere og rektor, vil det gjennomføres intervjuer med gutter på niende trinn.

Det er frivillig å være med, og du kan trekke deg når som helst underveis uten å måtte begrunne dette nærmere. Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt, og i den ferdige oppgaven vil både sted, skole og navn være anonymisert. Den eneste informasjonen som blir oppgitt om lærerne er hvilket fag de underviser i, eventuelt undervisningserfaring og trinn de underviser på. Alle opplysninger anonymiseres, og opptakene slettes når oppgaven er ferdig, innen utgangen av 2010.

Hvis det er noe du/ dere lurer på, kan jeg kontaktes på mail: gi.hendum@stud.uis.no. Min veileder, Atle Skaftun, kan også kontaktes på atle.skraftun@uis.no ved eventuelle spørsmål.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Med vennlig hilsen

Gry Iren Hendum (MA student, Lesevitenskap)

INFORMASJONSSKRIV TIL FORELDRE/ FORESATTE

Forespørsel om å delta i intervju i forbindelse med en masteroppgave

Jeg er masterstudent i lesevitenskap ved Universitetet i Stavanger, og jeg holder nå på med den avsluttende masteroppgaven. Temaet for oppgaven er gutter og skriving i skolen. Undersøkelser og forskningsprosjekt viser at gutter skårer dårligere enn jenter i skolen generelt, og i skriving spesielt. Dette er grunnen til at jeg har valgt å fokusere på gutter i studien. I den nye læreplanen, Kunnskapsløftet, er det innført fem grunnleggende ferdigheter som skal trenes og brukes i alle fag. Jeg skal se på ferdigheten *skrivning*, og om skriving i alle fag kan skape en endring i gutters prestasjoner i og holdninger til skriving.

For å finne ut noe om dette, ønsker jeg å intervju ca. 50 gutteelever fra niende trinn. Dette trinnet er valgt fordi elevene er midt i ungdomsskoleløpet, de vet hvordan ungdomsskolen fungerer og hva den krever, samtidig som de slipper å tenke på avgangseksamener og videre skolegang. Spørsmålene vil dreie seg om hva de tenker om skriving i ulike fag i skolen, hva de tenker om skriving utenfor skolen, hvordan kulturen er for læring blant guttene, hva de tenker om resultatene som viser at de skårer dårligere enn jentene, hva de synes om karakterene de får i skriving, og lignende. Poenget er å få informasjon som kan hjelpe meg å se hva slags holdninger gutter har til skriving og hvorfor det er slik. Intervjuene/ samtalene vil skje i grupper på 4-5 gutter i hver, og jeg vil bruke båndopptaker og ta notater. Lærere og rektor ved skolen vil også bli intervjuet om tematikken, men de vil ikke oppgi opplysninger om enkeltelever.

Det er frivillig å være med, og eleven kan trekke seg når som helst underveis uten å måtte begrunne dette nærmere. Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt, og i den ferdige oppgaven vil både sted, skole og navn være anonymisert. Den eneste informasjonen som blir oppgitt om elevene som deltar, er at de går i niende trinn. Alle opplysninger anonymiseres, og opptakene slettes når oppgaven er ferdig, innen utgangen av 2010.

Dersom du/ dere tillater deres barn å delta i intervjuet, er det fint om du/ dere skriver under på den vedlagte samtykkeerklæringen og returnerer den til skolen.

Dersom det er ønskelig, kan foreldre/ foresatte få se intervjuguiden før samtykke til deltakelse. Hvis det er noe du/ dere lurer på, kan jeg kontaktes på mail:

gi.hendum@stud.uis.no. Min veileder, Atle Skaftun, kan også kontaktes på atle.skraftun@uis.no ved eventuelle spørsmål.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Med vennlig hilsen

Gry Iren Hendum (MA student, Lesevitenskap)

Samtykkeerklæring:

Jeg/ vi har mottatt informasjon om studien av gutter og skriving i skolen, og tillater _____ å delta i intervju.

(elevens navn)

Signatur foreldre/ foresatte

INTERVJUGUIDE ELEVER

Elevenes forståelse av situasjonen

Informantenes bakgrunn:

- Klassetrinn
- Kjønn

1) Kategori 1: Læringskultur/ forhold til skolen

- a) Undersøkelser og forskning viser at gutter skårer dårligere enn jenter i skolen. Det vises også til at gutter er negative til skole og ikke gidder å jobbe med skolearbeidet. Hva er skole for dere? Positivt eller negativt? Hvorfor?
- b) Betyr skolen noe for deres framtid? Hvordan? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- c) Hvor mye innsats legger dere i skolearbeidet? (På skolen, og med lekser, lese til prøver, osv.)
- d) Det sies også at gutter ikke har lov av hverandre å være flinke på skolen. Kjenner dere dere igjen i det? Er det greit å være fornøyd hvis du får en god karakter? Eller er det flaut?
- e) Hvordan er læringsmiljøet på skolen? Positivt eller negativt til læring? Ønske om å lære? Vilje til å lære? Motstand mot å lære? Forskjell mellom gutter og jenter på dette området? Hvorfor og på hvilken måte?
- f) Hvorfor er miljøet som det er blant gutter? Hva kan gjøres for å endre det?
- g) Snakker gutter om skolen når de ikke er på skolen? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- h) Hva skal dere gjøre etter ungdomsskolen? Hvorfor?
- i) Hvilken betydning har ungdomsskolen for disse planene?
- j) Tar du den eventuelle betydningen alvorlig? Hvordan? Hvorfor/ hvorfor ikke?

2) Kategori 2: Kunnskapsløftet/ grunnleggende ferdigheter

- a) Kan dere forklare hva det vil si at skriving er en grunnleggende ferdighet som skal trenes i alle fag?
- b) Hvorfor tror dere at det er blitt sånn?
- c) Hva synes dere om å skrive i norsk?
- d) Hva synes dere om å skrive i andre fag?
- e) Hvordan er det forskjellig å skrive i norsk og andre fag?
- f) Hvilke(t) fag er det kjekest å skrive i? Hvorfor?
- g) Hvilken type tekst liker dere best å skrive? (sjanger..) Hvorfor?
- h) Bruker dere noen gang skriving som en strategi for å lære? (skrive for å huske, skrive for å gjøre til egne ord, el.l.)

3) Kategori 3: Skrivning som grunnleggende ferdighet

- a) Hva er skrivning?
 - Hva vil det si å *lære* å skrive?
 - Hva vil det si å *kunne* skrive?
- b) Hva kan skrivning brukes til? Hva trenger *du* skrivning til? Hvorfor?
- c) Er dere glad i å skrive? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- d) Syns dere skrivning er viktig? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- e) Tar dere skrivingen på skolen seriøst? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- f) Kan dere forklare framgangsmåten deres når dere skal gjøre en skriveoppgave?
- g) Hvordan begynner dere?
- h) Hva gjør dere videre?
- i) Hvordan bestemmer dere innhold/ tema? Hvordan avslutter dere?
- j) Skriver dere utkast?
- k) Reviderer og endrer dere mye i teksten? Perfeksjonerer?
- l) Hvor lang tid bruker dere på å gjøre en skriveoppgave? (avhenger av størrelse på oppgave, kan være vanskelig å svare konkret..)
- m) Bruker dere ulike framgangsmåter til ulike typer skriveoppgaver? Hva er forskjellig og hvordan?
- n) Hvilken karakter får dere typisk i skrivning?
- o) Er dere fornøyd med det? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- p) Hvorfor får dere denne karakteren? Får dere tilbakemeldinger og forklaringer? Tar dere tak i disse og bruker dem til å forbedre skrivingen? Hvordan? (evt. hvorfor ikke?)
- q) Syns dere at karakteren dere får i skrivning er rettferdig i forhold til egen innsats? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- r) Hva kunne fått dere til å yte enda mer i skriveoppgavene på skolen?
 - Nytteorienterte oppgaver?
 - Oppgaver relatert til arbeidsliv?
 - Oppgaver relatert til annen utdanning/ andre typer fag?
 - Vil skrivning i alle fag ha noen betydning for innsatsen? Positiv eller negativ? (Eller ingen betydning?)
 - Andre ting?
- s) Skriver dere noe utenom skolen? Hva og hvorfor?
- t) Hvordan er det forskjellig å skrive i skolen og utenom skolen?
- u) Hvor er det kjekkest å skrive? Hvorfor?
- v) Når tror dere at dere får bruk for skrivning senere i livet?
 - Hva slags skrivning får dere bruk for?
 - I hvilke sammenhenger?

INTERVJUGUIDE LÆRERE

Lærernes forståelse av situasjonen

Informantenes bakgrunn:

- Fag
- Undervisningserfaring

1) Kategori 1: Læringskultur

- a) Hvordan er læringskulturen på skolen generelt?
- b) Hvordan er læringskulturen blant guttene? (guttekulturen)
- c) Hvordan er forholdet mellom skole og arbeidsliv? (påstand om feminisert skole versus maskulin arbeidskultur)
- d) Hvordan oppfatter dere guttenes motivasjon og interesse for skole og skriving? Positivt eller negativt? Hvorfor..?
- e) Undersøkelser viser at gutter skårer dårligere enn jenter i skolen generelt og i skriving spesielt. Hvordan står det til med guttenes faglige prestasjoner her? I skriving? Hva vil dere si er en typisk guttekarakter? (Og typisk jentekarakter?)

2) Kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter

- a) Hvordan var det første møtet med LK06 og de grunnleggende ferdighetene? (Hva tenkte lærerne? Hva er egentlig nytt? Hva var målet/ meningen?)
- b) Hvilke bakgrunnskunnskaper hadde dere om Kunnskapsløftet før dere leste planen?
- c) Hvor langt er skolen kommet i realiseringen av Kunnskapsløftet?
- d) Hva slags holdning/ opplevelse har lærerne om ideene, føringene og endringene som følger LK06?
- e) Er elevene innforstått med at skriving er en viktig ferdighet i alle fag? Vet de at skriving vurderes i alle fag? Hvordan er de blitt informert?
- f) Vet de hvorfor en skal skrive i alle fag? Vet de hvordan en skal skrive i alle fag? Hvordan er de blitt informert?
- g) Hvordan blir lærerrollen annerledes etter innføringen av grunnleggende ferdigheter?
- h) Hvordan oppleves dette av den enkelte faglærer? Negativt eller positivt? Hvorfor? Hva er annerledes i skolehverdagen som følge av dette? Er realiseringen av de grunnleggende ferdighetene avhengig av engasjerte lærere? Hvilket ansvar har/tar systemet for lærerens rolle i dette?
- i) Det kan se ut til at implementeringen av de grunnleggende ferdighetene er blitt til hjelpetiltak eller tilpasset opplæring. Hvordan er det på denne skolen?
- j) Har dere mulighet til å holde dere oppdatert i planer og intensjoner på nett? (fra regjeringen, udir, osv...)

3) Kategori 3: Skrivning som grunnleggende ferdighet

- a) Hvor langt er skolen kommet i realiseringen av skrivning i alle fag?
- b) Hvordan oppfatter norsklærere at alle skal dele skriveundervisningen?
- c) Hvordan oppfatter andre lærere at de må dele på skriveundervisningen?
- d) Samarbeides det på tvers av fag om skrivning? Hva krever LK06 i forhold til dette?
- e) Hva er blitt gjort for å implementere skrivning i alle fag? Hvordan fungerer det? Bør andre ting gjøres?
- f) Er det noen fag det føles kunstig at skrivning skal inngå som grunnleggende ferdighet?
- g) Hvordan jobbes det med skrivning i de ulike fagene? (faglærerne uttaler seg) Skrive for å lære? Lære å skrive?
- h) Hvilke sjangre dominerer i fagene? I norsk?
- i) Hvordan er skrivning i andre fag annerledes enn skrivning i norsk?
- j) Hvordan oppfatter lærerne guttenes motivasjon/ interesse for skrivning i fagene? I norsk?
- k) Hvordan vurderes skriftlige arbeid? I norsk? I andre fag?
 - o Blir skriveprosessen vektlagt? Hvordan?
 - o Blir tekstkvalitet vektlagt? Hvordan?
 - o Blir innholdet vektlagt? Hvordan?
 - o Blir evne til kommunikasjon vektlagt? Hvordan?
- l) Er det utarbeidet vurderingskriterier for skrivning i hvert enkelt fag? Fungerer disse? Kjenner elevene til disse?
- m) Blir evne til å bruke skrivning som læringsstrategi vektlagt? Hvordan?
- n) Hva kjennetegner en typisk guttetekst? Hvilke tilbakemeldinger gis ofte til gutter?
- o) Oppfattes skrivning som alles ansvar, eller er det fortsatt norskfagets domene?
- p) Hvilke karakterer får guttene typisk i skrivning i ditt fag? (Bedre i noen fag enn i andre? Evt. hvorfor?)
- q) Vil skrivning i alle fag ha betydning for vurderingspraksisen?
 - o Vil den endres? Hvordan? Hvorfor?
 - o Samarbeid mellom fagene om vurderingskriterier?
- r) Finnes det motforestillinger til LK06 sine krav om skrivning i alle fag?
- s) Kan skrivning i alle fag bidra til å koble guttene tettere til skolen generelt og til skrivning spesielt?
 - o Hvordan kan/bør det skje? Eller ikke?
 - o Hva må til for at det kan skje? Når kan det skje?
- t) Er lærerne optimistiske eller pessimistiske med tanke på muligheter for å endre situasjonen med guttene slik den er i dag?
 - o Hvorfor? Hva ser lyst ut, hva ser mindre lyst ut?

INTERVJUGUIDE REKTOR

Rektors forståelse av situasjonen

Informantenes bakgrunn:

- Rektor ved skolen
- Undervisningserfaring
- Antall år ved skolen

1) Kategori 1: Læringskultur

- a) Hvilken plass har skolen i lokalmiljøet?
- b) Hvordan er læringskulturen på skolen generelt?
- c) Hvordan er læringskulturen blant guttene/ guttekulturen?
- d) Forholdet mellom skole og arbeidsliv på stedet? (Påstand om feminisert skole versus maskulin arbeidskultur) Hvordan virker dette inn på guttekulturen? (Holdninger til skole vs holdninger til arbeidsliv) Hvilke konsekvenser har det?

2) Kategori 2: Kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter

- a) Hvor langt er skolen kommet i innføring og realisering av Kunnskapsløftet?
- b) Rapport viser at grunnleggende ferdigheter ikke er forstått og implementert etter intensjonen. Digitale ferdigheter og lesing har fått mest oppmerksomhet, mens regning, skriving og muntlig ikke er endret. Hvordan er dette på denne skolen? Er det gjenkjennelig?
- c) Hvilken bakgrunnskunnskap hadde lærerne (og rektor) ved skolen om Kunnskapsløftet før de leste planen?
- d) Hvor langt er skolen kommet i realiseringen av de grunnleggende ferdighetene, og da spesielt skriving?
- e) Hvordan fungerer dette? Er det positive eller negative sider som er spesielt tydelige?
- f) Har det vært tilbud om kurs om grunnleggende ferdigheter?
- g) Rapporten sier at rektorer opplever at forventninger fra kommune- og fylkesnivå om prioritering av arbeidet med de grunnleggende ferdighetene *ikke* blir kommunisert til dem. Hvordan opplever du det? Vet du hva kommune/ fylke forventer av skolene i forbindelse med læreplanen, ferdighetene..?
- h) Råder optimisme eller pessimisme med tanke på endringer som følge av Kunnskapsløftet? (generelt..)
- i) Lærerne snakket om digitale ferdigheter og skriving. At det er positivt for gutter å få skrive på pc. Har skolen utfordringer i forhold til ressurser og digitalt utstyr?

3) Kategori 3: Skriving som grunnleggende ferdighet

- a) Hvordan har innføring og realisering av skriving som grunnleggende ferdighet fungert?
- b) Hvilke tilbakemeldinger gir lærerne? Elevene?
- c) Kan skriving som grunnleggende ferdighet føre til endring i situasjonen blant guttene? På hvilke(n) måte(r)?

Dato: 22 januar 2010

Klokkeslett: 8.30 – 9.15 (43.34 minutter)

Deltakere: Erik, Vidar, Anders, Børge, Gry

Elevgruppe 1

[1a] Gry: Sånn. Aller først så er det noen undersøkelser og forskningsprosjekt som viser at gutter skårer dårligere enn jenter i skolen, og de viser også at gutter har en dårligere innstilling til skolen og ikke gidder å jobbe med skolearbeidet. Og så lurer jeg på: Hva er skole for dere? Er det noe positivt eller negativt? Og hvorfor er det positivt eller negativt?

[1a] Anders: Ehm, det er både og. For positivt du kan få bedre utdanning og sånn. Negativt er jo at selvfølgelig, du må stå opp om morgenen, eh, du får ikke så mye fritid kanskje, og så etter skolen så er det sånn lekser og så... trekker fritiden selvfølgelig.

[1a] Gry: M-m.

[1a] Erik: Altså, det blir jo mindre fritid, men igjen så lærer du jo. Jeg merker hvis du er lenge borte fra skolen så blir det også kjedelig fordi du får lite å gjøre på.

[1a] Gry: m-m.

[1a] Vidar: Det positive med skolen det er at du får treffe venner.

[1b] Gry: M-m. Betyr skolen noe for framtida deres?

[1b] Anders: Eh, ja, det har jo med hvilken jobb du skal få, eh, hvilke karakterer du får på skolen, har konsekvenser for hvilken jobb du kan få og hva slags utdanning du får.

[1b] Erik: Altså nå, jeg har ikke tenkt så mye på egentlig hva jeg skal væ..gjøre senere, men nå har vi akkurat begynt med noe sånt der vi skal begynne å finne ut av det, og det hjelper, jeg merker det at nå begynner jeg å bestemme meg etter hvert. Så...

[1c] Gry: Hvor mye innsats legger dere i skolearbeidet? Både på skolen, og med lekser, lese til prøver, og så videre, og så videre?

[1c] Anders: Eh, hehe, igjen, eh, prøver jo å følge med så mye vi kan, men det kan være vanskelig et par ganger når du ikke er interessert i det, og så kan du komma i samtale med den som sitter ved siden av deg, og sånn..videre sånn. Så blir det vanskelig å følge med.

[1c] Erik: Det som er.. jeg jobber jo mer med noen ting enn andre fordi...første er det noen ting som er mer interessante, og så med sånn prøver og sånn, så er det enkelte ting jeg aldri leser til, for det kan jeg, og så er det enkelte ting jeg leser mye på, men jeg klarer aldri å lære det fordi jeg har ikke interesse for det.

[1d] Gry: M-m. Eh, de sier også at ehm, gutter på en måte ikke har lov av hverandre til å være flinke på skolen. Kjenner dere dere igjen i det? For eksempel at hvis du har fått en bra karakter på en stil så...har du lov til å være fornøyd med det da? Har du lov til å...

[1d] Anders: Eh, det er jo, du kan jo ta..ja, være så flink du vil, det...jeg har aldri hørt om den der teorien. Egentlig.

[1d] Gry: du kjenner deg ikke igjen?

[1d] Anders: Nei.

[1d] Gry: Nei.

[1d] Vidar: Det har faktisk aldri jeg heller. Hvis jeg får en god karakter på en prøve, så får jeg alltid støtte i fra guttene i klassen.

[1d] Erik: Det er jo alltid positivt å få en god karakter, det er ikke sånn, i hvert fall ikke i vår klasse at vi støtter hverandre for å få gode karakterer. Så...

[1d] Gry: Men er det lov å syns at skolen er kult? Altså, er det godtatt, er det greit?

[1d]?: eehh...

[1d] Vidar: ja, det er det selvfølgelig.

[1d] Erik: ja, det er nok det. Egentlig. Det er nok noen som ikke syns det, men sånn hos oss så tror jeg det er greit.

[1e] Gry: Ja. Hvordan er læringsmiljøet på skolen? Og da tenker jeg litt sånn... er det en positiv stemning for å lære, eller er det mer sånn samma det, eller er det ønske om å lære noe? Hvordan..er det motstand mot å lære noe? Hva tror dere om det?

[1e] Erik: Altså, jeg merker det at... Vi har jo en av de beste snittklassene i niende, og jeg merker det det er veldig forskjell på hvor mye de har lyst å lære, jeg tror vår klasse er mer innstilt enn de andre på å lære ting.

[1e] Gry: akkurat. M-m.

[1e] Anders: Eh, på...men på lærere og sånn, så er det jo forskjell på hvor strenge og hvor greie og sånn de kan være. For oss som ungdommer er det vel kjekkere med folk som er sånn... greie...eller...som kanskje ikke bryr seg om du bråker bittelitt eller.. snakker... Med sånn strenge er det sånn at hvis du snakker litt, så kan de gi deg en anmerkning. Det er det som er drit.

[1e] Erik: Jeg syns det skal være sånn at det skal være litt sånn midt i mellom, de skal jo ikke la deg få gjøre hva du vil, men det er jo enkelte lærere som er sånn at hvis de hører du sier noen ting, så gir de deg anmerkning, og da har du ikke lyst til å lære noe av dem allikevel. [05.40 min]

[1e] Gry: nei. Stemmer. Er det forskjell mellom gutter og jenter på det området? Og hvorfor, og eventuelt på hvilken måte?

[1e] Anders: Eh, jentene er sikkert...noen av jentene er sikkert mer innstilte på å klare seg fint på skolen, eh.. og så guttene er vel..de fleste av guttene bryr seg ikke, men jeg erk...er ikke sikker på hvorfor. Eh, det er sikkert fordi jentene vil mer komme videre sikkert, eh ja, guttene bryr seg ikke helt til de merker at det ikke får konsekvenser for framtida deres. Vet ikke helt.

[1f] Gry: M-m. Ja, det... Eh, er det noe som kan, som dere kommer på som kan gjøres for å på en måte bedre situasjonen eller stemninga blant gutter på skolen? Nå høres det jo ikke ut som det er så ille eh blant dere hvertfall eh men hva kunne på en måte blitt gjort for at det skulle bli enda bedre, at det skulle blitt mer interessant og mer...ja..?

[1f] Vidar: Kutte ut alt det unødvendige som vi lærer på skolen.

[1f] Gry: Hva er unødvendig?

[1f] Vidar: Nei, det spørs hva slags arbeid du vil ha.

[1f] Erik: Nå vet du aldri helt hva du blir i framtida, så det er jo greit å lære, men det som jeg tror hadde hjulpet meg, det er mer praksis.

[1g] Gry: M-m. Yes. Eh, snakker gutter om skolen når de ikke er på skolen? [07.40 min] Hvorfor eller hvorfor ikke?

[1g] Vidar: Ja, noen ganger så ender vi opp med og så snakke om skolen når vi ikke er på skolen. Og grunnen til det...nei, jeg vet ikke helt, vi bare plutselig begynner å snakke om det, og blablabla... så...

[1g] Gry: Er det positivt eller negativt dere snakker da, eller er det..?

[1g] Vidar: Nei, det er som regel begge deler.

[1g] ?: ja.

[1g] Gry: en blanding?

[1g] Vidar: hva som er negativt og hva som er positivt og sånn...

[1h] Gry: vet dere hva dere skal gjøre etter ungdomsskolen?

[1h] Erik: Nå har jo jeg en bror og en kompis av min bror som går og har mye med data og sånn og nå har når jeg har tatt sånn utdanningsvalg så holder jeg på med det kommunikasjon, og det tror jeg passer ganske godt til meg.

[1h] Gry: M-m. Ja, flere? Nei?

[1h] Anders: okei, jeg vet ikke helt sikkert, men jeg tror jeg skal, ja hvis jeg går på meg selv, så skal jeg begynne med elektrofag tror jeg. Eller byggfag. Er'kke sikker ennå. Men det er mye usikkerhet, så...vet ikke...

[1i] Gry: m-m. Tenker dere noe på hvilken betydning ungdomsskolen har for planene videre liksom, for videregående skole, og..?

[1i] Erik: det har nok en del å si, fordi sånn som jeg sa at nå for ikke så lenge siden så hadde ikke jeg peiling på hva jeg skulle gjøre etterpå, så det hjelper helt klart på meg i hvert fall. [09.30 min]

[1ij] Gry: men ellers så tenker dere ikke så mye på akkurat det..sånn...nei?

[1ij] ???: nei, nei, nei...

[3a] Gry: yes, da går vi litt over på det som har med skriving å gjøre. Hva er skriving? *stillhet* vanskelig spørsmål, hva vil det si å lære seg å skrive, og hva vil det si å kunne skrive?

[3a] Erik: Altså det er jo en ting med rettskriving og diverse og så er det en annen ting med grammatikk og hvor godt du skriver en historie. Det er jo veldige forskjeller på skriving i fra bok til bok.

[3a] Gry: m-m. Fra bok til bok, hva mener du...?

[3a] Erik: så altså det er jo alt etter hvilken forfatter eller hvem som har skrevet den, hva skrivestilen til han eller henne er. Så det er jo forskjell på..på sånn sett.

[3a] Anders: eh..jeg selv synes det er dritkjedelig å skrive. Selvfølgelig, det er etter hva du skriver og sånn, hvilken interesse du har. Og så.. skriver i norsk og sånn... novelle eller noe sånn så... meg selv så interesserer jeg meg i sånn krig og historie, men så har jeg skrevet for mye av det, så jeg får ikke lov å skrive mer av det. Nå må jeg skrive noe annet, så det ... det er drit...

[3a] Gry: ..da er det ikke så kjekt lenger?

[3a] Anders: nei, for jeg må skrive noe jeg ikke er interessert i. Sånn sett, så da... blir det mye kjedeligere. [11.12 min]

[3a] Erik: jeg også merker det på barneskolen, da når vi skrev historier, da, fikk vi velge mye selv hva vi fikk skrive om og alt sånt, da var det mye kjekkere og mye lettere å skrive...

[3a] Anders: en til nummer tre..og når du skriv...skal skrive noe du ikke så mye er så interessert i, så skriver du ikke så mye mer fyldigere enn du..hvis du ser hva jeg mener...fyldigere enn du mener..enn du gjør når du er interessert i det du skriver om... Hørtes litt profesjonelt ut det..

[3a] ?: (ler litt anerkjennende)

[3a] Gry: veldig bra. Men er det forskjell på å lære seg å skrive og å kunne skrive?

3a) Erik: det som er litt forskjell på det er at førsteklasse og sånn de lærer seg å skrive for de lærer bokstaver og hvordan de skriver ord. Så er det det...og da er det litt med å kunne skrive, da er det det å kunne skrive bra, og fyldige tekster og sånn... syns jeg.. [12.26 min]

3a) Gry: Kan dere skrive?

3a) Erik: ja, jeg skriver vel ikke så verst, jeg har jo data jeg skriver på men... så jeg har fått nå i det siste har vi arbeidet med artikler og det tror jeg jeg er ganske...det tror jeg går ganske godt.. for meg...

3a) Anders: ja, jeg kan jo skrive, men jeg har sett en del..sånn som broren min, han klarer ikke å skrive så mye... så han sliter litt med det. Og så har jeg sett mange flere som sliter med å skrive. Sånn...ja...

3a) Erik: det er jo veldig stor forskjell på hvor godt du skriver fra dag til dag. Altså enkelte dager merker jeg at jeg klarer ikke å gjøre noe, jeg bare sitter der og... i går så skrev jeg ei hel side sånn! Bare knips, med en gang. Om eh..hva var det jeg skrev om.. jeg skrev om noe sånn kraftkilder.. og da var jeg, da var jeg liksom i skrivehumør, og da bare....

3a) Gry: da gikk det lett? M-m... er det andre som har merket det, det med å være i modus for å skrive eller absolutt ikke i modus?

3a) Anders: Hvis du er trøtt, og vi skal skrive med en gang vi har stått opp for eksempel, første time, så pleier jeg ikke å skrive så mye. Jeg skriver det...sikkert bare to setninger så gidd...legger jeg meg ned på pulten og prøver å sove. Jeg gidder ikke å skrive når jeg er så trøtt. For jeg ser ikke vitsen i det, egentlig. Hvis det, hvis det er viktig, så kanskje, men jeg tviler. [14.15 min]

3a) Erik: Det er sånn med meg ofte på skolen og sånn så er det så mye sånn ting du skal skrive som du liksom ikke har interesse for og du har liksom ikke lyst å skrive så jeg merker det jeg prøver å skrive minst mulig og raskest mulig når jeg er på skolen og skal skrive stikkord og sånn, så...

3a) Gry: m-m. Er det forskjell på hvordan gutter skriver og hvordan jenter skriver? Og holdning til skrivning?

3a) Vidar: Eh, gutter har, eller de fleste gutter har ganske stygg skrift, sånn at det ikke går an å lese det, men jentene, de har, de har det i hånda. I hånleddet. De er ment for å skrive fint.

3a) Gry: Men skriver dere for hånd? Skriver dere mest for hånd nå hvis dere har stiler eller tekster dere skal skrive, eller bruker dere pc..mest?

3a) Erik: jeg bruker alltid pc fordi jeg..jeg klarer jo å skrive for hånd, men det går så treigt, og jeg skriver jo he...jeg får ikke til det skikkelig, så jeg skriver alltid på pc da.

3a) Gry: dere andre? [15.25 min]

3a) Anders: jeg skriver for hånd vanlig, men hvis vi får sjansen til å bruke data på sånn den...eh..noveller i norsk det pleier vi mest å gjøre, da bruker jeg data.

3a) Børge: det er lettere å bruke data hvis du skal skrive en novelle, fordi da kan du rette opp sånn midt i og sånn..så hvis vi har sjansen, så er det best å gjøre det.

3a) Gry: m-m...men..for du sier liksom med...ehm... forskjell i håndskrift og sånn, men er det forskjeller når dere skriver på pc? Jenter og gutter.. Forskjell i skrivinga da? Holdninger til, lengde..?

3a) Børge: sånn, jeg føler at jentene skriver ganske mye mer enn oss, altså, mer sider og sånt..

3a) Erik: jeg skriver ikke så langt ofte på noveller, jeg skriver ofte (r)ett over, men jeg skriv.. passer på å skrive ganske bra sånne skildringer og sånne ting. I stedet for å skrive det langt.

3a) Gry: m-m. Hvorfor skriver gutter kortere enn jenter..sånn? [16.34 min]

3a) Anders: det kan jo være fordi at det er kjedelig, du har kanskje ikke holdninga til det og at du ikke får nok ideer til hva du skal skrive. Derfor jeg mener mange ganger at jeg ikke får noen ideer, så ender jeg opp med å skrive en halv side så stopper jeg bare. Får ikke akkurat svært gode karakterer på det.

3a) Erik: Jeg merket det sist gang vi hadde tentamen, så da var det jo mange forskjellige sjangre, og altså da endte jeg først opp med å ta den ene, og når jeg da først hadde skrevet en halv side av den så fant jeg ut at det var ikke brukendes, så da hadde jeg brukt en halvtime på det. Så måtte jeg begynne å skrive noe annet. Og det er jo ganske frustrerende.

3bs) Gry: m-m. Ja, det tror jeg. Ehm..hva kan skriving brukes til, eller, hva bruker dere skriving til? Og da tenker jeg mest utenom skolen...

3bs) Anders: jeg bruker det jo til å snakke med venner og sånn.

3bs) Gry: Hvordan da?

3bs) Anders: på på msn og sånn, og avtale hva om vi skal ut på noe eller heng...være med venner.. og så på for eksempel facebook og sånn.. jeg er ikke så mye inne der, men så snakker jeg jo og ser på bilder og ja..skriver kommentarer på allslags..

3bu) Gry: er det kjekt å skrive da? [18.08 min]

3bu) Anders: ja..ja, det er jo alt etter hvilken kilde du har, det, når du snakker med venner så er det jo mye kjekkere. Da er det liksom et poeng i å skrive.

3bu) Erik: Altså det som er når du...jeg skriver ikke så mye utfor skolen, men altså jeg også gjør som nummer 3, at jeg skriver jo på facebook og blablabla. Det er jo stor forskjell på det å skrive med venner og på skolen fordi når du skriver med venner så skriver du fordi du vil det, og det føles ikke som du skriver..på en måte..

3bu) Anders: du kommuniserer jo med folk når du skriver der. Det gjør du ikke så mye når du skriver en novelle eller en historie. Så det er mye kjekkere å kommunisere og få litt...ja, snakke med andre.. enn å bare skrive rett ned i boka. Det er mye kjedeligere.

3d) Gry: m-m.. det føles som å skrive bare for å skrive..? eller? (elevene nikker) ja...m-m.. syns dere skriving er viktig?

3d) Vidar: Ja, det er det.

3d) Gry: fordi?

3d) Vidar: nei, hadde du ikke kunnet skrive, så kan du ikke uttale deg selv hvis du hadde vært.. altså.. hvis du ikke kunne snakke. Måtte jo vist fingertegn, hadde du ikke hatt hendene så kunne du ikke heller gjort det. Men da kunne du ikke ha skrevet heller. [19.32 min]

3d) Erik: Det som er altså, hvis du tenker hvor verden var før de fikk bokstaver...hvis det skulle vært sånn nå. Da hadde vi ligget ganske tynt an...tror jeg..

2ab) Gry: ja, det hadde ikke vært det samme i dag da.. det kan vi si ganske sikkert. Ehm.. nå er det sånn at det har kommet en ny læreplan, og i den læreplanen så er det noe som heter grunnleggende ferdigheter. Har dere hørt om det? (nei, ja) Å kunne skrive, å kunne lese, å kunne regne, ja.. Og der er jo skriving eh..en grunnleggende ferdighet.. det betyr at skriving skal trenes og brukes i alle fag, ikke bare i norsk. Hvorfor tror dere det har blitt sånn? [20.19 min]

2ab) Anders: at...nei, jeg vet ikke helt, men jeg tror det er fordi at du skal skrive mer i fag, og du skal lære mer å skrive, er det det? Det tviler jeg på, men jeg vet ikke helt.

2ab) Gry: jo. Ja?

2ab) Erik: det som er en ting med at skriving det må du jo kunne, det...men altså skriving er jo sånn i fag at du må ofte skrive for å få ting inn i hodet, for å lære det, så må du alltid skrive litt om det.

- [2e] Gry: m-m. Hva er forskjellen på å skrive i norsk, og å skrive i andre fag? For eksempel skrive i samfunn eller skrive i naturfag eller... hva er, hva er den største forskjellen? [21.05 min]
- [2e] Erik: det som er forskjellen er at i norsk så skriver du for at du skal lære å skrive men i andre fag skriver du stort sett fordi du skal skrive ned andre ting du skal lære. Ja... andre fakta, liksom.
- [2e] Gry: skriver dere på en måte tekster i andre fag enn norsk, dere sier dere skriver noveller i norsk, skriver dere for eksempel ehm... faktatekster eller sammendrag eller andre sånn typer tekster i andre fag?
- [2e] Erik: det er som er det eneste tror jeg jeg kommer på nå om andre fag, det er jo framføringer, når vi skal skrive ting til å lese på og sånn i framføringer, da skriver vi jo lange tekster med fakta og diverse. [21.59 min]
- [2e] Anders: det er når du skal få med deg ting til prøver og sånn, selvfølgelig, og så når læreren sier at du skal skrive det ned i boka sånn fakta, så gjør du det, og så... det er i samfunn mest, og naturfag.. ikke så mye matte, men det er flere som skriver uten at de sier at de skal gjøre det ned, bare for å få det med seg mer. Jeg gjør ikke det.
- [2e] Erik: Ikke jeg heller.
- [2f] Gry: nei... ehm... hvilket fag syns dere det er kjekkest å skrive i? Og hvorfor? [22.40 min]
- [2f] Erik: det som jeg merker naturfag fordi der er det interessante ting og han læreren der han gjør det veldig lett å skrive, ikke så veldig tungt, men også forståelig, og han gir deg god tid til å skrive ned det du skal og sånn... så det har jo mye med læreren i faget å gjøre.
- [2g] Gry: m-m. andre? Hvilken type tekst eeh.. er det kjekkest å skrive? Og da tenker jeg sjanger. Dere skriver vel gjerne flere ting enn novelle?
- [2g] Anders: ja... eeeeeh... [23.27 min]
- [2g] Gry: du nevnte artikkel, novelle, artikkel, jeg vet ikke hvilke sjangre dere har jobbet med..?
- [2g] Erik: altså, artikkel, det er ikke noe jeg syns er kjekt å skrive. Eh, altså novelle det har jeg skrevet mye, og det er veldig mange forskjellige typer noveller, og det spørs jo litt hva du skriver ned for hvor kjekt blir det, men før så var jeg veldig glad i å skrive sånn eventyrfortellinger og sånn, men eh.. jeg får ikke til det lenger, så.. det er liksom ikke kjekt lenger.
- [2g] Gry: andre som har noen sjangre de liker best?
- [2g] Anders: jeg liker jo best å skrive om historie, som jeg sa før, og så er det selvfølgelig kjedelig å skrive om noe du ikke er innstilt til...
- [2g] Gry: så hvis du på en måte fikk velge innhold i teksten, så hadde... så er egentlig alle sjangre greit..? Eller kan være greit? [24.34 min]
- [2g] Anders: ja... for da vet du litt mer, du kanskje har litt mer kunnskap om det, for du har eh.. mer innstilt til det, du har mer lyst til det og du føler deg ikke så mye presset til det.
- [2g] Erik: jeg er enig i det Anders sier der at når du velger hva du skal skrive om selv, så er egentlig alle sjangre greit, for da kan du tenke deg altså, hva vet jeg mye om, hva vil jeg skrive om, og... ja, du føler deg ikke så presset som han sa.
- [2h] Gry: m-m... ja.. flere? Bruker dere noen gang skrijving som en strategi for å lære? Eller for å huske noe bedre? For å... for eksempel å skrive ned noe for å huske det, eller skrive... lese noe, og skrive det med egne ord, eller sånne ting? [25.32 min]
- [2h] Erik: det er jo det med.. det er jo det med.. jeg tror de fleste egentlig gjør det, kanskje de ikke tenker over det, men det er jo de gjør i andre fag, altså naturfag, vi skriver jo ned det læreren skriver på tavla, og det gjør jo at vi husker det bedre. Og i samfunnsfag og i alle sånne fag så har.. skriver vi ofte noe stikkord og sånn.. det er jo fordi vi skal huske det bedre.

[2h] Anders: det skjer jo det overalt, men sånn i RLE er det jo ikke kjekt å skrive det selvfølgelig, eh... du får kunnskapen, men mange ganger så kan..har du, har du ..eh, du kan glemme den mellom prøver, hvis du skal teste deg skikkelig. Så glemmer du det, så får du mindre karakter og sånn.. altså du får ikke bruke de stikkordene du har skrevet i boka... et par ganger når du har prøver..og det kan trekke deg ned litt hvis du ikke har øvd og sånn.. skikkelig.. [26.38 min]

[2h] Erik: det som er fordelene da ofte med å skrive når du har sånn prøver å sånt, er at det er mye lettere å forstå dine egne ord enn ord som står i ei bok, når du ikke har interesse for det, for altså, når du skriver på din egen måte, så forstår du det mye bedre, og da kan du lese det før en prøve, hvis du liksom har det i ei bok...

[2h] Gry: m-m. Er det noen som føler at skriving absolutt ikke gjør noen ting for på en måte å huske eller lære.? ..at det beste er å lese eller høre eller...? [27.17 min]

[2h] Anders: sånn skikkelig...jeg synes det er best å høre det eller hvis du kan se det på for eksempel tv eller noe sånt. Så er det mye enklere å huske. Hvis du har sett bilde og sånn av det, så er det mye enklere å huske.

[2h] Gry: m-m... det er lettere det, enn enn at du for eksempel hadde skrevet det liksom...?

[2h] Anders: ja. For meg i hvert fall.

[2h] Gry: m-m. ja. [27.41 min]

[2h] Erik: altså, det som er at ofte så, eller...det var i hvert fall mye før, så er det ikke så mye jeg leser til prøver, fordi det er... bare du følger godt med i timene, så vet du alt du skal vite, for altså lærerne vet hvordan de skal lære det til deg, og det er mye lettere når du hører det fra dem enn når ..hvis det er oppkverva og lese på det og du får mye mer av å høre etter i timene... [28.12 min]

[3fghi] Gry: ehm...når dere får en skriveoppgave, stil, novelle, eller hva som helst, hvordan går dere fram når dere skal på en måte begynne å skrive. Hvordan begynner dere, eh, hva gjør dere videre, hvordan bestemmer dere innhold, og sånt? [28.30 min]

[3fghi] Anders: eh, hva du mener, er det sånn at...nei, det det er sånn...når du skal skrive en novelle i norsk, så får du alltid en oppgave om hva..hva, enten hva du skal begynne med, hva historien din skal begynne med, eller hvilket innhold det har, eller hvilken slutt det skal ha. Så.. mange ganger så bestemmer de, eller så kan det stå at du skal bestemme artikkel selv, men artikkelen skal begynne med det og det. [28.58 min]

[3fghi] Gry: mhm. Okei..

[3fghi] Anders: for eksempel...

[3fghi] Erik: altså sånn som...det som ofte er greit merker jeg er at du bare begynner å skrive noe, i stedet for å sitte der så... Skriver du bare noe, ser du hva for noe av det som ble bra, tar du vekk det...dette er jo hvis du skriver på data da...men altså.. det hjelper ofte å bare begynne å skrive noe ja, og så ser du om det ble bra, og så får du kanskje nye ideer av det du har skrevet og sånn... [29.27 min]

[3fghi] Gry: m-m.

[3fghi] Erik: og det er jo lettere hvis du på en måte vet hva du skal skrive om fra før.

[3jk] Gry: m-m. ja. Skriver dere utkast og reviderer...du sier du gjør det litt, dere andre..driver dere sånn...skriver og så sletter litt og fyller inn noe nytt... eller er det bare å skrive fra begynnelse til slutt og så bli ferdig? [29.50 min]

[3jk] Anders: det er jo som oftest bare å gjøre det ferdig forttest mulig. For å få...ja, for å bli ferdig med det. Men for å f...ja, hvis du vil ha en god karakter eller sånn, og sette deg skikkelig inn i det, så går du inni og når du er ferdig så ser du etter feil du har gjort, og så kan du rette dem opp i slutten så har du muligheten til en bedre karakter. [30.14 min]

[3k] Gry: gjør dere det? Tar de der siste...perfeksjonerer med de der siste..eh..grepa med å sjekke stavfeil og punktum og sånne ting...

[3k] Anders: eh, jeg gjør det..i hvert fall..

[3k] Vidar: ja, jeg og gjør det. [30.33 min]

[3k] Erik: jeg og gjør det, altså sånn når jeg skriver utkast, så ser jeg hvis noe ble bra, så fortsetter jeg ikke på samme måten, da skriver jeg det ut og så sjekker jeg nøye om det er noe som er dårlig etterpå, og skrivefeil og diverse, så..sjekker jeg det etterpå når jeg først har en ide liksom. [30.55 min]

[3m] Gry: m-m. ja. Ehm. Gjør dere det samme..altså... jobber dere på samme måten hver gang dere skal skrive en tekst? Eller har dere forskjellige måter å gå fram på når dere får forskjellige typer tekster...Begynner du likt når du skal skrive en novelle som du gjør når du skal skrive en faktatekst? Jobber du på samme måten? [31.17 min]

[3m] Erik: når du skal skrive en faktatekst, så må du jo finne fakta så klart.. og da går det..altså du har jo litt samme måten alltid altså, men det har mye..det er mye forskjell på hva du skriver .. og hvordan du skriver...merker jeg i hvert fall.. [31.39 min]

[3m] Anders: på...forskjell..nei..begynner jo ikke likt når du skal skrive faktasetninger og noveller.. for novelle er litt sånn...skal ha en innledning og spenning og så en god slutt eller noe sånt greier..i fakta så er det...sette du bare det som er midtpunktet eller hva som er...for det forteller fakta liksom.. om det du har om.. i noveller er det..sånn du forteller fakta i..det blir spredt mer utover... [32.12 min]

[3m] Erik: det som er tingen da, er at i novelle skal det ofte utdype litt sånn og så skrive med skildring og litt sånn og under linjene og såne ting, men med en faktatekst skal du ha det som er viktigst...å få med... [32.35 min]

[3l] Gry: Hvor lang tid bruker dere på å gjøre en skriveoppgave? Hvor mye tid legger dere i det?

[3l] Anders: hva da, som sånn vanlig oppgave..?

[3l] Gry: jeg vet ikke helt hva slags tekster dere skriver jeg, men si dere har fått ehh..en novelle...skriv en novelle, og lever...om fire dager..bruker dere fire dager på å jobbe med den, bruker dere en time.. [32.57 min]

[3l] Anders: du legger vel..du bestemmer deg vel for å legge av 2-3 timer eller noe sånt eller så tar du når enn det passer deg.. mange ganger så har du mer lyst til å spille eller gå ut med venner..eller s...eh.. når du har noe fritid og ikke sitter på dataen eller hva som helst, så kan du sette deg ned å prøve i hvert fall... å skrive novelle... [33.22 min]

[3l] Erik: det som er at..(altså når du får et eller annet så ja, så skal du gjøre det i en fart???) og da passer jeg på at jeg setter av nok tid til å skrive så mye jeg skal, og så ser jeg kanskje...bruker kanskje litt ekstra tid til å se hvor bra det blir og så er jeg ferdig.. altså jeg fikser jo på det som ble dårlig, og så.. men jeg bruker liksom ikke hele tiden, jeg bruker den tida jeg trenger. [33.55 min]

[3l] Gry: er det noen som bruker hele...altså hvis dere har fire dager innlevering, så bruker dere..jobber litt hver dag?

[3l] Anders: det er jo...hvis du...ja, eh, helt opp til deg selv..hvis du har lyst på god karakter, ehm, og så kan det være at hvis du glemmer det..det...det kan godt hende..eh.. og så er det sikkert mange som eh..ikke gidder å gjøre det for de tror det ikke har så mye å bety, og så... e..e.. jeg ville nok satt av et par timer eller noe sånt per dag for å skrive... [34.37 min]

[3l] Børge: sånn, det spørres hvilket skrivehumør du er i, sånn hvis du får et sånn skrivekick og da skriver du lett hele novellen på to-to-to-to timer omtrent..

[3l] Erik: altså, sånn som det er at...det var en gang jeg hadde vært syk og så når jeg kom tilbake så skulle vi skrive en bokmelding, og da måtte jeg også skrive en novelle ikke hadde skrevet tidligere, og det var på en uke jeg skulle skrive begge de to på to sider. Så tenkte jeg, oi, jeg blir ikke ferdig med dette, men når jeg først fikk satt meg ned og begynt skikkelig, da skrev jeg det på en time eller to. så..hele.. [35.25 min]

[3l] Gry: eh, er det forskjell tror dere på hvor mye tid dere setter av til å skrive en tekst og hvor mye tid jenter ville satt av til å skrive en tekst? [35.35 min]

[3l] Erik: det spørs jo alt hvor mye, altså alt etter hvor mye du bryr deg om det.. og hvor mye du har å gjøre ellers...av ting...

[3l] Gry: m-m...men ikke så mye forskjell sånn...utenom...hvor travelt du har det..?

[3l] Erik: nei, jeg vet ikke stort om det hvor mye tid jentene bruker..

[3l] Anders: nei...

[3l] Erik: så...skal ikke si så mye om det...

[3n] Gry: nei... da går vi litt videre. Hvilken karakter får dere typisk på en sånn skriftlig tekst? [36.14 min]

[3n] Erik: altså..jeg får ofte en.. en svak til en sterk femmer. Ofte på tentamener som du liksom har på skolen sånn.. ikke sånn du har hjemme ofte og..skal skrive, men sånn du skriver på skolen og de hjemme ...de ligger vel ofte på en...svak femmer ofte..men jeg har hørt at de er ganske snille her på skolen med karakterer og sånn... fordi...søstera mi gikk ned en karakter første året på videregående.. gikk hun ned en hel da, så.. [36.56 min]

[3n] Gry: m-m...dere andre? Karakter..?

[3n] Vidar: jeg pleier som regel å få i fra tre...sterk treer til sterk firer, men som regel er det treer... så...

[3n] Gry: m-m... det er det du får mest..?

[3n] Vidar: m-m.. men jeg har firer i norsk allikevel..

[3n] Gry: m-m.. åja, ja... [37.15 min]

[3n] Børge: det blir...f...fire og femmer og sånn..sterk firer eller svak femmer... ehja..

[3n] Anders: det er vel fra en firer til femmer.. jeg satser jo på fire til femmer og, så...

[3n] Gry: ja, det er det du sikter mot..? m-m..

[3n] Anders: ja..

[3oq] Gry: m-m.. er dere fornøyd med de karakterene dere får, føler dere at de står i forhold til innsatsen dere har lagt i...lagt i teksten? [37.46 min]

[3oq] Erik: altså, jeg satser...jeg satser jo ikke på mer enn fire til femmer, for altså jeg kan ikke satse på seks for altså det ...eh... det vet jeg at det kommer ikke til å gå, så jeg satser på en fire til fem og så får jeg ofte fire til fem, så det er..jeg er fornøyd.. [38.10 min]

[3oq] Gry: m-m. flere? Fornøyd..?

[3oq] Anders: ja, jeg er fornøyd med min karakter. Passer nok til det jeg har arbeidet med.

[3oq] Børge: nokså fornøyd med det.

[3oq] Gry: nokså fornøyd?

[3oq] Børge: yes..

[3oq] Gry: m-m... [38.23 min]

[3oq] Erik: altså, det jeg merker, det er at akkurat i naturfag der...har jeg ganske..for altså det føler jeg jeg har god kontroll på ..og da har jeg nokså høye forventninger, så der håper jeg faktisk på sekser. *Der vil jeg faktisk ha en sekser???*, men det fikk jeg ikke i år, jeg fikk sterk femmer, så..

[30q] Gry: ja, nærme da. Eh...du (Børge) sier du er nokså fornøyd, hvorfor er du ikke helt fornøyd med...føler du at du har jobbet mer, at du skulle hatt bedre karakter i forhold til innsatsen? [39.03 min]

[30q] Børge: det spørs hvordan du har skrevet... har du skrevet "fort og gale" og håper på en firer, så ja...det spørs hva du...hva du forventer da..

[3p] Gry: m-m...ja, eh.. når dere får ehm..karakterer og sånn, får dere tilbakemeldinger og forklaringer på hva som har trukket ned og hva som har vært bra og sånt? [39.27 min]

[3p] Erik: det er ...ja..det..mye..men det er jo for det meste skriftlige tekster da.. vi får jo ikke det så mye på prøver.. og der ser vi jo hvilke oppgaver som er feil..og så det de ofte også har gjort, det er at hvis det er noen små oppgaver, og så får vi ikke karakter, men vi får bare vurdering, men det.. det teller litt, men ... det vil de legge..ihvert fall i norsk, legge veldig mye vekt på det at..du skal liksom få vite hva som er feil.. [40.00 min]

[3p] Gry: men de tilbakemeldingene og sånn, bruker dere de på en måte... leser dere dem og tenker at okei til neste gang så skal jeg bli bedre i det og sånn...tar dere dem og bruker dem aktivt, eller er det bare å lese dem og så.. ferdig med det? [40.15 min]

[3p] Anders: personlig, jeg har fått beskjed om at jeg skal gjøre det, bruke det på neste prøve, men jeg har aldri gjort det, for jeg har aldri...jeg har enten glemt det eller så har jeg ikke gidde rett og slett.. ikke hatt lyst..

[3p] Erik: det spørs vel hvilken karakter jeg får, hvis jeg får en femmer, så tenker jeg det er ikke så mye vits å prøve å bruke dem for å komme høyere...altså en femmer er godt nok... altså, hvis jeg kanskje får en f...en svak firer eller treer, altså da må jeg jo se hva var det som var feil her... [40.57 min]

[3r] Gry: flere..? så er det siste. Hva kunne fått dere til å ehm... like skrivning bedre, synes at skrivning var litt mer motiverende, litt mer interessant... hva hva måtte skolen ha gjort, hva måtte dere ha gjort for at..ja.. for at skrivning skulle blitt en mer positiv ting enn det er i dag? [41.24 min]

[3r] Anders: ehm...

[3r] Erik: altså det jeg sa at når jeg har naturfag så er det veldig lett å skrive, og altså jeg merker ikke så godt at jeg skriver, for der har vi jo god tid til å skrive, og det er interessant stoff og det er lett stoff...det er veldig lett forklart på tavla..men så har vi ganske god lærer syns nå jeg...så det spørs jo alt etter hva ..hvordan læreren skriver det , hvor lang tid han gir deg og sånn.. og at han forklarer på forhånd kanskje... [42.00 min]

[3r] Gry: m-m. andre som har..tanker..?

[3r] Anders: ehm....jeg har glemt spørsmålet jeg...

[3r] Gry: du har glemt spørsmålet ja.. hva som kan gjøres for at det skal bli kjekkere for gutter og for dere å skrive..og så liksom ta tak i skrivninga på en annen måte...[42.23 min]

[3r] Anders: ja..ja...det er jo sånn som jeg sa, at det var etter hva du skriver om, og om du får...hvis du får..sånn... hvis de motiverer deg til å gjør det liksom... sier at du er flink, og sånn..da skriver du kanskje mer... og så hvis du er i sånn skrivehumør, selvfølgelig, så kan du også skrive mer... ja...

[3r] Erik: altså..jeg merker at problemet mitt ofte er at jeg syns det er mye å skrive men nå er det ofte ikke det til slutt, men hvis det blir for mye å skrive, så er jeg liksom ikke motivert til begynne..altså da jeg kjenner ???...og da har jeg liksom ikke lyst å begynne heller. På en måte...[43.12 min]

[3r] Gry: m-m...ser ikke mål?

[3r] Erik: nei...

[3r] Gry: m-m... ja...noe mer? Flere tanker om ..?

[3r] Anders: ikke som jeg kommer på...

[3r] Erik: nei....

Dato: 22 januar 2010

Klokkeslett: 9.40 – 10.00 (14.29 minutter)

Deltakere: Kristian, Jonas, Mads, Gry

Elevgruppe 2

[1a] Gry: yes. Da begynner vi. Eh, forskjellige undersøkelser og forskningsprosjekt viser at gutter skårer mye dårligere enn jenter i skolen, og de viser også at gutter eh...har en mye mer negativ holdning til skole enn jenter har. Og så lurer jeg på: hva er skole for dere? Er det positivt eller negativt, og hvorfor er det det? [00.26 min]

[1a] Mads: det er noe drit.

[1a] Gry: det er noe drit.. okei? Hvorfor?

[1a] Mads: heh, si det..?

[1a] Gry: ikke noen begrunnelse..?

[1a] Mads: nei, det er bare dritkjedelig.. holder på å dø hver dag av denne skolen.. [00.43 min]

[1a] Gry: m-m, fordi det ikke er interessant det du lærer..?

[1a] Mads: ja.

[1a] Gry: ja...

[1a] Jonas: stå opp tidlig.

[1a] Gry: m-m..hver dag...?

[1a] Jonas: m-m...

[1a] Gry: ja...

[1a] Jonas: eehjaa... [00.54 min]

[1b] Gry: ja...ehm..har dere tenkt på om skolen betyr noe for framtiden?

[1b] Kristian: det gjør det sikkert....

[1b] Gry: det som kommer etter ungdomsskolen..

[1b] Kristian: ja...for arbeid..

[1c] Gry: m-m... legger dere mye innsats i skolearbeidet nå...både her på skolen og med lekser og lese til prøver..? [01.20 min]

[1c] Mads: ikke i det hele tatt.

[1c] Gry: nei...ingenting?

[1c] Kristian: leser litt til prøver...

[1c] Gry: leser til prøver... m-m...

[1c] Jonas: gjør aldri planen, det er ikke vits..

[1c] Gry: det er ikke vits?

[1c] Jonas: nei!

[1c] Gry: nei, hvorfor?

[1c] Jonas: for du lærer jo..du gjør bare oppgaver, så skriver du bare at...teppet mitt er blått, så sjekker de bare at nummeret er, og så får du rett.. [01.40 min]

[1c] Gry: mhm? ja...

[1c] Kristian: det er ikke vits å gjøre lekser, du lærer ikke mer av det, du skriver jo bare du skal gjøre fordi du må gjøre det. Du lærer jo bare av det du har i timene.

[1c] Jonas: da er det bedre å ha mer gjennomgang enn..som planen... du lærer mer av det.. [01.55 min]

[1c] Gry: ja, så timene på skolen er liksom det som..det er der læringa skjer? Lekser og sånt, det er helt unyttig?

[1c] Jonas: ja. Det er det.

[1d] Gry: ja...okei.. ehm, jeg har også lest at det var noen som fant ut at i ei guttegruppe eller i en guttekultur så har ikke gutter lov av hverandre å være flinke på skolen. Kjenner dere dere igjen i det? [02.17 min]

[1d] Alle: nei, nei.

[1d] Gry: nei? Så hvis noen har fått en god karakter på en stil eller et eller annet, så er det kjempebra?

[1d] Jonas: *kire det???*

[1d] Kristian: ja.

[1d] Gry: ja..er det lov å synes at skolen er kult? [02.30 min]

[1d] Kristian: ja-a...

[1d] Jonas: det er jo det...

[1d] Gry: liksom...hvis noen kommer og sier at de trives på skolen..

[1d] Jonas: det er det.

[1de] Gry: ja. Ok-okei..ja...ehm..hvordan er læringsmiljøet blant guttene på skolen, er det liksom...vilje til å lære, er det lyst til å lære, eller er det bare motstand og ikke interesse...? [02.50 min]

[1de] Jonas: det kommer an på hva du har om..

[1de] Gry: alt etter hva.. ja... hva er det...når er det kjekt?

[1de] Mads: sjelden.

[1de] Gry: ...eller kjekkere? Sjelden..? når? Hvilke fag? [03.03 min]

[1de] Kristian: det er ganske tilfeldig...når det gjelder lærer..

[1de] Gry: m-m...det kommer litt an på innholdet i faget da kanskje..?

[1de] Kristian: m-m..

[1e] Gry: okei... ja.. er det forskjeller mellom gutter og jenter på akkurat det...inns..eller vilje og...? [03.17 min]

[1e] Kristian: mmm..nei...

[1e] Mads: ikke så mye.

[1g] Gry: nei? Stemmer... ehm.. snakker gu.. altså dere eller guttene om skole når de ikke er på skolen?

[1g] Kristian: nei, hva er vitsen med det?

[1g] Jonas: nei.

[1g] Gry: ingenting? [03.33 min]

[1g] Mads: ikke mye i hvert fall.

[1g] Jonas: litt kanskje...

[1g] Gry: hva snakker dere om hvis dere snakker om skole når dere ikke er på skolen?

[1g] Mads: om at rektor er retard eller noe sånn...

[1g] Gry: mhm?

[1g] Jonas: få ham sparka..

[1g] Mads: ja...

[1g] Gry: hvorfor?

[1g] Jonas: han er dum i hodet sitt...

[1g] Gry: ja eh..eh eh, greit...ehm, jeg bare tenker jeg vil ha begrunnelser..Vi kan ikke bare ha sånn... ”for det”... på en måte... [03.59 min]

[1g] Mads: nei, det er for mange begrunnelser til å si det...

[1h] Gry: ja...okei, da går vi litt videre. Eh..etter..vet dere hva dere skal gjøre etter ungdomsskolen? [04.09 min]

[1h] Mads: ja.

[1h] Gry: ja? Hva da?

[1h] Mads: jeg vet ikke. Hehe.. nei, altså jo byggfag eller noe sånt tull...

[1h] Gry: okei, ja..

[1h] Kristian: har lyst å bli dyrlege.

[1h] Gry: jusses.. ja..

[1h] Jonas: elektro..

[1i] Gry: ja...m-m...ehm, har dere tenkt noe på hvilken betydning ungdomsskolen har for det dere vil gjøre videre? ...karakterer for eksempel og.. [04.37 min]

[1i] Kristian: ja, litt..

[1j] Gry: m-m..ja.. men tar dere det på... altså, tenker dere over det som at...åh, jeg må gjøre det litt bedre fordi at jeg vil jo gå på byggfag, eller jeg vil jo gå på veterinær...

[1j] Mads: nei...

[1j] Jonas: trenger jo ikke noe godt gjennomsnitt for å gå på byggfag!

[1j] Mads: nei.

[1j] Jonas: og så er det ikke så viktig i åttende og niende klasse som det er for eksempel i tiende klasse...når du skal over i videregående...

[1j] Gry: m-m...men kommer dere....

[1j] Jonas: skal gjøre mer i tiende..i niende, da trenger du ikke å gjøre noe..det er jo tiende som teller.. [05.15 min]

[1j] Gry: åja, sånn ja... ja, kommer dere til å på en måte ha...mer...eh, hva skal jeg kalle det.. innsats i tiende?

[1j] Kristian: jaja..

[1j] Jonas: jaja..

[1j] Mads: neeei...

[3a] Gry: nei? nei, jeg vil ha ærlige svar, jeg.. det har jeg sagt.. eh, vi går videre da. Skrivning, hva er skrivning? Hva vil det si å lære å skrive, hva vil det si å kunne skrive? [05.40 min]

[3a] Jonas: svare på spørsmål... prøver..

[3a] Kristian: alle kan jo skrive...

[3a] Jonas: ja...

[3a] Gry: ja, når vet du at du kan skrive? På en måte...

[3a] Jonas: når du kan skrive...skrive bokstaver...

[3a] Gry: ja...bare skrive bokstaver? Så hvis jeg skriver a, p, s...så kan jeg skrive..?

[3a] Kristian: ja..i sammenhengende ord, skulle jeg til å si...

[3a] Gry: ja...i forhold til tekst og sånn..? trenger du bare å kunne skrive ord..for å vite at du kan skrive? [06.09 min]

[3a] Mads: nei.

[3a] Kristian: ord som henger sammen med hverandre.

[3bs] Gry: m-m..ja..hva kan skrivning brukes til? Eller...hva bruker dere skrivning til? Og da tenker jeg helst utenom skolen. [06.21 min] skriver dere utenom skolen?

[3bs] Mads: nei.

[3bs] Jonas: nei.

[3bs] Kristian: nei.

[3bs] Jonas: jo! Data.

[3bs] Gry: data? [06.28 min]

[3bs] Kristian: ja..

[3bs] Jonas: m-m..

[3bs] Gry: facebook og sånt..?

[3bs) Kristian: nei.. *move*???

[3bs) Gry: ja..

[3bs) Kristian: ja.

[3bs) Gry: kun det?

[3bs) Jonas: nei, msn...

[3s) Gry: ja..m-m...det er, det er det eneste dere skriver utenom skolen? [06.42 min]

[3s) Mads: ja.

[3s) Jonas: det er egentlig det.

[3t) Gry: ja? Ja...hvordan er det forskjellig å skrive hjemme enn å skrive på skolen? [06.57 min]

[3t) Jonas: vet ikke.

[3t) Kristian: vi må ikke skrive hjemme.

[3t) Gry: nei... der velger du det selv?

[3t) Kristian: m-m..

[3stu) Gry: hvorfor velger dere å skrive hjemme? Altså, hva..

[3stu) Jonas: snakke med folk..?

[2a) Gry: nei..m-m..eh..det har kommet ny sånn læreplan nå, der det er noe som heter grunnleggende ferdigheter, har dere hørt om det?

[2a) Jonas: neeeei...

[2a) Gry: å kunne lese, å kunne skrive, å kunne regne, å kunne bruke digitale verktøy...dere kjenner ikke til det?

[2a) Mads: nei.

[2b) Gry: nei, det har i hvert fall kommet inn...skrivning er en sånn grunnleggende ferdighet og det betyr at du skal bruke skrivning ikke bare i norsk, men i alle fagene, du skal trene og bruke skrivning i alle fag. Hvorfor tror dere det har blitt sånn? [07.41 min]

[2b) Jonas: for at vi skal lære å skrive...?

[2e) Gry: m-m...? ja.. ehm...skriver dere i andre fag enn i norsk?

[2e) Mads: ja

[2e) Jonas: ja

[2e) Kristian: ja.

[2e) Gry: ja? Er det annerledes å skrive i de andre fagene? Enn i norsk..? [08.02 min]

[2e) Mads: ja.

[2e) Gry: hvordan da?

[2e) Mads: eh..du skriver andre ting.

- [2e] Kristian: du skriver om andre ting ja..
- [2f] Gry: hvilket fag er det kjekkest å skrive i? ..holdt jeg på å si.. [08.15 min]
- [2f] Jonas: hm, det er ingen kjekke..
- [2f] Gry: ingen kjekke fag?
- [2f] Jonas: data...
- [2f] Gry: ja... men er det kjekkere å skrive i norsk enn i naturfag for eksempel..?
- [2f] Jonas: nei.
- [2f] Gry: eller motsatt, eller..?
- [2f] Kristian: alt etter hva det er.
- [2f] Gry: hva det er *om* liksom?
- [2f] Kristian: m-m..
- [2g] Gry: ja..m-m...er det noen slags typer tekst dere liker bedre å skrive enn andre? Da tenker jeg sjanger..som novelle eller artikkel eller faktatekst eller...[08.50 min]
- [2g] Kristian: faktatekst..?
- [2g] Gry: ja...andre?
- [2g] Jonas: samma det...
- [2h] Gry: ehm...bruker dere skrijving som en strategi for å lære noe? [09.14 min] for eksempel at du skriver for å huske noe bedre, eller at du leser noe og skriver det ned med egne ord etterpå..eller?
- [2h] Jonas: nei..
- [2h] Kristian: nei..
- [2h] Gry: nei? Dere skriver bare det dere må skrive? [09.28 min]
- [2h] Mads: ja
- [2h] Gry: ikke mer, ikke mindre? Eller...?
- [2h] Jonas: nei...
- [3fg] Gry: m-m... eh, når dere får har fått en skriveoppgave, for eksempel en stil, skriv en novelle eller et eller annet, hvordan går dere fram, hvordan begynner dere å skrive? [09.45 min]
- [3fg] Mads: jeg sover i en halvtime og så begynner jeg..
- [3fg] Gry: ja.. hvordan begynner du å skrive?
- [3fg] Mads: vet ikke.
- [3fg] Jonas: bare rett ut...
- [3fg] Gry: hm?
- [3fg] Jonas: bare kommer fram..

3a) Gry: ja..m-m.. eh, men er det sånn...dere...skriver dere på pc eller skriver dere for hånd når dere har fått sånn stil sånn?

3a) Jonas: forskjellig.. [10.04 min]

3a) Kristian: jeg skriver alltid for hånd.

3j) Gry: alltid for hånd? Okei... skriver dere sånn utkast? Og så går inn og reviderer og fikser etterpå, eller begynner dere bare på toppen og skriver ned og så ferdig? [10.14 min]

3j) Mads: begynner og skriver nedover.

3j) Gry: ja..

3j) Jonas: m-m...

3k) Gry: og sånn når dere er ferdige på en måte med teksten, går dere inn og liksom..sånn..perfeksjonerer og sjekker skrivefeil og punktum og komma og sånn..?

3k) Mads: ja.

3k) Gry: ja?

3k) Jonas: ja...

3l) Gry: hvor lang tid bruker dere når dere har fått en skriveoppgave..si jeg hadde gitt dere en oppgave i dag, og så skulle den være ferdig til...onsdag.. hadde dere brukt litt hver dag, hadde brukt en time..? [10.37 min]

3l) Mads: nei, hadde tatt tirsdag og gjort det på en time da..

3l) Gry: ja..

3l) Jonas: jeg også..

3l) Gry: m-m...du og (Kristian)?

3l) Kristian: ja-a...

3m) Gry: ja...ehm..yes, bruker dere...når dere får..dere skriver sikkert andre ting enn novelle, regner jeg med..?

3m) Kristian, Jonas: m-m, ja..

3m) Gry: bruker dere samme framgangsmåten samme hvilken tekst dere skriver? Bare begynner på toppen og skriver?

3m) Alle: ja, ja, ja

3n) Gry: ja.. hvilken karakter får dere i skrivning, sånn typisk...jeg får alltid..? [11.10 min]

3n) Mads: spør hvilke lærere vi har.

3n) Gry: okei..? ja...får du seksere? Får du treere?

3n) Mads: noen lærere får jeg femmere og seksere av, noen lærere får jeg toere på samme tekst nesten..

3n) Gry: okei...

3n) Jonas: etter hvem de liker best..

3n) Mads: ja...det er det som har mest å si...i norsk...

[3n] Gry: etter hva...?

[3n] Mads: hvor godt de liker deg, hvis de liker deg godt, får du gode karakterer, hvis de hater deg, får du...

[3n] Gry: lærerne?

[3n] Mads: ja...

[3n] Gry: okei...jah.. [11.36 min] mhm...så da er det...det er ikke noen typisk dere får, det er helt forskjellig fra gang til gang...?

[3n] Kristian: femmer..mye femmere....

[3n] Jonas: fem..fire...

[3qo] Gry: ja.ja... det er litt overraskende, eller det er litt sånn... jeg syns det er litt interessant fordi det jeg har lest da, er at guttene typisk får en treer..i skiving..i norsk.. mens jentene får gjerne en typisk firer, og så både dere og den forrige gruppa snakker om femmere, det...hadde jeg ikke forventet...det var litt interessant... ehm.. men er dere fornøyd med karakterene? Føler dere at den karakteren dere får står i forhold til innsatsen dere har lagt i skivinga? [12.14 min]

[3qo] Kristian: ja

[3qo] Mads: ja

[3qo] Jonas: alt etter hvilken lærer..

[3p] Gry: ja...nok en g.. ja... eh, og når dere får tilbake med karakter og sånn, står det liksom tilbakemeldinger og forklaringer på hvorfor, hva som var bra, hva som ikke var bra og sånn? [12.26 min]

[3p] Mads: ja

[3p] Gry: ja..bruker dere det?

[3p] Alle: nei, nei, nei

[3p] Gry: nei...ikke i det hele tatt? Nei...tror dere at dere kunne fått bedre dersom dere hadde tatt tak i de tilbakemeldingene og brukt dem på en måte på neste skriveprosjekt?

[3p] Alle: nei...

[3p] Gry: nei...hvorfor? [12.42 min]

[3p] Mads: hmh...si det..

[3p] Gry: fordi at det ikke er interessant, eller fordi det ikke frister, det er bare for mye arbeid, eller..?

[3p] Mads: for mye arbeid. [12.52 min]

[3p] Gry: ja..

[3p] Jonas: nok å gjøre fra før..

[3r] Gry: ja..stemmer... ehm...hva kunne fått dere til å på en måte ha enda mer innsats i skrivearbeidet på skolen?

[3r] Mads: hehe...

[3r] Gry: hva må til?

[3r] Jonas: jeg har i grunnen nok innsats..

[3r] Gry: dere har nok innsats? [13.14 min]

[3r] Mads: ja.

[3r] Gry: sånn..men men men...eh..er det noe som kunne ha blitt gjort for at det skulle vært kjekkere da? Mer eh..interessant å holde på med skriving..

[3r] Mads: nei.

[3r] Gry: sånn at det på en måte fristet mer..?

[3r] Jonas: nei.

[3r] Gry: ingenting? [13.29 min]

[3r] Jonas: nei.

[3r] Gry: det er bare drit uansett?

[3r] Mads: ja

[3r] Kristian: ja...

[3r] Jonas: vi får mye sånn oppgaver der vi ikke får velge hva vi vil skrive om og da blir det bare enda verre..det er jo bedre hvis vi får velge hva vi vil skrive om...

[3r] Gry: ja...det kunne vært en sånn ting som kunne gjort at det var litt kjekkere?

[3r] Jonas: m-m...

[3v] Gry: ja.. stemmer...tror dere at dere får bruk for skriving senere i livet? Sånn..når dere har fått jobb..ehm...

[3v] Mads: nei. I hvert fall sjelden...

[3v] Jonas: ja..gjør vi sikkert... etter hvilken jobb du har..

[3v] Gry: m-m...men sånn..du skulle gå byggfag, du ville kanskje noe elektro, veterinær..tror dere at akkurat dere...får dere bruk for skrivinga om...10 år? [14.08 min]

[3v] Jonas: nei.

[3v] Mads: nei, ikke i det hele tatt.

[3v] Kristian: jeg får sikkert litt..

[3v] Jonas: jo, litt...men jeg kan det jo, så..

Gry: ja...m-m.. [14.19 min] ja, nei, men det..jeg er fornøyd..veldig bra, tusen takk for hjelpen..det satte jeg pris på...

Dato: 12. Februar 2010

Klokkeslett: 8.30 – 9.00 (31.50 minutter)

Deltakere: Simon, Tormod, Håvard, Gry

Elevgruppe 3

[1a] Gry: yes...vi skal begynne litt med dette med læringskultur og forhold til skolen.. ehm... så er det mange forskjellige undersøkelser og forskning som viser at gutter skårer dårligere enn jenter i skolen, og de viser også at gutter har en mer negativ innstilling til skolen og ikke gidder å jobbe med skolearbeidet. Og da lurer jeg på: hva er skole for dere? Er det noe positivt eller negativt? Og hvorfor er det det? [00.33]

[1a] Håvard: eh..jeg syns ikke det er noe negativt... positivt: sosialt, pluss du...får deg utdanning..

[1b] Gry: m-m... ja.. noen som synes det er noe negativt..? som ikke liker skolen..? nei? Ehm.. betyr skolen noe for framtida deres? [01.12]

[1b] Simon: ja.

[1b] Gry: m-m... hvordan da?

[1b] Simon: du får utdanning så ...penger og...ja...

[1c] Gry: m-m... ja.. m-m... flere? Nei...ehm... hvor mye innsats legger dere i skolearbeidet? Og da tenker jeg både her på skolen, og med lekser, lese til prøver...[01.52]

[1c] Gry: hvis vi tenker litt sånn skala da...legger dere mye innsats, litt innsats, veldig lite innsats..? [02.07]

[1c] Simon: ja, av og til som når vi har prøve og sånn, men vi har jo plan, så vi kan jobbe hele uka med hele planen, så vi trenger ikke så mye...

[1c] Gry: m-m... lekser og sånn..? hvor mange timer til dagen bruker dere på det?

[1c] Håvard: eh...akkurat en time..

[1c] Gry: m-m... er det noen som ikke gjør lekser?

[1c] Simon: nei...

[1fd] Gry: nei.. ehm...det blir også sagt at gutter ikke har lov av hverandre til å være flinke på skolen. Er det noe dere kjenner dere igjen i? [02.57]

[1d] Simon: nei... (alle ser spørrende på hverandre)

[1d] Gry: nei?

[1d] Håvard: ingenting...

[1d] Gry: helt ukjent? Er det greit å være fornøyd hvis du har fått en god karakter?

[1d] Håvard: hm..ja..selvfølgelig..

[1d] Gry: det er ikke flaut..?

[1d] Håvard: nei.

[1e] Gry: nei...eh, hvordan er læringsmiljøet på skolen? Er det positivt eller negativt til å lære noe, er det et ønske om å lære, eller er det en motstand mot å lære? [03.32]

[1e] Håvard: nei...

[1e] Gry: helt greit læringsmiljø..?

[1e] Håvard: m-m...

[1e] Simon: ja..

[1e] Gry: ja...er det forskjell mellom gutter og jenter når det gjelder det å ville lære?

[1e] Håvard: ikke i det hele tatt.

[1e] Simon: nei...

[1g] Gry: nei... ehm.. snakker gutter om skolen når de ikke er på skolen? [04.04]

[1g] Tormod: nei..

[1g] Håvard: av og til...

[1g] Simon: ja, av og til...

[1g] Gry: mhm... hva snakker dere om da?

[1g] Simon: lekser...eller noe sånt...

[1g] Håvard: prøver...

[1g] Simon: prøver ja...

[1h] Gry: m-m...ja... husk nummer... ehm... hva skal dere gjøre etter ungdomsskolen? Har dere tenkt så langt? [04.34]

[1h] Simon: det er jo det *grånndesefølgelig* (mumler og har aksent, vanskelig å skjønne)

[1h] Gry: hm?

[1h] Simon: det er jo *videregående*.. (antar at det er det han sier)

[1h] Gry: m-m....

[1h] Håvard: eh..etter ungdomsskolen tror jeg jeg kommer til å gå videre da...på videregående... få meg en utdanning...

[1i] Gry: m-m...ja... hvilken betydning har ungdomsskolen for de planene? [05.02]

[1i] Håvard: eh...det er faktisk ganske mye... for hvis det er noe jeg virkelig har lyst å gå videre med, så bør jeg jo komme meg gjennom ungdomsskolen også...

[3a] Gry: m-m... ja... m-m... ehm...ja..vi skal litt over på læreplanen og skriving og sånn... ehm.. hva er skriving? Hva vil det si å lære å skrive, og hva vil det si å kunne skrive? [05.46]

[3a] Simon: mye, for når..hvis du...når du har sånn...skriver og sånn nytt...skrive bøker og sånn.. det er jo veldig mye som skal lære å skrive...

[3a] Gry: m-m...flere som kan tenke seg forskjell... er det forskjell på å lære å skrive og å kunne skrive? [06.23]

[3a] Håvard: når du lærer å skrive, så tar det tid for å lære å skrive...kan du skrive, så skriver du bare...

[3a] Gry: m-m... har dere skriveopplæring nå på ungdomsskolen? [06.40]

3a) Håvard: hvordan da skriveopplæring..?

3a) Gry: ja..ehm... kan dere skrive, sånn at dere bare får skriveoppgaver, eller har dere mer opplæring i skriving?

3a) Håvard: jeg tror vi har litt sånn i norsk..det spørs hvis vi skal skrive en stil, så innen sjanger og sånn, så er... får vi gjerne litt sånn..hvordan vi skriver...

3a) Gry: m-m...ja...holder dere på med noe med sånn språklig..eh.. da tenker jeg sånn tegnsetting, eh rettskriving... holder dere på noe med det, eller er det sånt som dere kan? [07.32]

3a) Håvard: av og til..

3a) Simon: m-m...

3a) Håvard: spesielt hvis det er før tentamen eller noe slikt... da kan det være...

3a) Gry: m-m...da er det litt repetisjon..?

3a) Håvard: m-m...

3b) Gry: ja...m-m... hva kan skriving brukes til? [07.52]

3b) Håvard: kommunikasjon.

3b) Gry: ja..m-m.. flere ting? Hva trenger *du* skriving til? [08.11]

3b) Håvard: til...å få gode karakterer.. klare meg i gjennom skolen så jeg får utdanning..

3v) Gry: m-m... kommer dere til å trenge skriving når dere er ferdige på skolen?

3v) Simon: ja..

3v) Gry: ja? Til hva da?

3v) Simon: som Håvard sa...eh, kommunikasjon...brev og sånt...

3v) Håvard: julekort...

3c) Gry: m-m... ja...m-m...ehm..er dere glade i å skrive? Og hvorfor eller hvorfor ikke? [09.00]

3c) Håvard: det spørs hva..hva vi skal skrive... om det er artikkel...historie, eller... sjangre og for eksempel... hvis det er noe jeg interesserer meg for, så skriver jeg godt..

3c) Simon: m-m...

3c) Gry: m-m... hva.. hva liker du *ikke* å skrive? Eller når er det ikke kjekt å skrive? [09:47] kommer ikke på noe?

3c) Håvard: nei....

3d) Gry: nei.. syns dere skriving er viktig? [10.05]

3d) Tormod: ja...det er veldig viktig.

3d) Gry: m-m... hvorfor?

3d) Tormod: for..hvis du skal klare å henge med... i det som blir gjennomgått...

3d) Gry: m-m... andre grunner?

3d) Håvard: ja..når du har prøve for eksempel.. så er det godt å kunne skrive, for hvis du skal skrive ned svarene, så kan du lagre det i hånda, på en måte, ikke bare i hodet... da blir det lettere på prøven... [10.40]

3d) Gry: m-m...hvis vi tenker helt utenom skolen...er skriving viktig i forhold til noe da?

3d) Håvard: jeg kommer ikke akkurat på noe....

3d) Gry: tenker på fritid, i arbeidsliv, eh.....

3d) Håvard: men akkurat på...det spørs hva slags arbeid du holder på med...

3d) Gry: m-m... er det noen yrker der det ikke er skriving i det hele tatt? Eller nesten ingenting skriving? [11.19]

3d) Håvard: hmm...tror jeg faktisk ikke..

3d) Gry: litt skriving overalt?

3d) Håvard: m-m...

3e) Gry: m-m...ja... eh, tar dere skrivinga på skolen seriøst? [11.37]

3e) Simon: av og til...

3l) Gry: m-m... flere? Jobber dere...når dere har fått en skriveoppgave, eller en stil eller...hva det skulle være..jobber dere godt med det, bruker tid på det, eller er det bare...begynne på toppen og skrive seg ferdig...og så...fornøyd? [12.07]

3l) Håvard: jeg skriver som regel for ferdig, men jeg ser alltid igjennom stilen før jeg leverer den inn...

2a) Gry: m-m... ja...? ...ehm.. det har kommet en ny læreplan nå, Kunnskapsløftet, har dere hørt om den? Dere kjenner til...?

2a) Håvard: litt...

2a) Gry: ja... der er det blant (annet) fem grunnleggende ferdigheter, har dere hørt om dem?

spørrende blikk fra alle tre elever

2a) Gry: å kunne lese, å kunne skrive, å kunne regne, kunne uttrykke seg muntlig og kunne bruke digitale ferdigheter...[12.46]

2a) Håvard: eh...ja...

2b) Gry: ja...litt kjent? Ja...en grunnleggende ferdighet vil si at det skal du kunne bruke og trene i alle fag..eh.. hvorfor tror dere at skriving har blitt en sånn grunnleggende ferdighet som skal trenes i alle fag? *stillhet* hva skal være poenget med å trene på skriving både i norsk og matte og naturfag..RLE... hvorfor er det ikke nok å bare trene på skriving i norsk? [13.34]

2b) Håvard: det har vel med at norsk er jo et viktig fag, et av de viktigste fagene som er her, blant de tre hovedfagene..og det er jo mye bedre å lære seg å skrive..å øve seg å skrive i andre fag også, for å få det bedre i selve norskfaget..

2e) Gry: m-m... ja... ehm.. hvordan er det forskjellig å skrive i norsk i forhold til å skrive i andre fag? [14.18]

2e) Håvard: det kan vel være for at du..som i norsk...det du skriver, det lærer du ikke også... sånn som i naturfag, der lærer du liksom om elektrisitet når du skriver om det...men sånn i norsk der skriver du bare noe..som er mer kjedelig bare for å trene deg i å skrive... du tenker liksom heller ikke akkurat over det heller da... når du skriver i andre fag..

2e) Gry: nei.... Det føles ikke som om...skrivning.. på samme måten som i norskfaget da?

[2e] Håvard: nei..

[2f] Gry: nei..okei... m-m... eh, hvilket fag syns dere det er kjekkest å skrive i? og hvorfor? [15.04]

[2f] Håvard: samfunnsfag, for da får du mer... uttrykke deg mer på din mening... mer diskusjon..altså... om hva du mener..

[2f] Gry: m-m... dere andre?

[2f] Simon: jeg har ikke sånn..fag... jeg syns det er kjekt å skrive...

[2g] Gry: nei... ehm.. hvilken type tekst liker dere best å skrive? Da tenker jeg litt sånn sjangermessig... er det noveller og eventyr, er det fagartikler... eller...? [15.56]

[2g] Håvard: jeg liker best novelle, for jeg får det ikke akkurat helt skikkelig til, så har jeg mer lyst å prøve å få det til... derfor så syns jeg det er kjekkest...

[2g] Gry: m-m... ja.. dere andre?

[2g] Simon: det er sånn... kjekkere å skrive sånn eventyr, for da kan jeg ha sånn.. du kan skrive hva du vil, du kan bruke fantasien og sånn...

[2g] Gry: m-m... ja... har du (henvendelse til Tormod) noen type tekst..?

[2g] Tormod: nei..

[2h] Gry: nei... ehm... ja..bruker dere noen gang skriving som en strategi for å lære? For eksempel å skrive ned noe for å huske det bedre, lese noe og så skrive det ned med egne ord, eh... notere i en time mens læreren står og snakker eller..? [17.13]

[2h] Simon: ja, selvfølgelig, for hvis vi skal øve på prøven, da... vi tar jo litt sånn stikkord og.. skriver på ark og vi øver på det.. da er det lettere å øve på prøven...

[2h] Håvard: ja, når vi skal ha en prøve, så er det mye bedre å skrive det ned i egne ord og stikkord, for hvis ikke må... for du kommer til å glemme alt sammen skal du lese i gjennom 20 sider med informasjon...

[3fghi] Gry: m-m... kan dere forklare framgangsmåten deres når dere skal gjøre en skriveoppgave? Hvordan begynner dere, hva gjøre dere videre... hvordan bestemmer dere innhold, tema.. [18.14]

[3fghi] Håvard: først og fremst så finner jeg ut hva jeg skal skrive om.... Så finner jeg da... lager et tankekart.. også ser jeg hva jeg vil ha med i teksten, hva som er viktig, hva som er mindre viktig, og så rangerer jeg det sånn som sjangeren skal bygges opp... så plasserer jeg alt inni...

[3g] Gry: m-m... dere andre? Hvordan begynner dere? [18.47]

[3g] Simon: jeg skriver stikkord som jeg vil ha i teksten, og litt..hvis jeg tenker noe..så hvis jeg finner noe på så, skriver jeg det i setninger eller i stikkord på ark så da blir det lettere å huske så..

[3a] Gry: m-m... liker dere best å skrive tekster på pc eller for hånd? [19.17]

[3a] Simon: ja med... jeg liker best å skrive på pc...

[3a] Håvard: pc her også.

[3a] Gry: hvorfor pc?

[3a] Håvard: ordbok...

[3a] Simon: m-m..

3a) Håvard: ...ligger inne der... skriver mye fortere... og så er det litt kjekkere også.. enn å sitte med blyant...

3jk) Gry: m-m... ehm... skriver dere flere utkast til en tekst, eh, begynner dere for eksempel, og så går dere inn etterpå og reviderer, fikser litt, klipper og limer litt... perfeksjoner og sånn, eller skriver dere bare overskrift, det var en gang, og så nedover, og avslutter..? [20.08]

3jk) Håvard: eh, jeg..jeg skriver først teksten, som jeg sa, og så ser jeg gjennom den, og da kan det være jeg småfikser litt på den..teksten...

3jk) Simon: m-m...

3jk) Håvard: men hvis jeg kommer med plutselig en til ide, som kunne passet inn i teksten, så setter jeg den inn, og fikser litt på den..

3jk) Gry: ja... dere andre?

3jk) Simon: enig med Håvard..

3l) Gry: ja.. hvor lang tid bruker dere på å gjøre en skriveoppgave? Eh... si at dere hadde fått i lekse i dag at det skal skrives en novelle til...onsdag... bruker dere mange timer hver dag på å gjøre det, eller er det sånn at...dagen før så setter dere dere ned og får det gjort...? [21.03]

3l) Simon: ja, jeg kan jo selvfølgelig skrive i fritida, og...si har jeg ikke noe å gjøre i de dagene, da selvfølgelig gjør jeg leksene...ja, hvis jeg går til venner og sånn, da er sånn..etter fri å bare gjøre klar...

3l) Håvard: jeg pleier som regel å være ganske treig med å komme i gang.. men det kan hende jeg begynner med idemyldringa ganske tidlig..sånn at jeg har en ide, eller plan.. [21.49]

3m) Gry: m-m...ehm...bruker dere samme framgangsmåte på alle typer skriveoppgaver? Eller avhenger det litt av hvilken sjanger det er, hvilket fag...? *stillhet* begynner dere på samme måte når dere skal skrive en novelle som hvis dere skal skrive en fagartikkel om... historie? For eksempel... *stillhet* eller et intervju, har dere hatt intervju for eksempel?

3m) Alle: m-m...

3m) Gry: ja..begynner dere på samme måte når dere skal jobbe med et...skrive et intervju som når dere skal skrive novelle, eller? [22.47]

3m) Håvard: nei...

3m) Gry: nei? Hva er forskjellig?

3m) Håvard: ehf...intervju er vel litt mer planlagt... enn...litt mer sånn... du kan ikke akkurat bare sitte der...eh, og så eh, og så kommer det ikke fram noen intervju eller noen... der må det liksom komme spørsmål etter spørsmål... det er mye mer planlegging på intervju...enn å være uten det..

3m) Gry: m-m... ja... Hvis dere skal skrive en faktatekst og så for eksempel, jeg vet ikke om dere pleier å gjøre det.? Men..jobber dere på samme måten når dere skriver faktatekst som dere skriver eventyr? For eksempel..? [23.32]

3m) Håvard: når du skriver faktatekst, da er det mer fakta, litt mer relevant og... når du skriver en historie, så må du være fantasi...er det fantasien som setter grenser... og det er jo en litt annen måte også å gjøre det på... sånn, med faktasetning, da må du finne fakta...

3n) Gry: ja... m-m... ehm..hvilken karakter får dere typisk i skriving? På en stil, for eksempel...

3n) Håvard: eh...fire pluss til femmer...

3n) Simon: ja, sånn, tre eller fire eller sånn...

[3n) Gry: m-m...Tormod..?

[3n) Tormod: firer.

[3oq) Gry: firer, m-m... er dere fornøyd med den karakteren dere pleier å få? Føler dere at det står til innsatsen dere har lagt i arbeidet? [24.40]

[3oq) Simon: jeg syns..ja, det er litt god, men jeg vet at jeg kan eh...gjør bedre å sånt... så bare prøve og prøve og sånt...

[3oq) Håvard: sånn...målet er jo nesten til å få en sekser...og hvis jeg da får en...si en treer, da er jo ikke akkurat fornøyd med det... for jeg vet jo..jeg kan jo mye bedre... jeg får jo som regel fire pluss til fem pluss..

[3p) Gry: ja...ehm...når dere får tilbake tekster og sånn som dere har skrevet, får dere tilbakemeldinger og forklaringer på hvorfor karakteren har blitt det den har blitt? [25.32]

[3p) Håvard: ja.

[3p) Gry: ja?

[3p) Håvard: vi pleier som regel det...

[3p) Gry: m-m... tar dere tak i de tilbakemeldingene og bruker dem til å forbedre skrivinga? Slik at neste gang dere får en oppgave, så er det sånn okei, nå må jeg tilbake og sjekke...de og de tingene må jeg jobbe med... eller leser dere dem bare, og så okei..ferdig.. [25.52]

[3p) Håvard: av og til, det spørs..

[3p) Simon: m...

[3p) Håvard: ...hva er feil...er det miss på sjangertreffet, så er det jo...da må jeg i alle fall ta å lese i gjennom og se virkelig hva... hva som ikke stemmer...og så..enten skrive det ned, eller så...prøve å huske det til neste gang...

[3p) Gry: ja...dere andre, bruker dere tilbakemeldingene?

[3p) Simon: ja, av og til..

[3r) Gry: m-m... er det noe som kunne fått dere til å brukt enda mer tid og arbeid på skriveoppgavene i skolen? [26.39]

[3r) Simon: ja, foreldre, for de er jo ikke glade hvis vi får toer eller verst, stryk... det er jo ikke godt, så hvis foreldre sier gjør bedre, ja, så jobber selvfølgelig mye mer...

[3r) Gry: m-m... ehm... ja.. kunne oppgavene....altså, jeg forstår det sånn at dere får tema eller innhold gitt på forhånd når dere får oppgaver her...stemmer det?

[3r) Håvard: m-m...

[3r) Gry: ja.. hadde det vært annerledes hvis dere fikk velge selv hva temaet skulle være? Hadde det vært kjekkere å skrive da? Lettere? [27.36]

[3r) Håvard: jeg har jo da...som sagt, littegrann sånn småproblemer med novellene, så det..og så er... hvis vi fikk velge selv så velger jeg så klart novelle da, det kan hende jeg skårer mind...dårligere karakter på det, hvis jeg ikke får det helt til..men jeg prøver liksom å få en bedre karakter på novellene...

[3s) Gry: m-m.... skriver dere noe utenom skolen?

[3s) Simon: ja, av og til.. hvis jeg får toer, så prøver jeg selvfølgelig å øve litt på det som jeg fikk toer...

[3s] Gry: m-m...

[3s] Håvard: altså si at..når jeg skriv...altså jeg skriver ikke akkurat noe særlig noe oppgaver eller noe på fritida.. da er det mer ja...chatting og sånt.. msn og facebook og sånne ting... og det går jo på det samme sånn nesten hver dag.. det samme som blir sagt hele tiden, så du..får ikke akkurat noe utav det...

[3s] Gry: nei... ikke noe utfordrende?

[3s] Håvard: nei..

[3t] Gry: nei... på hvilken måte er det forskjellig å skrive på fritida som det er å skrive på skolen? [29.15]

[3t] Håvard: på fritida så vil du vel mer.. da bruker jeg tid på venner, og spill eller... noe helt annet... fotball.. enn akkurat å skrive noe som har forbindelse med skolen...hvis ikke det er lekser eller noe sånt da...

[3u] Gry: m-m... ja... ehm... er det kjekkest å skrive ting som har med skole å gjøre, eller er det kjekkest å skrive på fritida? ...sånn som du bare...bestemmer selv.. [29.57]

[3u] Håvard: jeg syns det er mest kjekkest når...da på skolen, for da får du liksom noe hva du skal skrive om, jeg sliter alltid med å finne noe til å skrive om... det er så mye jeg kunne skrevet om, men jeg...når jeg først skal ha om det, da .. husker jeg ingenting...

[3v] Gry: m-m... ja, dere andre..? ehm...når tror dere at dere får bruk for skriving senere i livet? Og da tenker jeg når dere er ferdige på ungdomsskole og videregående skole, etter det? [31.00]

[3v] Håvard: det blir vel mer i arbeidslivet..eller eventuelt hjelpe hvis en får unger... hjelpe dem med..ja..skrive...

[3v] Gry: m-m... ja.... Flere?

[3v] Simon: ja, det...hjelper jo med nye og sånn...

[3v] Gry: ja... m-m... da er vi gjennom..

Dato: 10. Februar 2010

Klokkeslett: 8.30 – 9.15 (45.06 minutter)

Deltakere: Tore, Olav, Hilde, Marianne, Gry

Lærergruppe 4

Bakgrunn: Tore: Underviser i naturfag, matematikk, kroppsøving
 Olav: Underviser i RLE, samfunnsfag, matematikk, kroppsøving
 Hilde: Underviser i kroppsøving, samfunnsfag, naturfag
 Marianne: Underviser i norsk, engelsk, RLE

[1a] Gry: yes...vi begynner med læringskultur. Eh, og så lurer jeg på hvordan er læringskulturen på skolen her generelt..? Positivt..? Negativt..?

[1a] Tore: hva legger du i læringskultur?

[1ab] Gry: interesse for å lære, motivasjon for å lære..eh, interesse for skole i det hele tatt... lekser... lesing til prøver... er det stor interesse...er det forskjell på gutter og jenter på.... interesse..? motivasjon..? [00.54]

[1ab] Tore: det har nok vært sånn at før sånn at de har gjort mer oppgaver og ting for kun å gjøre ting.. men etter hvert så har de funnet ut at mer og mer at skal de komme seg videre og få det enklere på den neste plassen de skal studere og arbeide, så er det greit å ha lært noe på forhånd... så den andelen av student, eller elever som før liksom, hvis..jeg får meg jobb uansett, den er blitt mindre. For de vet at de har lyst å gjøre mer..og det er elever som liksom har kommet tilbake igjen og sagt at jeg har tatt fag senere fordi at jeg ikke gjorde nok på ungdomsskolen... og det har gjort at elevene nå arbeider kanskje litt mer... men det er fremdeles en andel som kun gjør det de må gjøre...

[1ab] Gry: m-m...

[1ab] Tore: tror jeg... [01.47]

[1ab] Olav: veldig enig i det, jeg tror den delen av de som ikke bryr seg så veldig, er blitt veldig mye mindre de senere årene enn... enn sånn som det var..så.. jeg tror det har vært en sånn positiv..litt positiv endring i det...

[1ab] Marianne: så ser jeg det at det er ikke bare...det er ikke bare jenter som er flinke, snarere tvert imot.. gutter.... Og... jeg ser ikke noen forskjell på hvordan gutter jobber og hvordan jentene jobber, de er flinke når det er snakk om prøver.. [02.24]

[1c] Gry: ja... m-m... ehm.. ja, og så var det det med forholdet mellom skole og arbeidsliv... du var bittelitt inne på det, det med at de har ofte følt at de får jobb uansett og sånn.. eh, for det er jo en påstand om at skolen er blitt veldig feminisert med stort antall kvinnelige lærere i forhold til mannlige, og ... mens at kanskje arbeidskultur og sånn ute på Landsbygda er eh... veldig maskulin, type (navn på bedrift) og...litt sånn maskuline yrker... eh hvordan... har dere noen tanker om forholdet mellom skole og arbeidsliv her ute, er det noen sammenheng, ser elevene en sammenheng? [03.12]

[1c] Tore: det er en sammenheng at de...de ... guttene får seg arbeid veldig fort... men de som... så er det og fort at de skulle gjerne hatt mer bakgrunn eller mer lærdom at ungdomsskolen, så de...når de skal ta seg mer kurs og sånt noe, senere, om det er i (navn på bedrift) eller om det er på (navn på bedrift) eller hvor det er så mangler de faglig dybde, så de har ikke nok i ryggsekken med seg i fra skolen som gjør at de må ta ekstrakurs... og da er det flere av de som har gått ut for..om det er fem år eller ti år siden, så sier de at jeg har ikke nok fra ungdomsskolen, som gjør at de har måttet tatt ekstraundervisning... og da er det sånn, okei, de begynte som rørliggere som søttenåring, og så har de måttet tatt ekstrakurs for å få studiekompetanse sånn, for å ta mer ting senere... [04.00]

[1c] Olav: og også med endringer i systemet de siste 7- 8 årene, at det var mye bønder og jordbruk..at tidligere var de..ah, skal overta gården uansett, jeg bryr meg ikke så mye om skolen..det har blitt en dreining der også, det har blitt større gårder, og mindre som skal overta gårdene, og det har ikke vært så populært, for de kan ikke leve av det..og de må gå også mer...litt mer skolegang... litt mer motivert til å gjøre mer på skolen, for de må videre

på skolen, for de kan ikke bare overta gården hjemme og leve av det lenger... så... litt endring der også... [04.38]

[1c] Hilde: jeg ser kanskje mest at..det er mange som kanskje syns det er litt vanskelig å se det nå.. at de er litt unge til å klare å tenke så langt fram nå, men at sånn som du sier, Tore sier at de kommer tilbake senere og har sett at de kanskje skulle ha gjort mer... men jeg vet ikke om det har spredd seg så langt ned at de allerede nå klarer å tenke den veien... [05.00]

[1d] Gry: m-m...yes, eh hvordan oppfatter dere gutter sin motivasjon og interesse for skole og skriving? Tenker dere positivt eller negativt..?

[1d] Marianne: jeg sliter ofte med å få gutter i gang til å skrive bare for å skrive... og da har jeg..vi.. måttet jobbe med å finne konkrete oppgaver som interesserer og fenger...

[1d] Gry: m-m...

[1d] Marianne: her er det et godt sportsmiljø...da har vi brukt det litt..knyttet det til det..

[1d] Tore: når jeg har...jeg har tre klasser i naturfag så er det liksom... å få ned faglige svar i de emnene vi har, så er det mer slik at da...da er det enklere å få ned svarene der..det er ikke... når de ikke skal dikte en historie så er det enklere å få ned skriftlige svar.. fordi det er konkret. Så jeg har ikke det problemet..det er ikke... jeg har ikke det problemet med å få dem til å skrive en halv side der de skal dikte noe, for svaret finner de en eller annen plass i teksten, eller de har sett det i et forsøk, eller vi har snakket om det der og da... så sånn sett er ikke skriving et problem... problemet er gjerne om du forstår hva de har skrevet etterpå... for det er ikke alltid de tar seg like god tid til å skrive det fint... men skriver de på pc, eller hvis de får tid til å.. eh, hvis de får god tid til å skrive det skikkelig, så er ikke det et problem lenger, at de...vil skrive... [06.48]

[1e] Gry: yes... ehm, det er jo flere undersøkelser som viser at gutter skårer dårligere enn jenter i skolen generelt men i skriving spesielt...og så lurer jeg på hvordan det står til med de faglige prestasjonene til guttene på denne skolen, og da tenker jeg på skrivinga...ehm... hva vil dere si er en typisk guttekarakter i skriving? [07.15]

[1e] Marianne: mellom tre og fire. Guttene mer enn jentene sliter med at vi bare har to skriftspråk i Norge og at dialekten ikke er et av dem, og så bruker de veldig mye forkortelser, veldig mye dataord og det er tydelig at de er blitt inspirert av data og spesielt world of warcraft, er det det det heter?

[1e] Gry: ja..

[1e] Marianne: eh.. ofte kommer det igjen.. og...ord for det, dataspill, engelsk og dialekt..det merker jeg hos guttene... [08.04]

[1e] Gry: m-m...flere...?

[1e] Tore: da tror jeg vi har...hehe....

[1e] Marianne: nå må det sies at vi har også gutter som er sekser- kandidater...

[1e] Gry: å? åja...

[1e] Marianne: det har vi... som er veldig, veldig flinke å skrive og som har godt språk, og klarer å holde seg til nynorsk når det er nynorsk og bokmål når det bokmål og klarer å forholde seg til den oppgaven som blir gitt...

[1e] Gry: hmh... ja..[08.39]

[1e] Olav: jeg føler også kanskje det er merguttene er gjerne mer avhengig av pc for å kunne skrive... litt med...at vi skal kunne forstå hva de har skrevet... men også litt for deres egen del med grammatikken .. at de er veldig mye mer avhengige en del gutter enn jenter til å kunne skrive lengre oppgaver...så.. vi har i hvert fall flere gutter på trinnet enn jenter som trenger, eller *må* ha pc på en sånn...skrivetid... [09.10]

[2a] Gry: yes... ehm... vi går videre på... eller inn i Kunnskapsløftet... ehm... jeg kan spørre litt, hvordan var det første møtet med Kunnskapsløftet og de grunnleggende ferdighetene for dere som lærere? Hva tenkte dere, hva var det som stakk seg fram som var nytt, hva var mål og mening med ny læreplan? [09.44]

[2a] Tore: jeg husker ikke hva som stakk seg fram, men jeg husker at det var enklere, fordi målene var tydeligere. Jeg husker ikke... det var ingenting som stakk seg fram, men alt var tydeligere, alt i L97 var så veldig vagt, nå er det plutselig tydeligere mål, det er liksom det eneste som slo oss med en gang... [10.02]

[2b] Gry: m-m... ehm... ja... hvilke bakgrunnskunnskaper hadde dere om kunnskapsløftet før dere leste planen?

[2b] Tore: vi begynte med kunnskapsløftet i 2005 eller 4, vi var sånn prøveskole som begynte med det før den var klar.

[2b] Gry: mmm!

[2bc] Tore: så vi begynte med den ... altså før... med en gang det var snakk at det ble endring, så søkte vi om å begynne med den før den var klar, slik at vi lå i forkant av den... så når den ble innført i 2006, så hadde vi allerede arbeidet med den i nesten et og et halvt år tror jeg det var... [10.46]

[2bc] Gry: akkurat..

[2bc] Tore: så når da.. når plutselig alle skoler begynte liksom at det var snakk om at det var nytt, så hadde vi allerede arbeidet med den, vi var innført i den...

[2c] Gry: m-m... hvordan fungerte det?

[2c] Tore: da var jo innarbeida.. så det var ikke noe overgang...

[2c] Gry: men hvordan fungerte innarbeid.. eller hvo... ja? Hva ble lagt om, hva ble nytt, hva ble gjort annerledes? [11.16]

[2c] Tore: vi la inn.. vi la jo inn de nye målene som var, og vi syns noe av det var kanskje... ja, ganske store mål på noen områder, men samtidig så var det også veldig tydelige mål som gjorde at okei, vi får ... dette er det vi skal gjennom... så da var det veldig greit å bare finne materiellet vi skulle gjennom... og så fikk vi jo litt problem med at alle lærebøkene skulle ut.. og skiftes ut, så vi måtte.. og lærebøkene var heller ikke klare, sånn at vi kunne skifte ut... så de første to- tre årene så ble det veldig mye kopiering av lærestoff.. det var det største problemet.. spesielt siden vi begynte før den skulle... var vedtatt gjennom...

[3a] Gry: m-m... [12.00] ehm... hvor langt er skolen kommet i realiseringen av Kunnskapsløftet? Og da kan vi gjerne gå rett inn på realiseringen av skriving som grunnleggende ferdighet... Hvor godt i gang er arbeidet? Har det skjedd en endring med tanke på skriving i forhold til sånn som det var før og sånn som det er nå? Eller er det fortsatt skriving i norsk, og så er det... den skrivinga som hører til naturfag den er i naturfag... ja..? [12.49]

[3a] Tore: jeg tror det er lagt om til at vi prøver å ha sånn skriving i alle fag sånn som det er lagt opp til både med... både med vanlig, altså med penn og blyant og også digitalt... men at vi nå skriver... altså skriver fagtekster i alle fag og at en har, på samme måte som i skriving i alle fag så er det også regning i alle fag, og en har de forskjellige kompetansemålene i alle fag, det tror jeg vi har.. så å si inne i alle fag... så vi har også skriving i alle fag..

[3a] Gry: m-m...

[3a] Tore: det har vi... [13.25] i mer eller mindre grad...

[3d] Gry: m-m... eh... er det samarbeid på tvers av fag når det gjelder skriving?

[3d] Marianne: ja. Vi har... vi har prosjekt på tvers av faga der det teller på for eksempel norsk og samfunn... og også naturfag... der vi lærere vurderer... hva skal jeg si... ja, vårt område da...

[3e] Gry: m-m... hvordan er forholdene lagt til rette for å... ja, implementere skriving som grunnleggende ferdighet? Er det satt av tid til for eksempel lærersamarbeid...? [14.20]

3e) Tore: tenker du mellom lærere da, eller elev- lærer?

3e) Gry: eh...mellom lærerne for eksempel... tenker mye i forhold til sånn som det var før...hva som har...hvilke endringer som har skjedd nå for at innføringen av kunnskapsløftet og grunnleggende ferdigheter skal gå så greit som mulig..om det har vært mye tilrettelegging og klargjøring.... [14.58]

3e) Tore: vi har hatt...planleggingsdager og samarbeidstid der vi har gått gjennom liksom alt vi har gjort før og lagt opp til nye...altså både skivedager og gått gjennom målene våre for årsplaner og sånn lagt inn det som gjelder av skriving og lagt inn skriving i forskjellige fag.. sånn sett så har vi fått rydda opp i det som vi har gjort før, og lagt det til rette for det nye...kunnskapsløftet vi har fått... så vi mener at vi har brukt...både fått og brukt tid til å implementert det nye... [15.37]

3bc) Gry: m-m... hvordan oppfatter...eh...hva skal jeg si...andre lærere enn norsklærere at de nå må dele på skriveundervisningen?

3bc) Tore: tror ikke vi oppfatter det at vi deler på det...heheheh...

3bc) Gry: nei...

3bc) Marianne: det er vel i norsk det blir skrevet mest...skrevet for å skrive, altså...naturfag, dere skriver forsøk, rapporter på forsøk..?

3bc) Tore: m-m...

3bc) Marianne: samfunnsfag...svaring på spørsmål, jeg vet ikke om dere har hatt sånn langsvarsoppgave noen gang..? ennå?

3bc) Olav: eh, samfunn..ja noe er korte oppgaver, og andre er litt langsvar, det blir jo mye beskrivelser, eller forklare, og du får jo litt sammenheng i hvordan de skriver og med ryddigheten og dette her som blir kommentert om dette her, men ikke noe mer enn...det meste er vel lagt opp til norskundervisningen... [16.47]

3f) Gry: Er det noen fag det føles ekstra eh...merkelig at skriving skal være... ja...med som grunnleggende ferdighet? At det føles kunstig..? [17.10]

3f) Tore: det er jo...altså, du kan jo stille spørsmål til alle sånne praktiske fag hvorfor skal du ha med skriving der, men altså..du finner jo alltid et greit svar på hvorfor..det er jo bare å gå langt inn i dybden på det, så finner du hvorfor du skal ha litt skriving der også, når du skal grunngi et eller annet...om det er kroppøving, om det er naturfag eller om det er kunst og håndverk... før eller senere så finner du en grunn for hvorfor du skal ha litt skriving der også... elevene forstår ikke det med en gang, men etter en stund som vi har jobbet med et emne, så ser de jo hva de kan skrive ned litt av det vi arbeider med... [17.52]

2i) Gry: eh, jeg fikk av veilederen min en rapport som er skrevet nå nylig som evaluerer kunnskapsløftet og de grunnleggende ferdighetene, og der står det at det virker som det ikke helt er forstått etter intensjonen og at ehm...implementeringen av de grunnleggende ferdighetene mer er blitt som en slags hjelpetiltak eller tilpasset opplæring. Er det noe dere kjenner dere igjen i her? [18.36]

2i) Tore: jeg..vi kjenner...jeg kjenner meg ikke igjen i det..sånn som når vi startet med det, vi sleit med å få liksom inn alle de forskjellige grunnleggende ferdighetene, vi sleit for eksempel med å få data eller digital kompetanse inn i alt slags forskjellige fag for det er ikke utstyr til det.. og det...så langt så er det fremdeles en utopi at du skal ha data i...digital kompetanse inn i alt mulig av fag...ennå, for det er ikke ressurser til det.. da måtte vi hatt datamaskiner tilgjengelig til enhver tid fordi...å bruke data i... og digitale ting i klassene...det krever så mye tid til å starte opp og holde ved like og sørge for at alt fungerer av passord og utstyr...og skolene har ikke mannskap...altså folk som kan det...så det...javel, det står på papiret at vi skal ha det, vi skal ha grunnleggende ferdigheter i alt og dette her... og lærerne *kan* skriving, lærerne *kan* regning stort sett, så det er det enkelt å ta inn, så de grunnleggende ferdighetene er det greit å få inn, men digital kompetanse, ja vel, noen går på videoer og sånt og kan ta inn det, men... vi kan ikke ta inn alt det andre...som vi ikke kan.. så sånn sett så...for noen er digital kompetanse veldig kjekt å ta inn, og da blir det gjerne en...eh, hva var det du sa det var, et sånt hjelpemiddel for de svake...kanskje... og da..da er jo de svake enk..gode på det mange ganger...da har de gjerne med seg en ressursperson i tillegg... og da fungerer det for den enkle, og da er det ikke et...da er det ikke

en grunnleggende ressurs for hele klassen... men det hadde vært perfekt hadde det vært hel... hadde vi hatt datamaskiner og andre digitale hjelpemidler klart til enhver tid på lik linje med alle andre hjelpemidler vi har i klasserommet.. [20.24]

2i) Olav: er veldig enig med det Tore sier... det blir mer sånn... på store prosjekt eller skrive dager at en har booket og ordnet alt er tilgjengelig for alle elevene og... det er ikke normalt i hverdagen..

2i) Tore: nei..

2i) Marianne: eh... jeg som norsklærer har brukt itslearning veldig mye, synes det er veldig greit... problemet med det er at elevene har ikke kompetansen... elevene... elevene forstår ikke hva de skal gjøre når de skal inn og legge til et prosjekt.. elevene kan ikke lagre.. forstår ikke at de skal lagre ting på nettet i stedet for på sitt område i tilfelle de er syke.. så vi har en lang vei å gå... men som Tore og Olav sier, vi .. det er ikke ressurser nok.. til at vi har mulighet til å vise dem det... så en ting er å bruke... å bruke digital kompetanse og pc, en annen ting er å ta det helt fra starten... for det er mange som sliter... topptekst og bunntekst... ja, de stopper helt opp...

3h) Gry: akkurat... hm... ja... eh... skal vi se... [21.50] ja.. litt sånn med sjangre... eh, hvilke sjangre er det som dominerer i de forskjellige fagene? Eh.. i norsk så snakket guttelevnene om novelle.. veldig mye novelle... og artikkel.. ja... men det var.. ja, og faktasetninger i andre fag, men det var liksom.. det var det som kom fram... så spør jeg... så spør jeg dere... [22.25]

3h) Marianne: eh... nå skal det sies at guttene... eller... klassene spør når får jeg igjen novellen? Det er en måte å spørre når får jeg igjen tentamen på... ja... eh, vi har skrevet *en* novelle i høst, på tentamen så fikk de velge... mange skrev intervju.. eh... må bare prøve å tenke, vi hadde hovedmål og sidemål... eh, intervju... noen valgte å skrive novelle, det var mest... eh det var mest jenter som skrev det... eh.. leserinnlegg hadde vi.. eh... faktatekster... så det med novelle kjenner jeg meg ikke helt igjen i... så har vi skrevet en fagartikkel nå der de kunne... eller de kunne få velge fagartikkel eller nyhetsartikkel... det har vi hatt nå... så det er de sjangrene som har.. hva skal jeg si.. dominert dette skoleåret...

3h) Gry: m-m...

3h) Marianne: vi fokuserte veldig mye på leserinnlegg.. og ikke fullt så mye på novelle..

3h) Gry: akkurat! M-m... eh.. i andre fag, hvilke sjangre... eller er det noen sjangre der...? Eller er det faktasetninger..? [23.43]

3h) Olav: det blir vel en del faktasetninger ja... ja... m-m... jeg ser igjen en tendens på prøver til at jentene kan prøve å være litt flinkere til å utdype seg litt mer, mens guttene er... litt mer kort og presist... ja... og så gutter er vel mer mot fakta.. ja.. [24.14]

3h) Marianne: i norsk så har vi også eh... jobbet en del med dette inn i teksten og ut av teksten... vi så blant annet en film, Gutten i stripe pyjamas, som var en oppgave på en av disse tentamenene, jeg klarer ikke å si om det var hovedmål eller sidemål, der de da fikk muligheten til å gå inn i teksten, enten skrive fortsettelsen slik de ønsket at den skulle være, eller skrive dagboka til gutten som var hovedpersonen... eller å trekke ut andre ting som de ønsket, og så skrive en tekst inspirert av det... og det var noe jeg akkurat satt å tenkte på nå, det er noe en kan gjøre i samfunnsfag (ser på Olav)... se for dere... eh, gå litt inn i teksten, stoppe opp og trekke ut tråder.. så kan en få litt langsvarsoppgave... [25.14]

3k) Gry: ja.. eh... hvordan er skriving... nei... vi gidder ikke å gå inn på det, vi har vært inne på det... Vurdering av skriftlige arbeid.. eh... hvordan blir skriftlig arbeid vurdert..? det blir jo vurdert i norsk, blir det vurdert i andre fag..?

3k) Olav: eh.. ikke mer enn at vi ser litt sammenheng i det de har skrevet... at det... du får... at det er litt mer ryddig, at det ikke bare er oppramsing og gjentakelser, men at de prøver å formulere det på en grei måte... ikke noe mer... noe mer enn det... i hvert fall ikke hos meg i samfunnsfag og RLE... eh... det blir mer sånn at de får ryddigheten i det... [26.09]

3k) Marianne: kommenterer du (Olav) hvis de skriver dialekt for eksempel?

[3k] Olav: eh..ja, hvis det er store utbrekkelser (utskeielser) der, hvis det er et og annet ord, så gjør jeg ikke det, hvis de skriver kun på dialekt og sånne ting så blir det kommentert..

[3k] Tore: i naturfag så pleier vi å si de skal skrive mest mulig...altså det skal være nynorsk og så hele setninger...de får ikke...det skal ikke være dialekt og det skal være hele setninger... og det skal være forståelig... det skal gå an å lese det... men det er ikke sånn at vi går inn og retter eh...stavefeil..

[3k] Gry: nei...

[3k] Tore: nei... men klart, hvis det er...hvis du går over og ser, og det er store sånn grammatikkfeil, og du ser de har bøyd det helt... så galt at mannen på gata vil kommentere det, så tipser vi om det at..her har du skrevet feil... men i liksom... i den læreprosessen i naturfag, så går jeg ikke inn og retter på det, da tar jeg liksom mer de grove tingene... som er rundt... [27.19]

[3m] Gry: eh... lærer elevene å bruke skriving som en læringsstrategi?

[3m] Marianne: eh, vi begynte året med å gå igjennom et kapittel i norskboka, vi bruker kontekst, som heter ulike læringsstiler eller læringsstrategier, jeg er ikke helt sikker, og vi prøver å være flinke å bruke det, i hvert fall vi norsklærere, lag et tankekart...eh, lag et skolenotat...et vøl- skjema...når du leser...for da lærer du.. noen elever sier jeg lærer ikke av å skrive det ned, andre sier jeg må skrive for å lære... så vi har vært obs på det...spesielt i norsk, at det er en grei måte å lære seg kapitlet på... skriv et avsnitt ved bruk av en setning. [28.16]

[3m] Gry: m-m... er det noe fokus på det i andre fag? Å bruke skriving som læringsstrategi..?

[3m] Olav: ikke annet enn at de i prosjektarbeid, som jeg har litt, da...at de må sette seg ned å skrive ned et tankekart..og skrive ned hvem som...fordeling av arbeid og sånne ting... ikke noe mer enn..noe mer enn det...

[3m] Tore: vi gjør det litt i naturfag, sånn i forhold til hvordan du gjør...de kan komme til meg som lærer og spørre altså..kan jeg velge en annen måte å gjøre oppgaven på, kan jeg velge en annen måte å gjøre lærestoffet på, kan jeg heller lage et hefte om dette kapitlet... og så skriver de heller, velger ut faktasetninger, lager det, de lager egne oppsummeringer av de forskjellige emnene som er i kapitlet... i stedet for å sitte å svare på femogtyve oppgaver...og det har vist seg ganske godt for noen... både femmer- og sekser- elever, og treer- elever..du får fine hefter der de viser at de har fått ut bra stoff...der de viser at de klarer å få ut det viktige stoffet, og de får det ned på papir... og de får skrevet faktisk mye bra... og det er ikke avskrift, det er..de lager det om til sine egne setninger, og formulerer nye...nye,.. setninger.. [29.49]

[3l] Gry: m-m...så har jeg skrevet spørsmål her: er det utarbeidet vurderingskriterier for skriving i hvert enkelt fag? Og fungerer disse, og kjenner elevene til disse?

[3l] Marianne: eh...jeg har lagt ut vurderingskriteriene for de ulike skriftlige tekstene på itslearning i tillegg til kunnskapsløftet...der elevene kan se hva de trenger for å få en femmer og en sekser...

[3l] Gry: og det er i norsk..?

[3l] Marianne: det er i norsk ja. Nå skal det sies at jeg tror ikke elevene bruker det, men det ligger i hvert fall der ute, så i norsk og i engelsk så kjenner de kriteriene..

[3l] Tore: det er ikke laget kriterier for skr...eh, hva skal jeg kalle det, altså skriving i de andre fagene.. det er laget kriterier for hva som kreves for å få den og den vurderingskarakteren i forhold til det og det faget, men ikke i forhold til skriving, det ligger kun for norskfagene... og engelsk... [30.58]

[3n] Gry: ehm.. hva kjennetegner en typisk guttetekst? Hvilke tilbakemeldinger blir ofte gitt på guttetekster..? og det kan være både norsktekster og andre fag... [31.21]

[3n] Marianne: eh...ofte...blanding av bokmål og nynorsk... lite konsekvent språkbruk..ehm... og ofte...hva skal jeg si, mer realistiske tekster... ikke så mye fantasi... du finner ikke en gutt som skriver en novelle om ei jente på fjorten... med mindre det skjer noe veldig dramatisk med henne... det er telturen der alt gikk galt, og der jeg så hodet til broren min ble kappet av, eller bilulykker... det er sånne tekster...ofte med litt..litt fattig språk i den forstand at de har en vei å gå når det gjelder bruken av adjektiv...ja... [32.23]

[3n) Gry: m-m... noe typisk med guttetekster i andre fag?

[3n) Tore: ja... I naturfag, når vi skriver rapporter, så pleier guttene være veldig kjappe til å...de lager en tegning, de lager en forklaring, de skriver på utstyr, og så da...mener de at hvem som helst kan forstå det... og så pleier jeg bare å spørre dem etterpå, ja, forstår moren din hva vi har gjort nå? Ånei...skal *hun* forstå det? Og så skriver de på ei heil side til etterpå... hehehe... men da har de tilsvarende tekst som ei jente har mange ganger... de trenger en sånn påminnelse på at du må..de skal få med seg alt de tenker, mens jentene mange ganger kommer på mange ganger...mye mer selv, uten at de... de må ikke minnes på at andre skal få med seg alt.. [33.17]

[3n) Marianne: jeg føler vel kanskje at guttene, de...de gjør det godt nok... ja... minste motstands vei, godt nok!

[3n) Gry: ja... det uttrykte de selv også...

[3n) Marianne: en gang til?

[3n) Gry: det uttrykte de selv også...få det gjort, bli ferdig, godt nok... m-m...

[3n) Tore: men det..men der igjen har du i de tre klassene jeg har i naturfag så er det gutter som setter seg ned og jobber vanvittig, og tegner og etter liksom...vi har holdt på nå i halvannet år med disse tre klassene, så jobber de, og de både tegner og de skriver enormt detaljert om de tingene som vi gjør, for da er det liksom...hva har du gjort sist halvtime? Og få fram alle detaljene, hvilke ting som gikk galt, hva kunne vært annerledes, og hva ville du gjort neste gang... da kan det være vanvittig gode tekster som kommer fram... for da er det så nært..

[3n) Gry: ja... [34.11]

[3n) Tore: og de trenger ikke å dikte noe...da er det veldig greit å få det fram... og da plutselig så kan de begynne å se på hva de andre har gjort... og så åja, sånn vil jeg også skrive... og så forandrer de på det, visker og noen kommer til og med og spør om å få nytt ark! Hehe, og vil begynne helt på nytt igjen... og det er liksom..når toer og treer elever begynner å komme med det, da er du litt imponert.. hehe... [34.38]

[2e) Gry: ja... ehm... er elevene innforstått med at skriving er en ferdighet som skal trenes i alle fag?

[2e) Tore: eh...jeg tror de blir mer og mer innforstått med det... samtidig som de ikke liker det...

[2e) Olav: det ser jeg hos meg også, i mine fag, jeg tror de vet om det, at vi må skrive en del...men mye offing, klaging, at det er ikke norsktid de skal ha...

[2e) Marianne: jeg får høre det ofte, at det dette her trenger ikke jeg... jeg trenger ikke å vite hvordan du skal skrive en forbanna artikkel... jeg trenger ikke det i jobben min... så det er en utfordring... [35.33]

[2ef) Gry: men har de blitt informert eh... helt konkret at...nå er det fem grunnleggende ferdigheter...de skal...alle fem skal brukes i alle fag...eller er det bare...på gli, holdt jeg på å si...

[2ef) Tore: jeg tror de har vært igjennom det, vi har vært igjennom og snakket om de skal... du skal igjennom de og de forskjellige ferdighetene, og de glir inn i alle fag, og du skal gjennom dem... men det...det dukker opp igjen både titt og ofte at ja, men jeg skal arbeide med det og det, så jeg trenger ikke det...på samme måte som en som...en som er fast bestemt på at han skal ta tømmer...jeg har ikke bruk for å kunne diktninger... så det dukker opp igjen... så samme måten som de tingene... [36.30]

[3q) Gry: ehm... skriving i alle fag...eh, vil det ha noen betydning for vurderingspraksisen på skolen? Om det vil bli noen endringer i den..? dere har snakket litt om at dere har samarbeidet på tvers av fagene og sånn, eh... er det noe som er annerledes der..? i forhold til før..? [36.57]

[3q) Tore: hva, hvis du endrer...?

[3q) Gry: vurderingspraksis... skrivevurdering har jo vært veldig forbeholdt norskfaget, er det fortsatt det, eller er det litt sånn at alle lærerne er med på vurdering av skriftlige arbeid?

[3q) Olav: sånn tverrfaglig, hvis vi har noe prosjekt, så det som jeg får inn i samfunnsfag er jo så er det jeg som vurderer...da vurderer jeg mer innholdet.. jeg leverer ikke videre til norsklærere for å vurdere det skriftlige

språket... det som jeg vurderer oppgaven, om de har svart på oppgaven og innholdet i det, om det er ei mappe eller...ja...veggavis, eller hva det er de lager, så .. det er ikke noe mer samarbeid enn at jeg tar meg av mitt og gjør vurdering... [37.52]

[3q] Marianne: men da har vi også det..så kommer jeg inn og gir de karakter på det muntlige...

[3q] Olav: ja..

[3q] Marianne: ja...så det er veldig greit sånn...

[2g] Gry: ehm..lærerrollen, blir den annerledes på noen måte etter innføringen av de grunnleggende ferdighetene? [38.26]

[2g] Tore: ta det en gang til..

[2gh] Gry: lærerrollen..blir det annerledes å være lærer og utøve lærerrollen etter innføringen av de grunnleggende ferdighetene? Opplevs det som positivt eller negativt..?

[2gh] Tore: det er vanskeligere. Fordi det er ikke noen...du lærer ikke noe av dette her på lærerutdanninga.. vi har ikke hatt..nesten en pøkk om det på lærerskolen i det hele... vi hadde ingenting om digitale ferdigheter på lærerskolen for ti år siden... og... vi hadde knapt nok noe om de...vi hadde bittelitt i idrett grunnfag om når vi skulle måle høyde..? spenst..? så det er liksom...javel? Digitale ferdigheter i kroppsøving? Hahaha! Og det liksom... du innfører en bråte med ting som lærerne ikke har kunnskap om..! og så skal vi bare innføre det i alle fag? Det er jo en kjempeutfordring! Vær så god, dette skal dere gjøre... Så det er jo ikke rart det er vanskelig å få det til...og når i tillegg ikke skolen har ressurser til å ha alt av hjelpemidler tilgjengelig, så blir det vanskelig... Men vi gjør det vi kan, hehe... [39.43]

[2gh] Olav: jeg ser det, spesielt i RLE, der vi ikke har noen bakgrunn til å bruke som et digitalt verktøy, så blir det jo mer...det du alltid har gjort i undervisningen... som er også, du blander ikke inn det digitale for du vet ikke hvordan du skal utlente (utføre?) det i RLEen rett og slett.. eh..du har ikke lært så mye om det.. så det er vel mer...det er lettere kanskje i samfunnsfag og sånne ting å....men...ja.... [40.22]

[2gh] Tore: altså, det som...det som liksom de fleste som er lærere nå, de har vært på skole der du har sittet med lærebøker, og hvis du har brukt digitale ferdigheter, så har du brukt internett, og da har du brukt internett som et oppslagsverk... og det er jo det vi gjør, vi bruker internett som et oppslagsverk eller til som et skriveredskap... eventuelt som et regneredskap i excel... og...ja vel, det kan vi gjøre, men det blir ikke forferdelig spennende av det.. og som sagt skal du ha RLE med hehe..med internett, du finner vanvittig mye om RLE og forskjellige religioner, og andre kulturer og kulter ikke minst...som du skal styre litt unna, hvis du skal ha litt kontroll i timene... det er ikke enkelt med de forskjellige kunnskap..nei, de forskjellige ferdighetene... [41.15]

[2gh] Marianne: Noen lærebøker, eh..blant annet norskboka og engelskboka har veldig gode nettsider der vi kan gå inn, og der elevene kan ta quiz for eksempel... og når lærebøkene har gode nettsider, så er det lettere å bruke det i undervisningen... mye lettere... og..Olav snakket om RLE, og inne på den siden, å prøve å finne noe, det er ikke lett... og vi har ikke tid eller ressurser, jeg har i hvert fall ikke, til å finne opp kruttet, så...det er lettere å vise til det kruttet som andre har funnet opp..

[2gh] Gry: ja...[41.56]

[2gh] Tore: der er jeg enig i det som Marianne sier, at noen lærebøker har utrolig gode sider og det har naturfagverket som vi har valgt på skolen her, veldig mye, fordi at de har en veldig god hjemmeside, med gode oppgaver, gode animasjoner og ting som vi kan bruke... men der igjen så stopper det med at...skal jeg vise det som lærer, fordi vi ikke har nok maskiner til elevene, eller skal vi la en og en eller to og to elever gå inn her og der og kikke på det.. fordi det beste hadde jo vært at elevene hadde gått inn, alle sammen kikker hver for seg samtidig i en time en gang ...men nå blir det sånn at du viser litt framme med undervisningen...og så kan du gå inn og se på det hjemme... men da er det plutselig ikke så annerledes enn det å ha en vanlig time lenger...da blir det fremdeles læreren som står framme og viser... [42.44]

[2gh] Olav: veldig enig i det, jeg ser litt i kosmos som vi har i samfunnsfag har også sånn oppgaver du kan gå inn på internett å jobbe til kapitlet, men når du ikke har ressurser til å gjøre det, at du har hver sin maskin i timen der, så blir det ikke at du... du bruker det ikke...

[2gh] Marianne: du (Tore) sier hvis de skal... eller de kan gjøre det hjemme, med... noen av mine (elever) så ser jeg ikke at det hadde skjedd altså... og kan de slippe å gjøre noe hjemme, så gjør de det.. [43.22]

[3s] Gry: m-m... helt til slutt.. ehm... kan skiving i alle fag bidra til å koble guttene tettere til skolen og skiving i skolen? I stedet for at det er bare skiving i norsk... [43.38]

[3s] Tore: det tror ikke jeg.

[3s] Gry: nei... hvorfor?

[3s] Tore: nei, jeg tror ikke det... nei, altså... jeg tror de syns at de skriver nok.. jeg tror at mange av guttene føler at de skriver nok i... i de fagene de syns er skrivefag, norsk og engelsk... at de syns de ... jeg tror at skal vi ha guttene tettere inn til skolen, så måtte de hatt mer av de praktiske fagene... eh... latt dem få bruke kroppen mer til... til det.. litt sånn som det var før for en... femten- tjue år siden... [44.20]

[3s] Marianne: vi får jo høre det at skolen er bare for jenter... jeg gidder ikke å gjøre dette prosjektet her om kunsthistorie... dette er jentete... dette gidder ikke jeg å gjøre.. så det er en utfordring å finne... å knytte skiving til noe som de er interessert i, det er en veldig utfordring... og som Tore sier, de skriv.. de *tror* de skriver nok, de *mener* de skriver nok...

Gry: ja.... Flere..forresten..? nei...

Dato: 10. Februar 2010

Klokkeslett: 09.15- 10.05 (34.03 minutter)

Deltakere: Daniel, Tomas, Siri, Gry

Lærergruppe 5

Bakgrunn: Daniel: Underviser i RLE, matematikk, naturfag, samfunnsfag, data

Tomas: Underviser i matematikk, kroppsøving

Siri: Underviser i norsk, engelsk, K&H, drama, mat og helse

[1a] Gry: m-m... læringskultur begynner vi med. Eheheh, ja... eh, hvordan er læringskulturen på skolen generelt?

[1a] Tomas: jeg tror den er egentlig ganske bra. Altså...de siste årene så har det vel skjedd en holdningsendring fra å...liksom at de som er litt flinke på skolen, at de har fått litt mer respekt, og det er litt mer interessant å være god (flink) på skolen...

[1a] Siri: ja, jeg er enig i det. Når jeg begynte her, det er vel åtte år siden, da var det litt mer sånn at det var tøft å ikke være flink på skolen, og nå er det mer sånn..respekt til de som er flinke og ja... [00.52]

[1b] Gry: eh..blant guttene...eller er det forskjell mellom jentene og guttene..?

[1b] Tomas: ja, det er forskjell. Altså, jentene er flinkere til å jobbe med skolen, de er mer nøye på ting, og guttene liksom, de raser igjennom, kanskje spesielt nå i niende så føler jeg at det er større forskjell på gutter og jenter enn...jeg tror det faktisk i...det som har vist seg tidligere i alle fall, det er at i tiende så skjer det en mer utjevning i og med at da tar guttene seg litt mer sammen...

[1b] Gry: å?

[1b] Tomas: på grunn av det er nærme..altså det nærmer seg kan du si videregående.. og da er det veldig mange som skjerper seg, spesielt siste halvdel...[01.37]

[1c] Gry: m-m... ehm...hvordan er forholdet mellom skole og arbeidsliv her? ..eh, det er en påstand om at skolen er blitt veldig feminisert på grunn av overvekt av kvinnelige lærere, eh, og også her ute at det er en veldig maskulin arbeidskultur... ja... merker dere noe til forholdet mellom skole og arbeidsliv, i forhold til guttene kanskje spesielt... [02.07]

[1c] Tomas: eh, vi har vel egentlig det, for her har det jo vært sånn som du sier et ... et veldig sånn maskulint arbeidsmiljø i og med at det er mye sånn... altså du har (navn på bedrift), du har (navn på bedrift), du har de...mange bedrifter her, og veldig mange foreldre, de jobber jo i disse bedriftene...og det har jo for så vidt littegranne også med at ... kanskje at det med skolearbeidet blant guttene ikke blir så nøye, for de får seg jobb hos (navn på bedrift) allikevel... hvis vi ser på samarbeid, så har vi jo, vi har dette med programfag og der bruker jo vi, altså det er niende og tiende da, så bruker jo vi bedriftene i den perioden vi har dette her... bruker dem ganske mye da.. så jeg vil påstå egentlig det er det er godt samarbeid mellom skole og arbeidsliv i denne kommunen i alle fall.. [02.58]

[1d] Gry: ja.. hvordan oppfatter dere guttene sin motivasjon og interesse for skole..og for skriving?

[1d] Siri: det er variabelt, hehe.. det kommer litt an på evnene deres..og interesser... eh, vi har jo noen gutter som er veldig flinke å skrive for eksempel, og får gode karakterer i norsk, og så har du de som syns at liksom... hvorfor skal vi lære norsk, vi kan jo norsk...på det nivået... [03.31]

[1d] Daniel: jeg tror at...det henger sammen litt med det forrige spørsmålet, om alle bedrifter her på Landsbygda, at som Tomas sa, at de har jobb hvis de vil..etterpå, så de trenger ikke å skrive, trenger ikke legge tid på å lære seg å skrive fint for eksempel... eller være motivert til å gå skolen.. de har jobb når de er ferdige i videregående... [04.05]

[1e] Gry: ja... dere er sikkert klar over undersøkelser og sånt som viser at gutter skårer mye dårligere enn jenter i skolen generelt, men i skriveing spesielt... og så lurer jeg på hvordan det er med gutter sine faglige prestasjoner i deres fag..gjørne i skriveing... hva er en typisk guttekarakter...? [04.30]

[1e] Tomas: en typisk guttekarakter er nok nærmere treen..og en jente karakter er nok nærmere fireten vil jeg tro... hvis du ser, hvis du sammenligner dem, sånn som det er hos oss i dag i alle fall, det er det... for det er ... det er forskjell...det gikk litt, som jeg sa tidligere, det gikk litt på det jentene er litt mer nøye på hva de gjør... [04.56]

[1e] Siri: jeg er *litt* uenig i at guttene er mer på tre, det er mer på fire minus...

[1e] Tomas: okei...

[1e] Siri: tror jeg sånn jevnt...mens jentene er mer fire pluss...opp mot fem...

[1e] Tomas: ja...

[1e] Siri: m-m...

[1e] Tomas: det kan være sånn som Siri sier at det er..her hos oss, i hvert fall på vårt trinn så er det faktisk forskjell på hvor flink klassen er, Siri er i en veldig flink klasse...eh, og det er faktisk forskjell på... for det er mange...det er mange realister..eller..som har det som vi kaller for newton i den klassen, og de ligger på et høyere nivå... vi som har noen av de andre klassene, ser at det er et større sprik der i forhold til gutter og jenter... [05.43]

[1e] Gry: m-m...stemmer..

[1e] Siri: vi har jo fire klasser, og de to klassene jeg er norsklærer i, de har nok bedre karakterer enn de andre to klassene... på grunn av...ja, det som han (Tomas) sa...

[2a] Gry: ja..m-m... ehm, da går vi over på Kunnskapsløftet... eh, hvordan var første møtet med Kunnskapsløftet og de grunnleggende ferdighetene? Hva tenkte dere som lærere, hva var nytt og annerledes..? [06.31]

[2a] Tomas: det blir vel alltid sånn når det kommer noe nytt at liksom...hvordan skal du klare å gjennomføre alle de fine ordene og det blir ofte sånn den liksom første tanken er, og... men sånn etter hvert så føler jeg egentlig at vi egentlig har vært ganske flinke her på skolen til de forskjellige tingene i... på kunnskapsløftet... [06.56]

[2b] Gry: eh...hadde dere...eller hvilke bakgrunnskunnskaper hadde dere om kunnskapsløftet før dere leste planen? Hadde dere fått noe kurs på forhånd, noe informasjon..? [07.13]

[2b] Tomas: nei vi ...vi fikk jo sett den reviderte delen og gjennomgikk den for så vidt... men men ellers så var ikke jeg på noe kurs i alle fall...

[2b] Siri: var vi ikke på (navn på kurssted) og snakket litt og laget noen planer og så det opp mot det gamle...? Det gjorde vi jo...

[2b] Tomas: ja, det gikk..det som vi var der, det gikk vel og på dette med vurdering og endring i vurderingskriterier og sånne ting... [07.42]

[2c] Gry: ja...ehm, og hvor langt er skolen kommet i realiseringen av kunnskapsløftet og de grunnleggende ferdighetene.? Er det kommet godt i gang..?

[2c] Tomas: vi er vel kommet i gang, for å si det sånn, om det er godt eller ei, det, det... det vet vi jo ikke, men det er jo ikke alltid i alle fagene det er like lett å implementere egentlig alle faktorene... jeg har, i og med at jeg har kroppsøving for eksempel, så..altså jeg klarer jo noe som går på data, sant, det med skriveing og sånt, vi har jo noe sånn teori, og noe laging av oppgaver og sånne ting, og da går jeg faktisk på dette med oppsett og sånne ting som er en viktig del av det så, men...men sikkert ikke nok... men det vil..blir det vel aldri, tenker jeg..

[3a] Gry: nei, det...hehe... [08.40] hvis vi går inn på skriveing...skriveing i alle fag, hvordan...hvor langt er skolen kommet i realiseringen av skriveing..?

3a) Siri: eh, jeg tror vi ligger bra an, eh, vi har jo på en måte i norsk, vi har ei forskergruppe i norsk der vi snakker om... litt dette med lesing og skriving i alle fag... det er vel ikke noen sine grupper som holder på spesielt med det, eh, det er litt blanding av mattelærere, norsklærere og naturfagslærere og liksom de snakker om hvordan gjerne... [09.23]

3c) Gry: eh, hvordan opplever lærere som ikke er norsklærere å måtte dele på skriveundervisningen?

3c) Tomas: altså jeg.. i og med at jeg har matematikk da, så er det jo tross alt en del oppgaver der de skal skrive en del og da er det jo litt viktig kan du si å påpeke det at vi må.. skal skjønne hva de skriver... for hvis ikke jeg skjønner hva de skriver, så... så kan de risikere å få feil på oppgaven i og med at jeg tolker det som blir skrevet feil... så det det.. er et fokus egentlig på... altså i matematikk så er jo ganske stort fokus på det å sette opp tingene riktig, så, så... det må jo bruke vi en del tid på... [10.04]

3c) Daniel: ja, jeg har ikke kommet inn i det ennå, helt sånn med skriving, men jeg merker.. i hvert fall på skrive fint... jeg har ikke sett på oppsettingen av setninger for eksempel, men stilen.. at det er veldig mange som ikke har en stil som går å tolke... det kan være som... hieroglyfer et par... veldig dårlige hieroglyfer også... så.. det er det største problemet jeg har i hvert fall... og det (jeg?) er som ikke er norsk også, så... kan det være litt vanskelig å tolke et par ord... [10.40]

3c) Siri: vi har jo også eh... gjort avtaler med for eksempel naturfagslærere, samfunnslærere, og sånne ting at hvis det er veldig dårlig norsk i de besvarelsene de har, så gir de beskjed til norsklæreren, og det har elevene også blitt informert om at det du skriver i dette faget, kan denne læreren også rette på, og det og hvis det er veldig galt, så vil også norsklæreren få vite det. [11.07]

3d) Gry: m-m... ja, det er jo bra, det er jo litt sånn samarbeid på tvers av fag om skrivinga... er det mer sånn type samarbeid..? sånn tverrfaglig samarbeid om skriving..?

3d) Tomas: det var jo det Siri sa angående det vi har jo ei gruppe som styrer med norsken, og det er jo en tverrfaglig gruppe, sant, som går på lesing og skriving, så der er det jo egentlig alle typer lærere inne, og rett og slett for å ha det som et punkt da, så hvis sånn som Siri sier at hvis det er mye dårlig norsk i, når du skriver i samfunnsfag for eksempel, så vil det bli påpekt overfor eleven og da må jo den faglæreren snakke med norsklæreren sin... [11.51]

3d) Siri: det gjelder jo også hvis de har... for eksempel prosjekt, skal lage mapper, som det jo for eksempel går i samfunn og norsk og naturfag, at det er sånn blandingsprosjekt, så vil det jo også bli rettet.. på en måte av alle... i norsk... eller også har powerpointer for eksempel... at framføringa av det.. da skal det være riktig på powerpointen.. [12.18]

3e) Gry: ja.. m-m... eh, hva er blitt gjort for å få til å implementere skriving i alle fag? Tenker litt med tilrettelegginger, eh... kanskje i forhold til samarbeidsmøter og.. ja...

3e) Siri: da vil jeg si det er den gruppa som allerede er i gang med forskning på norsk egentlig... så... m-m...

3e) Gry: er det andre ting som bør gjøres... i forhold til å få til skriving i alle fag..?

3e) Tomas: altså det som er viktig det er egentlig at elevene føler at det er trykk på det, at det er fokus på det hele tiden, for hvis vi ikke har fokus på det, så glemmer de det ganske kjapt... at de får det trykket hele tiden som de skal ha, sånn at vi liksom har det i bakhodet at vi må jobbe med dette her, vi må tenke på det.. [13.16]

3e) Siri: og at de ikke kan skrive leksene i samfunnsfag på dialekt for eksempel... at de skal skrives på skikkelig norsk...

3e) Gry: ja... m-m... eh, har det vært problemer med implementeringen av skriving? [13.38]

3e) Siri: nei. Egentlig ikke, ikke som jeg har merket. Det kan jo være faglærerne syns det er vanskelig å ja... å få til skriving i sitt fag, det...

3f) Gry: er det noen fag det føles kunstig at... skriving skal trenes?

[3f] Tomas: ja...altså i kroppøving så er det jo for så vidt litt kunstig, men allikevel så har jo vi da noen sånn teoretiske oppgaver da, så skal de for så vidt ha en del oppsett, men...men kunstig? Ja. [14.21]

[3g] Gry: ja...hvordan arbeides det med skriving i de forskjellige fagene? Er det fokus på sjanger...eh...fokus på innhold, fokus på... hva er det fokus på? er det mye sånn det var før, eller har det skjedd endringer..? [14.44]

[3g] Siri: det er vel litt vanskelig å si...eh, må nesten definere hvordan det var før... men...altså det er fokus på alt, egentlig... altså innholdet må være bra og grammatikken må være bra, oppsettet må være på en spesiell måte, så vi prøver jo å ha fokus på at alt skal være så bra som mulig...

[3g] Daniel: som faglærer, og jeg må si naturfag, der de skal skrive litt lenger svar, så går jeg kanskje ikke inn på om det er mest grammatisk rett, uten jeg søker nesten kun etter svaret på alt... så personlig så tenker jeg ikke å kunne grammatikk direkte i hvert fall... nå i begynnelsen... kanskje senere.. eller forhåpningsvis senere.. [15.40]

[3h] Gry: eh...når jeg intervjuet elevene så eh...gav de inntrykk av et ganske snevert sånn sjangerbilde, det var snakk om noveller og artikkel i norsk, og så var det faktasetninger i andre fag... og så spør jeg dere: hvilke sjangre er det som dominerer i de forskjellige fagene, i norsk, i samfunn, i naturfag...RLE...? [16.09]

[3h] Siri: ehm...da tenker nok de på det de har hatt akkurat nå... nå i år så har det vært novelle og artikler, nå holder vi på med artikler, men vi har også hatt eventyr og science fiction og manusskriving og dikt og...ja, så... de husker ikke alltid så veldig langt..

[3h] Gry: m-m... andre fag...er det andre sjangre der..? [16.40]

[3h] Daniel: jeg skulle tro i hvert fall at det er nok bare fakta...så skulle jeg tro det.. på denne skolen og på alle andre skoler så... det er nok litt vanskelig for mange lærere å i samfunn for eksempel å be elevene om å skrive en novelle om...om for eksempel valget.. eller et dikt...så det blir nok mest bare fakta... for det er enkelt og ja...

[3h] Siri: i samfunnsfag så har vi hatt sang, og vi har hatt dikt og vi har hatt novelleoppgaver... så...så de har fått det også.. i samfunnsfag for eksempel.. [17.16]

[3h] Gry: m-m... i forhold til forskjellige sånn...fagsjangre..?

[3h] Siri: i naturfag så skriver du sånn øvinger... eh, som de da blir opplært i hvordan det skal være...

[3j] Gry: ja...ehm, hvordan oppfatter dere guttene sin motivasjon og interesse for skriving i fagene, er det forskjell fra hvilket fag de skriver i hvordan interessen er..? eller motivasjonen..? [17.57]

[3j] Siri: jeg vil tro de er mer innstilt på å skrive noe i norsktimen enn i for eksempel mattetimen... ehm...og samfunnsfagstimen... da er det mer...de er nok mer innstilt på å finne svar på spørsmål i samfunn i forhold til å skrive en novelle... men samtidig så kan det være veldig gøy å skrive om hvordan det var å være en liten gruvearbeider på 1800- tallet... å sette seg inn i den situasjonen... [18.34]

[3kl] Gry: flere som ser noe forskjell i fagene..? nei... ehm, jeg vil litt inn på vurdering og vurdering av skriftlige arbeid... og hvordan...ja... hvordan skriftlige arbeid blir vurdert i forskjellige fag, hva som blir vektlagt...skriveprosess eller kvalitet, innhold, evne til kommunikasjon...? Norskfaget har jo hatt ansvaret for... eller har jo gjerne ennå ansvaret for alt, men i naturfag eller ja...de andre fagene, hva...hvordan vurderer dere skriftlig arbeid? [19.26]

[3kl] Tomas: nå er jo jeg såpass heldig at jeg slipper unna nokså mye jeg men... men jeg vil tippe på...jeg vil ta det med Siri, regner med at hun har...

[3kl] Siri: ja, eh, nå spør du jo egentlig om andre fag enn norsk føler jeg, så... men jeg har jo også engelsk, og da blir det jo egentlig veldig likt som norsk... i for eksempel sant...tekster... eh, da ser vi jo både på det grammatiske og innholdet og formen, sjangeren... egentlig helhetsbildet, sånn sett... eh... men hvordan en naturfagslærer vektlegger...det er vel om det er mer riktig...på en måte, svaret... [20.11]

[3kl] Daniel: det skulle jeg ville si i hvert fall. Nå har vi ikke hatt noe sånt skriftlig langt ennå, men hvis jeg skulle fått inn noen ting, så går jeg mer til svaret, som jeg sa tidligere, mer til svaret enn grammatikken

kanskje... for det er det som legges vekt på.. jeg har ingen utdanning direkte i språk sånn, så... litt vanskelig å finne for meg som ikke har det... [20.41]

3m) Gry: ehm... lærer elevene å bruke skriving som læringsstrategi?

3m) Siri: ja, vi har jo i begynnelsen av hvert skoleår så pleier vi å ha litt sånn studieteknikk...eh, så det blir på en måte repetisjon da, i niende og tiende.. så...det er en del av norsken... m-m... og jeg pleier også å... for eksempel på foreldresamtaler å spørre hvordan øver de til prøver, hvordan trener du deg, sånt, og snakket litt om det... [21.25]

3m) Gry: i de andre fagene, matte eller ja...hva som helst...er det noe fokus på skriving som læringsstrategi der...?

3m) Tomas: nei, egentlig ikke, for der er det snakk om å få et svar... men samtidig så hvis det er tekstopp-gaver så forventer vi jo egentlig de skal skrive kan du si svaret, gjerne undertekst under svaret, altså for å stadfeste svaret kan du si med en tekst... det forventer jeg av dem... at de skal gjøre...eller det skal de gjøre rett og slett..

3m) Daniel: hvis jeg har sånn presentasjon, jeg presenterer faget for eksempel, da er det to- tre i hver klasse som heller sitter og...eller som sitter og skriver underveis (når) jeg snakker, så det er et par stykker i hvert fall...alle har jo forskjellige lærestiler, men... det er et par som har kommet ganske langt med å skrive underveis i hvert fall... så jeg føler de har jobbet godt her på skolen, for jeg er ikke vant med det fra tidligere.. [22.35]

3n) Gry: ehm, hva kjennetegner en typisk guttetekst? Og da kan det være guttetekster i hva som helst slags fag... hvilke tilbakemeldinger gis oftest til gutter...kanskje i forhold til jenter...?

3n) Siri: en typisk guttetekst hvis jeg tenker norsk, så er det kanskje litt mer action enn en jentetekst..ehm...kan også gjerne være litt mer faktatekst... men det kan også være en veldig fantasifull tekst... på en måte... ehm... tilbakemeldinger kan ofte v...eller... det kan gå litt på rettskriving, eller og...og det å holde den røde tråden og så binde det sammen og få ned alt du har tenkt på en måte... gjerne det du har sett for deg i hodet ditt, som kanskje ikke er kommet med... at sammenhengen kanskje ikke er så god..alltid... ehm... og så er det og veldig ofte at de har glemt å markere når noen snakker... tegnssetting og.. det er litt rotete... men det kan være veldig bra dialog for eksempel.. og kanskje litt lydeffekter også, *bang* og sånne ting, hehehe...

3n) Tomas: hehehe...

3n) Siri: ja...eh...m-m.... [24.06]

3n) Gry: ja...m-m... ehm...i naturfag, samfunnsfag, engelsk... er det...skiller guttetekstene seg noe ut der i forhold til jentetekster..?

3n) Daniel: det...som sagt så har jeg vært ganske lite enda, bare jobbet i seks uker, så har ikke kommet...fått ...ja, ikke fått inn noen ting sånt, men...så sjangre eller språk blir litt vanskelig å se ennå, men hatt engelsk, så...som Siri sa at litt mer action, litt mer...den ene skal være mer løyen (morsom) enn den som har vært tidligere.. så det er mye sånn at...de prøver grensene mer tror jeg... men i de andre fagene som naturfag og samfunn, det...kan jeg ikke svare på faktisk... [25.03]

3n) Gry: nei...

3n) Siri: det er jo ofte litt mer humor i guttetekster egentlig... og også dette med å prøve grenser, så er det ofte spørsmål: får jeg lov å banne? Og det er litt tøft, hvis de får lov til det... så det sier jeg, okei, men innenfor rimelighetens grenser da.. at det ikke...ja... det skal være en *grunn* til at de banner... m-m... [25.33]

3o) Gry: m-m... ehm... er skriving ennå norskfagets domene, holdt jeg på å si, eller føles det som om det er alle sitt ansvar?

3o) Tomas: vi har jo prøvd egentlig å skyve ansvaret litt sånn jevnt fordelt over alle, men det er jo klart at i norsk, det er der de skriver desidert mest... så det er naturlig egentlig å...at liksom domenet er der, og det er jo norsklærerne som har den største kompetansen på det også, og da må de i tilfelle være flinkere til å...eller...bli flinke til å, hvis de *må* bli det, til å hjelpe oss andre stakkarer... [26.16]

[2i] Gry: m-m...ehm...jeg fikk en rapport av veilederen min der det står at...ja, det er en evaluering av kunnskapsløftet så langt da, og der står det at implementeringen av de grunnleggende ferdighetene ikke er... har fungert sånn som intensjonen var, og at eh... ja, realiseringen av de grunnleggende ferdighetene mer er blitt som en slags hjelpetiltak, eller tilpasset opplæring... eh..og så lurer jeg på om dere kjenner dere igjen i det...? Eller om det er helt...? Nei...? [27.08]

[2i] Tomas: jeg kan godt... jeg kan si litt jeg...altså det er klart at når dette kom inn, så er det klart at det...for oss så føles det kanskje at vi...vi må ikke overdrive ting, sant... det er veldig lett at vi egentlig tar den gylne vei, middelveien, og kanskje littegrann under det også av og til, så jeg vet ikke hvor mye..hvor mye vi skal fokusere på hver enkelt ting... da blir det liksom at vi som lærere prioriterer egentlig hva vi skal legge vekt...mest vekt på ... sånn som for hun (Siri) som har norsk, så er det naturlig å legge mest vekt på lesing og skriving.. det er jo klart at dette her med data og sånne ting, det blir jo brukt sånn med jevne mellomrom, men...og nå er det jo sånn..situasjonen sånn at elevene de skriver jo ned...altså, kan du si de skriver sjelden for hånd da... nå er det mye på computeren... så, så..da går det mer å se litt mer på språket... når du ser hva/hvordan de skriver... enn å se på selve skriften... [28.27]

[2ef] Gry: ja...ehm...er elevene informert om og innforstått med at skriving er en ferdighet som skal trenes og brukes i alle fag?

[2ef] Siri: ja.

[2ef] Gry: ja...vet de *hvorfor* de skal skrive i alle fag?

[2ef] Tomas: hehehe.. det sier seg selv egentlig, at i norsk når de skal ha en stil eller et eller annet så må de jo skrive...og sant, så har du faktatekst, så må du kunne svare på de oppgavene som er i forbindelse med den, så...

[2ef] Gry: men sånn som for deg (Tomas) som er matte og gymlærer..?

[2ef] Tomas: ja?

[2ef] Gry: hvordan...har du forklart de at ja, dere skal faktisk øves i skriving i gym..?

[2ef] Tomas: nei.

[2ef] Gry: nei...

[2ef] Tomas: altså, det var sånn som jeg sa på det forrige spørsmålet at hva er hensikten med at jeg skal gjøre det..? sant, men samtidig, hvis de får en oppgave, vi holder på med sånn egentreningsopplegg nå, og da har de fått beskjed om at de må sette opp oppgaven skikkelig, og de har fått en mal som de skal gå etter... og hvis de *ikke* gjør det, så må de gjøre det om igjen... [29.49]

[2g] Gry: m-m...m-m... ehm...vil...eller *har*...lærerrollen blitt annerledes på noen måte etter at de grunnleggende ferdighetene ble innført?

[2g] Tomas: jeg vet ikke om den har blitt så veldig mye annerledes, men jeg tror kanskje at enkelte er blitt flinkere liksom til å ta et videre spekter i henhold til å dra inn..sånn som i matematikk for eksempel, vi skal jo jobbe med data der, så skal de jobbe med excel for eksempel, sant... altså, der er det i hvert fall kommet en bevissthet...for det vet vi at den dagen de skal ha eksamen i tiende, så er det excel- oppgaver... og da må vi ha trent på det... [30.44]

[3s] Gry: tror dere at skriving i alle fag kan bidra til å knytte guttene tettere til skolen og til skriving?

[3s] Siri: det kan jo bidra til at de ser at de trenger faktisk å kunne skrive... jeg trenger faktisk å kunne skrive ned noe i matte og naturfag også, det er ikke bare å skrive stil... det er også å skrive rapporter, det er også å lage powerpointer, skrive mail, ikke sant..sånne ting... de har faktisk bruk for å kunne skrive...

[3s] Tomas: altså, bevisstgjøringen må jo skje veldig mye tidligere, vi må jo starte når de begynner på skolen, og så må vi liksom ikke stoppe opp når, kan du si når vi kommer til femte klasse... vi må liksom holde på hele veien, sånn at de hele tiden er bevisste på det... da tror jeg egentlig det kan bli bra... men nå føler jeg liksom at det er ikke noe sånt skikkelig system over sakene som det ofte er... [31.50]

[3r] Gry: ehm... ja, finnes det noen motforestillinger om kunnskapsløftet sine krav til skriving i alle fag? Eller til de grunnleggende ferdighetene generelt..? noe som er problematisk eller, ja...? [32.12]

[3r] Tomas: eh, nå har jo vi den forskergruppa her på skolen, og jeg tror ikke... jeg har ikke hørt noe sånn negative ting angående det, det tror jeg heller egentlig...altså...det ville gjøre jobben lettere altså, hvis folk begynner å skrive bedre og finere og, så vil jo det egentlig gjøre jobben lettere for alle, og jeg tror egentlig hver enkelt lærer kunne ha godt av å sp...altså, faglærere kan ha godt av å kikke gjennom tekstene og se littegrann på språket også..ikke kun, altså ikke kun bare det om det er et svar der, men gjerne se på språk... [32.56]

[2j] Gry: m-m...ja...m-m...ja..da tror jeg vi har vært i gjennom alt... jeg kan spørre til slutt.. eh, i den rapporten som jeg fikk så sto det også at et problem med kunnskapsløftet kan være at det hele tiden kommer små endringer og oppdateringer og sånn...hvilke muligheter har dere til å holde dere oppdaterte over sånne ting som blir lagt ut på internett..? fra regjeringen sine sider, eller..utdanningsdirektoratet...og så videre..? [33.24]

[2j] Siri: vi kan gå inn på de sidene selv, men jeg hadde jo personlig satt pris på at ledelsen informerte meg om at jeg måtte gjøre det... det er ikke sånn at du tenker på det i skolen hver dag at å, nå må jeg inn og se om det er noen endringer... ikke sant, du holder på med ditt, du holder på med...ja...

[2j] Tomas: jeg tror rektor følger sånn noenlunde greit med når det gjelder sånne ting, og da hvis det er interessante ting, så tar han det ut og distribuerer det videre...

[2j] Gry: m-m... ja...

Dato: 10. Februar 2010

Klokkeslett: 10.20 - 11.00 (totalt 39:12 minutter)

Deltakere: Rektor, Gry

Rektorgruppe 6

[1a] Gry: yes, vi begynner med læringskultur. Hvilken plass har denne ungdomsskolen i lokalmiljøet?

[1a] Rektor: Ja, skolen har jo en sentral plass, siden det har vært den eneste ungdomsskolen her, og alle på Landsbygda har gått her, og... nå i de siste åra, så har det jo kommet den private ungdomsskolen på Stedet her, så.. der det går 25 elever som skulle ha gått her, de går der da, men det... eh... Hvilken plass skolen har i lokalmiljøet for... det endret seg nok litt, men det har jo vært sånn... mange har hatt en holdning at skolen er et nødvendig onde, altså de har ikke hatt den holdninga at... at det...altså, vi får oss arbeid, vi har en gard eller vi har sånn, det har nok vært, men jeg tror nok det har endret seg litt etter hvert nå.. [00:54] Og for å si det sånn, fra når jeg gikk på skolen, som er en stund siden, så var det jo ingen lærere her som kom fra denne kommunen i det hele tatt, og nå er det jo mange lærere her på skolen som har gått her på skolen. Og det og sier litt om at dette med å ta høyere utdanning har og blitt.. eh endret seg i fra den tida jeg gikk på skolen til nå, at nå er det liksom...men ennå henger det nok litt igjen at .. vi får jo alltid arbeid... ja...

[1b] Gry: m-m.. hvordan er læringskulturen på skolen generelt? [01:28]

[1b] Rektor: ja den vil jeg si er rimelig bra..Eh... hva ligger i det da? Nei, det har vært bra..før jeg begynte her, og sånn, så hadde det vært en periode der det var..læringskulturen var veldig dårlig, elevene...det var etter L97 kom at de...den der friheten at de skulle styre litt selv, det gjorde at det gled ut, og at de rekte rundt og lærerne mistet kontrollen. Eh.. så ble det gjort en innsats før..det året før jeg begynte, og så har vi videreført det etterpå og satt noen sanne tydeligheter at det er de voksne som bestemmer, selv om de skal ha medbestemmelse og.. så nå har vi en sånn rimelig grei og god læringskultur i den forstand. Vi skulle nok ønske noen av elevene hadde en annen innstilling til skole eller sånn, og kanskje fikk litt mer støtte hjemme, men.. på det generelle så er det bra. [02:25]

[1c] Gry: ehm...hvordan er læringskulturen blant guttene? Er det forskjell mellom guttene og jentene?

[1c] Rektor: ehm...blir litt på magefølelsen altså men så vil jeg si ja. Eh, det har vært litt mer sånn nerdete å være flink på skolen blant guttene.. bare det for, når jeg begynte i alle fall her, jeg husker det, da hadde jeg sønnen min også her, og jeg merket det...du skulle liksom ikke.. du skulle ikke si at du var flink.. Men det har endret seg! Sånn veldig på den da, at vi merker ikke det nå lenger, men jeg ville nok sagt at jentene ... at det er mer jenter som samler seg og gjør leksene sammen enn det er gutter. Så..uten at jeg har noe tall på dette, men... ja... [03.10]

[1d] Gry: ehm...det er en påstand om at skolen i dag er blitt feminisert på mange måter, men mye på grunn av kanskje flertall av kvinnelige lærere.. eh, ja..ehh..men så er det også en påstand om en veldig maskulin arbeidskultur her på denne plassen, og så lurer jeg på litt i forbindelse med...forholdet mellom skole og arbeidsliv her... er det noe...[03:39]

[1d] Rektor: ja...er det det med det har blitt..egentlig...sånn er det med kvinner..at det...jeg forstår det i alle fall..jeg har jo vært på barneskole også, så kan jeg godt forstå det at det kan bli noen av de verdiene som kommer fram, men... her er det ikke halvt om halvt, men si det er førtiseksti med mannlige og kvinnelige arbeidstakere da..eh.. på lærersiden, så...og så på assistentsida så er det jo bare hundre prosent kvinner og..ja..ehm, men det andre, det som du sa om at det er var det en maskulin...her på denne skolen, eller på...? [04.17]

[1d] Gry: på Landsbygda...

[1d] Rektor: at det var maskulin..?

[1d] Gry: arbeidskultur. Tenker litt ehm.. (navn på bedrift)...

[1d] Rektor: åja, sånn ja...

[1d] Gry: (navn på bedrift)...disse her...litt mannsdominert...

[1d) Rektor: jeg tror nok det der er litt sånn sterkt overdrevet... det vil jeg si... det er...det... det var nok kanskje...det var i hvert fall mye mer det når jeg gikk og det er en del år siden.. men at ...ja, litt forstår jeg hva det er altså... men jeg tror ikke det er så dominerende som vi vil... jeg kan bare si et eksempel på hvordan... altså... når du tenker du er på Landsbygda, på bondelandet, på litt sånn...så tenker litt sånn hvordan skolen ikke er viktig som jeg sa tidligere...og så tror jeg sånn fag som engelsk da..det skulle vi gjøre det dårlig i da...men det er jo ligger over landsnittet på skriftlig engelsk, og det strider jo litt imot den tanken om at okei, her kommer de fra .. bare tenker... så ja, jeg forstår hva du mener, men det eh..det er ikke sånn at det...at vi føler vi må gjøre noe ekstra for å... men .. jeg er sikker på at vi har en del gutter sikkert som hadde profittert hvis vi hadde vært litt mer praktisk an... på noen områder...men det tror jeg ikke gjelder bare på Landsbygda, det tror jeg gjelder overalt. [05:38]

[1d) Gry: ehm..så har jeg skrevet hvordan virker dette inn på guttekulturen og da tenker jeg på holdninger til skole versus holdninger til arbeidsliv... at guttene kommer fra en såkalt feminisert skole og rett over til et veldig maskulint arbeidsliv? [05:59]

[1d) Rektor: ja...ja, jeg er ikke sikker, jeg..jeg vet ikke om jeg godtar at det er en feminin skole her altså, det...så...jeg tror ikke...du vet at her er det og sånn at mange av guttene som har arbeid så... altså overgangen er ikke så stor som ... nei, så jeg føler kanskje det med det feminine...det.. hva de mener er så mer feminint enn...nei, det klarer jeg ikke svare fornuftig på...

[1d) Gry: nei...

[1d) Rektor: siden jeg ikke er enig i påstanden... [06:34]

[2a) Gry: m-m...ja..da går vi over på kunnskapsløftet... ehm... hvor langt er skolen kommet i innføring og realisering av Kunnskapsløftet? [06:49]

[2a) Rektor: ja det .. ja, langt og... ja, vi har jo innført kunnskapsløftet. Det har vi jo gjort, og så er det jo når er du ferdig med det? Og blir en noen gang ferdig med noen læreplaner? Så... men vi begynte jo eh... et år eller to før, for vi så jo at denne kom, høringsutkastet ble...det er jo ikke så stor forskjell på høringsutkast ofte...og da er det spørsmål om vi skal sitte å vente til det er ferdig, eller om vi skal bare begynne å innføre det..og vi begynte å innføre det på de tingene slik at ...det kommer, så kommer det... derfor så var vi raske med å tilpasse med både disse temaplanene som er og hadde en gjennomgang på å dele opp disse fag...eh... kunnskapsmålene inn i på trinna og litt sånn.. det siste arbeidet vi holder på med nå, det er jo liksom å...vi hadde noen vurderingskriterier, og de måtte vi gjøre om til kjennetegn for måloppnåelse, og det er det som vi holder på med, så... [07:48] eh..at Kunnskapsløftet det er inne, det vil jeg si, men og så kan jeg også si hvilke områder vi ligger godt an, og så kan jeg si det som du nevnte med disse her fem ferdighetene at... det er en ny måte å tenke på sånn det er liksom...selv om vi har satt opp system at det skal ligge inne der, så.. så betyr ikke det at lærerne kanskje bruker det sånn ut...for eksempel at de prøver å ta inn regning i alle fag, det...det tror jeg nok ikke blir gjort sånn som kanskje intensjonene var... [08:21] Men at Kunnskapsløftet er på plass, det må jeg nesten si ja på.

[2b) Gry: m-m. Nå var du inne på det, den rapporten jeg snakket om, den viser at grunnleggende ferdigheter ikke er forstått og implementert etter intensjonen, og der står det at digitale ferdigheter og lesing har fått mye oppmerksomhet, og regning og skriving og muntlig har fått lite eller ingen eh... oppmerksomhet, eller det er ikke noen endring i forhold til disse... eh... er det gjenkjennelig på denne skolen? [08:51]

[2b) Rektor: nei, jeg ville ikke sagt plent det da. Jeg kan godt si at det .. vi brukte mye tid på .. eh, i hvert fall knadde det, trodde vi hadde forstått det og sånt, så det ...så jeg tror ikke det er forståelsen, men det er liksom dette med å få det til, og bli en naturlig del dette med å ... kanskje ta når regning og statistikk skal inn i samfunnsfag og prøve å få det samtidig med matematikken og få det til å korrespondere sånn, og være litt tydelige på at nå holder vi faktisk på med regning i det...der tror jeg det er litt variasjon i hva lærerne gjør og sånn... [09:26] eh..jeg...det stemmer nok det med digitale og det der sånn... det kom kanskje tidlig, men jeg føler nok også at regning ... siden vi.. det er det faget vi har mest å hente på, så... og muntlig har vi hatt før dette kom, altså... muntlig...vi har jo muntlige framføringer i de muntlige fagene, og ikke bare skriftlige prøver, så...så jeg kjenner meg ikke igjen der, men... jeg kjenner igjen... jeg har vært med på noen læreplaner nå, så jeg tror en sånn generell for hele landet, det er litt med holdningene til nye planer, den motstanden, og den.. den har vi ikke hatt sånn i denne kommunen...derfor..eh.. tror ikke jeg at..altså jo, jeg kjenner igjen det der, men ikke det er ikke sånn veldig framtreende her da.. ja, tror jeg gitt sånn noenlunde bilde av det ja... [10:21]

2c) Gry: m-m..eh, hvilke bakgrunnskunnskaper hadde lærere og du og for så vidt, eh..om Kunnskapsløftet før dere leste planen? [10:33]

2c) Rektor: eh..ja, bakgrunnskunnskap, ja, det kan du...bakgrunnskunnskapen var at vi denne kommunen var veldig gode på analyse av læreplanen... det er en bakgrunnskunnskap, dette med å kunne bryte ned en læreplan..da med L97 så var det mange samlinger her med lærere på tvers av skoleslag der vi...for da hadde vi en skolesjef som var med i den der læreplanutvalget, så vi kinnet veldig på disse her læreplanene, og hadde gjort det...så når Kunnskapsløftet kom, så hadde vi en veldig kompetanse på skolen til å analysere der.. i tillegg så fikk vi hun Brit Hansen til å komme fra Universitetet, hun var med å hjelp [med] hvordan vi kunne liksom lese læreplanen, finne verb og alt sånne ting. [11:21] så..og kunnskap om selve læreplanen, det... altså, det innholdet der, det er mer etter hvor mye du følger med i den politiske debatten og hva som blir gjort, men... jeg tror det var den viktigste kunnskapen, dette med å gå på en læreplan og analysere den og...så det...der hadde vi.. i hvert fall vi som hadde vært med helt fra 97 hatt det bra..og det hadde de fleste skoler, folk som har vært så lenge... [11:52]

2de) Gry: ehm... ja, hvordan har det fungert med realiseringen av de grunnleggende ferdighetene, er det positive eller negative sider som har vært spesielt framtreddende, tydelige? [12:08]

2de) Rektor: ja, hva skal jeg svare på det.. eh...kommunen har jo sagt noe om lesing og regning da... eh, og da... det jeg kan si sånn...ja...og det har vært fokusområder og når det er fokusområder, så blir det gjort noe med det, folk blir mer bevisste når vi har fokus på det, ikke bare at det står i Kunnskapsløftet, og at hver lærer skal ordne dette, så det med...så nå har vi hatt egne forskergrupper i regning og forsket på..og to grupper på lesing der de har gått inn og sett hvordan vi arbeider med lesing og hvordan alle fag kan være med på det..[12:49] og det tror jeg er positivt på det...eh, hvis jeg skal si noe om digitale ferdighetene, så det var den første tingen som kommunen gikk i gang med og da var det på tvers av skolene at de prøvde å bryte ned hvordan og hvor de kunne få gjøre de ulike og hadde en liksom analyse av hvordan de kunne få inn de digitale ferdighetene inn , og det var spesielt det der med at noen leser det nok som kunnskap om data, mens vi tolket det som å kunne bruke, altså datamaskin som et verktøy... [13:23] Så det som trengte litt for lang tid hos oss da, det var det at lærerne i matematikk brukte for å lang tid å lære de digitale kunnskapene selv, for eksempel excel... så vi hadde nok elever som fikk det til eksamen, som hadde lærere som ikke kunne det.. så det var noe vi ikke...så det har vi jo kjørt på etterpå, vi har sett at vi har gitt kursing på lærerne, så de kan det selv, så det...hvis jeg skal ta en ting som ikke var før, så bra da så... [13:52] ja, og det med muntlig sa jeg litt om tidligere da, at det har vi hatt fokus på lenge..eller før det at ...elever som kan både få ta prøven muntlig, eller og få lærere til å skrive for seg... ja, da assistent...ja, da tror jeg jeg..

3b) Gry: ja..ehm.. ja, hvilke tilbakemeldinger gir lærerne i forhold til skriving som grunnleggende ferdighet, skriving i alle fag...[14:28]

3b) Rektor: nei, hvilke tilbakemeldinger... jeg.. det...det som vi har sett, det er at det er veldig mye skriftlighet... veldig mye skriftlighet. I skolen. Også i muntlige fag, og at det er... og det var ...det var... det var ikke så nøye når vi skrev i samfunnsfag..og det var ikke så nøye da kunne vi bare skrive litt dialekt og litt sånn... så det måtte vi en bevisstgjøring på at lærerne måtte...ja, vi skal skrive det, så vi trenger liksom ikke legge oss inn på tekstmeldingssjargongen... selv om det er muntlig fag, at de ..at vi...at vi alle... og så derfor var det sånn at vi sa at alle lærere er norsklærere... i det med lesing, så... [15:17] eh... men generelt så er nok Landsbygda-ungdommen... de er nok kanskje bedre i muntlig enn i skriftlig og... Vi ser jo det på eksamensresultater i skriving i norsk, så ligger vi vel i underkant av det som er ... som er ... ja, landssnitt eller fylkessnitt..

3b) Gry: m-m... er det noen tilbakemeldinger fra elevene om det med skriving i alle fag? [15:44]

3b) Rektor: ikke sånn...ikke sånn som jeg hører, det må være mer de som...jeg snakker sjelden... snakker med elevrådet eller sånn, men det ... jeg har ikke vært med på noe der som jeg kan si noe om...

3b) Gry: nei...det har ikke vært noen voldsomme reaksjoner?

3b) Rektor: nei, det har ikke det. [16:02]

3b) Gry: nei..m-m...

[3b] Rektor: men vi har fått positive tilbakemeldinger fra foreldre at når de ser at ungene deres kan få vise kunnskapen uten at de kan skrive, det... tror jeg de..sant, at de får noe et løft på det... og det er kanskje et mot å skrive også, at ikke det liksom skal være avgjørende... [16:21]

[2f] Gry: m-m... ehm..har det vært noe kurstilbud i forbindelse med innføring av kunnskapsløftet...ferdighetene..? [16:32]

[2f] Rektor: ehm.. ja... ja vi har jo hatt...det har jo vært noe med matematikk, og så har vi hatt de der i fra..er det lesesenteret eller hvor er det..de har vært her og ... på det... og så.. hvilke andre ting har vi hatt? Ja, altså på det digitale har vi jo hatt internt, laget til selv...i forhold til lærerne ...eh..liksom dyktiggjøre der... det er vel... hvis jeg skal gå på akkurat på ferdighetene så er det de områdene der vi har eh... et sånn ekstra fokus på... noe her på skolen, og noe kanskje på felles på kommunen da... [17:12]

[2f] Gry: m-m...

[2f] Rektor: eh..så er det jo..vi har jo mentorer i disse fagene...sånn som... altså, sånn som... skriftlig som ligger inni norsk eller regning da... og de har jo mentormøter der de også tar opp disse ferdighetene og sånn..på tvers i disse her mentorgruppene, på tvers av kommunen, og så har jo disse fagmøter to ganger i halvåret her på skolen, sånn at da har det blitt tatt opp...der.. og snakket litt om det.. det er jo en kompetanseheving også det, med å dele kunnskap, og hvordan en gjør ting og sånt...[17:49] eh... det er noen, når disse, når L97 kom, det er jo også med disse ulike mennesketypene..og så sier liksom lærerne ja, vi er jo innom de hele tiden sånn tilfeldig...ja, men med et spesielt fokus på en mennesketype en periode, så blir det mye mer kvalitet i det, og samme er med disse ferdighetene at...ja, vi er jo innom alt hele tiden.. men hvis det ikke er bevisst, så tror jeg ikke kvaliteten er så god... som at det bare ja, vi har litt regning her, og ja vi skriver jo... men det er den der...skal vi rette feil eller...jeg.. det kan jo diskuteres om vi skal rette skrivefeil, men det er i hvert fall noe med at det skal være lesbart..ja... det er ikke noen grunn til å skrive dårligere der enn i norsken.. nei... [18:41]

[2g] Gry: m-m...ehm.. rapporten som jeg snakket om, den...en tung bør å bære, den sier at mange rektorer opplever at forventninger fra kommune og fylkesnivå om prioritering av arbeidet med grunnleggende ferdigheter ikke blir kommunisert... og hvordan opplever du det? [19:04]

[2g] Rektor: nei, fra fylke er det jo...ja, i den grad må jeg jo inn og lese det selv sånt så det, men... fra kommunen får vi, har hatt fokus på det med mange rektorer da, derfor er det jo valgt ut to av de grunnleggende ferdighetene i kommunen, så... det...vi har et aktivt skolekontor som..og sånn, så det...vi er jo en tre- nivå kommunen i framfor de som sitter to-nivå... der rektorene (har hovedplanen???) Så vi har jo samarbeid..rektormøte en gang i måneden, og der er laget en plan og det er laget noen mål som politikerne har bestemt at det er lesing, og det er regning og det ja...så det føler jeg meg ikke...vi føler det kommunen har sine meninger og så vi har jo kommunen meninger og så politikerne må også vite... så...ja... [19:54] det er... ja, fylke, hva skal jeg si om det da...altså de har sikkert hatt noen kurs og sånn og...men det handler litt om at vi kommuniserer ikke direkte med dem... jeg går inn på de hjemmesidene og følger med på om det er noe sånn, men det..det har liksom aldri vært fylket som har vært den støttespilleren i skolen, det er kommunen direkte, så det er ofte kanskje kommunen som bruker fylkesmannen...

[2g] Gry: ja..

[2g] Rektor: sånn er min erfaring i hvert fall.. [20:18]

[] Gry: m-m...ehm...litt sånn... framtidsetta...

[2g] Rektor: kan jeg si noe før...rektorene sier.. altså...av og til så syns jeg og at rektorer har.. også har en sutrekultur av og til... som når det kommer inn noe nytt, så kan vi godt si skyld på kommunen at det ikke er noen som har presset oss eller noe sånt..alltid noen forklaringer... jeg syns ikke det er noen grunn til at... når jeg er rektor på en skole, så er det mitt ansvar, og enten det er noen som sier det til meg eller.., så er det mitt ansvar, og det er alltid... jeg klarer nesten ikke å forstå en grunn for hvorfor jeg ikke skal innføre et kunnskapsløft eller ha fokus på det...så jeg hører litt igjen i det at her er litt sånn... og så er det noen som opplever ja...så er skolekontorene for aktive...og så er det også galt... vi får det tredd nedover hodet, så... jeg... den der..den.. det opplever jeg som et fraløping av ansvaret... så jeg kan ikke...jeg føler ikke jeg kan skyld på noen, det er mitt ansvar, og vi som er på skolen her, så..

[2g) Gry: m-m...

[2g) Rektor: ja..

[2h) Gry: m-m...[21:23] ja..ehm... ja, litt sånn framover...råder det optimisme eller pessimisme med tanke på endringer som følge av Kunnskapsløftet? Da tenker jeg helt generelt... [21:38]

[2h) Rektor: ja..eh..altså med selve Kunnskaps... altså ja jeg vil si eh...

[2h) Gry: som ny læreplan...

[2h) Rektor: ja, du kan si... hva skal jeg si på det? Jeg kan si det er en ting, en negativ ting med Kunnskapsløftet det...det er den teoretiseringen som vi ser i ungdomsskolen det er kommet inn i et språkfag, og det signalet som kommer da at det kommer et utdanningsvalg i stedet... altså i stedet for at de kan velge et annet...et annet fremmedspråk, altså engelsk, tysk, eller.. nei, tysk, nei, spansk...eller hva det nå heter...fransk...eh..[22:11] det jeg har sett at skolen har blitt veldig mye teoripreget, om det er feministisk eller ikke, det vet jeg mye mer... det mener jeg er mye mer markedsliberalistisk at nå skal vi utdanne folk for næringslivet trenger folk som har språkkunnskaper, men du hjelpe meg... nå sliter de på engelsk og klarer så vidt å skrive norsk, og så skal de begynne med enda et til, det...er jo drepen det...[22:34] Så vi må jo finne noen områder der de også kan hykkes [tak i], og det er et negativt..men der råder det en viss optimisme med det som noen kommuner prøver ut nå med at de i stedet kan velge arbeidslivserfaring i stedet for et annet fremmedspråk.. Du så litt spørrende ut på dette, er du ikke...?

[2h) Gry: arbeidslivserfaring? Ja, det var...

[2h) Rektor: ja, det er det som noen..vi har søkt, kommunen har søkt om å få være med da, men det er så mange som har søkt nå, sånn at det er ikke sikkert at alle kommunene får være med å prøve det ut...

[2h) Gry: er det som et valgfag der du er ute i en bedrift da..?

[2h) Rektor: ja, da skal du heller ja, knytte deg opp mot en bedrift ja... så i stedet for å ha spansk, så kan du velge det.. og så skal det være karakterer, altså en sånn lærlingform det der... så det er bra. [23:16] eh... jeg føler nok også at..men da er det kanskje min personlige mening, jeg vet ikke hva som råder her, men... jeg føler også at det har vært en sånn dreining mot marked.. eh.. og PISA har gjort unødvendige endringer... at vi av og til blir veldig mot... fag... det har jeg også merket at når vi skal lage muntlige eksamener at nå er det signal som om vi nesten skal tilbake til det gamle liksom...[23:42] eh..trekke en lapp, får ikke vite oppgaven og sånt... det er jo... det liker jeg ikke... og det kommer inn igjen det der med karakterer i barneskolen og... men jeg syns det er positivt det har kommet inn mer vurdering i barneskolen, men ikke karakterer..har jeg ikke noe tro på... egentlig har jeg ikke noe tro på det her heller, eh..men jeg... så det ...eh.. ja, hva skal jeg si om det, jeg... det er noen positive sider med det kunnskapsløftet og så er det noen ting som jeg ser på det, og så...er det verken pessimisme eller optimisme på endringer...jeg tror det alltid er noen som syns det, off, endringer, men jeg har... tenker bare at endringer, det er det, vi kommer aldri til noe... nå har vi gjort det, så kan vi ha det i tredivde år, det... blir ikke..

[2h) Gry: nei..

[2h) Rektor: så endringer blir det vanlige... [24:31] så det... det tror jeg folk ser også, folk liker å være i forkant... og det... ja! Skal jeg ta et godt bilde som du kan ha med deg... Det var han skolesjefen som var litt sånn.. når vi skal begynne med en ny læreplan, ja, men det er ikke før om halvannet år... ja, men vi vil ta det stegvis, steg for... gå seint fram.. åja, sa han.. det.. og da sa han sånn: ja, dere som vil gå seint fram, dere må jo begynne med en gang skal dere komme fram. [25:05] hehe, og så det som.. han tok og snudde litt på det sånn at... det er ikke noen grunn til å vente, så hvis du har tenkt å gå med små steg, så er det... og sånn tror jeg holdningen ligger litt her at... folk liker, om de ikke alltid jubler når vi er i forkant, men det er en god følelse når du hører de andre sliter, okei, dette har vi vært i gjennom, vi begynte før vi måtte, litt annen innstilling... så det er jo, syns jeg, det er litt min jobb å prøve å få til det og presse litt på og selv om vi.. vi vil jo måtte se litt fram.. og, ja... [25:40] ja, det var.. tenkte det var bildet, de som skal gå seint, må begynne tidlig...

[2h) Gry: ja..veldig kloke ord..

[2h) Rektor: m-m..

[3c) Gry: eh, litt med tanke på at guttene sliter veldig i skrivning, skårer dårlig i skrivning i forhold til jentene og sånn... tror du at skrivning som grunnleggende ferdighet kan føre til en endring blant guttene? Blant deres faglige prestasjoner... [26:04]

[3c) Rektor: ja det, det tror jeg nok..da må litt... altså, det er noe med å mestre.. selvtillit... og det tror jeg er.. og jeg tror det handler om..langt ned i barneskolen.. dette å få inn skrivning og mestre det som et verktøy og ikke grue seg til det, eh den...det er veldig konkret å se hva.. nå er det jo...ser jo mange gutter som får en annen selvtillit når de kan skrive på datamaskin, for da får de vekk liksom disse kråketærne som, og lekeskrift og sånn... så ser det litt skikkelig ut, og alt sånn, og det er alltid en god følelse å levere fra seg noe som ser skikkelig ut.. [26:42] så det...så sånn... estetikken er det ikke sikkert gutter alltid har vært så opptatt av... så det kan være litt generalisert sånn at det skal se fint ut, men...men jeg tror gutter er like jenter der altså dette å levere fra seg noe som ser skikkelig ut... så... men også det med å kunne gjøre seg forstått skriftlig...det tror jeg er.. det vil av...det vil gjøre noe... jeg har truffet noen elever, noen som er jevngamle med meg, og noen som...som ikke tok det så nøye på skolen og sånn, og nå kommer de opp i en viss alder, og så kjenner de litt på det der... det er noe med å innrømme at du ikke kan skrive skikkelige setninger, eller ikke kan... det er vondt, det er... [27:29] for dette må jo skjules... det er ingen som går åpent ut med det.. så det er veldig konkret og håndfast, så derfor tror jeg at det...å gjøre en innsats på guttene det... det tror jeg vil slå positivt ut... også på ungdomsskolen selvfølgelig, men jeg...det er klart, innlæring i selve skrivingen sånn teknisk, det må være... ja.. vet ikke om det var noenlunde i den retningen du ville....

[3c) Gry: jo. Veldig bra. Det er litt interessant, for guttene som jeg har intervjuet her, de forsto ikke problemstillingen, de kan jo skrive, så... hvorfor er det vits i å ta opp det...hvorfor skrive i alle fag, vi gjør jo det uansett...så ikke...så de så ikke helt hvorfor jeg skulle holde på å jobbe med dette. [28:17]

[3c) Rektor: nei... nei nei.. og det kan være greit, altså... da er de fornøyde med seg selv.. gjennomsnittlig, men det har jeg ingen... men jeg vil bare tro at de skriver lengre tekster jentene enn guttene også her..

[3c) Gry: m-m..

[3c) Rektor: at...og nå kan jeg bare bygge på mine tre unger, så er det ofte da...200 ord, punktum, samme om det var midt i Atlanteren og ikke har kommet fram til ferieplassen ennå, så sluttet de... og der er noe av den holdningen noen har, da tror jeg nok at det er mer gutter at det er godt nok...ja, du kan gjøre det litt bedre...ja, men det er godt nok...læreren sa at vi trenger ikke å gjøre mer...nei, men har du lyst å ...ja... det tror jeg kanskje... jeg har en følelse av det, mine to gutter har litt på den... [29:03]

[3c) Gry: m-m, det har gått igjen, elevene selv har sagt: må bare gjøre det ferdig sånn at det er godt nok, lærerne har sagt: vi føler det er litt sånn..at det er godt nok... de gjør det godt nok... og så (peker på rektor) ja...

[3c) Rektor: ja...så det tror jeg er...

[3c) Gry: m-m...

[3c) Rektor: men de er.. men så er det om det er skriveferdighetene eller om det er ordforrådet eller modenhet, i hvert fall på ungdomsskolen, der er nok jentene er litt foran sånn ennå...ennå sier jeg... vi tar dere igjen... (begge ler) eh, så..så det er lettere...det merker jeg selv når jeg gikk på tredje året på videregående, da skrev jeg endelig noen fornuftige, voksne stiler...for da begynte jeg å bli litt... mens jentene hadde skrevet stiler, tenkte jeg i alle dager hvordan de kommer på alt dette, og det tror jeg handlet noe om at jeg ikke var moden nok, eller ikke hadde ordforråd nok og visste altså... Litt ligger i det der at de blir litt enkle guttene av og til.. [30:07] ja...hehe... det blir litt sånn...hadde det vært opp til min sønn, så hadde han skrevet stil om manchester united på alle..på tre år, og det klarte han nesten også, så det er liksom det temaet.. mens jentene nevner å gå inn i litt mer sånn føleri- greier og blir litt mer spennende å lese enn bare den der fotball- storyen... som du sikkert har sett.. [30:33]

[3c) Gry: ja... ja, fotball og dataspill går mye igjen...

[3c) Rektor: ja.

[3c] Gry: syns jeg...ja... m-m...

[3c] Rektor: men jeg.. jeg forstår dem når de sier at de føler de kan skrive.. det gjør jeg også... men...kanskje noen av dem bruker mer krefter på å skrive, og ikke det går så lett..fritt... og dermed så... ja... [31:00]

[2i] Gry: lærerne snakket om digitale ferdigheter...ehm.. og skrivning, og det med at.. det kanskje er en positiv ting for guttene at de nå kan skrive på pc, så de slipper å konsentrere seg så mye om hånd...pennen og bokstavene og sånn, men så var det og litt sånn det med ressurser da... antall pcer på antall elever...sånne ting... utfordringer med det.. på skolen her... [31:27]

[2i] Rektor: åja! Ja..hva sa de da?

[2i] Gry: ehh.. inntrykket mitt er at det er kanskje lite datamaskiner i forhold til at..datamaskinene kanskje ikke fungerte, at de ikke var sånn at i de timene de vil, så kan de bare gå på dataen og jobbe med oppgaver på nettsidene for eksempel...

[2i] Rektor: ja...

[2i] Gry: at ressursene rett og slett blir en slags hindring da.. [31:53]

[2i] Rektor: Det er sutring. Det er ingen skoler i kommunen som har så mange datamaskiner som her..vi har nettopp kjøpt inn femten til maskiner,. Vi har ett datarom på hvert trinn som er til ledighet, i tillegg har vi trilleskap med 28 der, og så datamaskiner på der..

[2i] Gry: å?

[2i] Rektor: og hvis de er i uorden, så er det fordi lærerne ikke er flinke nok med å la elever bare sitte å leve...bare gå i fra det der... og det trilleskapet, det er bare lærere som kommer inn til det, alle kan si at det er fullt kaos der, og det er bare lærerne sitt ansvar... så det kaller jeg..det er sutring... jeg.. vi har bestemt vi ikke skal kjøpe inn mer maskiner nå, nå må vi holde orden på det vi har, nå har vi... vi kan jo ikke ha datamaskiner stående... men hvis de tenker at de skal ha en på hver elev...javel, vi er ikke der...

[2i] Gry: nei...

[2i] Rektor: men.. [32:36] men så har vi jo en klasse på hvert trinn som får lov å ha egen bærbar data på grunn av vi har en sånn data- klasse, så dette... dette blir sånn ja...hadde jeg gitt en til hver elev, så skulle de sikkert hatt...sagt at ja, men vi har ikke på do..... altså, dette er ikke realistisk det de sier da, det kan jeg bare si, for jeg kan bare vise tallene, hvor mye penger vi har brukt på det, og...de har fått sånn.. men for... fram og tilbake, skal vi ha det i klasserommet, eller skal vi samle på ett rom, det er lærerne selv som har bestemt at de vil ha ett [datarom] på hvert trinn, da er det fire klasser som deler ett datarom som de kan komme inn en hel klasse i...

[2i] Gry: m-m...

[2i] Rektor: det er ganske godt det.. det vil si at de kan gå med en økt til dagen kan hver i snitt være der... så det... da syns jeg nok at det blir sånn... ja... de lærerne som vil bruke data de...ja, vi har jo prosjektor i hvert klasserom, bærbar data til hver lærer...

[2i] Gry: ja, det snakket de om...det var jo positivt...

[2i] Rektor: ja..og smartboard og hele greia... [33:39]

[2i] Gry: det kan være at de tenker litt sånn i forhold til videregående da, der gjerne alle elevene har hver sin pc, så når som helst de måtte ønske, så kan de be elevene jobbe med oppgaver på nett, og det kan være at det var det de...var litt inne på...

[2i] Rektor: ja, og da ville jeg sagt at det...erfaring med de klassene vi nå har i data, det er ikke bare positivt med det...

[2i] Gry: nei..

[2i] Rektor: fordi at det er... du må ha noen egne regler for hvordan det skal fungere... min sønn var de første på Bygda [vgs] som hadde det, der de brukte halvannet år til å spille poker før de begynte å gjøre noe i skolen... og de sa det jo bare: det var jo ikke noe... når de lærerne der ikke hadde noe sånn system hvordan de skulle gjøre det, ikke kunne... og jeg går på masterstudiet der, oppe i Studieby, voksne folk, bare voksne folk, det er mye som sitter og leser vg og alt sånn under forelesningene... så jeg er ikke sikker på at jeg ville sagt at det er bra... [34:31] så... men altså det er... hvor mye datamask... skal vi se det er 80 datamaskiner på 270, det er... en på fire... det er en maskin på hver fjerde elev... det er ganske godt.. så... nei, så det.. da tenker jeg liksom, da må de gå tilbake fire- fem år og så vite hvor vi da hadde... eh... og det er noen lærere som er utrolige på åttende trinn. De bruker all innlevering inn på itslearning. Alt. Fra tilbakemeldinger på prøver blir lagt ut på itslearning, ikke skrevet på papir... de bruker det, og de får jo til å bruke det hele tiden, og så er det litt sånn...

[2i] Gry: m-m... [35:16]

[2i] Rektor: så det er... ah.. men det blir sånn som jeg kunne også sagt det at jeg kunne godt hatt en tredje datamaskin jeg, eller sånn her... jeg føler det blir luksus...

[2i] Gry: ja...

[2i] Rektor: ja... hadde litt lyst å kommentere akkurat det da, for det var... ja... (ler)

[2i] Gry: ja... hehe... [35:34]

[2i] Rektor: håper de ikke trodde at du skulle ordne med ressurser...

[2i] Gry: hæ (ler)? Ja, nei, det...

[2i] Rektor: ja, nei, det... vi gikk over, bare lyst å si det, alle disse trilleskapene, så tenkte vi skulle kjøpe flere dataer, men så fant vi ut nei, det er der det blir problemer, med de der bærbare, så nå har vi kjøpt stasjonære på disse her, sånn at det... i bibliotekene står disse bærbare, og så tar de med seg der, og så... det er da det blir ødelagt..

[2i] Gry: ja.. [35:56]

[2i] Rektor: så.. dette er en kontinuerlig prosess... eh... i fjor brukte vi 120 000 på å kable opp og legge inn og nå kjøpte vi maskiner for 150 [000] dette året, så innsparer midler... så... hadde vi ikke hatt det, så hadde vi ikke... da hadde vi hatt de 30- 40 [dataene] som.. ja.. nei.. jeg måtte si det til deg, så...

[2i] Gry: ja. [36:20]

[2i] Rektor: det som vi kunne gjerne ønske, det var at... kommunen har en policy på at elevene ikke får komme på sine egne inn i nettverket... det kunne vært... hvis vi hadde fått løst opp litt på det.. så tror jeg det er flere elever som har datamaskin som kunne tenkt å... de får lov å ta med sin egen når de skal skrive for eksempel... på en skivedag, det er ikke noe problem for oss å ha hundre maskiner...

[2i] Gry: nei... [36:41]

[2i] Rektor: det er mange ganger vi... alle har fått skrevet på datamaskin de som vil... ca åtti prosent skriver på data... og da får de lov å ta med sine egne, men de får jo ikke komme på nett og sånn da...

[2i] Gry: nei...

[2i] Rektor: så det... alle tentamener, engelsk og... og norsk.. skriver de på pc... så det er ganske godt det..

[2i] Gry: ja... ja, det er det.. det er det... m-m... ja, jeg har egentlig fått svar..

[.] Rektor: du har fått svar ja...

[.] Gry: svar på mine spørsmål, så... hvis du ikke har noe å tilføye...

3c) Rektor: neeei...ikke noe.. skal vi...jeg må bare gå tilbake til temaet...disse her...norsk.. guttene i norsk og sånn så... [37:28] det jeg ville sagt at...du spurte litt om å hjelpe der..det er noe med selvtilliten, og for..de ser selv at det ikke er godt nok skrevet, altså dette..selv.. det er...jeg tror det er så viktig med den selvtilliten, ikke bare sånn rent skriveteknisk, men å kunne skrive og formulere seg, det...og da, da er det noe med om læreren stopper dem når de skriver på skrå ned sånn, eller skriver uten...altså min sønn gikk i sjuende klasse, han yngste da, så hadde han skrevet en hel tekst uten punktum og stor bokstav, bare skrevet...[38:02] og så sier ikke læreren noe? Ja vel...hva .. jeg kan jo skrive, jeg kan sette punktum, men gidder ikke å bruke det, altså det... det er noe med det der at det (tlf ringer) det skal være viktig...

3c) Gry: m-m...

3c) Rektor: at de er viktige... jeg må bare si at jeg skal ringe opp igjen...

3c) Gry: ja...

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Atle Skaftun
Institutt for kultur- og språkvitenskap
Universitetet i Stavanger
Postboks 2557 Ullandhaug
4036 STAVANGER

Vår dato: 08.12.2009

Vår ref: 23061 / 2 / AH

Deres dato:

Deres ref:

KVITTERING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 20.11.2009. Meldingen gjelder prosjektet:

23061

Behandlingsansvarlig

Daglig ansvarlig

Student

Skriving i alle fag - en nøkkel til guttekulturen?

Universitetet i Stavanger, ved institusjonens øverste leder

Atle Skaftun

Gry Iren Hendum

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, vedlagte prosjektvurdering - kommentarer samt personopplysningsloven/-helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 28.02.2010, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Bjørn Henrichsen

Åsne Halskau

Kontaktperson: Åsne Halskau tlf: 55 58 89 26

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Gry Iren Hendum, Sandvikbakken 24, 4329 SANDNES

Avdelingskontorer / District Offices

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyfr-warsa@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. rednsa@svt.uit.no